IOAN MUNTEANU

Robia germană. Brăila sub ocupaţia duşmanului

23 decembrie 1916 – 10 noiembrie 1918

https://biblioteca-digitala.ro

Culegere: **Ioan MUNTEANU**
Tehnoredactare: **Cerasela GEORGESCU**

https://biblioteca-digitala.ro

IOAN MUNTEANU

Robia germană
Brăila sub ocupaţia duşmanului
23 decembrie 1916 – 10 noiembrie 1918

PROILAVIA
Brăila, 2016

https://biblioteca-digitala.ro

Descrierea CIP a Bibliotecii Naţionale a României
MUNTEANU, IOAN
Robia germană, Brăila sub ocupaţia duşmanului (23 decembrie 1916 - 10 noiembrie 1918) / Ioan Munteanu. - Brăila : Proilavia, 2016
ISBN 978-606-8375-82-3

94(498 Brăila)

ISBN 978-606-8375-82-3

https://biblioteca-digitala.ro

Românii din teritoriul ocupat vor trăi doi ani de robie, de batjocură, de umilinţă şi de jaf. *Nu există o viaţă publică românească în aceşti doi ani negri. În teritoriul ocupat sunt numai ochi cari plâng şi inimi care suferă şi speră…(...) Nu mai e poştă, nu mai e telegraf, nu mai e drum de fier, nu mai sunt ziare. Un întuneric desăvârşit se lăsase peste teritoriul ocupat… Regim de închisoare celulară. Nu se mai ştia nimic de soarta armatei noastre, de situaţia din Moldova…*

Const. Kiriţescu

Un Crăciun îndoliat

Pe 23 decembrie 1916 stil vechi / 5 ianuarie stil nou 1917*, ora 12,30 / 1,30 p.m., sosește, dinspre Bariera Călărași, Generalul conte von der Goltz. Însoţit de șase automobile cu ofiţeri înarmați cu revolverele întinse, intră în Palatul Administrativ şi preia oraşul sub comanda germană. Apoi, în după amiaza zilei de 24 decembrie 1916 / 6 ianuarie stil nou 1917, îşi face intrarea divizia de cavalerie a generalului conte, alcătuită din trupe ale tuturor aliaţilor inamici. Din acel moment, Brăila încetase de a mai fi liberă. Bucuria sărbătoririi Crăciunului găsise oraşul îndoliat. Şi nici Anul Nou nu se va mai sărbători. Doliul ţării era acum în aproape toate sufletele.

https://biblioteca-digitala.ro

Imediat se instituie regimul de ocupaţie militară, regim de exploatare economică sistematică şi dură a teritoriului, regim agravat de faptul că Brăila se afla în vecinătatea imediată a frontului (C. C. Giurescu, op.cit., p. 236), judeţele Buzău, Rm. Sărat, Brăila şi partea ocupată din Putna formând zona de operaţii şi etape a Armatei a IX-a. Va fi administrată direct de comandantul acestei armate cu scopul de a satisface, în primul rând, trebuinţele ei.

Era un regim de teroare, menit să inducă frica în rândul populației și să permită jefuirea bogățiilor țării, așa cum afirma generalul von Luddendorff: *Ocuparea Munteniei ne aduce considerabile avantaje... Nu ajunseserăm la îmbunătățirea aprovizionării decât cu ajutorul grâului și petrolului românesc.* Era un regim sever de jaf sistematic nemaiîntâlnit.

Se instituie pedepse draconice pentru cei care furnizau date despre armatele germane sau înlesneau trecerea frontului la români a militarilor fugiţi din lagăre şi a prizonierilor evadaţi.

Administrarea se realiza prin ordonanţe, care se încheiau invariabil cu menţionarea pedepselor celor care contraveneau ordinelor: 1) **pentru „spionaj" şi nedenunţarea militarilor români, pedeapsa cu moartea; 2) pentru alte abateri: 100, 200, 300 până la 5000 lei amendă şi închisoare – o lună, trei luni, șase luni, un an, separat sau ambele. Neachitarea amenzilor se transforma în închisoare: o zi - 10 lei.**

Se emit legitimaţii pentru funcţionari şi persoane particulare – ***Ausweis-uri, eliberate de Poliţia de câmp a Armatei Imperiale Germane.*** Registre întregi de sute de pagini (de ex. 91/1916) cuprind tabele peste tabele pentru eliberare şi prelungire de *ausweise* (plural generalizat în epocă) pe servicii şi instituţii cu funcţionarii Primăriei sau cu salariaţii de la restaurantul sau brutăria „x".

https://biblioteca-digitala.ro

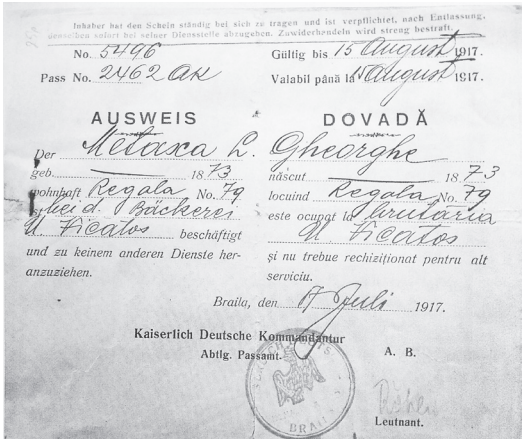
Inhaber hat den Schein ständig bei sich zu tragen und ist verpflichtet, nach Entlassung, denselben sofort bei seiner Dienststelle abzugeben. Zuwiderhandeln wird streng bestraft.

No. 5496 Gültig bis 15 August 1917.
Pass No. 2462 ar Valabil până la 15 August 1917.

AUSWEIS — DOVADĂ

Per Nitasca R. — Gheorghe
geb. 18 73 — născut 18 73
wohnhaft Regala No. 79 — locuind Regala No. 79
bei d. Bäckerei — este ocupat la Jarularia
U. Ficatos beschäftigt — U. Ficatos
und zu keinem anderen Dienste heranzuziehen. — şi nu trebue rechiziţionat pentru alt serviciu.

Braila, den 17 Juli 1917.

Kaiserlich Deutsche Kommandantur
Abtlg. Passamt. A. B.

Leutnant.

ROMÂNIA * ARHIVELE NAŢIONALE * BRĂILA

Limba germană devine limba de corespondenţă între Comandantura [**germ. Kommandantur** *„comenduire”*] **Germană a oraşului şi Primărie/Prefectură.** Deoarece, în Consiliul Comunal, doar o singură persoană vorbea nemţeşte, Filip Apostol (care făcuse liceul în Germania şi va fi numit prefect sub Marghiloman), nevoia de interpreţi (tălmaci) a impus folosirea comercianţilor Iacob Witzling, Iosef Brociner, Leon Chaies şi a fiicei acestuia, toţi evrei brăileni „cari s-au purtat ireproşabil, atât prin promptitudinea serviciului, cât şi prin loialitatea faţă de Statul Român” (v. N. Petrovici, p. 144). Traduceau corespondenţa de la Comandantură şi, după rezolvare, traduceau răspunsul primarului.

În acelaşi timp, începuse un „proces de germanizare”. Numele de hoteluri, magazine, restaurante şi cafenele - franceze sau engleze - erau înlocuite cu localuri **Heim (Soldatenheim)**, ca „acasă” iar pe ilustrate (editate la Berlin, Hamburg, Dresda sau Leipzig, dar şi la I. Şaraga & S. Schwartz, Bucureşti) se putea citi: *Heilige Peter* pentru *Sf. Petru; König Strasse* în loc de Strada Regală; *Viktoria Strasse* pentru Strada Victoriei; *Centrum Platz* (Platz „Piaţă”); *Platz des Heil. Erzengel* pentru Piaţa Sfinţii Arhangheli; *Regala Platz, Kaiser Trajan* (Împăratul Traian);

https://biblioteca-digitala.ro

Fürst Cuza Boulevard (Domnitorul Cuza): *Gesamtansicht von Braila* (Vedere generală); *Badeninstalationen im Hafen* (Instalaţii de băi în Port)*, Am Kai Braila; Kai Braila. Blick auf die Donau* (Vedere la Dunăre); *Oeffentliche Anlagen mit Wasserturm* pentru Grădina Publică şi Rezervorul de apă. Toate acestea şi altele datează din 1917. În cadrul „procesului de germanizare" se va edita şi o ilustrată pentru aniversarea Împăratului Wilhelm al II-lea: ***Braila. Kaisers Geburtstag 27 ianuarie 1917.*** Pentru studiul limbii germane se acorda întâietate Şcolii evanghelice şi se organizau cursuri de seară…

***

Scopul declarat al războiului (**„Cum o să putem trăi fără grâul şi petrolul românesc?",** exclamase generalul Erich von Ludendorff în oct. 1916) a fost exploatarea sistematică a teritoriului, planificată cu o meticulozitate caracteristic germană înainte de ocuparea propriu-zisă, aşa cum citim într-un document din 26 octombrie 1917:

A ridica din ţara ocupată tot ce se poate ridica şi de a-l atribui celui ce va avea trebuinţa cea mai urgentă, trimiţându-i-l pe calea cea mai scurtă (Kiriţescu, op.cit., p.137).

Ordonanţă: ***Toate maşinile de orice natură*** *aflătoare în fabrici, uzine, depouri, case particulare, în orice loc, atât în părţi şi accesorii de maşini, precum şi instalaţii electrice, aparate, lămpi şi materiale de instalaţii existente pe teritoriul administraţiei militare,* ***sunt prin prezenta rechiziţionate*** (M. Vasiliu*, lucr. cit., p. 78).*

Ca urmare, guvernatorul militar al României ocupate, gen. Tülff von Tschepe und Weidenbach, fost comandant de corp de armată, stabilea programul de lucru pentru statul major economic:

Stocurile de cereale şi furaje aflate în România trebuie expediate cât se poate de repede în patrie. Acest lucru formează principala problemă care preocupă administraţia militară.

https://biblioteca-digitala.ro

Pentru aprovizionarea patriei, la modul cel mai larg, ordon tuturor comandanţilor de etape şi staţiuni de etape de a lucra din toate puterile pentru atingerea scopurilor arătate mai sus (apud M. Vasiliu, lucr. cit., p.78).

Atingerea acestui scop arată ***cauza micşorării treptate a raţiei de pâine -*** *şi aşa insuficientă -, după cum citim în ordinul secret nr. 254 din 23 ian. 1918, dat de şeful statului major al administraţiei militare din România, ca, până la finele lui mai, toate organele din subordine să facă efortul de a trimite în patrie „400000 tone porumb şi 250000 tone nutreţ presat" (v.* C.C.Giurescu, op. cit., p. 258).

Şi ordinele se executau „întocmai şi la timp", deoarece *datoria cea mai de seamă a Administraţiei Germane în România este aceea de a exploata ţara în chipul cel mai desăvârşit pentru folosul Germaniei,* cum citim în ordinul feldmareşalului von Mackensen.

Acţiunea militară se sfârşise cu ocuparea părţii celei mai însemnate a ţării. Venea rândul exploatării economice.

Cele trei puncte cardinale ale programului de exploatare economică a ţării erau:

1. intensificarea producţiunii ţării până la maximum de randament;
2. sechestrarea întregii producţiuni a ţării şi interzicerea cu desăvârşire a comerţului liber cu aceste produse;
3. repartizarea acestei producţiuni în aşa chip, încât, lăsându-se „populaţiunii civile" cantităţi neînsemnate, cea mai mare parte să servească întreţinerii armatei de luptă şi de ocupaţie din ţară, şi, mai ales, să se exporte (Kiriţescu, p.177).

Resortul esenţial, în administraţia militară a teritoriului ocupat, îl constituia ***Wirtschaftsstab-ul, statul major economic,*** care, cu capacitatea organizatorică specifică germanilor, controla toată producţia şi organizarea economică a ţării prin **17 secţiuni:**

https://biblioteca-digitala.ro

1. procurarea de alimente şi furaje; 2. agricultura; 3. expediţiuni şi transport; 4. materii prime şi fabricate de război; 5. statistica şi distribuţia; 6. petrolul; 7. industria lemnului; 8. silvicultura şi vânatul; 9. electrotehnica; 10. utilizarea maşinilor; 11. pescuitul; 12. minele; 13. întreprinderile industriale de război. 14. chestiuni economice în general; 15. finanţe; 16. contenciosul; 17. chestiuni muncitoreşti, compuse, la rândul lor, dintr-un număr de grupe. De exemplu, secţiunea 1, procurarea de alimente şi furaje, cuprindea grupurile: exportul alimentelor şi furajelor; exploatarea morilor; uleiuri şi materii grase; strângerea ouălor; tutunul şi celelalte articole monopol ale statului; vinul; strângerea fructelor şi a legumelor.

Oficiului central din Bucureşti îi corespundeau oficiile periferice, repartizate la comandanturile districtuale. Acestea, la rândul lor, au fost împărţite în 42 subcomandanturi de etape, fiecare având un oficiu secundar economic.

Nu era colţ de pământ productiv, care să nu fi fost pus sub paza unui agent militar. Nici fabrică sau atelier, mină, carieră, pădure, baltă, unde să nu se fi instalat reprezentantul ***Wirtschaftsstab,*** *ventuza prin care oficiul central pompa avuţia corespunzătoare către Germania* (Kiriţescu, III, ed. cit., p. 177).

Aşadar, o birocraţie fără măsură, cu un număr nesfârşit de cancelarii şi, în toate, o puzderie de funcţionari, care transformaseră **ţara ocupată într-un vast câmp de exploatare.**

Autorităţile administrative locale, Primăria şi Prefectura[**], obligate să funcţioneze în continuare, supravegheate şi controlate de ofiţeri germani, care le avizează obligatoriu documentele oficiale cu menţiunea - *Aprobat de Comandantura Imperială Germană,* **au de îndeplinit ordinele Keiserlich Deutsche Kommandantur / Comandanturii Imperiale Germane [**abreviată**, CIG].** Devenite anexe, organe de informaţii şi de execuţie ale autorităţii reale, **Kaiserliches Gouvernement / Guvernământul imperial,** acestea trebuiau să îngrijească şi să răspundă de siguranţa armatei de ocupaţie,

https://biblioteca-digitala.ro

prin dezarmarea completă a populaţiei, de încartiruirea marelui număr de ofiţeri şi soldaţi şi, mai ales, de aprovizionarea şi hrănirea armatei (Kiriţescu, p.137).

Ordinea a fost instaurată printr-o avalanşă de dispoziţii numite **Ordonanţă = Verordnung; Ordin = Befehl; Înştiinţare = Bekanntmachung** sau **Publicaţiune = Kundmachung, emise de Comandantura Imperială Germană (CIG) şi publicate în ziarul *Donau-Armée-Zeitung.***

Pentru îndeplinirea acestor ordine, trebuia să pună stăpânire pe administraţiunea publică şi **prima măsură luată de CIG a fost obligativitatea rămânerii funcţionarilor la posturile lor:** *Sunteți obligați să îndepliniți serviciile pe care le aveți și să executați ordinele noastre. Funcțiunile dumneavoastră sunt obligatorii.*

Pentru satisfacerea propriilor interese, comandantura imperială germană a dispus înființarea a noi comisii: *Comisiunea de încartiruire, Comisiunea pentru facerea de rechiziții; Comisiunea de aprovizionare și statistică de subzistență și alimentare a trupelor și a populației, Comisiunea de cercetare a refugiaţiilor, Comisiunea de evaluare a prețurilor, Comisiunea pentru îngrijirea răniților* și *Comisiunea pentru aprovizionarea spitalelor și Crucea Roșie,* dar și ... *Comisiunea pentru cercetarea doleanțelor populațiunii.*

Iată o mică parte din **numărul nesfârşit de ordonanţe, aşa cum au fost inventariate de ziaristul brăilean C. Bacalbaşa, p. 48-49, pentru Capitală:**

1) predarea trăsurilor, 2) cailor, 3) bicicletelor, 4) telefoanelor, 5) declaraţia alimentelor, 6) predarea sticlelor goale, 7) cauciucurilor, 8) saltelelor de lână, 9) a blănurilor, 10) declararea păsărilor de curte, 11) câinilor, 12) arămurilor, 13) sârmelor, 14) băuturilor, 15) stocurilor de lână, 16) lemnelor de foc, 17) albiturilor, 18) sifoanelor, 19) interdicţia de a fabrica săpun, 20) interdicţia de a fabrica prăjituri, cozonaci, bomboane,

https://biblioteca-digitala.ro

21) interdicţia de a fabrica cornuri şi covrigi, 22) interdicţia de a tăia păsările de curte, 23) interdicţia de a se tăia vaci, miei, viţei, porci, 24) interdicţia de a se mai întrebuinţa prin birturi feţe de masă şi şervete de pânză, 25) ordonanţa privitoare la consumaţia gazului, 26) ordonanţa pentru consumaţia electricităţii, 27) ordonanţa pentru încetarea circulaţiei tramvaielor, 28) mai târziu, ordonanţă pentru punerea în circulaţie a tramvaielor, 29) ordonanţă stabilind aprovizionarea cu lemne, 30) ordonanţă pentru instituirea de tribunale germane, 31) pentru domiciliu forţat, 32) pentru sechestru asupra averilor supuşilor cu care Puterile Centrale erau în război, 33) administrarea Băncii Naţionale, 34) dizolvarea comitetului Casei centrale a meseriilor şi numirea altui consiliu, 35) pentru împrumuturile judeţene, 36) pentru stabilirea valutei, 37) pentru cenzură, 38) pentru orele de spectacole, 39) pentru orele până la care pot sta deschise magazinele, restaurantele, cafenelele şi circulaţia pe străzi, 40) pentru circulaţia poştală, 41) pentru deschiderea câtorva linii de cale ferată, 42) pentru muncile agricole, 43) pentru preţurile maximale, 44) pentru predarea clopotelor de la biserici, 45) pentru vaccinare, 46) pentru administrarea forţată a uzinei de gaz şi electricitate, 47) pentru administrarea forţată a tramvaielor, 48) pentru rechiziţionarea vinului, 49) pentru rechiziţionarea cerealelor, 50) pentru instituirea cartelelor de pâine, carne, petrol, combustibil, 51) pentru închiderea cluburilor, mai ales a cluburilor politice, 52) pentru oprirea vânzării şi a consumării cartofilor prea tineri, a mieilor, a viţeilor etc.

Ordonanţele, în marea lor majoritate, aveau drept scop spoliaţiunea populaţiei ocupate. Au fost însă şi ordonanţe raţionale, judicioase, care vizau însă reglementările viitoarei provincii ocupate de germani, la fel ca şi în cazul Regulamentului Organic, prima constituţie a Ţărilor Române, care pregătea anexarea Ţărilor Române la Imperiul ţarist.

Veniţi la noi cu reputaţia unor iscusiţi oameni de

https://biblioteca-digitala.ro

administraţie, oameni de ordine şi cu regulă în toate, **germanii n-au înţeles că orice măsură administrativă impusă e considerată o constrângere, deci ca o atingere a libertăţii şi a demnităţii omeneşti iar însoţirea lor de sancţiuni umilitoare, de amenzi mari şi închisoare, făcea ca acestea să fie privite ca nişte atentate la libertate,** concluziona C. Bacalbaşa în op. cit, la p.125.

Chiar raţionale, urmăreau inferiorizarea populaţiunii române, vinovate de toate şi de orice (*v.* Petrovici, p.154).

Astfel, în ianuarie 1917, când se instalase o iarnă cumplită, un soldat neamţ neatent cade pe gheaţă pe str. Regală şi-şi sparge capul. Drept urmare, Primăria este ameninţată cu amenda, dacă nu se iau măsuri pentru a împiedica asemenea accidente şi aceasta ia măsuri pentru curăţirea trotuarelor de gheaţă şi zăpadă.

[Ordonanţa, 23 ian. 1917, Primar, N. **Orăşanu**

Din cauza zăpezii căzute în ultimele zile, străzile şi trotuarele au devenit nesigure atât pentru garnizoană, cât şi pentru populaţia civilă.

Se ordonă prin prezenta ca toţi proprietarii sau chiriaşii să cureţe zăpada din faţa casei sau să împrăştie cenuşă sau nisip pentru a împiedeca alunecarea. Părţile străzii, pe cari circulă trăsurile şi căruţele, să fie de asemenea presărate cu cenuşă sau nisip.]

Altă dată, mai mulţi soldaţi nemţi, frecventând prostituate, s-au îmbolnăvit de blenoragie iar Primăria este ameninţată cu amenda, dacă Serviciul Sanitar al oraşului nu ia măsuri pentru a împiedica răspândirea acestei maladii. În acelaşi timp, Comandantura dă o ordonanţă la 12 februarie 1917 pentru supravegherea prostituţiei, stabilind pedepse contra prostituatelor care, ştiindu-se bolnave, au totuşi relaţii cu bărbaţii (v. Starea sanitară).

Au fost însă şi ordonanţe absurde, ca-n drama „Wilhelm Tell" de Friederich Schiller, în care helveţii erau

https://biblioteca-digitala.ro

obligaţi să salute pălăria guvernatorului austriac, lucru refuzat de eroul titular, condamnat să-şi dovedească iscusinţa de arcaş, trăgând în mărul aşezat pe capul fiului său.

Este cazul ordonanţei de intimidare, prin care **oraşul primeşte o amendă de 500000 lei aur, din cauză că populaţiunea Brăilei nu prea s-a bucurat de sosirea lor, neieşindu-le nimeni înainte nu numai cu flori, dar nici de curiozitate.** Termen de achitare – 15 zile, în caz contrar vor fi luate ca ostatici notabilităţile oraşului. O sumă imposibil de achitat. Pentru anularea ei, o comisiune în frunte cu Ion Berceanu, girantul Prefecturii, s-a deplasat la Bucureşti. După consfătuiri cu Lupu Costache, care conducea Ministerul de Interne, şi Al. Marghiloman, şeful partidei filogermane, au plecat înapoi fără nici un rezultat, convinşi de Marghiloman că nicăieri nu se poate găsi această sumă. Cert este că nici nemţii n-au mai stăruit în plata acestei amenzi, dar făcuseră dovada inventivităţii diabolice ca avertisment pentru statutul de robie, care i se rezervase. Dat fiind stupiditatea motivaţiei, amenda fusese anulată de însuşi feldmareşalul V. Mackensen (M.Vasiliu, p. 208).

Primul ordin al ocupantului datează din 23 dec. 916/5 ian. 917: **procurarea de alimente pentru 10000 de porţii, din care nu lipsea carnea** (vezi, mai jos, nota primarului N. Orăşanu) **şi a 10000 de pâini zilnic.**

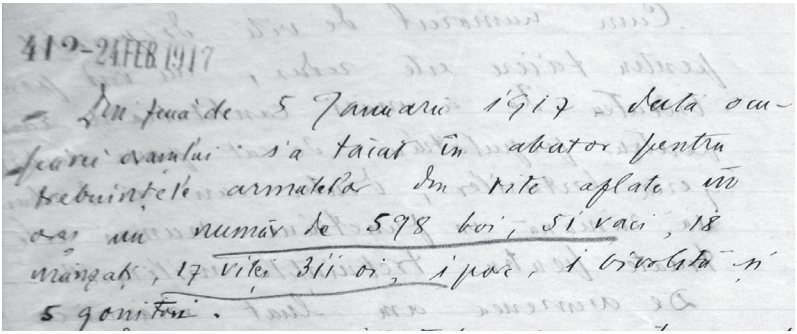
419-24 FEB 1917

Din data de 5 Ianuarie 1917 data ocupaţiei oraşului s'a tăiat în abator pentru trebuinţele armatelor din piţe aplate un anumit număr de 598 boi, 51 vaci, 18 mânzaţi, 17 viţei, 311 oi, 1 porc, 1 bivolţă şi 5 gonitori.

ROMÂNIA * ARHIVELE NAŢIONALE * BRĂILA

https://biblioteca-digitala.ro

Cifrele indică pentru primele două luni de ocupaţie un consum menit să satisfacă armata înfometată a ocupanţilor, lucru realizabil prin înfometarea brăilenilor. Presupunând că necesarul săptămânal ce se taie pentru oraş ar fi de 20000 kg (total insuficient), s-a hotărât închiderea magazinelor care preparau produse din carne, ca şi închiderea birturilor, cu excepţia celor destinate pentru *trebuinţele ofiţerilor în trecere* (*Francez* şi *Monopol*), din cauza lipsei de carne, lemne, pâine şi legume. Aici însă, pe baza bonului eliberat de Comandantură, se oferea un meniu din care carnea nu lipsea:

Dimineaţa – Cafea cu lapte sau ceai cu pâine şi unt cu marmeladă;

Dejun – Supă, entre-mets, o mâncare cu carne sau friptură, desert, vin;

Seara – Entre-mets, mâncare cu carne sau friptură, desert, vin.

Pretenţiile **CIG** frizează absurdul, ordonanţele condamnând Primăria pentru toate delictele neelucidate, deşi nu era răspunzătoare.

Evidenţiem potopul ordonanţelor, care reduceau locuitorii Brăilei la condiţia de robi, prin reproducerea documentelor emise în luna ianuarie 1917. [Cu o excepţie, vizând statutul de **oraş închis**]:

Ordonanţă, 16.2.1917

Este interzisă părăsirea oraşului Brăila tuturor străinilor din ţările inamice.

Contravenienţii vor fi trataţi ca spioni conform legilor militare. Nici un supus al Statelor inamice nu are voie să iasă din oraş. În caz contrar, va fi considerat spion.

Platzmann, Colonel

[A urmat rechiziţionarea telefoanelor, clopotelor, soneriilor, porumbeilor călători, ca să nu se dea alarmă sau să se facă vreo comunicare.]

https://biblioteca-digitala.ro

7 ian. 1917, Ordonanţă pentru *Regularea Serviciului sanitar din Brăila* (se va prezenta în capitolul **Starea sanitară**).

7 ian. 1917, Publicaţiune: Toţi supuşii români, precum şi toţi supuşii statelor care iau parte la război, cu vârsta între 18-46 ani, exceptând scutiţii şi reformaţii, să se prezinte, până duminică 7 ianuarie stil nou, la Comandamentul Pieţei, pentru a li se verifica situaţiunea militară.

Ordonanţă, CIG, 8 ian. 1917: Faţă cu necesităţile urgente de aprovizionare a armatelor şi a populaţiunei civile, se ordonă tuturor comercianţilor că cu începere de la 9 ianuarie stil nou, să ţină magazinele lor deschise în toate zilele, fără distincţiune, de la ora 7 dimineaţa până la ora 7 seara.

Prăvăliile celor care nu vor executa la timp prezenta ordonanţă vor fi deschise cu forţa de reprezentanţii autorităţilor, fără a lua însă vreo răspundere de consecinţe.

Se asigură însă fiecare comerciant că Comandamentul Suprem al armatelor a luat toate măsurile pentru apărarea dreptului de proprietate.

Cafenelele, cârciumile şi birturile se vor ţine deschise sub rezerva unei revocări până la ora 8 ½ seara.

Vânzarea spirtoasele şi liqueurile este cu totul interzisă. Vinul se poate servi până la ½ litru de persoană. Preţurile vor fi afişate în local.

Abaterile de la prezenta ordonanţă se vor pedepsi cu severitate.

Ordonanţă, CIG, 8 ian. 1917, Comandantul Pieţei, Wolf, Colonel

1) **Toate armele cari se află încă în posesia locuitorilor se vor preda** cu ultimul termen cel mai târziu **până marţi 9 ianuarie,** stil nou, la Primărie.

Acei locuitori, la cari se vor găsi după acest termen armele, sunt expuşi a suferi pedepsele cele mai severe după

https://biblioteca-digitala.ro

legea marţială.

2) **În oraş se mai găsesc oameni aparţinând armatelor inamice. Aceştia trebuie să se prezinte până marţi 9 ianuarie 1917, st. nou, ora 12 a.m. la Banca Agricolă.**

Dacă asemenea persoane se vor găsi după acest termen în haine civile, vor fi tratate ca spioni (pedeapsă de moarte).

Aceeaşi pedeapsă vor suferi acei cari ţin ascunşi soldaţi inamici.

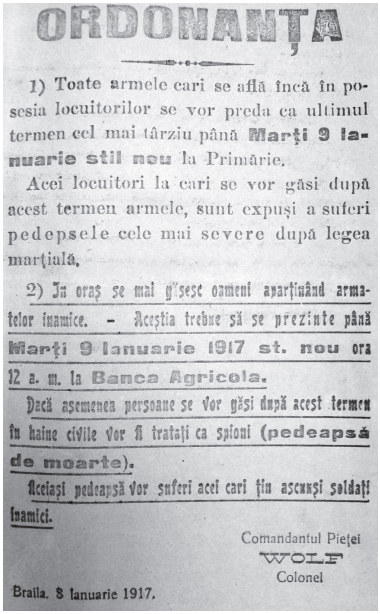

ORDONANȚA

1) Toate armele cari se află încă în posesia locuitorilor se vor preda ca ultimul termen cel mai târziu până **Marţi 9 Ianuarie stil nou** la Primărie.

Acei locuitori la cari se vor găsi după acest termen armele, sunt expuşi a suferi pedepsele cele mai severe după legea marţială.

2) În oraş se mai găsesc oameni aparţinând armatelor inamice. – Aceştia trebue să se prezinte până **Marţi 9 Ianuarie 1917 st. nou** ora 12 a. m. la **Banca Agricola.**

Dacă asemenea persoane se vor găsi după acest termen în haine civile vor fi trataţi ca spioni (**pedeapsă de moarte**).

Aceiaşi pedeapsă vor suferi acei cari ţin ascunşi soldaţi inamici.

Comandantul Pieţei
WOLF
Colonel

Braila, 8 Ianuarie 1917.

ROMÂNIA * ARHIVELE NAȚIONALE * BRĂILA

Ordonanţă, 11 ian. 1917: Toţi poliţiştii vor fi instruiţi de a saluta pe ofiţerii germani şi pe cei ai ţărilor aliate. Insubordonarea se pedepseşte.

https://biblioteca-digitala.ro

Ordonanţă, 15 ian. 1917

Cu începere de azi, toţi comercianţii din oraşul Brăila vor ţine **magazinele deschise în permanenţă de la orele 7 dimineaţa până la orele 7 seara.**

Toate restaurantele, birturile, cafenelele, teatrele, cinematografele vor închide la orele 10 seara. Cârciumile, de la Bulevardul Carol inclusiv şi până la marginea oraşului, rămân definitiv închise până la alte dispoziţiuni.

Circulaţia civililor pe străzi este permisă până la orele 11 noaptea. După această oră nu vor mai putea circula decât persoanele cari vor poseda permise speciale eliberate de către comandamentul pieţei. Contravenienţii la aceste ordine vor fi pedepsiţi cu amenzi. Poliţaiul oraşului, Ilie Cossac

[19 februarie: magazinele închise la 5 p.m. iar cafenelele şi birturile la 8 seara.]

Publicaţie, 15 ian. 1917

Toţi cei care au cunoştinţă că în oraş s-ar afla **ascunşi dezertori,** atât din armata noastră, cât şi supuşi altor state în război cu armatele Imperiale Germane, sunt obligaţi a-i denunţa poliţiei oraşului.

Prezenţa acestor indivizi în oraşul nostru pericliteazǎ siguranţa cetăţenilor cinstiţi şi atrage o grea amendă asupra oraşului. Poliţaiul oraşului, Ilie Cossac

Ordonanţă, 16 ian. 1917, CIG

Se aduce la cunoştinţă că dispunerea peste **toate vehiculele din oraş** aparţine numai Comandanturii Imperiale (secţia economică). Cereri pentru acordarea vehiculelor se vor adresa acestei secţii până la ora 12 din zi. La ora 6 se pot căpăta informaţii despre repartizarea trăsurilor pentru ziua următoare. Vehiculele se vor lua a doua zi de la parcul trăsurilor contra prezentării unei legitimaţii eliberate de Comandantură şi se vor înapoia seara tot acolo.

https://biblioteca-digitala.ro

Birjele orăşeneşti, întrucât nu sunt rechiziţionate de Comandantură (semn distinctiv: birjarul va purta o brassardă albă cu ştampila Comandanturei), vor fi libere pentru circulaţia generală cu plată.

Înştiinţare, 16 ian. 1917

Cantitatea redusă de materii de care dispune comuna pentru iluminarea şi procurarea de apă oraşului, precum şi greutăţile de transport pentru procurarea lor impun următoarele măsuri :

1). ***Iluminatul***. Se hotărăşte ca toţi consumatorii de lumină electrică să fie obligaţi a reduce consumul până la maximum 50% a lunii respective din anul trecut. În casele în cari există vreo încuartierare se acordă o majorare de 10% .

Sunt exceptate :

a). Toate localurile administraţiunei militare.

b).Toate localurile administraţiunei civile.

c). Toate hotelurile şi restaurantele, cari au obligaţiunea de a găzdui şi de a da mâncare ofiţerilor şi trupelor armatelor aliate.

Călcarea dispoziţiunilor în privinţa cantităţii de lumină aprobate va fi pedepsită cu amendă şi printr-o reducere şi mai mare a luminii.

2*)*. ***Serviciul apei.*** Se decide că toţi consumatorii de apă, provenită din uzina Comunei, sunt obligaţi să reducă consumul la minimul posibil. De asemenea, fiecare trebuie să aibă grijă de a evita o cheltuială de prisos a apei, fie prin a lăsa deschise robinetele, fie prin defectuozitatea instalaţiunei.

De la ora 2-4 p. m., precum şi de 1a ora 9 seara până la ora 5 dimineaţa, apa va fi închisă.

Această ordonanţă intră în vigoare de la data de 20.I.1917.

https://biblioteca-digitala.ro

18 ianuarie 1917, Ordonanţă, Comandant suprem, v. Mackensen, General Mareşal de câmp: „**Ridic prin aceasta confiscarea şi sechestrarea averilor** dispusă de guvernul român, **aparţinând supuşiler germani, austro-ungari, turci şi bulgari**, şi anume, atât a proprietăţilor mobile, cât şi imobile”.

19 ianuarie 1917, Încunoştiinţare relativ la emisiunea unor noi Bilete de Bancă, von Mackensen, Generalfeldmarschall

I. În scop de a prevedea teritoriile române ocupate cu mijloace de plată, **ordon şi autorizez pe Banca Generală Română Bucureşti şi filiale de a emite bilete de lei** în măsura următoarei dispoziţiuni:

1. Se alipeşte o secţiune pentru emiterea de bilete de bancă Băncii Generale Române din Bucureşti şi sucursale, al cărei diriginte va fi numit de mine. [...]

3. Un depozit al secţiunii de emisiune a Băncii Generale Române la Reichsbank din Berlin serveşte de acoperire bancnotelor emise. Acest depozit constă într-o vărsare de mărci în suma totalului de Lei emişi, după proporţia de M. 80 = Lei 100. Vărsările se fac prin Zentral-Einkaufsgesellschaft din Berlin.

4. Biletele de bancă se vor elibera secţiunii de emisiune a Bancnotelor a administraţiei militare, şi anume în cupoane de 1000 lei, 100 lei, 1 leu, 50 bani şi 25 bani. Secţiunea de emisiune eliberează biletele de bancă numai contra unui mandat în scris al autorităţii militare din România—statul major economic (secţiunea financiară).

5. De depozitul de la Reichsbank, ce formează baza biletelor de bancă, se poate dispune numai cu consimţământul cancelarului Imperiului.

II. Biletele de bancă emise au curs legal în teritoriile româneşti ocupate. Dispoziţiuni contrare sunt nule. Toate trupele şi autorităţile aliaţilor aflătoare pe acest teritoriu primesc aceste bancnote drept plată după întreaga lor valoare nominală. De

https://biblioteca-digitala.ro

asemenea, orice locuitor, cât şi orice autoritate românească din aceste teritorii sunt obligaţi a primi drept plată aceste bilete de Bancă, după valoarea lor nominală.

[Petrovici, lucr. cit., p.140-141: Nemţii au profitat de împrejurarea că BNR avea un depozit în mărci aur la Banca Imperială din Berlin şi, pe baza lui, au emis hârtia - monedă a Băncii Generale, fără însă să respecte normele admise în materie, emiţând o cantitate mult superioară cotei permise pe baza depozitului de aur ce avea şi făcând ca această hârtie a Băncii Generale să nu aibă deci o valoare intrinsecă. Cu alte cuvinte, o asemenea hârtie-monedă nu putea să circule decât pe bază de curs forţat. De aceea, prima grijă a Guvernului Român, după încheierea păcii mondiale, a fost retragerea din circulaţiune a biletelor Băncii Generale Române.]

19 ianuarie 1917

Domnule Poliţai,

Dl. Comandant al armatei îmi comunică că a primit plângeri că organele poliţieneşti au luat **cu forţa supuşi germani şi ai statelor aliate pentru a fi trimişi la corvezi,** pătrunzând fără voie în locuinţele lor.

Vă rog a cerceta de urgenţă dacă lucrul s-a petrecut şi a lua măsuri de împiedicare pe viitor a unor asemenea fapte.

Totodată, a aduce la cunoştinţa noastră pe funcţionarii vinovaţi de această faptă. Primar, N. Orăşanu.

19 ian. 1917

Domnule Poliţai, Conform ordinului d-lui Comandant al Pieţei, vă rog să luaţi măsuri de a se pune la dispoziţia Secţiei de construcţie Banca Agricolă, pe ziua de luni 22 ianuarie 1917, **600 (şase sute) de lucrători**. Aceştia se vor prezenta în susmenţionata zi, la ora 7 dimineaţa, în faţa localului Poliţiei (Bd. Carol colţ Călăraşi) de unde vor fi luaţi în primire de către o patrulă de însoţire.

https://biblioteca-digitala.ro

În afară de aceasta, veţi lua măsuri de a se pune la dispoziţie **zilnic** cu începere de la 20 ianuarie 1917, ora 7 dimineaţa, **1000 lucrători pentru a munci în port**, cari, de asemenea, se vor prezenta în faţa localului de poliţie.

Ei vor fi lăsaţi liberi zilnic la prânz şi vor trebui să se prezinte din nou în ziua următoare exact la ora 7 dimineaţa. Primar, N. Orăşanu

Ordonanţă, 19 ian. 1917-CIG, Der Komandant Wolf Oberst

Deoarece tablourile puse 1a dispoziţia Comandanturii Imperiale Germane despre **stocurile diverselor obiecte, în special de îmbrăcăminte, nu par suficiente**, administraţia oraşului Brăila este însărcinată :

1) să cerceteze prin comisiuni declaraţiunile comercianţilor;

2) să se cerceteze prin organele respective ale poliţiei toate casele şi prăvăliile cari ar părea suspecte comisiunilor, făcând de asemenea şi percheziţii acasă cu cea mai mare severitate şi exactitate. Rezultatele trebuie comunicate Com. Imp. Germane.

Persoanele cari s-au sustras obligaţiunii de a face declaraţia trebuie denunţate şi vor fi pedepsite cu cea mai mare severitate.

Ordonanţă, 19 ian. 1917, Comandant şef, v. Mackensen, General Feldmareşal

Prin prezenta, **se interzice vânzarea sau cumpărarea sub orice formă a averii aparţinând statului român,** precum şi a drepturilor şi privilegiilor ce acesta ar deţine.

Aceeaşi restricţiune loveşte şi bunurile comunale; totuşi pentru acestea din urmă se pot face excepţiuni de către Comandamentul superior, în baza unor propuneri întemeiate.

Contravenienţii vor fi pedepsiţi cu amendă de cel puţin zece mii mărci sau închisoare de cel puţin şase luni iar în anumite cazuri cu închisoare corecţională.

https://biblioteca-digitala.ro

Încunoştiinţare, 19. ian. 1917, Primar, N.Orăşanu

Fiecare locuitor al oraşului Brăila este obligat să comunice imediat, în scris, Primăriei -**secţia de încartierare**- ori de câte ori primeşte în gazdă sau pleacă de la dânşii militari.

[**Pe 6/19 ian, de Bobotează, zăpada acoperă pământul şi se lasă un ger înspăimântător.** Germanii încep să tremure. Urmează rechiziţionarea tuturor blănurilor din magazine contra bonurilor de rechiziţie. Apoi, saltelele şi plăpumile (întâi de la casele refugiaţilor în Moldova), care iau calea cazărmilor şi a celorlalte localuri unde sunt adăpostiţi soldaţii. Preţul lemnelor de foc creşte înspăimântător. Germanii duc multe sobe în tranşee.

Turcii, în tunici, degeraţi, aduşi legaţi de cai până la spitale. Cei mai mulţi au murit, neavând cel puţin consolaţia soldatului care moare în luptă.(N. Petrovici, p.149-152).

Mulţi dezertori. Turcii se instalaseră în grădina Monumentului şi pădurea Lacul Sărat, devastate pentru a se încălzi. Umiliţi în mândria lor naţională, **generalul turc Hilmi Paşa a dărâmat Monumentul, luând tunurile.** Ca replică, în 1938, la intrarea în « Parcul Regele Carol al II-lea » s-a ridicat o troiţă în amintirea cercetaşilor căzuţi în timpul Războiului de Întregire, care a fost distrusă, nemaiştiindu-se nici locul unde s-a aflat.

Ordonanţă, 20 ian. 1917, CIG

Oraşul Brăila urmează să pună la dispoziţia armatelor aliate 15000 pături calde sau plăpumi, 15000 perechi ciorapi de lână, 15000 perechi mănuşi de lână. Obiectele în chestiune se vor aduna, de la toate familiile fără excepţie, pe ziua de 22 ianuarie şi cele următoare, în toate despărţirile poliţieneşti şi urmează să fie gata pregătite la orele 12 a. m.

https://biblioteca-digitala.ro

Fiecare familie va avea de dat cel puţin câte o pătură sau plapumă, o pereche de mănuşi şi o pereche de ciorapi de lână. De altfel, se va stabili prin cercetări directe dacă şi câte din obiectele numite pot fi date în plus.

[Pentru necolectarea cotei impuse, Primăria era amendată cu 50000 lei.]

Era iarnă grea şi ocupanţii trebuiau ocrotiţi! Absurditatea cifrelor rezultă şi din compararea lor cu obligaţiile Bucureştiului !

[10 ian. 1917, şeful Poliţiei Capitalei, Al. Tzigara-Samurcaş, Apel: *Oraşul Bucureşti este obligat de guvernământul imperial german să procure în aceeaşi zi, până la ora 6 seara, următoarele: 15000 plăpumi sau pături, 20000 cămăşi, pantaloni, ciorapi de lână, 30000 brâie sau veste de flanelă şi 1000 blănuri. Neprocurându-se cele cerute, oraşul va fi supus unei straşnice amende. Fiecare cetăţean este deci obligat a preda agentului nostru mai multe din aceste obiecte(...)*]

[Altă amendă de … 50000 lei, Colonel Comandant Wolf, 20 ian.1917 cu motivaţia: nu s-a pus la dispoziţie la timp muncitorii ceruţi, ivindu-se o pagubă militară; poliţia, grave abuzuri prin arestarea supuşilor statelor neutrale şi prin violarea locuinţelor acestora; în timpul serviciului divin din amvonul bisericilor s-au adus din partea preotului respectiv expresiuni insultătoare contra trupelor aliate. Termen de achitare, 28 ianuarie. În caz de neachitare, se va aplica sequestrul pe toată averea aparţinând Comunei şi locuitorilor.]

Înştiinţare, 20 ian. 1917 – CIG, Wolf, Colonel şi Comandant

Apropierea **aeroplanelor inamice** se va anunţa ziua prin tragerea clopotelor timp de 10—35 minute (ca până acuma) şi noaptea prin stingerea luminii pe străzi.

https://biblioteca-digitala.ro

Pentru evitarea accidentelor, fiecare trebuie să caute imediat adăpostul unei case.

Ordonanţă, 20 ian. 1917, Wolf, colonel şi comandant.

1. Toţi proprietarii de **porumbei călători** sunt obligaţi ca în termen de 3 zile să declare în scris la Primărie numărul porumbeilor, precum şi locul porumbăriilor (cuşci).

Se interzice în mod expres ca porumbeii de orice fel să fie lăsaţi liberi. Porumbăriile trebuie să fie astfel închise, încât nici un porumbel să nu mai poată scăpa.

Acei proprietari, cari, după trecerea termenului fixat, nu vor fi executat aceste dispoziţiuni, vor fi pedepsiţi cu o amendă de lei 3000. În caz de neplată, se va pedepsi cu închisoare: o zi de fiecare 10 lei.

În afară de aceasta, toţi porumbeii se consideră de azi înainte rechiziţionaţi, rămânând însă deocamdată în porumbăriile lor.

2. Se interzice, atât particularilor, cât şi profesioniştilor, de a fotografia în stradă sau în orice piaţă publică a oraşului, precum şi pe teritoriul ocupat. Fotografii profesionişti îşi pot exercita profesiunea lor numai în localuri destinate pentru aceasta. Neurmarea acestei dispoziţiuni atrage după dânsa aceleaşi pedepse, ca la aliniatul 1.

Înştiinţare, 23 ian. 1917, Comandantul **Wolf**

S-a observat că, în ultimele zile, unii **indivizi fără scrupule** - în toată probabilitatea agenţi plătiţi - au răspândit **zvonuri mincinoase** despre situaţia trupelor puterilor centrale pe frontul Siretului. Scopul acestor uneltiri este numai de a provoca o panică în populaţia liniştită din Brăila şi a îndemna la excese pe unii descreieraţi nesocotiţi.

Situaţia adevărată a trupelor puterilor centrale reiese din comunicatele germane publicate în fiecare zi, în

https://biblioteca-digitala.ro

care populaţia poate să se încreadă în toată liniştea. Veracitatea comunicatelor puterilor centrale a fost întotdeauna dovedită în decursul acestui război.

Acei cari vor fi prinşi răspândind asemenea zvonuri falşe vor fi pedepsiţi cu închisoare de la 14 zile până la 2 ani şi, pe lângă aceasta, cu amenzi de la 300 la 6000 lei.

[În iulie 1917, după luptele de la Mărăşeşti, germanii, disperaţi, neputând înţelege cum au putut afla românii adevărul despre front, la **30 iulie 1917, dau o nouă ordonanţă, ameninţând cu închisoarea până la 5 ani pe acei cari vor răspândi veşti nefavorabile Puterilor Centrale despre front. Dacă zvonurile nu încetează, Comandamentul va fi silit să evacueze oraşul.]**

Publicaţiune, 24 ian. 1917, Primar, N. Orăşanu

Noi, Primarul oraşului Brăila, aducem la cunoştinţă publică că, cu începere de la 25 ianuarie 1917, **pâinea va fi de o singură calitate şi se va vinde cu 35 bani kilogramul.**

Pâinea albă, care se va scoate în cantităţi mici **numai pentru armatele aliate,** se va vinde cu 50 bani kilogramul şi numai la anumite brutării pe care le va fixa ulterior administraţia comunală.

Publicaţiune, 25 ian. 1917, Primar, N. Orăşanu.

Se aduce la cunoştinţă că toţi **muncitorii ce se rechiziţionează** sau se cheamă la poliţie pentru a fi întrebuinţaţi la diferite munci **vor fi plătiţi**: cu un leu şi cincizeci bani pe zi plus 70 bani pentru mâncare celor din oraş. Celor ce se trimit afară din oraş li se dă mâncare în natură.

Poliţia are instrucţiuni să facă lista nominală de toţi cei ce vor fi luaţi la muncă şi, în lipsa lor, plata se va face persoanei

https://biblioteca-digitala.ro

pe care fiecare muncitor o va arăta.

Ordonanţă, 28 ian. 1917, Primar, N. Orăşanu

Din 29 ian. 1917, brutarilor nu le este permis a scoate pâine mai mare de 1000 g (1 kg) una. Contravenienţii se vor pedepsi cu 500 lei amendă plătibilă în timp de 3 zile de la data constatării. Neplata amenzii atrage închisoare, socotită la 10 lei pe zi.

Ordin, 31 ian. 1917, Primăria

Toţi posesorii de :

I. Trăsuri şi orice fel de vehicule pentru transportul persoanelor;

II. Sănii ;

III. Căruţe, care, tăvăluci, furgoane trase de cai/de boi;

IV. Sănii de transportat poveri - trebuie să anunţe Primăria până la 3 febr. despre numărul vehiculelor ce posedă. Câte au atelaje şi câte nu.

Nedeclararea atrage sechestrarea şi amendă de 500 lei sau închisoare.

Un contemporan dezgustat din timpul ocupației consemna îndurerat:

Prin ordonanțe n-avem dreptul de a merge pe șosele fără ausweiss; n-avem dreptul de a ne urca în tren; n-avem dreptul de a expedia colete; n-avem dreptul de a expedia scrisori prin poștă și nici prin persoane particulare; n-avem dreptul de a uza de telefon sau de telegraf; n-avem dreptul de a ne urca într-un tramvai, într-o trăsură; n-avem voie a ne așeza pe o bancă într-un parc pe care stă afișul «Nur für Militarpersonen», adică «Numai pentru persoanele militare»; n-avem voie să vindem o vită sau să o cumpărăm; n-avem voie să tăiem un porc, (...) o pasăre – dacă moare trebuie să-i ducem cadavrul la Comandantură;

https://biblioteca-digitala.ro

n-avem dreptul să ne aducem de la moşie un sac de mălai acasă; n-avem voie să avem provizii şi lemne în pivniţă pentru iarnă. N-avem voie să ne căutăm sănătatea; se zvoneşte că, în curând, se va opri vinderea medicamentelor în farmacii fără ausweiss-ul Comandanturii, după cum au oprit vânzarea vinului roşu pentru supuşii români care n-au autorizaţie specială că sănătatea lor cere să bea o asemenea băutură (*apud* Mircea Vasiliu, op. cit., p. 80).

---

*Germanii au folosit din prima zi a ocupaţiei Bucureştiului **stilul nou,** care va fi utilizat în toate documentele, astfel că 23 decembrie, data ocupării Brăilei, devine, în ordonanţele germane, 5 ianuarie.

Oficial, Comandamentul Suprem al Armatei, General Feldmareşal Mackensen, **introduce calendarul gregorian, adică stilul nou, ca şi ora Europei centrale** (ceasul medio-european, fixat pentru semestrul de iarnă şi de vară), **prin Ordonanţa din 20 martie 1917.**

Tot aici stabileşte şi sărbătorile religioase după calendarul gregorian / stil nou: Botezul Domnului/Epifania-6 ianuarie; Bunavestire-25 martie; Înălţarea Domnului-17 mai; Sfinţii Apostoli Petru şi Pavel-29 iunie; Adormirea Maicii Domnului-15 august; Naşterea Maicii Domnului - 8 septembrie; Înălţarea Crucii-14 septembrie; Sf. Nicolae-6 decembrie; Crăciun Ziua I-24 decembrie; Crăciun Ziua a II-a-25 decembrie; toate duminicile. **Lipseşte Paştele! Iar Crăciunul - două zile!**

Stabilind sărbătorile religioase, nemţii au eliminat sărbătoarea Paştelui şi au modificat data statornică a altora, fixând prima zi de Crăciun la 24 decembrie! Totuşi, brăilenii au serbat Paştele, fără ouă roşii şi fără cozonac, întrucât nu aveau, rugându-se prin biserici. Prin eliminarea intenţionată a Paştelui, germanii voiseră, probabil, ca ideea Învierii să nu fie suport

https://biblioteca-digitala.ro

moral, ca speranţă de mântuire, în marea nenorocire pe care o trăia poporul român.

9 apr. 1917, Publicaţiune

De la 16 aprilie 1917 până la 17 septembrie 1917, se introduce timpul din Europa orientală (de vară) în România ocupată. La 16 aprilie orele 2 a. m. după timpul de faţă, toate ceasornicele publice trebuie înaintate la orele 3.

[După dizolvarea Consiliului comunal condus de primarul Nestor Filote, la 20 octombrie 1916, se constituise o comisie interimară cu N. A. Zgardeli preşedinte, Stan Bratu vicepreşedinte, Vasile Hiott, Filip Apostol, Nicolae Petrovici, N. Anagnoste şi C. Alexiu, membri. N.A. Zgardeli demisionează însă, la **2 decembrie, împreună cu Vasile Hiott şi N. Anagnoste iar Comisia se completează cu **N. Orăşanu, preşedinte** (fost prefect între 1 mai 1907 şi dec. 1910), Cosma Purcărea, Ion Gheorghiu (absent de la prestarea jurământului) și Corneliu Guşăilă, membri. Dintre toţi cei menţionaţi, în tabelul solicitat de CIG cu numele funcţionarilor, sunt trecuţi: N. Orăşanu, primar; Stan Bratu şi N. Petrovici, ajutor de primar; Corneliu Guşăilă, ofiţer de stare civilă; Filip Apostol şi Cosma Purcărea, membri, fără delegaţie specială. Cei absenţi luaseră calea Moldovei de frica inamicului, ca şi prefectul Poliţiei, Florian Cristescu (înlocuit de Ilie Cossac, singurul polițist de meserie, rămas în funcție pe toată perioada ocupației), preşedinţii Tribunalului sau prefectul N.N.Ionescu, numit în 25 aprilie 1914 (înlocuit cu Ion Berceanu, girant, filogerman, aripa marghilomană), singurul obligat prin lege să părăsească Brăila fiind C. Alexiu (Alessiu), parlamentar.

= **5 aprilie 1917**, Armata de Dunăre, General Comandant Kosch, General de infanterie, **Ordonanţă**: *Pentru siguranţa liniştii şi ordinei publice şi pentru înfăptuirea măsurilor*

https://biblioteca-digitala.ro

economice recente, fiind necesară colaborarea autorităţilor indigene ale statului, e numit ***Ion Berceanu administrator al judeţului Brăila****, căruia i se ataşează un ofiţer ca reprezentant al intereselor armatei, care contrasemnează documentele, pentru reglarea chestiunilor administrative şi economice.*= [Relațiile ocupanților se desfășurau în special cu Primăria, Prefectura neavând un rol concret: comunele erau adminstrate de un ofițer german, primarul fiind un simplu executant al ordinelor acestuia.]

Consiliul comunal interimar amintit a cunoscut şi alte modificări, mărindu-şi numărul în data de 30 octombrie 1917 de la 7 membri la 15 (Nicolae Orăşanu, Anghel V. Teodorescu, Nicolae Petrovici, F. Apostol, Vladimir Grigorescu, Victor Mendel, Iosef Rottenberg, Cosma Purcărea, Corneliu Guşăilă, Sava C. Florescu, Iancu I. Untaru, Petre Lazaroneanu, Nicolae Catzighera, ing. Ernest Grünbaum şi Panait Pana), cu N. Orăşanu, primar; A. V. Teodorescu, prim ajutor; N. Petrovici, al doilea ajutor, şi C. Guşăilă, ofiţer de stare civilă.

Această comisie interimară va rămâne în funcţie până în 15 mai 1918, când, în urma încheierii păcii între România şi Puterile Centrale, a demisionat din însărcinarea dată de autoritatea militară superioară de ocupaţiune prin ordinul nr. 17933/1917, pentru a înlesni Guvernului Român organizarea, aşa cum crede, a administraţiunii ţării. Va fi înlocuită de guvernul Marghiloman cu o altă Comisie, compusă din Victor Zagoritz, vicepreşedinte, Victor Ştefănescu, Ştefan D. Ionescu, Radu Şeitan, D. Chr. Economu şi Spirache Negulescu, având în frunte pe Nicolae Th. Faranga.]

[După pierderea bătăliei de la Neajlov-Argeş, 20-21 nov. 1916, guvernul, parlamentul şi autorităţile luaseră drumul Moldovei, ţara ocupată fiind expusă haosului. Ca urmare, cu câteva zile înainte de apariţia ocupantului, pentru a împiedica devastările şi a asigura ordinea şi liniştea, **primarul Nicolae Orăşanu a publicat următoarea proclamaţie**:

https://biblioteca-digitala.ro

Cetăţeni,

Ocupaţiunea oraşului nostru de Trupele Imperiale Germane şi aliatele lor este o chestiune de scurt timp.

De aceea, în interesul oraşului şi în interesul siguranţei voastre, vă sfătuiesc ca, de-acum înainte, să păstraţi cea mai desăvârşită ordine.

Veţi sta liniştiţi la căminurile voastre, veţi primi armatele ce vor ocupa oraşul cu cea mai mare cuviinţă, cum trebuie primită orice armată care luptă eroic pentru gloria Ţării sale.

Toţi comercianţii rămaşi în oraş şi care posedă încă mărfuri vor ţine în tot timpul zilei prăvăliile deschise iar orice particular va primi fără cea mai mică împotrivire pe cei ce li se vor trimite pentru găzduire.

De cuminţenia voastră depinde în primul rând şi purtarea comandamentului armatelor de ocupaţiune.

Să nu uitaţi că pe cei ce vor tulbura ordinea publică sau se vor deda la manifestaţiuni îi aşteaptă cele mai grele pedepse şi poate chiar moartea.

Să dovediţi că sunteţi conştienţi de solemnitatea momentelor pe care le trăim şi purtaţi-vă astfel încât să merităm a fi trataţi nu ca o adunătură periculoasă, ci ca nişte oameni paşnici şi muncitori, cari merită respectul adversarilor lor.

Preşedintele Comisiunei Interimare, Nic. Orăşanu

Proclamaţia primarului brăilean, avocat de profesie, îndemn la ordine şi cuminţenie pentru a evita pedepsele ocupanţilor, este la antipodul celei emise de generalul Mustaţă, numit prefect al poliţiei Capitalei, pentru că *în timpul neutralităţii scrisese o broşură lăudătoare pentru germani* (Bacalbaşa,

https://biblioteca-digitala.ro

p. 26). Însărcinat să asigure liniştea şi ordinea în Capitală, generalul înţelege să ameninţe cu împuşcarea pe cei ce îi încalcă ordinele, nu doar pe cei vinovaţi de jaf şi posesie de arme, dar şi pentru editarea de ziare sau circulaţia după ora 9 seara (!). Mai mult, acest ofiţer al armatei române ameninţă cu împuşcarea imediată a tuturor celor ce ar îndrăzni să facă măcar un semn de revoltă (*ameninţarea cu vorba ori cu gestul-p.28)* la intrarea duşmanului! Pentru aceasta, generalul, deşi demis în scurt timp, poate fi integrat colaboraţioniştilor, în timp ce N. Orăşanu va mai fi primar între anii 1928-1932.]

https://biblioteca-digitala.ro

E o mare lipsă de alimente. Nemții cară în fiecare zi, cară cumplit. Grâne, vite mari, vite mici, untură, uleiuri vegetele, unt, păsări tăiate, făină, ouă, lână, fier, bronz, săpun, coloniale, conserve. Trenuri întregi pornesc, zi și noapte, spre Germania. Mâncăm fasole de trei feluri, ca sa avem iluzia unei variații. Fasole fiartă, iahnie și sleită. Pâinea nu se poate defini. Are un gust vag de mălai muced, de paie umede și de magazie igrasioasă.

Ion Valjan

Alimentaţia în timpul ocupaţiei

Cea mai grea problemă a administraţiei era "asigurarea hranei" unei populaţii care, datorită refugiaţilor şi armatei ocupante, se dublase, de la 60000 locuitori ajungându-se la 120000 (înainte de *darea la urmă* a refugiaţilor), pentru că regimul militar introdusese şi **regimul foametei, al torturii rafinate, care ucide odată cu rezistenţa fizică şi pe cea sufletească, pregătind terenul pentru toate umilinţele, josniciile şi tranzacţiile, confiscarea şi raţionarea alimentelor reprezentând un atentat direct la sănătate şi viaţă, întrucât ofilirea trupurilor şi slăbirea rezistenţei organismului deschide drum epidemiilor şi creşterii mortalităţii** (Kiriţescu, 147-148).

La aceeaşi concluzie ajunge şi al doilea ajutor de primar din timpul ocupaţiei, Nicolae Petrovici, care răspundea de *Serviciul alimentaţiunei publice* cu rolul de a supraveghea totul relativ la alimentaţie: ***populaţiunea civilă a oraşului a fost hrănită în aşa fel numai ca să nu moară de foame.***

Cât de mare era înfometarea unei mari părţi a populaţiei reiese şi din **„iniţiativele" oamenilor de bine,** care căutau să amelioreze suferinţele celor săraci şi a familiilor celor mobilizaţi prin înfiinţarea unei cantine populare şi a unor ospătării economice, precum şi a unei grădine de copii (grădiniţă).

https://biblioteca-digitala.ro

Cantina populară va funcţiona în localul berăriei „Carpaţi”, director Victor B. Mendl (Dosar Primărie, 118/1916). Prefectul I. Berceanu (**Dosar 22/1917)** mulţumeşte CIG pentru aprobarea circulării listei pentru strângerea de ajutoare şi punerea la dispoziţie a localului „Carpaţi”. Orar: 10-11,30. Porţia de mâncare: o fiertură de fasole şi 1 kg pâine de mălai, 20-25 bani. În intervalul 4-20 martie 1917, se serviseră 23160 porţii. Într-un bilanţ din 2 iulie 1917, citim următoarele date: sold la 30 mai – 13681,45 lei; în iunie se serviseră 21450 porţii faţă de 33714 în luna mai. Porţia de mâncare – 25 bani. Numărul de porţii servite, în continuă creştere: octombrie 45610; noiembrie 53778, în special în contul „Familiei luptătorilor”(instituţie de binefacere pentru ajutorarea familiilor mobilizaţilor). În trimestrul I 1918: total porţii servite: 192572.

La 2 iunie 1917, având autorizaţiunea CIG, primarul, în acord cu prefectul Iancu Berceanu, înfiinţează **ospătăriile economice**, unde se putea servi fiecărei persoane înscrise mai dinainte în registrul Prefecturii, o masă cu un leu, fără pâine. Mâncarea se putea lua şi acasă.

La 7 octombrie 1917, Comitetul pentru asanarea oraşului hotărăşte ca de la 1 noiembrie să se distribuie gratuit fiecărei persoane sărace o masă caldă: cafea sau supă cu un sfert de pâine.

La 5 mai 1917, doamnele din societatea brăileană, în frunte cu dna colonel Baranga, întrunite la Prefectură, împreună cu potenţialii donatori, au hotărât a se deschide **grădină de copii** şi ospătării publice, destinate mai cu seamă familiilor mobilizaţilor. Program de zi, dimineaţa-seara. S-au format 6 comitete care vor aduna din oraş ofrande în bani şi articole de îmbrăcăminte. Din 10 iunie, se rechiziţionează localul şi grădina restaurantului din str. Hepites nr. 13. La 25 iulie 1917 se colectaseră următoarele obiecte: 99 batiste, 32 şervete de ceai, 92 şervete de masă, 56 prosoape, 24 feţe de masă, 38 cearşafuri, 205 linguriţe, 350 căniţe, 598 farfurii adânci, 500 furculiţe, 308 linguri de metal, 123 linguri de lemn, 53 cuţite ş.a. Ziarul „Donau

https://biblioteca-digitala.ro

Armée Zeitung" publica, periodic, colectele pe comitete.

11 / 24 martie 1917: La **Societatea Generală de Patronagiu,** recunoscută ca persoană morală, 16 personal de serviciu, se aflau 102 copii şi 60 bătrâni şi infirmi.

25 septembrie 1917, **Societatea Naţională de „Crucea Roşie" a României. Filiala Brăila. Preşedintă comitet - dna Elena Dr. St. Panteli**

20 nov. 1918, bilanţ (după eliberarea Brăilei): În timpul ocupaţiei străine, la cererea către Primărie a autorităţilor militare, s-a hotărât înfiinţarea grădinei de copii pentru îngrijirea familiilor sărace iar **mamele, astfel libere, să fie scoase la diferite munci**. De unde se vede că ajutorul nu era dezinteresat. „Antimergătoare" şcolii primare (3-6 ani), dădeau o educaţiune pe care părinţii lor nu erau în stare să le-o dea. Se aminteşte de rolul corurilor religioase. Se solicită ajutorul actualilor edili.

Raţionarea alimentelor s-a realizat prin introducerea, de la început, a cartelelor, şi anume pentru pâine sau făină şi mălai: galbene pentru pâine, roşii pentru mălai. Mai târziu, pentru sare, pentru fasole sau mazăre, pentru săpun, zahăr şi combustibil.

Ultimele două articole se puteau procura şi direct de la nemţi (ca dovadă a corectitudinii germane! - n. mea, I.M.), dar contra plată *în aur:* pentru un napoleon se obţineau 4 kilograme de zahăr (v. C. C. Giurescu, p.258). **Culme a cinismului: pe de o parte, înfometezi populaţia, pe de alta, îi oferi posibilitatea de a-şi procura alimentul dorit, după cum comentează acelaşi primar, zahărul fiind distribuit nu prin Primărie, ci direct prin Biroul Economic: 5 lei aur / 1 kg; un napoleon de aur (20 lei) / 4 kg. Culme a spoliaţiunii: se scumpise de la 1 leu la 5 lei !**

Mărfurile de strictă necesitate sunt incluse în liste, modificate periodic, cu preţuri maximale, depăşirea acestora fiind aspru pedepsită.

A urmat, apoi, obligaţia de declarare a tuturor

https://biblioteca-digitala.ro

proviziilor alimentare, cantităţile ce depăşeau prevederile fiind rechiziţionate.

Publicaţiune, 1 febr. 1917

Toate casele particulare, restaurantele, prăvăliile şi orice persoană, cari au din obiectele arătate mai jos **cantităţi peste cantităţile indicate** în dreptul fiecărui obiect, sunt obligate să comunice în scris Primăriei până în ziua de 4 febr. aceste cantităţi în plus. Se va indica şi numărul de persoane din care se compune gospodăria.

O comisiune specială va controla dacă indicaţiunile corespund realităţii. Contravenienţii vor fi amendaţi cu 1000 lei sau 3 luni închisoare.

Cantităţi admise: 10 kg zahăr; 5 kg cafea; 3 kg ceai; 25 kg făină de grâu; 5 kg grăsime; 10 kg fasole; mazăre şi linte-10 kg; orez, arpacaş şi griş-25 kg; cartofi-25 kg; 1000 kg lemne; 1000 kg cărbuni; 10 litri gaz; 5 litri benzină; 10 sticle şampanie; 20 sticle vin alb; 20 sticle vin negru.

Cartele peste cartele, din care carnea lipsea cu desăvârşire, în timp ce ocupantul german solicita mari cantităţi, care trebuiau livrate, întocmai, săptămânal.

[Era epoca sclaviei cartelelor care stabileau / reglementau rațiile populației pentru carne, pâine, făină, mălai, zahăr, ulei, sare, fasole, mazăre, săpun și combustibil.]

[Într-o zi, fiind un prisos de carne la spital, surplusul a fost vândut contra cost notabilităţilor. Descoperiţi de Comandantura Germană, aceştia au fost amendaţi cu sume între 500 şi 1000 lei aur. Pedeapsă meritată, pentru că uitaseră, un moment, de starea populaţiei, pe care o reprezentau. Pe lângă amendă, colonelul german Gillhausen le-a servit şi o lecţie de morală:

Dar d-ta eşti inamic şi n-ai dreptul să te hrăneşti decât aşa cum am hotărât noi pentru toată populaţiunea inamică.

De aici rezultă că **înfometarea populaţiunii din Brăila**, în timpul ocupaţiunii, prin raţionalizarea hranei la minimum posibil, nu era un efect al lipsei de mijloace de hrană, ci **o**

https://biblioteca-digitala.ro

pedeapsă aplicată populaţiunii civile din teritoriul ocupat (N. Petrovici, lucr. cit., p. 168).

Pe când populaţiunea civilă ducea o viaţa de câine, arată tot N. Petrovici la p.87, **armata de ocupaţiune şi de pe front nu ducea lipsă de nimic.** Astfel, în timpul unei vizite la depozitul de alimente din port pentru ofiţeri (cu primarul Orăşanu), descoperă: sardele de tot felul, şunci, salamuri, biscuiţi delicioşi, mari cantităţi de ciocolată, de zahăr, ceai şi paste făinoase. Dar nici soldaţii n-o duceau rău: la ţară, erau hrăniţi cu produsul vacilor şi oilor din teritoriul ocupat, în timp ce populaţia civilă uitase gustul untului. Teritoriul ocupat din România a fost o mare fericire pentru Germania. Soldaţii germani când plecau în concediu, care li se dădea regulat pentru a se duce acasă şi ***a contribui la creşterea populaţiunii (!), luau cu ei o cutie de 5 kg*** (făină de grâu, de porumb, fasole, untură de porc) ***şi se întorceau a doua zi pentru a nu consuma din micul depozit de hrană adus pentru familie.***

Astfel, **Oficiul German de Ajutor, consul I.M.Kars**, solicita pentru 368 de persoane, în săptămâna 3-9 noiembrie 1917, următoarele cantităţi: 300 kg făină de grâu, 100 kg fasole, 100 kg mazăre, 50 kg păsat, 20 kg sare, 5 l ulei rapiţă şi **40 kg carne!** [Dosar 83/1916, Primărie]

O urma **Cantina Puterilor Centrale, diriginte ing. F. Franck,** care solicita pentru săptămâna 30 martie-5 aprilie, următoarele alimente: 750 kg făină de grâu, 500 kg mălai, 150 kg fasole, 100 kg mazăre, 20 kg sare şi **50 kg carne pentru 480 persoane** (dosar 92/1916) iar pentru săptămâna 8-14 decembrie 1917, următoarele cantităţi: făină de grâu-300 kg, mălai 600 kg, fasole 100 kg, mazăre 100 kg, sare-20 kg, ulei rapiţă-6 l şi **50 kg carne pentru 450 persoane** (Dosar 128/1916.Primărie). **Deci, 100 grame de persoană săptămânal. Nu e mult, dar brăilenii nu primiseră decât nişte „cartele de carne”.** [Am subliniat cantitatea de carne săptămânală, deoarece, deşi se eliberaseră şi cartele de carne, locuitorii, cu o excepţie, nu au primit nimic.]

https://biblioteca-digitala.ro

Exact în aceeaşi perioadă, pe 15 dec. 1917, Primăria solicita pentru hrana populaţiei oraşului (80000 suflete, inclusiv pentru Islaz şi Brăiliţa) cel puţin 40000 kg peşte săptămânal iar pentru spitale, cantine ş.a.-5000 kg. În vederea lipsei altor alimente, am socotit câte ½ kg de cap de locuitor pe săptămână.

Au existat şi cartele de carne, dar nu au fost onorate. Doar de la 17 februarie 1918 s-au distribuit câte 200 (două sute) g de carne *lunar* de persoană, la cei ce aveau cartelele cu numărul 1-10074, ceilalţi urmând a fi anunţaţi ulterior.

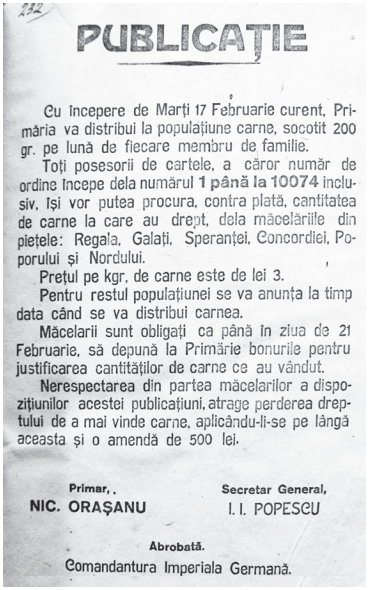

PUBLICAŢIE

Cu incepere de Marţi 17 Februarie curent, Primăria va distribui la populaţiune carne, socotit 200 gr. pe lună de fiecare membru de familie.

Toţi posesorii de cartele, a căror număr de ordine incepe dela numărul **1 până la 10074** inclusiv, îşi vor putea procura, contra plată, cantitatea de carne la care au drept, dela măcelăriile din pieţele: Regala, Galaţi, Speranţei, Concordiei, Poporului şi Nordului.

Preţul pe kgr. de carne este de lei 3.

Pentru restul populaţiunei se va anunţa la timp data când se va distribui carnea.

Măcelarii sunt obligaţi ca până în ziua de 21 Februarie, să depună la Primărie bonurile pentru justificarea cantităţilor de carne ce au vândut.

Nerespectarea din partea măcelarilor a dispoziţiunilor acestei publicaţiuni, atrage perderea dreptului de a mai vinde carne, aplicându-li-se pe lângă aceasta şi o amendă de 500 lei.

Primar, NIC. ORAŞANU

Secretar General, I. I. POPESCU

Abrobată.
Comandantura Imperiala Germană.

ROMÂNIA * ARHIVELE NAŢIONALE * BRĂILA

Zaharina în locul zahărului: germanii au dat Primăriei 7 kg de zaharină.

Alţi înlocuitori indigeni: arpacaşul fabricat din orz înlocuieşte orezul; orzul prăjit şi râşnit înlocuieşte cafeaua - 3,5 lei /kg; orzul prăjit-1 leu/kg .

https://biblioteca-digitala.ro

Germanii au trecut la industrializarea fructelor (folosite anterior la noi doar ca fructe proaspete şi pentru compoturi) **construind fabrici de marmeladă**, pentru hrana trupelor şi expedierea în Germania. Până şi bostanii erau transformaţi în marmeladă.

La mărfurile fabricate din materii prime deficitare sau din import – bumbac, lână, piele, talpă etc., s-au introdus înlocuitori – celofibră, fire din zdrenţe, piele artificială, talpă de cauciuc şi lemn etc. – în proporţie de 40-60%.

13 dec. 1917, Tălpi de lemn (Holzsohlen)

Din Germania a sosit un mare transport din aceste tălpi, care înlocuiesc perfect pe cele de piele, fiind flexibile şi netrăncănind. De vânzare la domnul G. Landes, str. Regală no. 34 (fostul depozit de maşini de cusut „Singer“).

17 nov. 1917,Tribunalul CIG, Publicaţiune

Se aduce la cunoştinţă că **Primăria cumpără orice piele luată de la cadavrele de cai sau vite cornute.** Pieile se vor preda la abatorul comunal şi vor fi plătite cu 2 lei / kg.

https://biblioteca-digitala.ro

A) Pâinea noastră cea de toate zilele

Niciodată nu ajungea pâinea. Tot timpul, cozi la brutării, aşteptând ceasuri întregi, în arşiţa soarelui de vară sau în viscolul care biciuieşte, „asistaţi" de un soldat cu puşca la umăr care menţinea ordinea.

Numeroase ordonanţe „reglementează" consumul de pâine (de carne nu era vorba!), mălai şi activitatea brutarilor.

Erau 30 de brutării în oraş, fiecare având dreptul să înscrie numai 2280 capi de familie. Recensăminte în aprilie şi mai 1917. Populaţia creştea, ceea ce era imposibil, mai ales prin *trimiterea* refugiaţilor *la urma lor.* La 15 sept. 1917, Primăria poseda acte că numărul persoanelor ar fi de 68703 / 16863 capi de familie, dar, după înscrierile la brutari, pe capi de familie şi suflete, populaţia era de 76617 locuitori / 16939. O diferenţă de 76 capi de familie şi 7914 persoane ! **Periodic, se vor face noi numărători ale populaţiei, urmate de eliberarea a noi cartele.**

O altă verificare se va face la 4 oct. 1917:

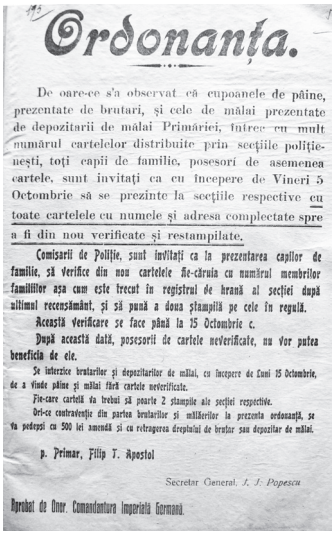

Ordonanţa.

De oare-ce s'a observat că cupoanele de pâine, prezentate de brutari, şi cele de mălai prezentate de depozitarii de mălai Primăriei, întrec cu mult numărul cartelelor distribuite prin secţiile poliţieneşti, toţi capii de familie, posesori de asemenea cartele, sunt invitaţi ca cu începere de Vineri 5 Octombrie să se prezinte la secţiile respective cu toate cartelele cu numele şi adresa complectate spre a fi din nou verificate şi restampilate.

Comisarii de Poliţie, sunt invitaţi ca la prezentarea capilor de familie, să verifice din nou cartelele fie-căruia cu numărul membrilor familiilor aşa cum este trecut în registrul de hrană al secţiei după ultimul recensământ, şi să pună a doua ştampilă pe cele în regulă.

Această verificare se face până la 15 Octombrie c.

După această dată, posesorii de cartele neverificate, nu vor putea beneficia de ele.

Se interzice brutarilor şi depozitarilor de mălai, cu începere de Luni 15 Octombrie, de a vinde pâine şi mălai fără cartele neverificate.

Fie-care cartelă va trebui să poarte 2 ştampile ale secţiei respective.

Ori-ce contravenţie din partea brutarilor şi mălăilor la prezenta ordonanţă, se va pedepsi cu 500 lei amendă şi cu retragerea dreptului de brutar sau depozitar de mălai.

p. Primar, Filip T. Apostol

Secretar General. *I. I. Popescu*

Aprobat de Onor. Comandantura Imperială Germană.

https://biblioteca-digitala.ro

Ordonanţă, 12 ianuarie 1917, primar Orăşanu Nicolae. Aprobat, Comandantura Imperială Germană

Se aduce la cunoştinţa întregii populaţiuni a oraşului Brăila că, din cauza imposibilităţii de transport, cantitatea de grâu şi de porumb de care dispune Primăria, fiind foarte mică, pentru a preveni o apropiată lipsă complectă şi deci foametea, **se recomandă o moderaţiune în consumaţiunea făinei şi a mălaiului.**

În consecinţă, invităm pe toţi locuitorii oraşului, ca pe viitor să nu mai consume decât câte **350 g pâine pe zi şi 250 g mălai (mămăligă**), **de fiecare persoană,** iar muncitorii şi servitorii vor consuma în plus 250 g mălai (mămăligă).

Pentru punerea în aplicaţiune a prezentei ordonanţe, invităm pe toţi locuitorii capi de familie ca în termen de 3 zile de la afişare, să se prezinte la secţia respectivă poliţienească, unde să declare în scris, lămurit, domiciliul cu numărul casei unde locuieşte şi numărul membrilor familiei sale, care se hrăneşte în casa sa (soţie, copii, părinţi, fraţi, surori, socri, servitori, ucenici, calfe, muncitori).

Orice întârziere expune pe cel abătut de la prezenta ordonanţă a fi lipsit definitiv de hrană în cuprinsul oraşului Brăila. Declaraţiunile mincinoase se vor pedepsi cu amendă de 500 lei.

Prin cap de familie se înţelege orice persoană care are în sarcina sa hrana multora sau numai a sa singură, fără deosebire dacă este căsătorit sau nu.

[Pe baza statisticii efectuate prin cele 6 secţii de poliţie, se înfiinţează cartelele de pâine şi mălai.]

Cota de 375 g făină /cap de locuitor pe zi corespundea la 400 g de pâine, jumătate făină de grâu şi jumătate făină de porumb. **Din martie 1918, raţia a scăzut la 300 g pe zi (150+150)**.

https://biblioteca-digitala.ro

24 ianuarie 1917, Publicaţiune

[La 25 ianuarie 1917, se aduce la cunoştinţă publică că **pâinea va fi de o singură calitate şi se va vinde cu 35 bani kilogramul**]. Dispoziţiunea avea totuşi o excepţie:

Pâinea albă, care **se va scoate în cantităţi mici numai pentru armatele aliate**, se va vinde cu 50 bani kilogramul şi numai la anumite brutării pe care le va fixa ulterior administraţia comunală**. [Se cultiva astfel un sentiment de inferiorizare a populaţiei ocupate!]**

5 februarie 1917, Încunoştiinţare

În urma întreruperii neaşteptate prin zăpadă şi îngheţ a transportului pe apă şi pe uscat, ne este, pentru moment, imposibil de a mai aduce grâu din alte judeţe iar în oraşul nostru nu se mai găseşte deloc.

Populaţiunea este de aceea încunoştiinţată că **în zilele de Duminică, Marţi şi Joi nu se mai vinde pâine iar în schimb i se va da mălai,** şi anume: 500 de grame de cap şi pe zi pentru orice locuitor şi câte 750 de grame de cap pentru muncitorii propriu - zişi. Mălaiul se va vinde **cu 20 bani kilogramul şi numai contra prezentării cartelelor galbene de pâine,** cari trebuie să fie ridicate de către locuitori la secţiile poliţieneşti respective. La secţii se va găsi şi o însemnare de locurile unde se poate cumpăra mălaiul.[...]

Orice călcare a acestui ordin de către populaţiune, de către mălăieri sau de către brutari va fi pedepsită cu lei 1000 sau 3 luni închisoare.

17 februarie 1917, Publicaţiune / Ordonanţă CIG

Cu privire la regularea consumaţiunii de pâine, făină şi mălai, se hotărăşte:

1). **Începând de la 19 februarie, cumpărarea şi vânzarea de pâine şi mălai se va face numai pe baza cartelelor**

https://biblioteca-digitala.ro

şi bonurilor emise de Primăria Brăila, contra plată. **Cartelele şi bonurile sunt nominale şi nu pot fi transmise**.

2). Toate persoanele civile aflătoare în Brăila au dreptul la o cartelă de pâine, respectiv făină şi mălai. Cartelele de pâine sunt valabile timp de 14 zile şi dau dreptul de a dobândi **câte 350 g pâine de persoană în zilele de Lunea, Miercurea, Vinerea** şi **Sâmbăta;** întrucât făina va fi disponibilă, se va putea obţine în locul porţiunii de pâine cantitatea de 265 g făină de grâu. Se vor organiza gherete speciale pentru vânzarea făinei. Cartela de pâine se emite o dată pentru 2 săptămâni.

Cartela de mălai (culoarea roşie) dă dreptul populaţiunii muncitoare să cumpere 4 kg de mălai de persoană pe săptămână, iar celeilalte populaţiuni câte 2100 g de persoană pe săptămână. Cartelele de mălai sunt emise pe timp de 7 săptămâni. Pentru cartela de pâine şi făină se poate cumpăra 500 g mălai. Cartela de mălai se obţine la Primărie în schimbul cartelei de pâine sau făină.

Persoanele care se opresc în Brăila în mod trecător pot obţine cartelă zilnic de pâine sau de mălai.[...]

4). **Se stabileşte ca pâinea să se fabrice în greutate de 700 g cu preţul de 50 bani ; 1400 g cu preţul de 1 leu. Preţul făinei este fixat la 80 bani kg**.

Comentariu: Se reduce consumaţiunea pâinii, mălaiului şi făinei, locuitorii Brăilei neavând dreptul să consume decât 350 g pâine de patru ori pe săptămână, în celelalte trei consumând porţia de mălai, adică 2100 g de persoană.

3 aprilie 1917, Ordonanţă referitoare la coacerea cozonacilor (emisă în preajma Paştelui!)

Efectuarea, cumpărarea şi vânzarea de cozonaci este interzisă în oraşul Brăila.[...]

Contravenienţii se vor pedepsi cu închisoare până la doi ani sau amendă până la 10000 lei. În caz de neplată a amenzii,

https://biblioteca-digitala.ro

se va socoti 30 lei o zi închisoare. Toate obiectele întrebuinţate pentru comiterea contravenienţelor se vor rechiziţiona, fără consideraţiune pentru persoana căreia au aparţinut.

18 dec. 1917, Ordonanţă, Aprobată de Onor. Comandantura Imperială Germană

Se aduce la cunoştinţa populaţiunei că Primăria va introduce un **nou sistem de cartele pentru pâine şi mălai**, cari vor intra în vigoare: pentru pâine la 4 şi pentru mălai la 21 ianuarie 1918. Cartelele vor fi numerotate şi se vor distribui prin secţiile poliţieneşti, fiecărui cap de familie. Fiecare bon de cartele va conţine numărul membrilor ce compun familia şi va fi numerotat cu acelaşi număr ca şi cartela. Nici un brutar şi nici un mălăier nu va vinde celui ce va cere nici pâine nici mălai, dacă cupoanele nu vor fi complectate cu numărul membrilor familiei şi numărul bonului. Orice cap de familie este dator să facă această complectare pe bonuri. Brutarii sau mălăierii, cari vor vinde în contra dispoziţiunilor acestei ordonanţe, se vor pedepsi pentru prima oară cu amendă până la lei 500, iar în caz de recidivă cu amendă şi închiderea prăvăliei.

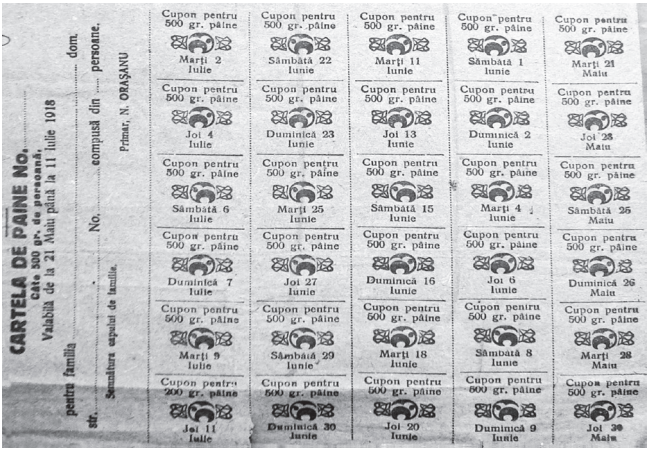
CARTELA DE PAINE No. .....
Câte 500 gr. de persoană.
Valabilă de la 21 Maiu până la 11 Iulie 1918
pentru familia ..... dom.
str. ..... No. ..... compusă din ..... persoane.
Semnătura capului de familie.
Primar, N. ORĂŞANU

Cupon pentru 500 gr. pâine Marţi 2 Iulie	Cupon pentru 500 gr. pâine Sâmbătă 22 Iunie	Cupon pentru 500 gr. pâine Marţi 11 Iunie	Cupon pentru 500 gr. pâine Sâmbătă 1 Iunie	Cupon pentru 500 gr. pâine Marţi 21 Maiu
Cupon pentru 500 gr. pâine Joi 4 Iulie	Cupon pentru 500 gr. pâine Duminică 23 Iunie	Cupon pentru 500 gr. pâine Joi 13 Iunie	Cupon pentru 500 gr. pâine Duminică 2 Iunie	Cupon pentru 500 gr. pâine Joi 23 Maiu
Cupon pentru 500 gr. pâine Sâmbătă 6 Iulie	Cupon pentru 500 gr. pâine Marţi 25 Iunie	Cupon pentru 500 gr. pâine Sâmbătă 15 Iunie	Cupon pentru 500 gr. pâine Marţi 4 Iunie	Cupon pentru 500 gr. pâine Sâmbătă 25 Maiu
Cupon pentru 500 gr. pâine Duminică 7 Iulie	Cupon pentru 500 gr. pâine Joi 27 Iunie	Cupon pentru 500 gr. pâine Duminică 16 Iunie	Cupon pentru 500 gr. pâine Joi 6 Iunie	Cupon pentru 500 gr. pâine Duminică 26 Maiu
Cupon pentru 500 gr. pâine Marţi 9 Iulie	Cupon pentru 500 gr. pâine Sâmbătă 29 Iunie	Cupon pentru 500 gr. pâine Marţi 18 Iunie	Cupon pentru 500 gr. pâine Sâmbătă 8 Iunie	Cupon pentru 500 gr. pâine Marţi 28 Maiu
Cupon pentru 500 gr. pâine Joi 11 Iulie	Cupon pentru 500 gr. pâine Duminică 30 Iunie	Cupon pentru 500 gr. pâine Joi 20 Iunie	Cupon pentru 500 gr. pâine Duminică 9 Iunie	Cupon pentru 500 gr. pâine Joi 30 Maiu

ROMÂNIA * ARHIVELE NAŢIONALE * BRĂILA

https://biblioteca-digitala.ro

23 dec. 1917, Ordonanţă. Aprobată CIG

Pentru a împiedica specula pe care o fac unii brutari autorizaţi să coacă în particular pentru populaţiune se ordonă:

Taxele ce pot percepe brutarii se fixează în modul următor:

pentru orice fel de aliment (pâine, turtoaie, dovleci, mâncare etc.) se va plăti după greutate: de la 1 - 2 kg inclusiv - 0.20 bani; pentru 2 - 3 kg - 0.30 bani şi de la 4 kg în sus - 0.50 bani.

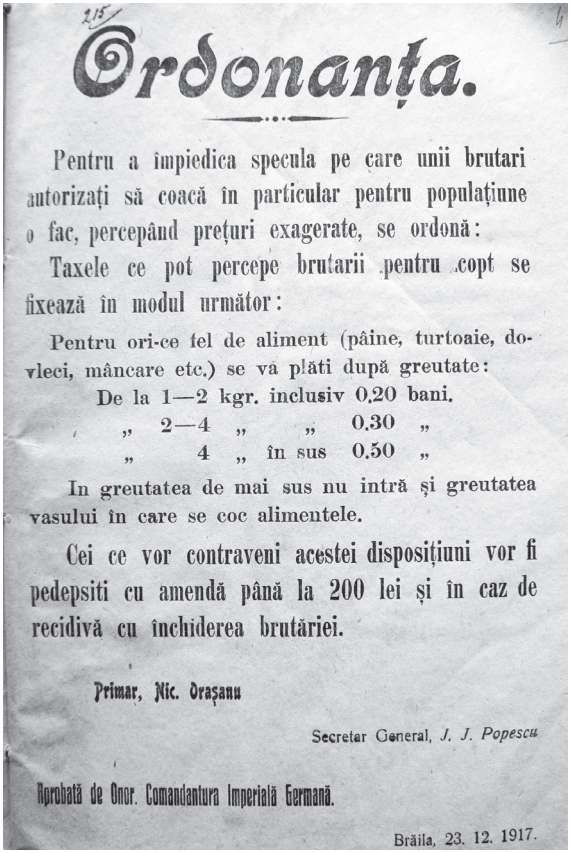

215

Ordonanța.

Pentru a împiedica specula pe care unii brutari autorizați să coacă în particular pentru populațiune o fac, percepând prețuri exagerate, se ordonă:

Taxele ce pot percepe brutarii pentru copt se fixează în modul următor:

Pentru ori-ce fel de aliment (pâine, turtoaie, dovleci, mâncare etc.) se va plăti după greutate:

De la 1—2 kgr. inclusiv 0.20 bani.
„ 2—4 „ „ 0.30 „
„ 4 „ în sus 0.50 „

In greutatea de mai sus nu intră și greutatea vasului în care se coc alimentele.

Cei ce vor contraveni acestei dispositiuni vor fi pedepsiti cu amendă până la 200 lei și în caz de recidivă cu închiderea brutăriei.

Primar, Nic. Oraşanu

Secretar General, J. J. Popescu

Aprobată de Onor. Comandantura Imperială Germană.

Brăila, 23. 12. 1917.

ROMÂNIA * ARHIVELE NAȚIONALE * BRĂILA

https://biblioteca-digitala.ro

31 dec. 1917 : Se interzice cu desăvârşire măcinatul oricărui fel de cereale.

De la **27 ianuarie 1918 se reduce raţia alimentelor de bază:** se dă *săptămânal*, de persoană, câte 1000 grame de mălai şi 1540 grame de făină sau 2 kilograme de pâine. **Cauza** micşorării treptate a raţiei – şi aşa insuficientă – este **ordinul secret** nr. 254 din 23 ianuarie 1918, dat de şeful statului-major al administraţiei militare din România, ca până la finele lui mai, toate organele în subordine să facă efortul de a trimite în patrie „patru sute de mii tone porumb şi două sute cincizeci de mii tone nutreţ presat" [C.C.Giurescu, op. cit., p.258].

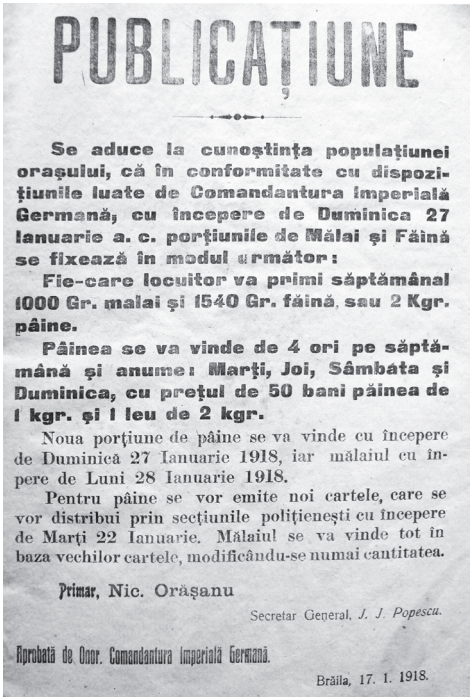

PUBLICAȚIUNE

Se aduce la cunoştinţa populaţiunei oraşului, că în conformitate cu dispoziţiunile luate de Comandantura Imperială Germană, cu începere de Duminica 27 Ianuarie a. c. porţiunile de Mălai şi Făină se fixează în modul următor:

Fie-care locuitor va primi săptămânal 1000 Gr. malai şi 1540 Gr. făină, sau 2 Kgr. pâine.

Pâinea se va vinde de 4 ori pe săptămână şi anume: Marţi, Joi, Sâmbata şi Duminica, cu preţul de 50 bani pâinea de 1 kgr. şi 1 leu de 2 kgr.

Noua porţiune de pâine se va vinde cu începere de Duminică 27 Ianuarie 1918, iar mălaiul cu înpere de Luni 28 Ianuarie 1918.

Pentru pâine se vor emite noi cartele, care se vor distribui prin secţiunile poliţieneşti cu începere de Marţi 22 Ianuarie. Mălaiul se va vinde tot în baza vechilor cartele, modificându-se numai cantitatea.

Primar, Nic. Orăşanu

Secretar General, *J. J. Popescu.*

Aprobată de Onor. Comandantura Imperială Germană.

Brăila, 17. 1. 1918.

ROMÂNIA * ARHIVELE NAȚIONALE * BRĂILA

https://biblioteca-digitala.ro

La **6 mai 1918,** raţia săptămânală devine mai mică: 1400 grame de mălai şi 1500 grame de pâine; **la 10 iunie**, ea se reduce din nou la 875 grame de mălai şi 1500 grame de pâine.

Cu un asemenea regim, populaţia era cu adevărat înfometată.

24 aprilie 1918, după venirea demobilizaţilor, nou recensământ

21 mai 1918, noi cartele de pâine

20 iunie 1918: toate cantităţile de porumb şi de alte feluri de cereale se rechiziţionează:

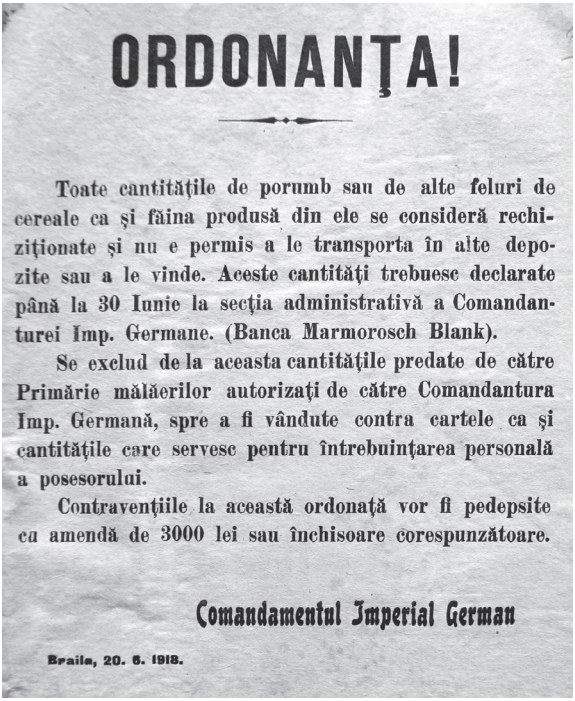

ORDONANŢA!

Toate cantităţile de porumb sau de alte feluri de cereale ca şi făina produsă din ele se consideră rechiziţionate şi nu e permis a le transporta în alte depozite sau a le vinde. Aceste cantităţi trebuesc declarate până la 30 Iunie la secţia administrativă a Comandanturei Imp. Germane. (Banca Marmorosch Blank).

Se exclud de la aceasta cantităţile predate de către Primărie mălăerilor autorizaţi de către Comandantura Imp. Germană, spre a fi vândute contra cartele ca şi cantităţile care servesc pentru întrebuinţarea personală a posesorului.

Contravenţiile la această ordonaţă vor fi pedepsite cu amendă de 3000 lei sau închisoare corespunzătoare.

Comandamentul Imperial German

Braila, 20. 6. 1918.

ROMÂNIA * ARHIVELE NAȚIONALE * BRĂILA

https://biblioteca-digitala.ro

De la 3 august, porţia de mălai „cade” iar pâinea - câte 2700 g săptămânal.

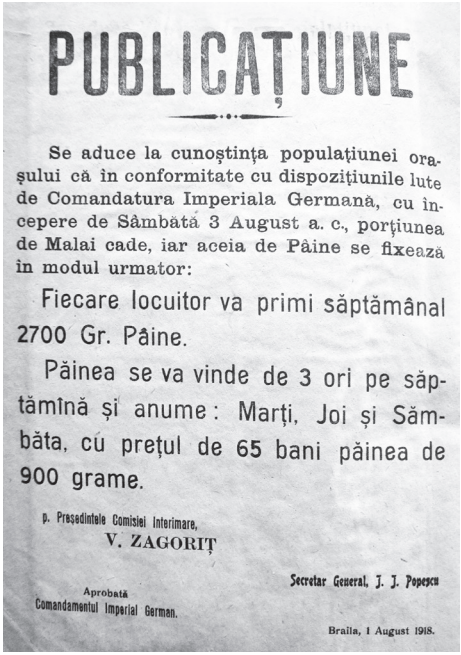

PUBLICAȚIUNE

Se aduce la cunoștința populațiunei orașului că în conformitate cu dispozițiunile lute de Comandatura Imperiala Germană, cu începere de Sâmbătă 3 August a. c., porțiunea de Malai cade, iar aceia de Pâine se fixează în modul urmator:

Fiecare locuitor va primi săptămânal 2700 Gr. Pâine.

Pâinea se va vinde de 3 ori pe săptămînă și anume: Marți, Joi și Sâmbăta, cu prețul de 65 bani pâinea de 900 grame.

p. Presedintele Comisiei Interimare,
V. ZAGORIȚ

Secretar General, J. J. Popescu

Aprobată
Comandamentul Imperial Germen.

Braila, 1 August 1918.

ROMÂNIA * ARHIVELE NAȚIONALE * BRĂILA

23 februarie 1917, CIG autorizează consumaţiunea fasolei, în baza cartelelor de fasole, câte 500 grame săptămânal pe cap de locuitor, cu preţul de 0,40 lei /kg.

De la **20 octombrie 1917,** se mai distribuie, pe **cartelele de fasole,** pe cupoanele din *săptămâna respectivă*, câte 100 (o sută) g de **mazăre** şi 50 (cincizeci) g de făină de mazăre, cu 80 bani/kg.

30 dec. 1917: prin mălăieri, odată cu mălaiul, şi 750 g de **cartofi,** dar numai în săptămâna 31 dec. 1917- 6 ian.1918.

https://biblioteca-digitala.ro

PUBLICAȚIE

Se aduce la cunoștința locuitorilor orașului că în săptămâna de Luni 31 Decembrie a. c. până la 6 Ianuarie 1918, se va distribui prin mălăeri, odată cu mălaiul, și câte 750 grame cartofi de fie-care bon de mălai, respectiv de fiecare persoană.

Fiecare cap de familie va cere odată cu mălaiul și cartofii., denunțând Primăriei pe mălăerii ce vor refuza cererea.

Mălăerilor cari vor contraveni acestei dispoziţiuni, li se vor retrage autorizațiile.

Primar, Nic. Oraşanu

Secretar General, *J. J. Popescu*

Aprobată de Onor. Comandantura Imperială Germană.

Brăila, 30. 12. 1917.

ROMÂNIA * ARHIVELE NAȚIONALE * BRĂILA

https://biblioteca-digitala.ro

B) Recensământul / sechestrarea vitelor și... alimentația ocupanților

Recensământ - *operație administrativă care constă în înregistrarea statistică a populației, a animalelor, a vehiculelor etc. dintr-o țară sau dintr-o regiune dată.* În locul anchetei pe teren, care implică mari costuri, ingeniozitatea germană a introdus metoda declarării bunurilor: proprietarul trebuia să declare la Primărie numărul animalelor, în alte situații al obiectelor, aflate în posesiune și să se oblige să le țină în custodie, fiind sechestrate până când ocupantul va avea nevoie de ele. Nedeclararea sau înstrăinarea acestora atrăgea confiscarea și amendarea proprietarului.

12 ianuarie 1917, Ordonanţă

Toţi locuitorii oraşului Brăila şi din împrejurimi trebuie să anunţe până la 15 ianuarie 1917 Primăriei Brăila **numărul vitelor** ce se află în posesiunea lor şi anume :

1) Vaci de lapte
2) Boi
3) Oi
4) Porci
5) Păsări

Cine nu anunţă se va pedepsi cu confiscarea animalelor ce posedă şi cu o amendă de 1000 lei în folosul comunei.

https://biblioteca-digitala.ro

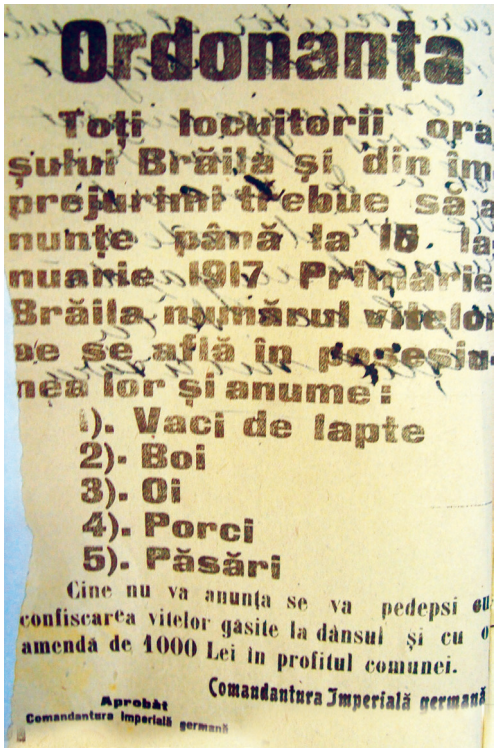

Ordonanța

Toți locuitorii ora
șului Brăila și din im
prejurimi trebue să a
nunțe până la 15 la
nuarie 1917 Primărie
Brăila numărul vitelor
ce se află în posesiu
nea lor și anume:

1). Vaci de lapte
2). Boi
3). Oi
4). Porci
5). Păsări

Cine nu va anunța se va pedepsi cu
confiscarea vitelor găsite la dânsul și cu o
amendă de 1000 Lei în profitul comunei.

Comandantura Imperială germană

Aprobat
Comandantura imperială germană

ROMÂNIA * ARHIVELE NAȚIONALE * BRĂILA

Ordonanţa exprimă "grija" administraţiei germane faţă de asigurarea hranei armatei, a militarilor din spatele frontului (10000 numai în Brăila), a Germaniei însăşi (vitele- *marfa care merge singură*!) şi a lădiţelor de 5 kg la care militarii aveau dreptul lunar. **Inventarierea şi interzicerea tăierii vitelor indică instaurarea controlului absolut pentru asigurarea propriului necesar.**

20 ianuarie 1917, Ordonanţă privitoare la măcelari. Se aduce la cunoştinţă măcelarilor următoarele:

- vitele se vor tăia numai la abatorul comunal;

https://biblioteca-digitala.ro

- toate pieile şi blănurile se consideră ca sequestrate de Comandantura germană. Vor fi sărate şi pregătite de transport în Germania;

- toate resturile de la vitele tăiate se vor colecta şi preda contra plată fabricilor de săpun pentru extragerea grăsimii;

- strângerea pieliţei de pe intestinele oilor care sunt sequestrate pentru administraţia germană. [Nimic nu se pierde, toate instituţiile veterinare intrând sub supravegherea dl. veterinar şef , Dr. Biewald.]

1 februarie 1917, Publicaţiune

I.**Toate vitele ce se găsesc în posesia particularilor se socotesc ca sechestrate** de Comandamentul Imperial German. Se atrage încă o dată atenţiunea că **tăierea vitelor în curţi particulare şi acasă este cu totul interzisă**. Cereri de permisiuni pentru tăierea vitelor trebuie adresate în scris Comandanturei Imperiale Germane, secţia economică. Contravenienţii vor fi pedepsiţi cu o amendă de 1000 lei sau 3 luni de închisoare.

II. Până la 3 februarie 1917 se va anunţa în scris Primăriei oraşului Brăila toate **cantităţile de piei de vite, de cai, de porci şi piele de oaie cu blană** în stare brută sau prelucrată. Comunicarea aceasta trebuie să fie făcută atât de posesorii numitelor obiecte, cât şi de acei cari le-ar avea în păstrare [pentru a lua calea Germaniei spre a fi prelucrate în mănuşi, încălţăminte etc.!]

Comunicări falşe sau necomunicarea la timp vor fi pedepsite cu o amendă de 1000 lei sau trei luni închisoare.

16 februarie 1917, Publicaţiune

Orice proprietar de vite e responsabil pentru stocul de vite pe care l-a declarat. În caz că din oarecari împrejurări urgente posesorii de vite sunt nevoiţi a face tăieri, vita în chestiune urmează să fie predată, contra plată, administraţiunii

https://biblioteca-digitala.ro

comunale. Orice micşorare a stocului de vite declarate urmează să se comunice imediat administraţiunii comunale.

În caz că la **numărătoarele de vite, ce se vor face la intervale regulate**, se va stabili o diminuare nejustificabilă a stocului, atunci se vor aplica pedepse în aşa mod, că pentru fiecare cap de vită va trebui plătit drept amendă valoarea ce se va stabili prin evaluare.

[Publicaţia va fi reluată periodic, scăderea stocului fiind drastic pedepsită! Vezi mai jos publicaţia din 1 martie 1918.]

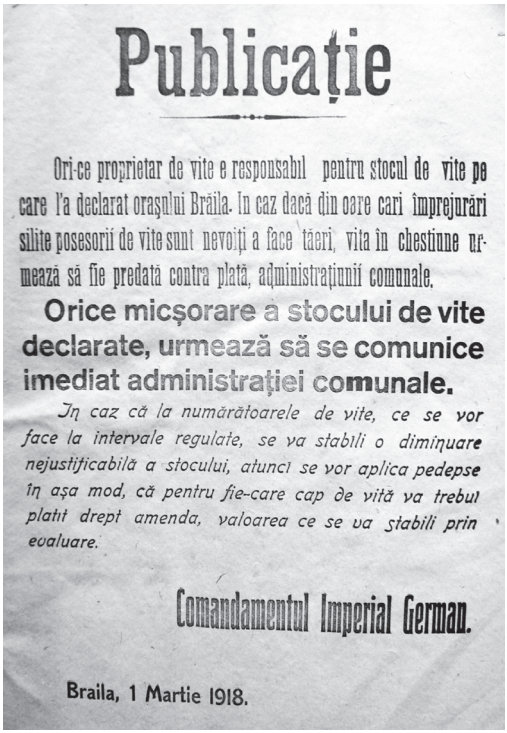

Publicaţie

Ori-ce proprietar de vite e responsabil pentru stocul de vite pe care l'a declarat oraşului Brăila. In caz dacă din oare cari împrejurări silite posesorii de vite sunt nevoiţi a face tăeri, vita în chestiune urmează să fie predată contra plată, administraţiunii comunale.

Orice micşorare a stocului de vite declarate, urmează să se comunice imediat administraţiei comunale.

In caz că la numărătoarele de vite, ce se vor face la intervale regulate, se va stabili o diminuare nejustificabilă a stocului, atunci se vor aplica pedepse în aşa mod, că pentru fie-care cap de vită va trebui platit drept amenda, valoarea ce se va stabili prin evaluare.

Comandamentul Imperial German.

Braila, 1 Martie 1918.

ROMÂNIA * ARHIVELE NAȚIONALE * BRĂILA

https://biblioteca-digitala.ro

17 noiembrie 1917, Publicaţiune

Se aduce la cunoştinţă că Primăria cumpără **orice piele luată de la cadavrele de cai sau vite cornute.** Pieile se vor preda la abatorul comunal şi vor fi plătite cu 2 lei kilogramul.

Dosar 117/1916, Primărie-Statistica vitelor aflate în oraşul Brăila în ziua de 15 dec. 1917: cai - 1512, măgari - 29, bivoli - 9, tauri - 15,boi - 237, vaci sterpe - 329, vaci cu lapte - 1095, junci - 975, oi - 3167, miei - 423, porci - 1711, capre - 912, păsări - 21371.

[**Interzicerea tăierii / sechestrarea vitelor provoacă, în ciuda pedepselor, numeroase încălcări ale ordonanţelor**.]

9 martie 1917, Publicaţiune

Cu ordinul comandanturii No. 4748 din 3.03.1917, următoarele persoane au fost pedepsite cu câte o lună închisoare şi 600 lei amendă sau, în caz de neplată, **cu câte o zi închisoare pentru fiecare 10 lei, pentru că au tăiat vite acasă**: a) Nicolas Langnitis, b) Stamati Nomikos, c) Manole Nomikos.

Pedepsele se vor ispăşi la închisoare de la 9/ 3 la 9/4 1917.

13 martie1917, Publicaţiune

1) Teodosie Nicolae, Bd. Carol 120, 300 lei sau, în caz de neplată, închisoare pentru fiecare zi - zece lei, pentru că **a tăiat de mai multe ori vite acasă**. Pedeapsa va fi ispăşită de la 11—24 martie în închisoare.

2) Salahorul Christa Nicola din Brăila, Bulevardul Carol 95, a fost pedepsit cu 14 zile închisoare şi pe urmă cu înrolarea în coloana lucrătorilor civili, pentru că **a tăiat adeseori vite acasă**. Pedeapsa va fi ispăşită de la 11 —24 martie în închisoare.

29 martie 1917, Ordonanţă

1. **Începând de la 1 aprilie 1917, vânzarea cărnii se va face numai în schimbul cartelelor de carne**. **Fiecare persoană are dreptul la 200 g carne pe săptămână**. Cartelele se vor lua în primire de la secţia de poliţie respectivă. Carnea poate fi

https://biblioteca-digitala.ro

cumpărată de la orice măcelar contra cuponului respectiv de pe cartela de carne.

2. Vânzarea se va face numai marţi, joi şi duminică de la 8 dimineaţa, şi anume: joia pentru posesori cart. de la No. 1—20000; duminică, de la 20001—40000; marţi, de la 40001— şi restul. Măcelarii vor vinde carne în zilele indicate numai posesorilor cartelelor cu numerele respective. Cupoanele se vor remite a doua zi Primăriei de către măcelari.

3. Carnea va fi procurată de Primărie. Măcelarilor le este interzis a tăia vite pe socoteala lor proprie. Vânzarea va începe de abia după ce cantitatea furnizată va fi fost cântărită în prezenţa unui agent al poliţiei.

4. **Trupele aliate vor beneficia de măcelării speciale contra cartelelor speciale eliberate de Primărie**. Aceste instituţiuni nu vor cumpăra sub nici un cuvânt carnea din măcelăriile destinate pentru populaţiunea civilă.

5. **Refugiaţii n-au dreptul la carne.** Refugiaţii cari pot dovedi printr-un act de la comisiunea refugiaţilor că întoarcerea la căminul lor nu este posibilă pot primi în mod excepţional cartele de carne.

6. Cine va cumpăra carne pe baza unei cartele de carne ce nu-i aparţine va fi pedepsit cu o amendă de lei 500, în caz de recidivă cu lei 1000 sau 3 luni închisoare şi cu pierderea dreptului la cartelă de carne; măcelarii cari vor vinde carnea fără cartele vor fi pedepsiţi cu o amendă de lei 500, în caz de recidivă cu lei 1000, respectiv 3 luni închisoare şi cu închiderea prăvăliei.

N.B. 200 g când exista carne, ceea ce nu se prea întâmpla ! Oricum, era prea mult (!) şi **peste un an, din 17 febr. 1918, se reduce porţia la 200 g pe lună** de fiecare membru al familiei, cu 3 lei kg, numai posesorilor de cartele de la nr. 1 la 10074. Pentru restul populaţiei se va distribui mai târziu!

16 aprilie 1917

Ordonanţa relativă la prohibirea exportului de vite, alimente şi nutreţ pentru toată România ocupată, cu excepţia părţii din Dobrogea care aparţinea Bulgariei până la pacea din Bucureşti.

https://biblioteca-digitala.ro

1. Se interzice de a se exporta vite, alimente şi nutreţ din teritoriul sus menţionat, fără încuviinţarea autorităţii militare.

2. Contravenienţele se vor pedepsi cu închisoare sau cu amendă până la 50.000 mărci, deosebit sau împreună, şi, după împrejurări, şi cu închisoare corecţională odată cu care se poate decreta şi o amendă până la 50.000 mărci. Încercarea se pedepseşte ca şi faptul împlinit, obiectele în chestiune se vor confisca.

3. Competente sunt tribunalele marţiale.

Comandant suprem: von Mackensen, General feldmareşal.

Ordonanţa de mai sus se aduce la cunoştinţa populaţiei, von Gillhaussen, Colonel şi Comandant.

10 iunie 1918: altă ordonanţă, cu acelaşi conţinut:

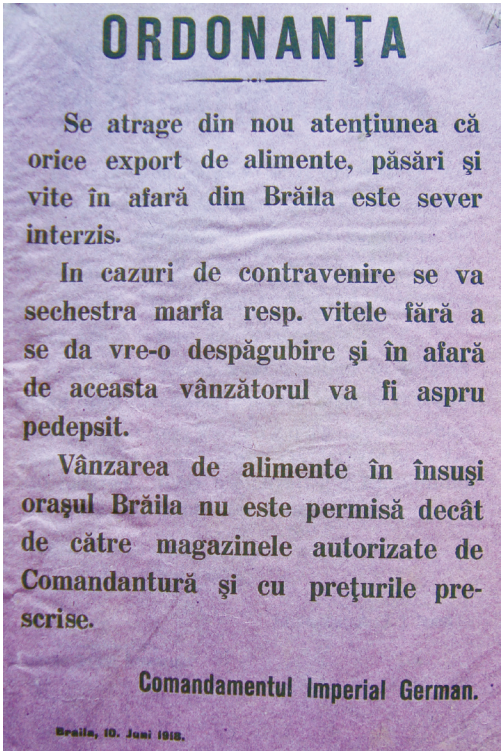

ORDONANŢA

Se atrage din nou atenţiunea că orice export de alimente, păsări şi vite în afară din Brăila este sever interzis.

In cazuri de contravenire se va sechestra marfa resp. vitele fără a se da vre-o despăgubire şi în afară de aceasta vânzătorul va fi aspru pedepsit.

Vânzarea de alimente în însuşi oraşul Brăila nu este permisă decât de către magazinele autorizate de Comandantură şi cu preţurile prescrise.

Comandamentul Imperial German.

Braila, 10. Juni 1918.

ROMÂNIA * ARHIVELE NAȚIONALE * BRĂILA

https://biblioteca-digitala.ro

8 mai 1917, Publicaţie

Sunt motive de a atrage din nou atenţiunea că **tăierea păsărilor este sever oprită**. Comandantura se va convinge prin **controale repetate de existenţa păsărilor declarate** şi va pedepsi cu amenzi însemnate contravenţiile în contra prohibirii de tăiere.

[20 iunie 1917: Se interzice tăierea păsărilor până la 15 august 1917 (ca să atingă o greutate mai mare!)]

15 iunie 1917: o altă ordonanţă obligă pe toţi proprietarii de vite şi păsări să anunţe Primăria, în fiecare lună, de orice scădere sau mărire a numărului ce posedă. Astfel de ordonanţe se dădeau periodic, CIG trebuind să deţină evidenţa strictă a stocului.

Obligată de comandantură, dă şi primăria Brăila o ordonanţă caracteristică, la **18 septembrie 1917 (**C.C. Giurescu, p. 258): 1) toţi posesorii de găini vor vinde primăriei **câte un ou de găină pe lună** cu 40 de bani bucata; 2) cei ce posedă o vacă vor vinde primăriei **zilnic o jumătate de litru de lapte**; cei cu mai multe vaci, câte un litru la preţul de 60 de bani litrul. [Primăria avea nevoie de lapte pentru hrana bolnavilor din spitalele civile.] Şi această ordonanţă va fi reluată / republicată periodic, de ex., în aprilie 1918.

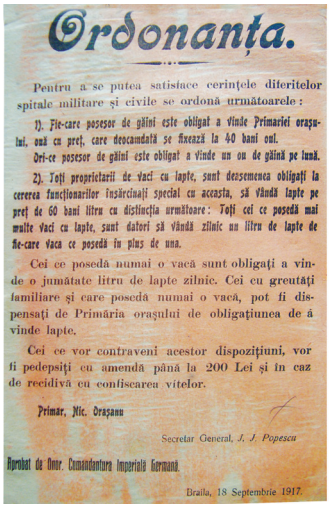

Ordonanța.

Pentru a se putea satisface cerințele diferitelor spitale militare și civile se ordonă următoarele:

1). Fie-care posesor de găini este obligat a vinde Primariei orașului, ouă cu preț, care deocamdată se fixează la 40 bani ouĂ.

Ori-ce posesor de găini este obligat a vinde un ou de găină pe lună.

2). Toți proprietarii de vaci cu lapte, sunt deasemenea obligați la cererea funcționarilor însărcinați special cu aceasta, să vândă lapte pe preț de 60 bani litru cu distincția următoare: Toți cei ce posedă mai multe vaci cu lapte, sunt datori să vândă zilnic un litru de lapte de fie-care vaca ce posedă în plus de una.

Cei ce posedă numai o vacă sunt obligați a vinde o jumătate litru de lapte zilnic. Cei cu greutăți familiare și care posedă numai o vacă, pot fi dispensați de Primăria orașului de obligațiunea de a vinde lapte.

Cei ce vor contraveni acestor dispoziţiuni, vor fi pedepsiţi cu amendă până la 200 Lei şi în caz de recidivă cu confiscarea vitelor.

Primar, Nic. Orașanu

Secretar General, J. J. Popescu

Aprobat de Onor. Comandantura Imperială Germană.

Braila, 18 Septembrie 1917.

ROMÂNIA * ARHIVELE NAŢIONALE * BRĂILA

https://biblioteca-digitala.ro

Laptele trebuia predat de către țărani în toate zilele săptămânii, ei având dreptul doar la cel muls duuminica.

Ordonanţa trezeşte numeroase reclamaţiuni: vaca nu mai dă lapte şi cerea constatarea şi scăderea de la obligaţie iar **Michel Daniel (proprietarul S.C. „Granit-Turcoaia", Sf. Nicolae 39)** anunţă Primăria că găinile sale nu se mai ouă şi cere constatarea şi scutirea de la rechiziţie. Printr-o altă cerere, tot M. Daniel arată că familia se compune din 7 persoane, soţia convalescentă iar vaca de rasă „porumb"dă puţin lapte, solicitând scutirea de vânzare a unei jumătăţi de kg de lapte. În acelaşi dosar 82/1916 găsim numeroase nume din protipendadă, domiciliate în plin centru.

Alte cereri de scutire fac Spiru Lykiardopoulos [Belvedere 10, având 5 copii mici, o vacă] și **S. Violattos** [familie numeroasă compusă din 14 persoane, copil de 2 ani și soț bolnav- **v. foto]**

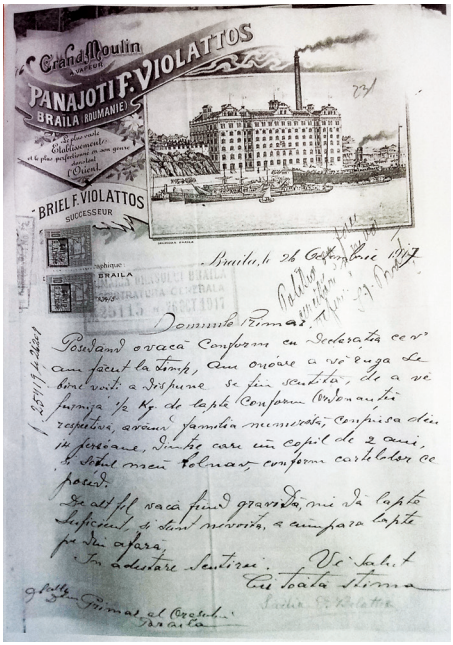

ROMÂNIA * ARHIVELE NAȚIONALE * BRĂILA

https://biblioteca-digitala.ro

Nepredarea cantităţii de lapte atrăgea amendarea cu 20 lei.

Laptele astfel colectat de Comisariate era predat Comisiunii pentru Administrarea Spitalelor Civile, care, de ex., în 20 oct.1917, distribuia 86 l – Spitalului de tifos, 2 l –S. de prostituate,18 l –S. de izolare, 24 l - S. de observare,7 l – S. de copii, 12 l – S. comunal şi 28 l - S. de medicină internă. În ziua de 30 ian. 1918, circ. I dădea 6 l grădiniţei de copii; circ. II, 7,5 l - Rest. Francez şi 5,5l - grădiniţei de copii; circ. III 30 l - Piaţa Regală; circ. IV,75 l - Spitalului nr. 171 de la Reg. 3 Artilerie şi 3,5l - Piaţa Regală; circ. V, 55 l - Piaţa Regală; circ. VI, 31 l - Piaţa Regală şi 12 l - Reg. 38 Infanterie, în total 225,5 litri.

Permanent și în totalitate erau rechiziționate oile, mieii, lână tunsă sau în curs de tundere.

15 noiembrie 1917, Publicaţiune privitoare la creşterea de porci în raionul Brăila [de fapt, pentru reglementarea inventarierii, creşterii şi tăierii porcilor. Se apropia Crăciunul!]:

1). **Toţi porcii din raionul oraşului Brăila trebuie declaraţi la Primărie,** care va elibera posesorilor de porci adeverinţe de declarare. Porcii nedeclaraţi vor fi imediat sequestraţi şi luaţi fără despăgubire. Acelaşi lucru se va întâmpla când, la controlul ce se va face, nu se va putea produce adeverinţe de declarare.

2). **Tăierile de porci** sunt strict oprite şi nu se pot face decât **în urma unei prealabile aprobări din partea Comandanturii Imperiale Germane.**

3). Permisiunile de tăiere se vor acorda cu începere de la 1 decembrie 1917.

4). **Posesorii unui porc vor da la tăiere jumătate din porcul tăiat, plătindu-li-se câte 3 lei pe kg tăiat, cealaltă jumătate, inclusiv maţele, rămân posesorului.** Posesorul a doi sau mai mulţi porci au dreptul la un singur porc pentru uzul propriu, iar restul porcilor când vor fi ajuns la greutatea minimă de 80 kg, vor fi predaţi la abatorul comunal contra plăţii de lei 2,40 kg greutatea vie; aceasta după ce mai întâi posesorul va fi făcut o declaraţie Comandanturii Imperiale Germane.

5). Tăierile silite, provocate de îmbolnăviri subite,

https://biblioteca-digitala.ro

fracturi de membre, pericol de sufocare etc., precum şi cazurile de moarte, trebuie imediat avizate **CIG**.

6). Porcii cari au fost tăiaţi în urma cazurilor mai sus menţionate trebuie imediat aduşi la abator, unde se va proceda cu ei după normele aplicate la vitele tăiate de Comandantură.

7). Animalele moarte se vor preda imediat postului de utilizare de cadavre din curtea abatorului, plătindu-se posesorului despăgubirea fixată.

8). Greutatea cărnii porcilor tăiaţi va fi scăzută gospodăriilor din raţiile săptămânale stabilite de Comandantură. Se va scădea de fiecare porc întreg 60 kg iar de jumătate 30 kg.

9). Detalii referitoare la locul de tăiere, plata porcilor ce urmează să fie predaţi şi eliberarea permiselor de tăiere se vor da de la Primărie.

10). Nu se permite tăierea de scroafe şi de vieri. **CIG**

[Eufemia Ţicu, Piaţa Speranţei 75, întrucât nu i se aprobase tăierea, solicită ridicarea purcelei îmbolnăvite din cauza lipsei de nutreţ.-Dosar 98/1916]

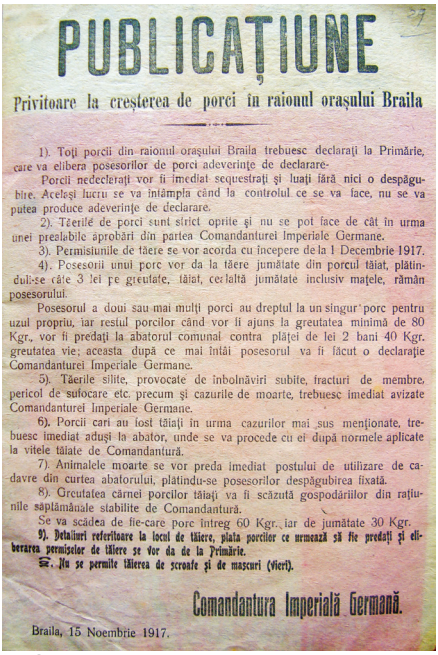

PUBLICAȚIUNE

Privitoare la creșterea de porci în raionul orașului Braila

1). Toţi porcii din raionul oraşului Braila trebuesc declaraţi la Primărie, care va elibera posesorilor de porci adeverinţe de declarare.

Porcii nedeclaraţi vor fi imediat sequestraţi şi luaţi fără nici o despăgubire. Acelaşi lucru se va intâmpla când la controlul ce se va face, nu se va putea produce adeverinţe de declarare.

2). Tăerile de porci sunt sfirct oprite şi nu se pot face de cât în urma unei prealabile aprobări din partea Comandanturei Imperiale Germane.

3). Permisiunile de tăere se vor acorda cu incepere de la 1 Decembrie 1917.

4). Posesorii unui porc vor da la tăere jumătate din porcul tăiat, plătindu-se câte 3 lei pe greutate, tăiat, cealaltă jumătate inclusiv maţele, rămân posesorului.

Posesorul a doui sau mai mulţi porci au dreptul la un singur porc pentru uzul propriu, iar restul porcilor când vor li ajuns la greutatea minimă de 80 Kgr., vor fi predaţi la abatorul comunal contra plăţei de lei 2 bani 40 Kgr. greutatea vie; aceasta după ce mai intâi posesorul va fi făcut o declaraţie Comandanturei Imperiale Germane.

5). Tăerile silite, provocate de inbolnăviri subite, fracturi de membre, pericol de sufocare etc. precum şi cazurile de moarte, trebuesc imediat avizate Comandanturei Imperiale Germane.

6). Porcii cari au fost tăiaţi în urma cazurilor mai sus menţionate, trebuesc imediat aduşi la abator, unde se va procede cu ei după normele aplicate la vitele tăiate de Comandantură.

7). Animalele moarte se vor preda imediat postului de utilizare de cadavre din curtea abatorului, plătindu-se posesorilor despăgubirea fixată.

8). Greutatea cărnei porcilor tăiaţi va fi scăzută gospodăriilor din raţiunile săptămânale stabilite de Comandantură.

Se va scădea de fie-care porc intreg 60 Kgr., iar de jumătate 30 Kgr.

9). Detaliuri referitoare la locul de tăiere, plata porcilor ce urmează să fie predaţi şi eliberarea permiselor de tăiere se vor da de la Primărie.

10. Nu se permite tăierea de scroafe şi de maşcuri (vieri).

Comandantura Imperială Germană.

Braila, 15 Noembrie 1917.

ROMÂNIA * ARHIVELE NAȚIONALE * BRĂILA

https://biblioteca-digitala.ro

De o atenţie deosebită se bucură **caii: recenzaţi şi controlaţi lunar pentru *examinarea sănătății* lor. Se urmărea astfel rechiziționarea celor mai buni cai pentru a asigura mijloacele de tracţiune necesare,** tracţiunea cabalină fiind esenţială pentru armata germană, ca şi pentru divizia de cavalerie a generalului von der Goltz, încartiruită în oraş. „Atenția deosebită" se traduce în cei 530345 cai, care au luat calea Germaniei.

22 dec. 1917

Înştiinţare

Toţi locuitorii din Brăila, cari posedă **cai ce pasc pe baltă,** au a-i declara până la 1 ianuarie 1918 Comandanturei etapei 314, strada Coroanei 18, spre a fi trecuţi în listele secţiei economice. Acei cai ce nu vor fi trecuţi în liste, vor fi consideraţi cai de pradă.

Brăila, 22 decembrie 1917. *Comandatura Imperială Germană.*

24 dec. 1917

Publicațiune

Revizuirea şi aprecierea lunară a cailor aparţinând populaţiei civile din Brăila au loc în ziua de vineri 28 decembrie 1917. În acea zi toţi posesorii de cai au a-i prezenta unei comisiuni şi anume: la locurile anterioare.

29 ian. 1918

Publicațiune: text identic cu cel din 29 nov. 1917

Revizuirea şi aprecierea lunară a cailor aparţinând populaţiei civile din Brăila are loc în ziua de miercuri 30 ianuarie 1918.

Brăila, 26. 1. 1918, **von Gillhaussen, colonel**

https://biblioteca-digitala.ro

17 februarie 1917, Publicaţiune

Săptămâna viitoare toţi proprietarii de cai trebuie să-şi prezinte caii unei comisiuni spre inspectare. Caii vor fi marcaţi şi înscrişi pe o listă.

Trebuie prezentaţi:

Joi 22 februarie 1917, pe Bulevardul Cuza la Şcoala primară No. 4, toţi caii din secţia oraşului mărginită prin strada Galaţi—Piaţa S-ţii Arhangheli—Calea Dobrogei—Dunărea.

Vineri 23 februarie 1917, pe Bulevardul Cuza unde începe Calea Victoriei, caii din secţia strada Galaţi şi strada Regală.

Sâmbătă 24 februarie 1917, pe Bulevardul Cuza la Şcoala germană, caii din secţia Calea Regală—Piaţa S-ţii Archangheli—Calea Dobrogei—Dunărea.

Dacă caii nu vor fi prezentaţi, proprietarii se vor pedepsi cu amendă şi cu confiscarea lor. Timpul pentru înfăţişarea cailor este de la ora 9—12 a. m. şi începând de la ora 2 p. m. pentru cele trei zile de prezentare.

23 martie 1917, Publicaţiune

Toţi locuitorii domiciliaţi în Brăila în secţia de sud de str. Regală, mărginită de str. Traian, Dunăre şi str. Dorobanţilor, vor aduce **caii lor duminică 25. 3. 17**. la ora 7 a. m. **înaintea localului poliţiei româneşti pentru extragere de sânge**. Locuitorii din secţia la nord de str. Regală, mărginită de str. Traian-Dunăre şi str. Dorobanţilor, **vor trimite caii** lor marţi 27. 3. 17, la ora 7 a. m. înaintea şcoalei pe Bdul. Sft. Maria.

***10 aprilie 1917,* Publicaţiune**

Joi 12 aprilie 1917, orele 7 dimineaţa, trebuie aduşi înaintea comisiunii pentru **recrutarea cailor** toţi caii aflaţi în

https://biblioteca-digitala.ro

Brăila, Brăiliţa şi Vatra Veche care nu sunt încă **marcaţi cu un număr gravat în partea stângă a gâtului.**

Locul de înfăţişare: Strada Sf. Maria, colţ cu Bulevardul Cuza, în faţa Școalei No. 4.

Proprietarii cari nu-şi vor aduce caii până la termenul fixat în mod definitiv, precum şi toţi proprietarii ai căror cai se vor găsi mai târziu fără număr, vor fi pedepsiţi cu o amendă de cel puţin 100 lei.

[25 mai 1917: Serviciul salubrităţii – Primăria poseda 144 cai.]

29 noiembrie 1917, Publicaţiune

Toţi proprietarii, respectiv posesorii de cai, au a prezenta în viitor o dată pe lună toţi caii ce-i posedă, unei comisiuni, spre examinare şi aprobare. Primul termen, este sâmbătă 1 decembrie 1917. Sunt a se prezenta câte unei comisiuni: 1) pe bulevardul Cuza la Şcoala Primară No. 4, toţi caii din sectorul care se delimitează de Strada Galaţi—Piaţa Arhangheli—Calea Dobrogei—Dunăre. 2) pe bulevardul Cuza colţ cu Calea Victoriei: toţi caii din sectorul Strada Galaţi şi Calea Regală. 3) pe bulevardul Cuza la Şcoala Germană: caii din sectorul Calea Regală — Piaţa Sfinții Archangheli — Calea Dobrogei—Dunăre.

Timpul prezentării: de la 8.30 dimineaţa până la 2 (amiază) şi de la 2.00 până la 4.30 după masă.

În caz de neprezentare a cailor, posesorii vor fi supuşi la amendă până la 500 lei şi rechiziţionarea cailor.

Platzmann, Colonel.

Datele următoare: 28 dec.; 30 ian. etc. **von Gillhaussen, colonel**

https://biblioteca-digitala.ro

***

Peştele bălţii – aliment de bază al brăileanului, nu doar mâncarea săracului, cum s-a zis multă vreme.

30 septembrie 1917, Publicaţiune

Se permite **tăierea stufului din baltă,** rogoz, ţipirig, papură-pentru nutreţul vitelor şi pentru a construi rogojini necesare la pescărie şi grădinărit. 25% din stuful recoltat, reţinut de Comandantură.

30 martie 1917, Ordin / Befehl

Se sechestrează toate bărcile de pescuit, toate uneltele de pescuit şi tot materialul de pescuit, cu excepţia uneltelor care aparţin organelor de pescărie ce funcţionează sub controlul militar.

10 aprilie 1917, Ordonanţă referitoare la pescuitul din regiunea Armatei de Dunăre:

1. Exercitarea pescuitului în districtul de administraţie Brăila se va relua peste tot cu rapiditatea cea mai mare.

2. Armata de Dunăre exercită suzeranitatea asupra pescuitului din această regiune.

3. În afară de modificările acestei ordonanţe, rămân în vigoare prescripţiunile legilor şi dispoziţiunilor româneşti referitoare la dreptul de pescuire, exercitarea pescuitului, apărarea pescuitului, poliţia pescuitului, regiunea unde este oprit pescuitul, pedepsirea contravenienţilor, urmărirea contravenienţilor şi procedura penală.

4. Administraţiunea română exercită sub controlul secţiei economice a armatei de Dunăre pescuitul şi supravegherea lui

https://biblioteca-digitala.ro

în regiunea armatei de Dunăre. Regiunea armatei de Dunăre aparţine districtului administraţiunii pescuitului, secţia 4 Brăila cuprinzând regiunea de la Piua Pietrei până la Brăila care este mărginită de malul drept şi stâng al Dunării. Bălţile din această regiune care sunt în posesiunea particularilor intră în districtul de administraţie a pescuitului şi vor fi tratate la fel cu apele statului în ceea ce priveşte pescuitul. Se vor face învoieli cu posesorii bălţilor particulare în privinţa compensaţiunilor.

6. Fiecare pescar care exercită pescuitul în regiunea armatei de Dunăre trebuie să poarte la sine un permis de pescuire eliberat de administraţia română a pescuitului şi ştampilat de secţia economică a armatei de Dunăre. Până 1a eliberarea acestor permise de pescuire, rămân valabile pentru pescuit biletele eliberate de administraţiunea română. Aceste bilete vor fi anulate până la 1 mai 1917 cel mai târziu. Noile permise vor avea valabilitate de la 1 aprilie 1917 până la 31 martie 1918. Pescarii care exercită pescuitul vor plăti pentru eliberarea unui permis 1 leu.

7. Pescarii care exercită pescuitul sunt datori a preda contra plată peştele prins de ei administraţiunii române de pescuit sau locurilor indicate de această administraţiune. Nu se va preda peştele necesar pentru gospodăria proprie, vânzarea căruia este însă strict interzisă.

8. Cine transportă peşte în afară de regiunea de pescuit indicată trebuie să se legitimeze printr-un bilet eliberat de administraţiunea română asupra provenienţei şi destinaţiei acestui transport.

9. Secţia economică a armatei de Dunăre va stabili preţurile de cumpărare de plătit pescarilor şi cele de vânzare plătite de consumatori. Secţia economică îşi reservă schimbarea preţurilor în caz de vânători extraordinare etc. Pescarul îşi va procura singur uneltele etc.

https://biblioteca-digitala.ro

10. Toate bărcile din districtul de administraţie a pescuitului, al armatei de Dunăre vor fi înregistrate şi marcate în mod special.

11. Secţia economică va da altă întrebuinţare lucrurilor neîntrebuinţate din regiunea armatei de Dunăre precum: bărci, plăşi şi alte unelte de prins peşte. Întrebuinţarea plăşilor, bărcilor şi altor unelte contrar acestor dispoziţiuni va fi pedepsită cu rechiziţionarea lor iar persoanele care s-ar servi de ele se expun la pedepsele cele mai severe.

12. Toate serviciile militare şi organele de siguranţă vor ajuta administraţia română a pescuitului în exercitarea serviciului ei. Aceasta se referă şi la posturile de gardă postate de secţia economică de la diferitele staţiuni cărora le incumbă: a exercita controlul, a denunţa pe neîndreptăţiţii şi contravenienţii ce ar ţine pe pescari la exercitarea pescuitului, şi a duce grijă ca peştele prins să fie remis în bună regulă la locul de destinaţiune. În acest sens funcţionează şi agenţii administraţiei române a pescuitului prevăzuţi cu permise.

13. Se interzice pescuitul sub orice formă militarilor noştri, precum şi a armatelor aliate în regiunea armatei de Dunăre.

14. Pescarii sau alte persoane cari au exercitat pescuitul înainte de război se vor prezenta de urgenţă administraţiei române de pescuit pentru a fi trecuţi în liste. Este interzis exportul plăşilor în alte regiuni. Contravenienţii vor fi sever pedepsiţi.

15. Toate vehiculele, uneltele şi materialele de pescuit precum şi mijloacele de transport rechiziţionate vor fi restituite, îndată ce funcţionarii administraţiunii române de pescuit îşi vor relua funcţiile pentru a le împărţi celor îndreptăţiţi a le întrebuinţa.

16. Contravenţiuni intenţionate sau din negligenţă la această ordonanţă vor fi pedepsite cu închisoare până la 6 luni sau

https://biblioteca-digitala.ro

amendă până la 3000 lei, întrucât după legile în vigoare nu ar fi pasibile de o pedeapsă mai mare. Ambele pedepse pot fi aplicate şi împreună. Asemenea se poate hotărî oprirea pescuitului şi confiscarea uneltelor. Aplicarea pedepselor sunt de competenţa tribunalelor militare şi a comandamentului militar german.

Secţia economică a Armatei de Dunăre. Kohnemann, Major şi Preşedinte

25 mai 1917, Înştiinţare

Se permite locuitorilor riverani cu Dunărea, de a pescui ca şi până acuma, cu undiţa şi cu chipcelul, de la mal, fără luntre. Peştele astfel prins serveşte numai pentru hrana familiei pescuitorului, neavând voie a-l vinde.

Nu se permite pescuitul cu ostii, ţăpoaie, greble, arme de foc, substanţe otrăvitoare; de asemenea nici acela cu prostovol, plasă, setci, ave, năvod, tifan.

În oraşul Brăila locuitorii riverani, care vor să pescuiască de la mal cu chipcelul şi undiţa pentru casa lor, vor scoate de la Administraţia pescăriilor române, strada Vapoarelor No. 8, anumite permisii, cari vor fi vizate de către secţia economică a Armatei de Dunăre şi pentru care se va ţine un deosebit tablou.

Administraţia pescăriilor române va înainta Căpităniei Portului şi Poliţiei Portului o listă de persoanele învoite astfel la pescuit, iar săptămânal o situaţie a noilor învoiţi şi a acelor cărora li s-au retras permisiile.

Pescuitul cu undiţa şi chipcelul pentru riverani este permis numai de la ora 6 dimineaţa, până la 8 seara.

Kohnemann, Major şi Preşedinte

Peștele a reapărut la consum de-abia în mai 1917 după reorganizarea Administrației Pescăriilor și încetarea perioadei de prohibiție. În baza cartelelor de carne, se vor distribui câte

https://biblioteca-digitala.ro

200 g / persoană de pește proaspăt sau sărat. Peștele de calitate era ridicat însă de către nemți pentru consumul popotelor și al restaurantelor pentru ofițeri.

1 august 1917, Publicaţiune

Preţul peştelui proaspăt în districtul Administraţiei Pescăriilor Brăila, pentru vânzarea la populaţiunea civilă, este cu începere de la 1 august 1917 şi până la noi dispoziţiuni:

Felul - lei/kg, în funcţie de greutate: cegă, 4-6 lei; nisetru, 3 lei; morun, 3 lei; şalău, 2-3 ; crap, 0,90-2; somn, 0,80-1,80; ştiucă, 0,90-1,50; obleţ, 0,40-0,70; albitură, 0,30-0,50; ghiborţ, 0,30.

Icre proaspete sau tescuite/ kilogram:

Icre de morun. cal. I -38 lei; Icre de morun. cal. II – 32 lei; Icre de nisetru.cal. I -32 lei; Icre de nisetru.cal. II -28 lei; Icre de păstrugă, cegă 20 lei; Icre de ştiucă proaspete – 5 lei; Icre de ştiucă tescuite – 4 lei; Icre de crap – 3lei.

Raci: raci mici 100 bucăţi- 10 lei; raci mijlocii 100 buc.- 12 lei; raci mari 100 buc.- 16 lei.

[Prețurile fuseseră stabilite, dar peștele lipsea!]

https://biblioteca-digitala.ro

C. Scumpetea traiului

Scumpetea traiului / alimentelor era cauzată de exploatarea germană, care, arată C. Bacalbaşa, p. 193, menită să asigure întreţinerea armatelor de ocupaţie şi a personalului diverselor cancelarii și trimiterea către patrie a trenurilor încărcate cu alimente şi a lădiţei de 5 kg, la care avea dreptul fiecare soldat, **20 de districte germane fiind hrănite cu alimente trimise din România.**

Destinată să fie grânar pentru Germania înfometată, producția de cereale devenind monopol german, statul major economic german a luat măsuri privitoare la cultivarea pământului:

Ordonanţa nr. 2/1917 [Ordin din partea statului major economic ca toţi proprietarii şi arendaşii să se ducă la ţară şi să se instaleze acolo pentru efectuarea lucrărilor agricole; abia după câteva luni vor obţine ausvaisuri de întoarcere]

Exploatarea moşiilor şi loturilor ţăranilor trebuie să înceapă şi să se execute ca şi în timpurile normale. În principiu, se vor observa următoarele:

1) Toate ogoarele *se vor cultiva de proprietarii sau arendaşii înşişi. Dacă, excepţional, ogoarele nu se pot lucra cu proprietari sau arendaşi, atunci ele trebuie lucrate în orice caz de locuitorii comunei în mod comun. Ogoarele ce nu pot fi lucrate de moşieri se vor da pe seama ţăranilor, contra părţii uzuale de 5:5.*
2) *Imediat ce timpul va fi favorabil, munca câmpului de primăvară trebuie începută cu toate braţele odată.*
3) *Se va semăna în primă ordine: mazăre, ovăz, orz de vară, grâu de vară, porumb, plante oleaginoase, cartofi, mei, dovlecei, floarea soarelui.*

https://biblioteca-digitala.ro

4) *Primarii vor fi responsabili pentru lucrarea bine îngrijită şi completă a câmpului.*
5) *Cine nu-şi va îndeplini datoria va fi pedepsit cu amendă sau închisoare sau i se va lua libertatea de a cultiva propriul pământ. [...]*

În caz de nerealizare a producției așteptate, se reducea consumul românesc pentru acoperirea cantităților stabilite pentru Germania.

După luarea măsurilor pentru cultivarea extensivă a pământului, s-a trecut la pregătirea mijloacelor de arat. Au inventariat, în fiecare comună, vitele de povară, cai şi boi, inclusiv vacile sterpe, precum şi plugurile şi carele, creând parcuri de 20 de pluguri cu care se vor face toate arăturile, după dispoziţia comandamentului economic, şi nu după voia locuitorilor. Au adus, în fiecare sat, un auto-tractor pentru arat, împlinind lipsa mijloacelor de tracţiune animală**.**

Pentru contracararea secetei din anii agricoli 1917 şi 1918, s-au realizat, în toamna lui 1918, întinse semănături de grâu, de care însă n-au mai beneficiat, până la noua recoltă, în primăvara anului 1919, venindu-le în ajutor, făina americană.

În ciuda ameninţărilor şi pedepselor, demobilizaţii au refuzat să-şi are ogoarele, deşi li s-a oferit sămânţă şi mijloace de muncă iar sătenii au refuzat să cultive grâu, pentru că pâinea e hrana boierilor şi a orăşenilor. Opoziţia ţăranilor se datora şi faptului că toată producţia agricolă a satelor o luau germanii după un tarif foarte redus, stabilit de Comandamentul Superior Economic.

În acelaşi timp, urmăreau **Starea semănăturilor din România**. **Berlin, 9. 5. 17:**

Starea semănăturilor de iarnă de pe teritoriul ocupat al României este cel puţin normală. Cu toată iarna grea, nu s-a pricinuit nicio pagubă însemnată. Mai mult de o treime din pământul arabil era semănat în toamnă. Semănăturile de

https://biblioteca-digitala.ro

primăvară se fac cu multă activitate de Administraţia militară cu ajutorul agricultorilor români şi se va termina cel mai târziu la mijlocul lui mai. Greutăţile create de război au fost înlăturate cu concursul silitor al ţăranilor. Rezultatul total al regiunii semănate întrece toate aşteptările. Timpul e foarte favorabil şi, dacă ar continua în mod normal, se poate socoti pe o recoltă cel puţin medie.

Pentru a veni în ajutorul populaţiei, dar, de fapt, pentru a obţine o cantitate mai mare de legume, se iau **măsuri pentru cultivarea locurilor virane şi pentru distribuirea seminţelor.**

1) 27 martie 1917, Publicaţiune

Populaţiunea din oraşul Brăila să nu se aştepte ca administraţia armatei germane să-i pună la dispoziţie legume din recolta nouă.

Dimpotrivă, fiecare trebuie să îngrijească de trebuinţele sale proprii. **Populaţiunea este deci invitată a planta legume pe orice petec de pământ oarecum propice pentru cultura legumelor. Producţia se lasă din principiu populaţiunii,** surplusurile de pe suprafeţe mai mari vor fi luate în primire, contra plată, la ridicare, pentru trebuinţele armatei.

Cererile de seminţe se vor adresa după trebuinţă până cel mai târziu 15 aprilie la Primărie. Primăria este în măsură de a ceda parcele mai mari pentru cultivarea particulară. Primăria are dreptul de a dispune în mod autonom de toate întinderile cultivabile, cari nu vor fi cultivate până la 1 mai.

În cazuri de neglijenţă răutăcioasă, Comandantura va interveni cu amenzi cuvenite.

2) 27 martie 1917, Publicaţiune.

Toţi posesorii, arendaşii sau chiriaşii de grădini sau de teren, chiar şi ale acelora care au servit până acum pentru plantaţie de flori, sunt obligaţi a le întrebuinţa imediat pentru cultivarea legumelor. Cei ce nu se vor supune vor fi pedepsiţi.

https://biblioteca-digitala.ro

***

În dosarul 108 Primărie /1916, privitor la Cultura de zarzavat, aflăm cererile pentru aprobarea de cultivare şi solicitarea de seminţe. În *Tabloul de cultivatori şi vânzători de zarzavat* (cultivatorii fiind obligaţi să vândă zarzavatul precupeţilor!), se află mai mulţi locuitori din satul Vărsătura (recunoscut şi astăzi ca important producător de legume şi zarzavaturi, care "ţine piaţa Brăilei"), cum ar fi: Dobriţa Iordache-15 pogoane, Ilie Soroceanu-30 pogoane; Gherghina Petcu-4 pogoane; N. Cibotă-5,5 pogoane; Gheorghe Nicoară-3 pogoane ş. a.

Deşi populaţia fusese obligată să cultive toate locurile virane, grădinile, curţile şi anul fusese ploios, zarzavaturile cunosc urcări scandaloase, de 400-500%.

Deoarece prunele au fost făcute marmeladă, expediată în Germania, pe piaţă ajunseseră 3 lei/kg. Chiar strugurii, care se vindeau la toate răspântiile, costau 3 lei kg.

Creşterea spectaculoasă a preţurilor la zarzavaturi a impus luarea de măsuri.

14 iulie 1917, Ordonanţă

Pentru a se putea face un **control eficace al preţurilor**, cu care se vinde zarzavatul în oraş, se face cunoscut că începând de la data prezentei ordonanţe, vânzarea zarzavatului este oprită de a se mai face prin prăvălii particulare, barace şi trotuare. **Vânzarea zarzavatului se va face de azi înainte *numai în cuprinsul pieţelor publice ale oraşului şi în prăvăliile comunei în aceste pieţe.***

Vânzarea zarzavatului în alte puncte ale oraşului, decât pieţele publice, se va putea face numai cu o autorizaţie specială din partea Primăriei.

Contravenienţii la dispoziţiunile prezentei ordonanţe, pe lângă că vor fi pedepsiţi de către comandantura imperială germană, vor fi opriţi de a mai exercita acest comerţ în viitor, iar marfa găsită va fi confiscată.

https://biblioteca-digitala.ro

PUBLICAȚIUNE

Se aduce la cunoștința generală că cu începere de la 1 Septembrie vânzarea legumelor pentru populația civilă se face de către Societatea „ASANAREA“.

Legumele se vând pe următoarele piețe:

Secția	I.	A. Lichiardopol,	Piața Regala
„	II.	C. Ionescu	Piața Galați No. 3
„	III.	N. Băncilă	„ „ No. 4
„	IV.	Th. Albu	„ Speranței „ 2
„	V.	G. Georgescu	„ Poporului „ 6
„	VI.	V. Dumitriu	„ Concordiei „ 6

In raport cu sosirile mai abondente de legume, se vor înființa noi localuri de vânzare.

Wirtschaftsabteilung
der Bay. Mob. Etappenkommandantur 314

ROMÂNIA * ARHIVELE NAȚIONALE * BRĂILA

INȘTIINȚARE

De la 1 August se vor vinde populației civile legume între orele 9½-12 a. m. în piețele: Regala, Concordiei, Speranței și Galați.

Comandamentul Imperial German.

Brăila, 1 August 1918.

ROMÂNIA * ARHIVELE NAȚIONALE * BRĂILA

https://biblioteca-digitala.ro

8 septembrie 1917, preţuri maximale la zarzavaturi: ceapa 0,60 lei kg; varza 0,40 bucata; ardei 0,05 bucata; pătlăgele vinete 0,20 bucata; fasolea verde 0,60 kg; pătlăgele roşii 1 leu kg; bamele 1 leu kg; ţelina 0,10 bucata; castraveţii 0,08 bucata; cartofii 1 leu kg; morcovii 0,60 kg.

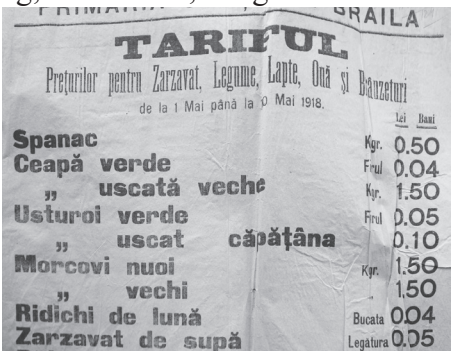

PRIMĂRIA BRAILA

TARIFUL

Preţurilor pentru Zarzavat, Legume, Lapte, Ouă şi Băuzeturi

de la 1 Mai până la 9 Mai 1918.

		Lei	Bani
Spanac	Kgr.	0	50
Ceapă verde	Firul	0	04
„ uscată veche	Kgr.	1	50
Usturoi verde	Firul	0	05
„ uscat căpăţâna		0	10
Morcovi nuoi	Kgr.	1	50
„ vechi		1	50
Ridichi de lună	Bucata	0	04
Zarzavat de supă	Legătura	0	05

ROMÂNIA * ARHIVELE NAŢIONALE * BRĂILA

Fructe: cireşe amare…agrişe

Ordonanţa

Noi, Preşedintele Comisiunei Interimare a Primăriei Oraşului Brăila,
Având în vedere că în oraş fructele se vând cu preţuri prea mari;
Pentru a pune capăt speculei ce se face cu vânzarea fructelor
In puterea art. 58 din legea organizărei comunelor urbane,

ORDONAM:

Cu începere dela data prezentei ordonanţe, fructele se vor vinde cu următoarele preţuri:

Cireşi mari, altoite	Kg.	Lei	2.—
Cireşi de rând	„	„	1.50
Vişine altoite	„	„	2.—
Vişine de rând	„	„	1.60
Zarzăre	„	„	1—1.20
Caise mari, calitatea I-a	„	„	3.50
Caise calitatea II-a	„	„	2 50
Mere vărătece	„	„	1.20
Pere vărătece	„	„	1.50
Prune mari, goldane	„	„	2.—
Prune de rând	„	„	1.—
Corcoduşe	„	„	0.80
Căpşune	„	„	4.—
Coacăze	„	„	2.—
Agrişe	„	„	2.—

Asupra acestor preţuri, producătorii vor lăsa drept câştig vânzătorilor, 0,20 bani la fiecare kgr. şi specie de fructe.

Primăria îşi rezervă dreptul de a modifica aceste preţuri oricând va crede de cuviinţă.

Contravenienţii cari vor fi dovediţi că au depăşit preţurile fixate prin această ordonanţă pe lângă că vor fi daţi judecăţei şi marfa confiscată, dar vor fi şi împiedecaţi de a-şi mai exercita comerţul.

Dată la Brăila, astăzi 13/26 lunie 1918.

p. Preşedintele Comisiei Interimare,

V. ZAGORIŢ

Secretar General, J. J. Popescu

Aprobată de Comandamentul Imperial-German.

ROMÂNIA * ARHIVELE NAŢIONALE * BRĂILA

https://biblioteca-digitala.ro

Pepeni verzi…struguri

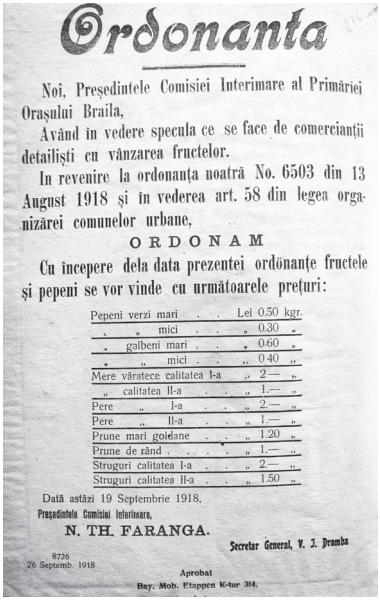

Ordonanta

Noi, Preşedintele Comisiei Interimare al Primăriei Oraşului Braila,

Având în vedere specula ce se face de comercianţii detaliişti cu vânzarea fructelor.

In revenire la ordonanţa noatră No. 6503 din 13 August 1918 şi în vederea art. 58 din legea organizărei comunelor urbane,

ORDONAM

Cu începere dela data prezentei ordönanţe fructele şi pepeni se vor vinde cu următoarele preţuri:

Pepeni verzi mari	Lei	0.50 kgr.
„ „ mici	„	0.30 „
„ galbeni mari	„	0.60 „
„ „ mici	„	0.40 „
Mere vărătece calitatea I-a	„	2.— „
„ calitatea II-a	„	1.— „
Pere „ I-a	„	2.— „
Pere „ II-a	„	1.— „
Prune mari golcane	„	1.20 „
Prune de rând	„	1.— „
Struguri calitatea I-a	„	2.— „
Struguri calitatea II-a	„	1.50 „

Dată astăzi 19 Septembrie 1918.

Preşedintele Comisiei Interimare,

N. TH. FARANGA.

Secretar General, V. I. Dramba

8726
26 Septemb. 1918

Aprobat
Bay. Mob. Etappen K-tur 314.

ROMÂNIA * ARHIVELE NAȚIONALE * BRĂILA

23 martie 1917, Publicaţiune

Se interzice comerţul ambulant de alimente fabricate din făină sau carne.

Este permisă vânzarea în comerţ ambulant de peşte proaspăt, tot felul de legume, fructe şi floricele. Se mai permite vânzarea în comerţul ambulant de produse de industrie casnică, ca pânză de casă, scoarţe, coşuri împletite, rogojini, furci, lopeţi, mături etc.

Pentru practicarea oricărui comerţ ambulant se va cere permisiunea specială a Primăriei. Contravenienţii vor fi pedepsiţi cu o amendă până la lei 500 sau cu o lună închisoare.

https://biblioteca-digitala.ro

27 iunie 1918. Ordonanţă. Se lasă liber comerţul cu următoarele alimente - legume, fructe, untură, ouă, păsări de curte, nuci şi produse lactate.

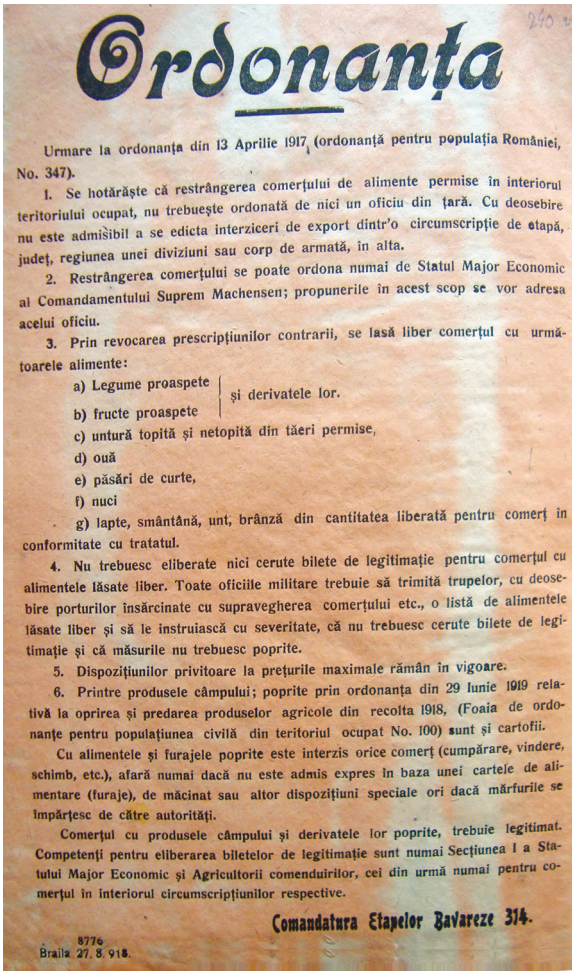

Ordonanța

Urmare la ordonanța din 13 Aprilie 1917 (ordonanță pentru populația României, No. 347).

1. Se hotărăște că restrângerea comerțului de alimente permise în interiorul teritoriului ocupat, nu trebueşte ordonată de nici un oficiu din țară. Cu deosebire nu este admisibil a se edicta interziceri de export dintr'o circumscripție de etapă, județ, regiunea unei diviziuni sau corp de armată, în alta.

2. Restrângerea comerțului se poate ordona numai de Statul Major Economic al Comandamentului Suprem Machensen; propunerile în acest scop se vor adresa acelui oficiu.

3. Prin revocarea prescripțiunilor contrarii, se lasă liber comerțul cu următoarele alimente:

a) Legume proaspete } și derivatele lor.
b) fructe proaspete }
c) untură topită și netopită din tăeri permise,
d) ouă
e) păsări de curte,
f) nuci
g) lapte, smântână, unt, brânză din cantitatea liberată pentru comerț în conformitate cu tratatul.

4. Nu trebuesc eliberate nici cerute bilete de legitimație pentru comerțul cu alimentele lăsate liber. Toate oficiile militare trebuie să trimită trupelor, cu deosebire porturilor însărcinate cu supravegherea comerțului etc., o listă de alimentele lăsate liber și să le instruiască cu severitate, că nu trebuesc cerute bilete de legitimație și că măsurile nu trebuesc poprite.

5. Dispozițiunilor privitoare la prețurile maximale rămân în vigoare.

6. Printre produsele câmpului; poprite prin ordonanța din 29 Iunie 1919 relativă la oprirea și predarea produselor agricole din recolta 1918, (Foaia de ordonanțe pentru populațiunea civilă din teritoriul ocupat No. 100) sunt și cartofii.

Cu alimentele și furajele poprite este interzis orice comerț (cumpărare, vindere, schimb, etc.), afară numai dacă nu este admis expres în baza unei cartele de alimentare (furaje), de măcinat sau altor dispoziţiuni speciale ori dacă mărfurile se împărțesc de către autorități.

Comerțul cu produsele câmpului și derivatele lor poprite, trebuie legitimat. Competenți pentru eliberarea biletelor de legitimație sunt numai Secțiunea I a Statului Major Economic și Agricultorii comenduirilor, cei din urmă numai pentru comerțul în interiorul circumscripțiunilor respective.

Comandatura Etapelor Bavareze 314.

8776
Braila 27. 8. 918.

ROMÂNIA * ARHIVELE NAȚIONALE * BRĂILA

https://biblioteca-digitala.ro

3 noiembrie 1917, **Publicaţiune** privitor la procurarea celor necesare pentru timpul iernii

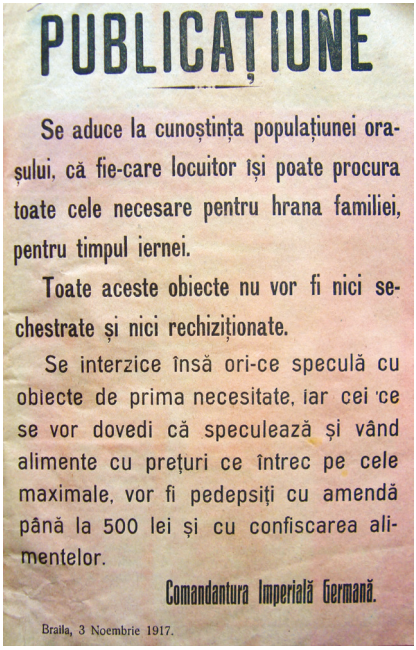

PUBLICAȚIUNE

Se aduce la cunoștința populațiunei orașului, că fie-care locuitor își poate procura toate cele necesare pentru hrana familiei, pentru timpul iernei.

Toate aceste obiecte nu vor fi nici sechestrate și nici rechiziționate.

Se interzice însă ori-ce speculă cu obiecte de prima necesitate, iar cei ce se vor dovedi că speculează și vând alimente cu prețuri ce întrec pe cele maximale, vor fi pedepsiți cu amendă până la 500 lei și cu confiscarea alimentelor.

Comandantura Imperială Germană.

Braila, 3 Noembrie 1917.

ROMÂNIA * ARHIVELE NAȚIONALE * BRĂILA

22 aprilie 1918, Ordonanţă

Se aduce la cunoştinţa generală a locuitorilor oraşului Brăila că, **din ordinul şi cu aprobarea Comandanturii Imperiale Germane,** s-a instituit la Primăria oraşului o **Comisiune pentru verificarea şi fixarea preţurilor maximale** la obiectele de primă necesitate.

I. *Atribuţiunile acestei Comisiuni sunt:*

1. Să culeagă toate informațiunile și actele necesare la stabilirea prețurilor pentru obiectele de primă necesitate.

2. Să fixeze prețurile maximale. […]

6. Să supravegheze în special comerțul cu articole de primă necesitate, luând măsuri de darea contravenienților în judecată.

https://biblioteca-digitala.ro

7. Să facă descinderi și percheziţiuni, dacă informaţiunile sale reclamă aceasta, însă numai în prezenţa unui militar însărcinat de Comandantură.

II. Se consideră ca obiecte de primă necesitate:

1. Alimentele şi furajele de orice fel. Se exceptează alimentele zise de lux

2. Îmbrăcămintea şi rufăria, nu însă cele de lux

3. Orice fel de încălţăminte de toate zilele

4. Orice fel de combustibil şi material de luminat

5. Toate articolele care servesc şi întreţin higiena corpului, nu însă şi acele care tind la înfrumuseţare

6. Unelte de orice fel

7. Mobilier şi obiecte de gospodărie necesare oricărui menaj

8. Medicamente

9. Materiale de scris şi de cancelarie

10. Material de construcţie de orice fel, nu însă lucrări de sculptură

11. Instrumente agricole de orice fel

III. Toţi comercianţii sau vânzătorii de articole de primă necesitate sunt obligaţi ca în termen de 10 zile de la publicarea prezentei ordonanţe să afişeze vizibil, în magazinele lor şi la vitrine, lista preţurilor la obiectele de primă necesitate. **Preţul va cuprinde cel mult un profit de 20%. Tot ce trece peste această normă se va considera ca un preţ exagerat şi urmează să fie redus iar comerciantul urmărit ca contravenient.**

IV. Fiecare vânzător este obligat a libera cumpărătorilor o chitanţă dintr-un registru cu matcă (cotor) [...]

VII. **Se vor pedepsi cu închisoare sau cu amendă până la 2000 lei ori cu ambele pedepse împreună:**

1) Comercianţii cari nu vor afişa preţurile sau nu vor înfiinţa registrul chitanţier sau vor refuza liberarea chitanţelor.

2) Comercianţii cari vor refuza darea actelor sau

https://biblioteca-digitala.ro

informaţiunilor cerute de Comisiune sau se vor opune la măsurile luate de dânsa.

3) Comercianţii cari vor călca preţurile fixate de Comisiune sau cari vor refuza vânzarea mărfii din prăvălie.

4) Comercianţii şi particularii cari vor acapara mărfurile în vederea speculei sau le vor ascunde în acelaşi scop.

Procesele verbale de constatare a contravenţiunilor se vor înainta, prin Comisiune, Judecătoriei de Ocol, care va judeca în ultimă instanţă.

VIII. Odată cu constatarea contravenţiunii, mărfurile respective vor fi ridicate sau puse sub pază poliţienească [...]

Dacă contravenţiunea este constatată de unul din agenţii specializaţi sau de unul din membrii Comisiunii, tot atunci se poate dispune închiderea localului până la pronunţarea judecăţii.

Primar, Nicolae Orăşanu; Secretar general, J.J.Popescu

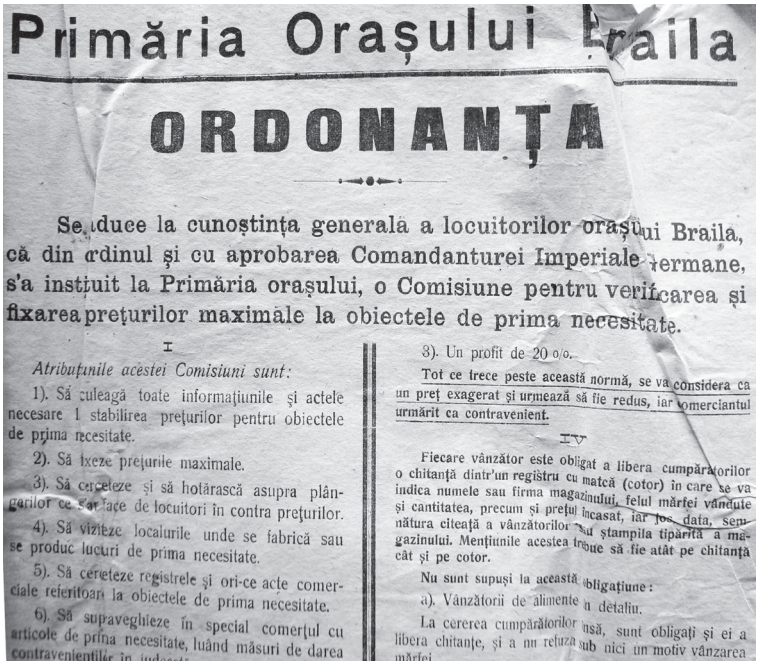

Primăria Orașului Braila

ORDONANȚA

Se aduce la cunoștința generala a locuitorilor orașului Braila, că din ordinul și cu aprobarea Comandanturei Imperiale Germane, s'a instituit la Primăria orașului, o Comisiune pentru verificarea și fixarea prețurilor maximale la obiectele de prima necesitate.

I

Atribuțiunile acestei Comisiuni sunt:

1). Să culeagă toate informațiunile și actele necesare la stabilirea prețurilor pentru obiectele de prima necesitate.

2). Să fixeze prețurile maximale.

3). Să cerceteze și să hotărască asupra plângerilor ce se fac de locuitori în contra prețurilor.

4). Să viziteze localurile unde se fabrică sau se produc lucuri de prima necesitate.

5). Să cerceteze registrele și ori-ce acte comerciale referitoare la obiectele de prima necesitate.

6). Să supaveghieze în special comerțul cu articole de prima necessitate, luând măsuri de darea contravenienților în judecată.

3). Un profit de 20 o/o.

Tot ce trece peste această normă, se va considera ca un preț exagerat și urmează să fie redus, iar comerciantul urmărit ca contravenient.

IV

Fiecare vânzător este obligat a libera cumpărătorilor o chitanță dintr'un registru cu matcă (cotor) în care se va indica numele sau firma magazinului, felul mărfei vândute și cantitatea, precum și prețul încasat, iar jos, data, semnătura cîteață a vânzătorilor cu ștampila tipărită a magazinului. Mențiunile acestea trebue să fie atât pe chitanță cât și pe cotor.

Nu sunt supuși la această obligațiune:

a). Vânzătorii de alimente în detaliu.

La cererea cumpărătorilor însă, sunt obligați și ei a libera chitanțe, și a nu refuza sub nici un motiv vânzarea mărfei.

ROMÂNIA * ARHIVELE NAȚIONALE * BRĂILA

https://biblioteca-digitala.ro

22 aprilie 1918

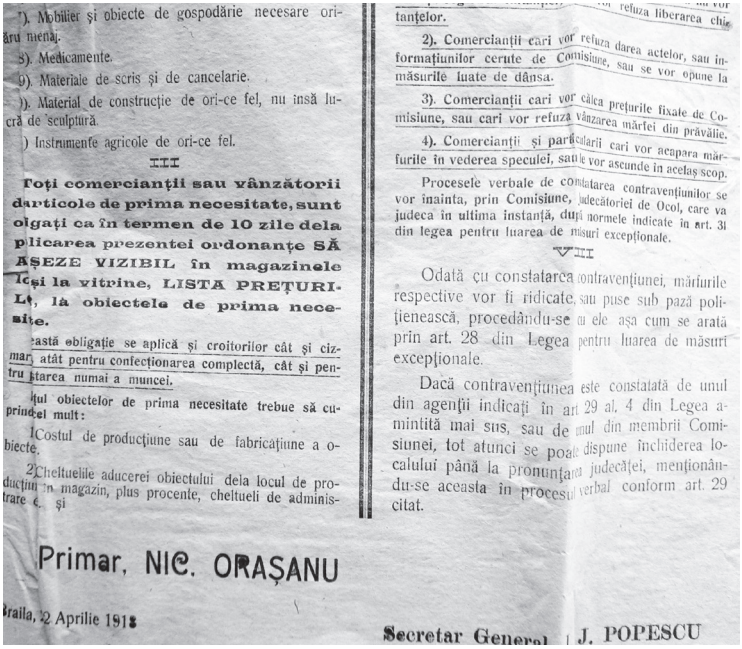

7). Mobilier şi obiecte de gospodărie necesare orăru menaj.

8). Medicamente.

9). Materiale de scris şi de cancelarie.

10). Material de construcţie de ori-ce fel, nu însă lucră de sculptură.

11) Instrumente agricole de ori-ce fel.

III

Toţi comercianţii sau vânzătorii articole de prima necesitate, sunt olgaţi ca în termen de 10 zile dela plicarea prezentei ordonanţe SĂ AŞEZE VIZIBIL în magazinele lor şi la vitrine, LISTA PREŢURILOR la obiectele de prima necesite.

Această obligaţie se aplică şi croitorilor cât şi cizmarilor, atât pentru confecţionarea complectă, cât şi pentru lucrarea numai a muncei.

Preţul obiectelor de prima necesitate trebue să cuprindă el mult:

1 Costul de producţiune sau de fabricaţiune a obiectelor.

2 Cheltuelile aducerei obiectului dela locul de producţiune în magazin, plus procente, cheltueli de administrare etc. şi

refuza liberarea chitanţelor.

2). Comercianţii cari vor refuza darea actelor, sau informaţiunilor cerute de Comisiune, sau se vor opune la măsurile luate de dânsa.

3). Comercianţii cari vor călca preţurile fixate de Comisiune, sau cari vor refuza vânzarea mărfei din prăvălie.

4). Comercianţii şi particularii cari vor acapara mărfurile în vederea speculei, sau le vor ascunde în acelaş scop.

Procesele verbale de constatarea contravenţiunilor se vor inainta, prin Comisiune, judecătoriei de Ocol, care va judeca în ultima instanţă, după normele indicate în art. 31 din legea pentru luarea de măsuri excepţionale.

VII

Odată cu constatarea contravenţiunei, mărfurile respective vor fi ridicate, sau puse sub pază poliţienească, procedându-se cu ele aşa cum se arată prin art. 28 din Legea pentru luarea de măsuri excepţionale.

Dacă contravenţiunea este constatată de unul din agenţii indicaţi în art. 29 al. 4 din Legea amintită mai sus, sau de unul din membrii Comisiunei, tot atunci se poate dispune închiderea localului până la pronunţarea judecăţei, menţionându-se aceasta în procesul verbal conform art. 29 citat.

Primar, NIC. ORAŞANU

Braila, 22 Aprilie 1918

Secretar General J. POPESCU

ROMÂNIA * ARHIVELE NAŢIONALE * BRĂILA

16 februarie 1917, Publicaţiune

Farmacistul Jaja, farmacia *Aurora Carpaţilor* str. Regală, a fost amendat cu lei 1000, fiindcă **a depăşit taxa permisă pentru medicamente**. Amenda trebuie plătită până la 20 februarie 1917, orele 12 din zi, la Intendenţa de câmp, camera 52. [Pentru depăşirea taxei, farmacistul Nicolae Jaja fusese **amendat în urma unor „denunţuri răutăcioase" cu 1000, 1500 şi 2000 lei**. Înaintează Prefecturii un „memoriu asupra pedepselor suferite pe nedrept în diferite rânduri", menţionând că este singurul farmacist care a rămas în oraş, exercitându-şi profesiunea de 28 ani.]

https://biblioteca-digitala.ro

21 februarie 1917, Publicaţiune

Măcelarii Iancu Schwartz şi Simion Copilovici, ambii domiciliaţi în Brăila, Piaţa Galaţi, au fost amendaţi cu câte lei 300 fiecare pentru că **au depăşit preţurile fixate** pentru carne. Amenda trebuie plătită la Intendenţa de câmp.

24 februarie 1917, Publicaţiune

Brutarul Michel Laibovici, Brăila, Calea Victoriei ll, a fost amendat cu lei 400, pentru că **a depăşit preţurile fixate pentru pâine.** Amenda trebuie plătită până pe 5 martie 19l7, la Intendenţa de câmp, camera 52.

6 martie 1917, Publicaţiune

Proprietarul magazinului din Piaţa Sf-ţii Arhangheli 22, Mecheli Abdul Ali, a fost pedepsit cu o amendă de lei 1000, închiderea prăvăliei şi confiscarea proviziilor de ceai, pentru că a cerut un **preţ excesiv de mare pentru ceai**.

8 martie 1917, Publicaţiune

Comerciantul Ştefan Bălan, Brăila, Str. Regală, a fost amendat cu lei 50, pentru că **a depăşit preţurile maximale** fixate pentru hârtie galbenă de împachetat.

30 martie 1917, Publicaţiune. Măcelarii Mihail Mihăilescu şi Sofia Koulpi au cumpărat şi vândut **carne cu preţuri şi în cantităţi nepermise de Comandantură.**

2 august 1917, Publicaţiune

Zarzavagiul Mihail Milan, din Bul. Carol 40, a fost amendat cu lei 100, pentru că a cerut - la vînzarea de legume - **preţuri cămătăreşti**.

https://biblioteca-digitala.ro

Rechizițiile a tot și a toate

Jefuirea României, sursă principală de aprovizionare a Puterilor Centrale cu grâu și petrol, urmărea confiscarea tuturor resurselor ce depășeau pragul de subzistență a populației**.**

Jaful, fără a exclude chiar sensul propriu al termenului**, în relațiile cu comercianții, se realiza prin cumpărare cu bani tipăriți la Sibiu, fără acoperire** (v. ordinul lui Mackensen din 20 ianuarie 1917); **prin metoda împrumuturilor** (la restituire, dacă se întâmpla, obiectul era de nefolosit) **și a rechizițiilor oricărui produs util ocupanților,** contra bonurilor de rechiziție, ce trebuiau achitate de Primărie. În relațiile cu populația orașului, Comandantura trimitea liste cu obiectele necesare iar Primăria le procura contra bonurilor de rechiziție, predându-le direct germanilor.

Rechizițiile începeau de la ouă și ajungeau la piane (N. Petrovici, lucr. cit., p. 41), toți brăilenii fiind spoliați de lucrurile cele mai necesare gospodăriei și locuințelor lor. *Orice fel de avuție a existat în această nefericită Brăilă, toate au fost confiscate și rechiziționate, proprietarii rămânând numai simpli depozitari până la ridicare* (*idem,* p.49).

Se rechiziţionează tot ce are valoare (C.C. Giurescu, op. cit., p. 256)**,** începând cu mărfurile din magazine, continuând cu haine îmblănite, plăpumi şi cuverturi de la particulari, cu telefoanele acestora din urmă şi isprăvind cu pânzele de corăbii, pânzele de cort, odgoanele, orice fel de pânză, precum şi vasele de pescuit şi uneltele respective. Când se accentuează în

https://biblioteca-digitala.ro

Germania penuria de cupru – metal necesar fabricării obuzelor – se rechiziţionează vasele de aramă – căldări, tingiri – obiectele de bronz – deci clopotele bisericilor şi chiar, la un lăcaş, acoperişul însuşi, care era alcătuit din foi de aramă. Se rechiziţionează, de asemenea, obiectele de alamă – clanţele de la uşi, sfeşnicele etc., precum şi obiecte de zinc, cositor, plumb, aluminiu sau nichel. Vor fi plătite, chipurile, dar la preţuri derizorii. Cine nu predă amintitele obiecte va fi amendat până la 1000 de lei sau va face închisoare până la trei luni, pe lângă confiscarea obiectelor. Prin ordonanţa din 19 februarie 1918 a comandanturii germane „tot fierul şi toate celelalte metale din oraş se declară sechestrate" iar comerţul cu fier sau orice metal este interzis. Locuitorii n-au voie să macine particular porumb sau orice fel de cereale, n-au voie să taie, fără ştirea comandaturii, porci sau vite; cine creşte mai mulţi porci, nu poate opri decât unul pentru casă, restul trebuie predat autorităţii de ocupaţie, la preţul fixat oficial, mult inferior celui al pieţei. Toţi proprietarii sau posesorii de cai urmează a-i prezenta lunar unei comisii „spre examinare şi aprobare", în realitate pentru ca autoritatea de ocupaţie să rechiziţioneze pe cei mai buni. Trebuie declarate oile şi mieii iar lâna tunsă sau care se va tunde se consideră rechiziţionată. Nu se poate vinde pe străzi nici un fel de preparat din făină şi carne, aşadar dispar vânzătorii de covrigi şi plăcintă.

Aceeaşi relatare o întâlnim şi la C. Bacalbaşa, lucr. cit., p. 62: *Germanii jefuiau cum puteau şi cât puteau în dezacord cu proclamaţia care asigura respectarea proprietăţii cetăţenilor…*

Se rechiziţionează tot şi toate, contra unor bonuri de rechiziţie (Requisitions – Schein) sau Bescheinigung (adeverinţe) subevaluate.

De ex. 1 iulie 1917: Fabrica *Forestiera* s-a rechiziţionat de către Armée Pionier Park Gen.Kdo. 52; 7/20 august 1917-Hotelul Francez: hotel cu restaurant, cafenea cu tot inventarul etc.

https://biblioteca-digitala.ro

Dosarele 93/1916 şi 97/1916 consemnează rechizițiile pentru dl. general Kosch - una baie cu preş din împletituri de plută la casa de pe **Teatrului 15** [Instalaţia de baie provenea de la dr. H. Singer, fiind evaluată la 3290 lei, după cum aflăm din cererea de despăgubire din 14 mai 1918.] şi următoarele obiecte: plăpumi şi rufe pentru 3 persoane, 2 ligheane mari, una garnitură mobilă de împletitură- masă şi 4-5 *fotoliuri*; 10 căruţe pământ pentru grădină; scule pentru grădinărit-4 hârleţe, 2 lopeţi, 2 greble; un covor şi o faţă de masă de culoare închisă. Pentru reparaţii: 4 geamuri înlocuite la etaj, ferestre contra muştelor la odăi etc.

Ordonanțele germane, afirmă Mircea Vasiliu, lucr. cit., p. 78, *apăreau zilnic și se refereau la preluarea produselor agricole, la predarea forțată a cerealelor, a alimentelor de orice natură, a vitelor, a furajelor,* orice neexecutare a ordinelor fiind pedepsită aspru conform legilor marțiale germane.

14 februarie 1917, Publicaţiune

Abateri repetate de la ordinele date ne dau prilejul de a arăta încă o dată, că nu se permit **rechiziţionări de orice fel ar fi decât contra eliberării unui bon de rechiziţie** emis în regulă.

Trăsurile, rechiziţionate, erau numai la dispoziţia Comandanturii pentru uzul ofiţerilor şi militarilor în genere, civilii folosindu-le numai cu permis special, care era necesar şi după reluarea circulaţiei cu trenul, creându-se vagoane speciale pentru civili.

16 ianuarie 1917, Ordonanţă

Se aduce la cunoştinţă că **dispunerea peste toate vehiculele din oraş aparţine numai Comandanturii Imperiale (secţia economică).** Cereri pentru acordarea vehiculelor se vor adresa acestei secţii până la ora 12 din zi. La ora 6 se pot căpăta informaţii despre repartizarea trăsurilor pentru ziua următoare.

https://biblioteca-digitala.ro

Vehiculele se vor lua a doua zi de la parcul trăsurilor contra prezentării unei legitimaţii eliberate de Comandantură şi se vor înapoia seara tot acolo.

Birjele orăşeneşti, întrucât nu sunt rechiziţionate de Comandantură (semn distinctiv: birjarul va purta o brassardă albă cu ştampila Comandanturei), vor fi libere pentru circulaţia generală cu plată.

23 martie 1917, Publicaţiune

Toate trăsurile (birjele) aflătoare în circulaţia publică trebuie să suspende circulaţia începând de la 1 aprilie 1917 şi să se prezinte în aceeaşi zi la ora 8 a. m. înaintea clădirii poliţiei române.

Autorităţile şi corpurile de trupă vor înainta imediat cereri către comandantură pentru a li se pune trăsuri la dispoziţia permanentă.

[**Aşa se face că prefectul I. Berceanu, prin adresa nr. 125/din 15 apr. 1917, roagă CIG** *a încuviinţa o trăsură pentru nevoile serviciului Prefecturii Brăila.*]

25 mai 1917: Numărul bicicletelor aduse la primărie-44, din care 2 în stare bună, 37 uzate şi 5 stricate.

2 iunie 1917, Publicaţiune

Posesorii de trăsuri au a le prezenta cu cai sau fără, în zilele de 4 şi 5 Iunie de la 7—11 a. m. în piaţa din faţa gării. Cine nu-şi va prezenta trăsura va fi pedepsit cu amendă de lei 500, ca şi cu luarea trăsurii fără plată.

21 august 1917, Înştiinţare

Toţi posesorii de porumbei (rechiziţionaţi încă din 20 ianuarie şi rămaşi în porumbăriile lor) **au a-i preda vii** în zilele de 23 şi 24 august 1917, între orele 9 - 12 a. m. pe strada Împăratul Traian 31. La predare se va elibera o dovadă de primire

https://biblioteca-digitala.ro

corespunzătoare, care se va schimba la Poliţia Comandanturei într-un bon de rechiziţie.

Aceia la care se vor mai găsi porumbei după data de 24, vor fi pedepsiţi, întrucât n-ar fi supuşi la **pedepse mai severe din cauză de spionaj,** cu amendă până la 600 lei sau închisoare până la 3 luni, după voie. Ambele pedepse vor fi aplicate şi simultan.

Comandantura Imperială Germană

21 august 1917, Înştiinţare. Se rechiziţionează butoaiele de brad pentru peşte sărat.

[Un tablou al butoaielor goale aflate la diferiţi depozitari şi comercianţi înregistrează 2157 butoaie din care: 1226 de 800-1200 l; 749 de 500-800 l şi 182 desfundate de 500-1200 l. (dosar 107/1916).]

8 februarie 1918, Publicaţiune

Tot felul de pânze de corăbii, uzate sau noi, inclusiv odgoane, corturi (corturi de circ şi panorame), acoperişuri de pânză pentru corturi, marchize de pânză, planuri de pânză (coviltire de pânză), culise de teatru, pânze pentru panorame, obiecte de pânză de corabie şi orice alte lucruri cari servesc la scopurile sus-zise sau asemănătoare ce se află la comercianţi sau la particulari, se declară prin prezenta, **rechiziţionate** şi trebuie anunţate Primăriei, cel mai târziu până la 15 febr. crt.

Neanunţarea sau comunicările falşe se pedepsesc cu o amendă de lei 3000 sau cu trei luni închisoare.

6 martie 1917, Publicaţiune

Toate sticlele goale de apă minerală cu dop automatic, precum şi toate sticlele de limonadă în formă de glob aflate în casele particulare trebuie predate până cel mai târziu 15 martie la biroul pentru material sanitar, str. Rubinilor No. 2, Şcoala Greacă.

https://biblioteca-digitala.ro

Pentru fiecare din sticlele menţionate care se va găsi după 15 martie, se va plăti o amendă de 5 lei.

23 martie 1917, Publicaţiune

Toate aparatele telefonice cari se mai găsesc în posesiunea sau sunt în păstrarea locuitorilor din Brăila sunt rechiziţionate şi urmează a se declara până la 27 martie 1917 la depozitul de telefoane al Armatei de Dunăre, strada Împăratul Traian nr. 29/31, în fiecare zi de la ora 8-12 înainte de masă şi de la 2-7 ore după prânz.

Acela care nu va face declaraţia se expune la o pedeapsă de lei 300 în numerar sau la una lună închisoare, după alegere, sau ambele pedepse împreună.

14 aprilie 1917, Publicaţiune

Toate efectivele de ceară şi parafină brută sau prelucrată de orice cantitate trebuie declarate la Primărie până la 25 aprilie. Cantităţile se consideră sequestrate şi vor fi cumpărate de comandantură pe un preţ proporţional, cu plată promptă în numerar.

Declaraţiile falşe sau nefacerea declaraţiilor atrage după sine amenzi până la 500 lei sau închisoare.

2 iunie 1917, Publicaţiune

Prin publicaţiunea referitoare la **predarea aramei, plumbului, cositorului, zincului**, **alamei** etc. se fixase ziua de 1 iunie ca ultima zi pentru predare.

Cu prezenta se fixează cel din urmă termen de predare pentru ziua de 6 iunie. În caz de întârziere a acestui termen, se aplică o amendă de 1000 lei sau închisoare.

Comandantura se va convinge prin percheziţii dacă populaţia s-a supus obligaţiunii de predare. Până în prezent nu s-a predat decât foarte puţin.

https://biblioteca-digitala.ro

27 iunie 1917, Publicaţiune

Populaţia civilă este obligată prin aceasta **de a preda berăriei** "**Müller**", contra garanţiei depuse, toate sticlele şi butoaiele provenite de acolo. Orice întrebuinţare abuzivă a sticlelor şi butoaielor, chiar în gospodărie, este strict interzisă prin aceasta.

Contravenţiile se vor pedepsi cu amendă până la 500 lei sau cu închisoare.

30 apr. 1917, Hariton D. Popescu, antreprenor al hotelurilor Petersburg şi Transilvania, rechiziţionate pentru încartiruirea armatelor germane, solicită **20 kg săpun,** pentru spălat rufăria, **şi 20 kg lumânări.**

Centralizare excesivă, control absolut: Primarul com. Islaz, I. Demetrescu, solicită 50-100 scânduri pentru sicriele celor decedaţi.

25 februarie 1917, Publicaţiune

Toate clopotele aflătoare în oraş (exceptând clopotele mari de biserică), clopoţele, sonerii, gonguri, fluiere, huruitoare, tinichele şi alte obiecte bune pentru mecanisme de alarmare trebuie date în primire Primăriei până la 28 februarie la amiazi. Dacă după această dată se vor mai găsi astfel de obiecte, proprietarii vor fi pedepsiţi.

24 mai 1917, Raportul preotului paroh Ştefan Bărzinescu către Primărie privind **importanţa istorică şi valoarea artistică a clopotului mare de la biserica Sfinţii Apostoli**.

Biserica Sfinţii Apostoli Petru şi Pavel, aşezată în centrul oraşului, prin măreţia sa demnă de a fi locaş divin, este înzestrată şi cu două clopote dintre care unul mai mic şi unul mai mare.

https://biblioteca-digitala.ro

Acesta din urmă este de o valoare artistică de netăgăduit prin înălţimea, tăria şi armonia sunetului său, neîntrecut chiar în tot oraşul, corespunzând demnităţii locaşului dumnezeiesc, pentru lauda lui Dumnezeu, pentru a chema pe cei vii la rugăciune, pentru a plânge pe cei morţi etc.

Clopotul cel mare mai serveşte bătăile ceasornicului [predat Primăriei sub comunişti pentru Ceasul floral din Grădina Publică!!!!] *aşezat în turlele bisericii din faţă, pentru orientarea cetăţenilor în decursul zilei şi nopţii.*

Fiind apoi aşezat în una din turlele bisericii la o mare înălţime, cu foarte mare greutate şi cheltuială de către fabricantul său din München, nu s-ar mai putea demonta şi lăsa jos fără să nu se strice şi zidurile turlei şi a uşii din faţă.

De aceea, avându-se în vedere valoarea acestui clopot în serviciul bisericii şi al publicului, fiind o suvenire a oraşului Brăila de la fabrica sa din Germania, respectuos vă rog, domnule primar, să binevoiţi a interveni pe lângă onor Comandantura Imperială Germană să binevoiască a lăsa şi a dărui bisericii clopotul cel mare, atât de necesar din toate punctele de vedere arătate şi să se ridice numai clopotul cel mai mic din celălalt turn al bisericii, care îşi are şi el istoricul său din 1836. [Doc. I, p. 539] Și clopotul a fost salvat!

Nu aceeaşi soartă au avut clopotele bisericilor rurale [Dosar 24/1919, pagube din cauza războiului], jefuite fără excepţie: **Plasa Ianca** [Batogu-200 kg; Bordei Verde-200 kg; Deduleşti-500 kg; Dudescu-200 kg; Ianca-1500 kg (3 clopote); Perişoru-850 kg (4 bucăţi); Scorţaru Nou-150 kg; Șuţeşţi-2500 kg (3 bucăţi); Urleasca-500 kg (2 bucăţi); Stăncuţa-400 kg], total 6600 kg / 17 bucăţi; **Plasa Silistraru,** total 3500 kg, 15 bucăţi; **Plasa Călmăţui,** 8550 kg, 20 bucăţi; **Viziru,** 400 kg, 3 bucăţi.

Acelaşi regim a continuat şi după semnarea păcii:

După încheierea păcii din 1918 a guvernului neamţofil, s-a ţinut un Te Deum de autorităţile româneşti şi nemţeşti

https://biblioteca-digitala.ro

pentru a preaslăvi acest act. Biserica în care se serba acest Te Deum avea acoperişul de aramă. Nemţii desfăceau acoperişul de aramă spre a-l căra în Germania, pe când în interior se mulţumea lui Dumnezeu pentru încheierea păcii impuse de duşman. Ce timpuri triste !(...)[*An. Br.,* nr. 2-3/1929, p. 44] E vorba de biserica cu hramul Sfinţii Apostoli Petru şi Pavel.

Aceste fapte au fost „răsplătite": ***Multe femei cred astăzi că înfrângerea germanilor e datorată luării clopotelor de la biserici iar a bulgarilor pentru că au furat pe Sf. Dumitru*** (Basarabov, de origine bulgară, recuperat însă înainte de a fi fost trecut Dunărea) [C. Bacalbaşa, op. cit., p.63].

24 august 1918, Înştiinţare a Comandanturii mobile bavareze de etapă nr. 314 privind rechiziţionarea obiectelor din alamă de la locuitorii oraşului Brăila

Conform ordonanţei din 8 august 1917 a **CIG** Brăila, relativă la rechiziţionarea de la locuitorii oraşului a ivărelor de la uşi, a garniturilor de uşi şi ferestre, a zăvoarelor de ferestre şi a firmelor de alamă ce au fost declarate primăriei locale, se declară prin prezenta confiscate şi rechiziţionate.

Confiscarea şi rechiziţionarea se răsfrânge şi asupra obiectelor de mai sus aflate în localităţile de pe teritoriul Comandanturii etapei nr. 314.

Obiectele de mai sus trec de la data prezentei înştiinţări în posesia Administraţiei militare germane.

Proprietarii şi deţinătorii de până acum ai acestor obiecte nu vor mai dispune în viitor asupra lor.

Data predării acestor obiecte se va anunţa ulterior, precum şi predarea ivărelor şi zăvoarelor de înlocuit.

Cine va vinde, ascunde, înstrăina sau cel ce nu va preda aceste obiecte de alamă intenţionat sau din neglijenţă, de asemenea cel ce le va sustrage sau căuta a sustrage va fi pedepsit cu amendă până la 3000 lei sau 6 luni închisoare, eligibil sau simultan.

https://biblioteca-digitala.ro

[Ion Giuşcă, cronicar inspirat al Brăilei de odinioară, fixează pentru eternitate momentul:

Dumnezeu să te ferească
De invazia nemţească,
Fiindcă-ţi ia neamţul din pâine,
De trăieşti de azi pe mâine.
A rămas biata mătuşă
Fără clanţa de la uşă
Iar bisericile toate
Au rămas fără clopoate,
Dacă friţu-a vrut, mai frate,
Cele de alamă toate,
Să le treacă în registre
Să le facă mecanistre,
Mecanistre de război,
Auleu şi vai de noi!]

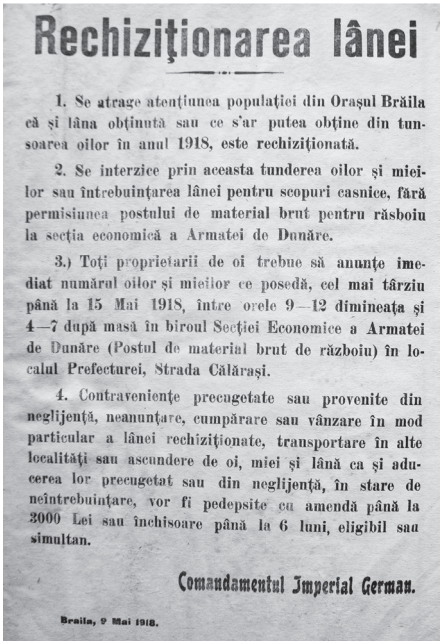

Rechiziţionarea lânei

1. Se atrage atenţiunea populaţiei din Oraşul Brăila că şi lâna obţinută sau ce s'ar putea obţine din tunsoarea oilor în anul 1918, este rechiziţionată.

2. Se interzice prin aceasta tunderea oilor şi mieilor sau întrebuinţarea lânei pentru scopuri casnice, fără permisiunea postului de material brut pentru răsboiu la secţia economică a Armatei de Dunăre.

3.) Toţi proprietarii de oi trebue să anunţe imediat numărul oilor şi mieilor ce posedă, cel mai târziu până la 15 Mai 1918, între orele 9—12 dimineaţa şi 4—7 după masă în biroul Secţiei Economice a Armatei de Dunăre (Postul de material brut de războiu) în localul Prefecturei, Strada Călăraşi.

4. Contravenienţe precugetate sau provenite din neglijenţă, neanunţare, cumpărare sau vânzare în mod particular a lânei rechiziţionate, transportare în alte localităţi sau ascundere de oi, miei şi lână ca şi aducerea lor precugetat sau din neglijenţă, în stare de neîntrebuinţare, vor fi pedepsite cu amendă până la 3000 Lei sau închisoare până la 6 luni, eligibil sau simultan.

Comandamentul Imperial German.

Braila, 9 Mai 1918.

ROMÂNIA * ARHIVELE NAȚIONALE * BRĂILA

https://biblioteca-digitala.ro

Uneori, se încearcă mascarea jafului prin justificarea rechiziţiilor.

27 octombrie 1917, CIG, Ordonanţă privind constituirea unei comisii de rechiziţionare a obiectelor de îmbrăcăminte pentru corpul de pompieri.

Pentru satisfacerea nevoilor corpului de pompieri al oraşului şi cum în comerţ nu se găsesc obiectele de îmbrăcăminte necesare, se ordonă:

1. O comisiune constituită de CIG va ridica din locuinţele celor refugiaţi din oraş: haine, rufărie şi îmbrăcăminte.
2. Această comisiune va dresa proces-verbal de obiectele ridicate şi pe cari le va preţui, spre a plăti la timp proprietarilor lor.
3. Toţi militarii încartieraţi în locuinţele celor refugiaţi sunt rugaţi a da concursul lor comisiunii instituite. [*Doc.* I, p. 543]

[**Serviciul de incendii,** 38 pompieri recrutaţi de la Reg. 3 Artilerie, posedă un car omnibuz pentru transport pompierii la foc, tras de 2 cai; un car de unelte, una pompă cu aburi; 4 pompe mari de mână, 2 pompe mici de mână-trase de câte 2 cai şi 5 sacale pentru apă.]

21 aprilie 1917, Publicaţiune

G. Polemi, Str. Prusiană 14, a fost amendat cu 100 lei, pentru că n-a anunţat la timp biroului de încartierare că **s-a eliberat un cartier în casa sa.**

27 august 1917, Publicaţiune, CIG

D-na Despina Cojocăreanu, str. Mihai Bravu No. 256, a fost destinată unei coloane de muncă, fiindcă **a refuzat să primească în cartier pe un soldat** indicat de către biroul de încartierare.

https://biblioteca-digitala.ro

5 noiembrie 1917, Dosar 95/1016, Dovezi de rechiziţii, fila 128 :

* Eduard Fanciotti, Coroanei 1: 2 cearşafuri, 4 cămăşi, 2 perechi pantaloni, 1 veston, 1 pălărie

* C. Alexiu, Polonă 12 : 6 cămăşi, 4 feţe de masă, 2 cearceafuri, 1 pereche izmene, 2 haine pe talie, 1 vestă, 1 halat, 1 pereche ghete

* Nicu Zgardeli, Cuza 196 : 7 metri olandă albă pentru bucătărie, 13 m pânză cadrilată pentru bucătărie, 5 cămăşi,1 pereche izmene, 2 feţe de masă, 3 cearceafuri.

Şi exemplele pot continua pe zeci de pagini.

Rechiziţiile au continuat şi după încheierea păcii.

I) **1 mai 1918, Primar N. Petrovici către Dl. Poliţai al oraşului**

Am onoarea a vă ruga să binevoiţi a dispoza să se rechiziţioneze de urgenţă prin secţiile poliţieneşti următoarele objecte: 16 perne, 17 feţe de pernă, 1 cearceaf pat, 4 plăpumi, 1 saltea lână necesare pentru onor Comandantura Imperială Germană.

II) **14 iulie 1918**: **Comisia de rechiziţii către Preşedintele Comisiei Interimare (Dosar 93/1916)**

Se ştie că oraşul Brăila, căzând în zona operaţiunilor militare şi în imediata apropiere de front, a avut să suporte cele mai grele sarcini cu încartiruirea şi procurarea celor necesare trupelor de ocupaţie.

În intervalul 6 ianuarie 1917-14 iulie 1918, Primăria a executat nu mai puţin de 3651 comenzi date de Comandantura Imperială Germană pentru diferite rechiziţionări de mărfuri şi obiecte casnice necesare acestor trupe, în afară de cele procurate direct de Administraţia militară, de alte şi alte obiecte contra bonurilor de rechiziţie nedepuse la Primărie.

https://biblioteca-digitala.ro

Cât timp obiectele s-au găsit în comerţ, comenzile au fost executate cu cea mai mare bunăvoinţă şi fără să se ţină seama de valoarea lor, deşi li s-a cerut şi covoare persane, mobilă de lux, piane, case de bani, lingerie de schimb, voaluri de lux, blănărie de lux. Dacă nu s-au mai găsit, s-au luat din casele particularilor, pentru că CIG nu suferă vreo întârziere şi cere executarea imediată, ameninţând Primăria cu amenzi iar pe agenţii însărcinaţi cu rechiziţiile cu închisoarea. Valoarea totală, peste 3 milioane lei. Când au fost luate cu împrumut, nu s-au mai restituit iar cele restituite n-au mai fost proprii pentru o nouă întrebuinţare.

Având în vedere că populaţiunea oraşului este sleită de suferinţele inerente războiului şi deposedată, în mare parte, cu forţa, astăzi, în urma ratificării păcii, trebuie să fie scutită de asemenea rechiziţii.

Ca argumentare, solicitarea se încheie cu o listă a obiectelor cerute de la 1 iunie la 13 iulie 1918, procurate cu mare greutate din casele particularilor, din care spicuim câteva : 100 scaune, 50 mese, 500 pahare, câte o sută farfurii, cuţite, furculiţe, linguriţe (probabil pentru noi cazinouri -!?), dar şi un pian, 9 covoare, 7 oglinzi…

III) **8 august 1918, Înştiinţare a CIG privind supunerea la încartiruire**

Populaţiei din Brăila i se face cunoscut că **datoria de a încartiera rămâne în vigoare în viitor ca şi mai înainte** (aşa cum rezultă din textul reprodus în continuare!).

Persoanele cari nu se supun dispoziţiunilor Biroului de încartierare sau încearcă de a opri persoanele autorizate de acel birou de a intra în locuinţă vor fi pedepsite cu amendă până la 3000 mărci şi închisoare până la 6 luni sau cu una din aceste pedepse.

Competenţi sunt: Tribunalul militar şi comandamentul militar.

https://biblioteca-digitala.ro

28 august 1918, Publicaţiune

Se reaminteşte populaţiei că orice cuartir devenit liber trebuie anunţat în timp de 24 ore biroului de încartierare prin înapoierea bonului de încartierare. Închirieri de case ca şi mutări de domiciliu fără aprobarea biroului de încartierare, ca şi îndepărtarea mobilelor din locuinţe pentru a le face improprii încartierării de trupe, sunt sever oprite.

Contravenţiile vor fi pedepsite cu amendă.

Comandantura Imperială Germană.

IV) **21 septembrie 1918, Publicaţiune - Comandantura Etapei Mobilă Bavareză Nr. 314 „Biroul Muncei".**

Reluarea lucrului de către cei care-l părăsiseră (muncă obligatorie). Neprezentarea până cel mai târziu pe 25 septembrie: „va fi pedepsit cu trei ani închisoare şi amendă până la 10000 lei sau cu una din aceste două pedepse:

a) cine se sustrage de la serviciul cu braţele sau cu vitele impus, cine îl execută în mod negljent sau nu la timp, sau procedează contrar instrucţiunilor date;
b) cine provoacă la una din acţiunile pasibile de pedeapsă mai sus arătate, investighează sau ajută cu bună ştiinţă.

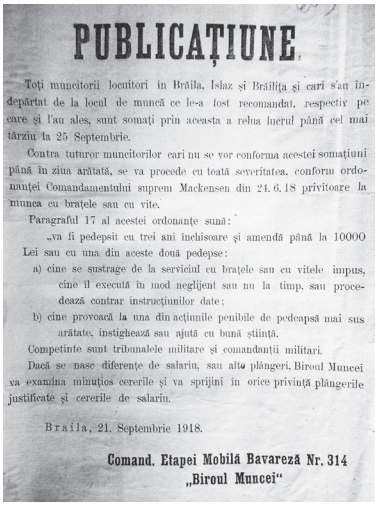

PUBLICAȚIUNE

Toţi muncitorii locuitori în Brăila, Islaz şi Brăiliţa şi cari s'au îndepărtat de la locul de muncă ce le-a fost recomandat, respectiv pe care şi l'au ales, sunt somaţi prin aceasta a relua lucrul până cel mai târziu la 25 Septembrie.

Contra tuturor muncitorilor cari nu se vor conforma acestei somaţiuni până în ziua arătată, se va procede cu toată severitatea, conform ordonanţei Comandamentului suprem Mackensen din 24. 6. 18 privitoare la munca cu braţele sau cu vite.

Paragraful 17 al acestei ordonanţe sună:

„va fi pedepsit cu trei ani închisoare şi amendă până la 10000 Lei sau cu una din aceste două pedepse:

a) cine se sustrage de la serviciul cu braţele sau cu vitele impus, cine îl execută în mod neglijent sau nu la timp, sau procedează contrar instrucţiunilor date;
b) cine provoacă la una din acţiunile penibile de pedeapsă mai sus arătate, instighează sau ajută cu bună ştiinţă.

Competinte sunt tribunalele militare şi comandanţii militari.

Dacă se nase diferenţe de salariu, sau alte plângeri, Biroul Muncei va examina minuţios cererile şi va sprijini în orice privinţă plângerile justificate şi cererile de salariu.

Braila, 21. Septembrie 1918.

Comand. Etapei Mobilă Bavareză Nr. 314
„Biroul Muncei"

https://biblioteca-digitala.ro

Dosar 97/1916. Rechiziţionate pentru ofiţeri: *otelurile* ***Francez, Splendid, Bristol*** *şi restaurantele* ***Francez*** *şi* ***Monopol*** iar pentru subofiţeri hotelul **Minerva** şi restaurantul **Toti.**

***

Dintre obiectele rechiziţionate nu puteau lipsi navele, aşa cum reiese din Tabelul întocmit de Căpitănie, după retragerea armatelor Puterilor Centrale, pentru Inspectoratul General al Navigaţiei Porturilor Galaţi: **şlepul „Cecilia”,** rebotezat „Principesa Nadejda”; **şlepul „ Aneta Passalaqua”,** aflat la Budapesta sub numele „2TL 253”; **şlepul „Dimitrios”,** ancorat tot la Budapesta sub emblema „2TL 250”, aparţinând lui Menelaos Passalaqua; **tancurile petroliere „Alice D”** (scufundat la Giurgiu de către armata română, dar reparat de austrieci şi dus în amonte pe Dunăre) şi **„Sf. Nicolae”** (luat tot de austrieci, despre care însă nu s-a aflat nimic) ale lui Jean Dimitropol; **şlepurile „Macedonia”** şi **„Envicos”,** ca şi **remorcherul „Elispodos”,** proprietar Panait Antipa ş.a. (*apud* Mircea Vasiliu, lucr. cit., p. 221).

https://biblioteca-digitala.ro

Problema refugiaților

Prin retragerea armatei în etape din calea invadatorilor, Brăila, situată în apropierea frontului, și-a dublat numeric populația prin refugiații veniți din Dobrogea și din toată Muntenia, confruntându-se cu problema alimentației și a găzduirii acestora, pe fundalul numeroaselor boli contagioase, care au făcut ravagii în special la periferie, în cartierele orașului, unde aceștia își aflaseră adăpost.

De aceea, s-a impus ca primă măsură de urgență – „repatrierea" obligatorie a acestora, germanii nutrind credința că astfel vor asigura forța de muncă pentru cultivarea câmpurilor, rămase pârloagă.

Ca atare, încă din 7 ianuarie 1917, o **Ordonanță chema refugiații dobrogeni** să se prezinte la autorități pentru a-și ridica pașapoartele. „Repatrierea" în Dobrogea se va face în baza unui program pe localități cu vaporul; pentru județele limitrofe, Buzău și Rm. Sărat, pe jos iar pentru cele mai depărtate, cu trenul. Refugiații nu voiau să se întoarcă în ciuda amenințărilor și ordonanțele s-au succedat luni de-a rândul fără prea mare succes, deși li se tăiaseră cartelele de alimente.

28 ianuarie 1917, Încunoştiinţare

1) **Toţi refugiaţii supuşi obligaţiunilor militare în vârstă de 18 până la 46 ani inclusiv,** din Brăila, Brăilitza, Komorofka şi Izlaz – Vatra Veche, se vor prezenta până la 5 februarie la Biroul de prezentare al supuşilor obligaţiunilor militare, aflător în Banca Sindicatului Agricol, Piaţa Sfinţii Archangheli No. 13, pe dată ce vor voi să se întoarcă la căminurile lor, trebuie să se prezinte din nou la acelaşi birou pentru a fi şterşi de pe liste.

https://biblioteca-digitala.ro

Ordinele date până acum şi care se vor da pe viitor referitoare la supuşii obligaţiunilor militare vor fi valabile şi pentru refugiaţii supuşi obligaţiunilor militare.

2) Chiar şi acei supuşi obligațiunilor militare prezentaţi până acum, cari pe baza unui paşaport vor să părăsească Brăila, Brăilitza, Komorofka şi Izlaz – Vatra Veche trebuie să se prezinte din nou Biroului de Prezentare înaintea plecării lor pentru a fi șterşi de pe tablou iar la întoarcere să se anunţe din nou sus-numitului birou.

Contravenienţii la punctele 1 şi 2 vor fi arestaţi şi pedepsiţi.

Comandamentul Imperial German, WOLF, Colonel şi commandant

31 ianuarie 1917, Pentru refugiaţi

Refugiaţii aflători în oraşul Brăila vor fi expediaţi după cum urmează:

1) acei cari au a se înapoia la căminurile lor,

2) acei cari, potrivit ordinului dat de autorităţile militare, au evacuat localităţi,

3) acei cari au pierdut avutul şi proprietăţile, rămânând fără cămin.

Plecarea din oraş, se va face: cu vaporul şi pe jos.

Cu vaporul vor fi exepediaţi refugiaţii din districtele Constanţa, Cerna-Vodă, Hârşova, Ialomiţa, Călăraşi şi Olteniţa. Ei trebuie să declare deîndată la Comisiunea Refugiaţilor, str. Împăratul Trăian (în localul Societăţii de asigurare "Agricola") numărul persoanelor, numărul vitelor şi al căruţelor ce vor să ia cu dânşii şi numele localităţii de unde sunt. Prin Monitorul Armatei de Dunăre şi prin toboşari se va înştiinţa în oraş, când şi unde vor trebui să se prezinte anumite părţi dintre refugiaţi.

Pentru mergătorii pe jos, în direcţiunile Buzău,

https://biblioteca-digitala.ro

Râmnicul-Sărat şi Ialomiţa, vor urma Ordine atunci când vremea se va îndrepta. Refugiaţii vor lua cu dânşii la plecare mâncare pentru cel puţin 3 zile, iar dacă nu au, vor primi hrana necesară la locul de împărţire a ajutoarelor pentru refugiaţi la Şcoala de Meserii de pe Bulevardul Carol I. Ajutoare în bani nu se mai dau. Hrana va fi distribuită pe baza paşapoartelor.

Cei din Dobrogea se vor prezenta pe str. Împ. Traian.

Cei ce nu se vor conforma vor pierde dreptul la reîntoarcere şi la orice sprijin.

10 februarie 1917, refugiații

Pentru regularea şi grăbirea plecării lor, **toţi refugiaţii diu jud. Putna, din Muntenia (inclusiv Jud. Brăila) şi Olteniţa** trebuie să se prezinte imediat la biroul refugiaţilor Calea Împăratul Traian No. 6 (în localul Societăţii de asigurare Agricola) pentru a li se face noi paşapoarte. Ei vor declara în acelaşi timp câte căruţe şi câte vite vor să ia cu dânşii. De asemenea, vor aduce cu dânşii paşapoartele vechi şi vor arăta adresa lor exactă.

Cei ce nu se vor conforma acestor dispoziţiuni pierd dreptul de reîntoarcere, precum şi orice sprijin.

15 februarie 1917, Înştiinţare

În vederea plecării:

REFUGIAŢII sunt din nou chemaţi a-şi lua în primire numerele lor de ordine în Str. Traian No. 7.

Până la noi dispoziţiuni vor putea pleca zilnic vreo 250 de refugiaţi şi anume în direcţia Făurei-Buzău-Ploieşti-Bucureşti. Locul de adunare în piaţa gării la ora 7 dimineaţa.

Se va plăti: de persoană peste 10 ani, lei 4 iar sub 10 ani, lei 2. Pentru bagaje peste 50 kg, lei 2. Aceste taxe trebuie plătite la plecare.

https://biblioteca-digitala.ro

22 februarie 1917, Înştiinţare

Duminică 25 febr. a. c. pleacă o coloană pedestră sub escortă militară la Cernavoda prin Viziru, Însurăţei, Ţăndărei, Feteşti. Toţi refugiaţii din această direcţie, precum şi acei din jud. Cernavoda, care posedă căruţe sau animale de povară sunt somaţi să se prezinte cu bagajul şi aprovizionarea pentru transport duminică la ora 8 dim. fix în Piaţa Sf. Spiridon.

23 februarie 1917, Ordonanţă

Pentru repatrierea restului de refugiaţi aflători în oraşul Brăila şi provenind din judeţele Ialomiţa, Ilfov, Râmnicu-Sărat, Buzău, Prahova, Dâmboviţa, Vlaşca, Muscel, Teleorman, Argeş, Olt, Râmnicu Vâlcea, Romanaţi, Gorj, Dolj, Mehedinţi; toţi aceşti refugiaţi trebuie să se prezinte îndată la biroul din strada Împăratul Traian No. 7 spre a-şi lua numărul şi viza de călătorie pentru cale ferată.

Cei ce se vor abate de la această ordonanţă se expun la pedepse şi pierderea dreptului de repatriere la căminurile lor.

28 februarie 1917, Refugiaţi

Se aduce la cunoştinţa **refugiaţilor dobrogeni** că vineri 2 martie va pleca o coloană cu căruţele pe jos prin Feteşti la Cernavoda. Cu această coloană se ordonă a pleca toţi cei ce posedă căruţe şi animale de tracţiune şi care au domiciliul în întreg judeţului Constanţa.

În acest scop refugiaţii sunt invitaţi să se prezinte la biroul din Strada Împăratul Traian No. 7 spre a se înscrie de plecare, ca astfel cunoscând numărul călătorilor se va putea lua măsurile necesare pentru încuartierarea la diferitele etape de pe această cale.

Călătoria se face sub escortă militară şi refugiaţii trebuie să-şi ia cu dânşii hrană de patru zile.

https://biblioteca-digitala.ro

1 martie 1917, Ordin pentru refugiaţi

Duminică 4 martie, va pleca, cu trenul, un transport de refugiaţi, la Bucureşti. Toţi refugiaţii din Judeţele Ilfov, Râmnicu-Sărat,Buzău, Prahova, Dâmboviţa, Vlaşca, Muscel, Argeş, Olt, Romanaţi, Gorj, Dolj şi Mehedinţi, trebuie să se prezinte în acea zi, la gară, orele 8 dimineaţa pentru a pleca. **CIG**

14 martie 1917, Ordin pentru refugiaţi

Vineri, 16 Martie, va pleca cu trenul un transport de refugiaţi. Cu acest transport vor pleca toţi refugiaţii din Călăraşi-Silistra -Slobozia-Bucureşti şi judeţele de la vest de această localitate, cât şi de pe linia Făurei-Buzău, Ploieşti, Lehliu-Ciulniţa şi celelalte localităţi de pe aceasta linie. Refugiaţii se vor prezenta la gară Vineri orele 8 dimineaţa pentru plecare.

27 martie 1917, Pentru refugiaţi

Joi, 29 martie, va pleca sub escortă militară o coloană de refugiaţi pentru Dobrogea. Cu această coloană vor pleca toţi refugiaţii dobrogeni care posedă căruţe şi animale de tracţiune. Refugiaţii se vor prezenta la 5 dimineaţa în piaţa Agenţiei de unde vor fi transbordaţi cu bacul peste Dunăre la Ghecet.

4 aprilie 1917, Încunoştiinţare (*în vederea recrutării!)*

Se aduce la cunoştinţă că toţi **refugiaţii Austro-Ungari** aflaţi în Brăila vor fi repatriaţi şi pentru acest scop ei sunt obligaţi a se prezenta de urgenţă la biroul K- u. K- osterr-ungarische UnterstutzungsStelle Piaţa Sfinții Arhangheli No. 2.

8 mai 1917, Înştiinţare - Refugiaţii din Dobrogea

Vineri 11 mai va pleca cu şlepul un transport de refugiaţi în direcţia Hârşova-Cernavodă. Toţi refugiaţii din această direcţie care n-au permisiunea de a rămâne în Brăila se vor prezenta în port Vineri ora 5 dim. gata de plecare.

https://biblioteca-digitala.ro

12 mai 1917, Înştiinţare

Toţi refugiaţii care au obţinut **permisiunea „de a rămâne deocamdată în Brăila**“ au a se prezenta spre control în zilele de 14-19 mai de la ora 2 p. m. în sus 1a Biroul Refugiaţilor, Str. Împăratul Traian No. 6. Cei care nu se vor conforma vor fi pedepsiţi.

Cei care, din cauză de boală, nu se vor putea prezenta personal, trebuie să fie reprezentaţi prin rude. Paşapoartele de refugiaţi trebuie aduse.

12 mai 1917, Înştiinţare

Toţi refugiaţii ce se mai găsesc în Brăila au a se prezenta, pentru reînnoirea paşapoartelor, la Biroul Refugiaţilor, strada Împăratul Traian 6, în zilele de 14 - 19 mai.

Paşapoartele vechi trebuie aduse începând de la 20 mai, cartelele de alimente nu se vor mai elibera pe baza paşapoartelor vechi.

Cei ce nu se vor conforma acestui ordin vor fi aspru pedepsiţi.

30 mai 1917, Publicaţiune

1) Toţi refugiaţii, cari încă nu şi-au reînnoit paşapoartele, au a se prezenta imediat la Comisiunea refugiaţilor, Strada Împăratul Traian No. 6.

2) Toţi locuitorii oraşului Brăila, care încă nu au bilete de identitate, au se prezenta imediat la birourile respective (Primărie, biroul de prezentare, biroul de paşapoarte).

3) Cei ce vor fi găsiţi după data de 5. 6. fără hârtii în regulă, vor fi pedepsiţi.

https://biblioteca-digitala.ro

Evidența supușilor Antantei

Regimul de opresiune şi tiranie instaurat de germani, arată Kirițescu, op.cit., p.154, trebuia să fie susţinut de un formidabil aparat poliţienesc, cu caracter militar- ***Zentralpolizeistelle,*** având 9 secţiuni şi următoarele atribuţiuni: supravegherea dezertorilor şi prizonierilor, a întrunirilor publice şi a adunărilor diferitelor societăţi şi asociaţii profesionale şi culturale; recrutarea brigăzilor de siguranţă; organizarea contra-spionajului; măsurile restrictive ale liberei circulaţiuni şi ale liberei petreceri în teritoriul ocupat a locuitorilor autohtoni şi a străinilor, supuşi ai puterilor duşmane Germanilor; controlul graniţelor, căilor de comunicaţie şi contrabandei prin scrisori; liberarea paşapoartelor; liberarea biletelor de identitate (***Personal-Ausweis***), pe care fiecare locuitor trebuia să-l aibă asupra sa; a permiselor de circulaţie (***Pass-Verkehr***), fără de care nimeni nu putea să se deplaseze cu trenul, iar în unele perioade nici cu trăsura sau căruţa, chiar în interiorul oraşelor; supravegherea biroului populaţiei (***Melde-Amt***), în care sunt datori toţi locuitorii să se înscrie; supravegherea moravurilor etc.

Pentru zonele din apropierea liniei frontului cu Moldova, a existat și **Poliția Secretă de campanie,** care a operat în județele Brăila, Rm.Sărat, Buzău și Putna.

Evidenţa bărbaţilor din statele inamice intra în atribuţiile următoarelor secţiuni:

Comandantura Staţiunii de Etapă I R, strada Coroanei no. 34.

Biroul paşapoartelor, str. Împ.Traian no.6,

Poliţia oraşului, Bd. Carol I.

Biroul de Prezentare a Comandamentului Imperial German (Banca Sindicatului Agricol) şi de Paşapoarte din Piaţa Sfinţii Arhangheli No. 13.

https://biblioteca-digitala.ro

Biroul poliţiei de câmp / Feldpolizei Str. Goleşti No. 29, unde era şi sediul Poliţiei militare O K. M.

Evidenţa bărbaţilor din Puterile centrale:

Biroul K- u. K- osterr-ungarische UnterstutzungsStelle, Piaţa Sft. Arhangheli No. 2.

„K. K- Etappen-Stations Kommando, Piaţa Sf. Arhangheli 15

Comandamentul regatului bulgar, str. Coroanei No. 17

19 ian. 1917, Ordonanţă

Toţi militarii statelor nealiate (adică toţi oamenii în etate de la 18 până la 46 ani), cari s-au mutat la Brăila sau sunt numai în trecere la Brăila, sunt datori a se prezenta neîntârziat la Biroul de Prezentare şi de Paşapoarte din Piaţa Sfinţii Arhangheli No. 13.

Cei ce nu vor executa acest ordin vor fi arestaţi şi aspru pedepsiţi.

La toate prezentările trebuie adus Paşaportul militar.

Wolf, Colonel şi Comandant

19 ianuarie 1917, Ordonanţă, CIG

Toţi supuşii români şi ai statelor nealiate în vârstă de 20 până la 38 ani, cari s-au prezentat la Comandamentul armatei imperiale germane pentru a-şi verifica situaţiunea lor militară, sunt obligaţi să se prezinte în ziua de **23 ianuarie 1917 la Poliţia oraşului Brăila, ora 8 a.m., aducând cu dânşii haine groase, rufe şi o pătură sau plapumă pentru învelit, o furculiţă, cuţit şi o strachină.**

Cei ce nu se prezintă vor fi pedepsiţi după codul justiţiei militare.

De asemenea, vor fi pedepsiţi şi toţi particularii cari vor găzdui pe aceşti oameni şi nu-i vor denunţa autorităţilor poliţieneşti.

https://biblioteca-digitala.ro

23 ianuarie 1917, Înştiinţare

1. **Toţi militarii, cari locuiesc în Brăiliţa, Comorofca şi Islaz-Vatra Veche, în vârstă de la 18 până la 46 ani inclusiv trebuie să se prezinte în zilele de la 29 ianuarie până la 3 februarie inclusiv la „Banca Sindicatului Agricol**”, Piaţa Sfinţii Arhangheli No. 13, dacă nu s-au prezentat între timp. Hârtiile militare trebuie aduse. Nesupuşii vor fi arestaţi şi aspru pedepsiţi.

2. Toate ordonanţele cari s-au emis şi se vor emite în viitor pentru supuşii obligaţiunilor militare din Brăila vor privi şi pe cei din Brăiliţa, Comorofca şi Islaz-Vatra Veche.

10 februarie 1917, Ordin

Toţi străinii, **ce se găsesc în oraş, ale căror state sunt în război cu puterile centrale** se vor prezenta în zilele de 11-12 februarie, dimineaţa de la 9-11 şi după amiază de la 4-6 la **biuroul poliţiei de câmp, Str. Goleşti No. 29**, cu actele lor.

Cine nu se va prezenta va fi considerat ca spion şi înaintat justiţiei militare.

17 februarie 1917, Încunoştiinţare (grecii erau favorizaţi, deoarece Grecia era neutră!)

Toţi grecii domiciliaţi în Brăila urmează a se prezenta până în 25 Februarie 1917, orele 8 - 12 a. m. şi 2 - 7 p. m. la birourile poliţiei de câmp, aducând şi paşaportul alb eliberat de consulatul grecesc. Paşaportul trebuie să fie prevăzut cu o fotografie purtând ştampila consulatului grecesc.

Platzmann, Colonel, Comandant.

22 februarie 1917, Înştiinţare

Toţi locuitorii de sex masculin din cercul oraşului Brăila, afară de cei chemaţi spre control în localul Clubului Regal, au a se prezenta în cursul lunii martie la Biroul paşapoartelor, str.

https://biblioteca-digitala.ro

Împ.Traian no.6, spre a primi **foi de legitimaţie**; **statele aliate şi neutrale între 15 – 70 ani; cele inamice între 15 - 17 ani şi 55 - 70 ani.** În caz de neprezentare, amendă până la 500 lei sau închisoare.

27 februarie 1917, Adunare Pentru Control.

Toţi supuşii obligaţiunilor militare ai Cercului de Control Brăila, adică toţi bărbaţii aparţinând statelor cari se găsesc în stare de război cu trupele aliate şi în vârstă de 17—55 ani, cari locuiesc înăuntrul acestui cerc de control mărginit de centura drumului de fier, trebuie să se prezinte pentru controlul general şi anume al căror nume de familie începe cu literele A, B, C de la 1—5 Martie 1917 ; D, E, F între 6-10 martie; G. H. I, J între 11-16 martie; K, L, M, N între 16-20 martie; O, P, R, S între 21-25 martie şi T, U, V, W, Z între 26-30 martie.

Această adunare pentru control nu serveşte pentru rechiziţionarea oamenilor civili pentru muncă, ci numai pentru liberarea a noi carnete militare.

Chiar şi acei cari posedă certificate de reformă, dispensă şi scutire sau cari sunt in serviciile administraţiunii germane sau în serviciile trupelor aliate sau în serviciile autorităţilor comunale şi administrative trebuie să se prezinte. Acela care din cauză de boală este impiedicat să se prezinte, trebuie să anunţe aceasta rudele lui, verbal, aducând totodată şi un certificat medical doveditor.

Acela care nu se va prezenta la timp, va fi pedepsit cu o amendă până la 1000 Lei sau închisoare sau amendă şi închisoare.

Toţi trebuie să aducă cu dânşii actele lor militare.

[15 martie 1917, Ordin, reluare a celui din 27 februarie, cu precizarea: *Cine nu se prezintă va fi tratat ca spion.*]

https://biblioteca-digitala.ro

12 apr. 1917, Înştiinţare.

Toţi locuitorii de sex masculin din Cercul oraşului Brăila indiferent de ce naţionalitate, în vârstă de la 71 ani în sus au a se prezenta până la data de 14 Aprilie 1917 la Biroul Paşapoartelor (Str. Imp. Traian No. 6) pentru a primi **bilete de identitate**. Cei cari din cauză de boală nu se vor putea prezenta în persoană, urmează a trimite o rudă.

Pe ziua de 15 şi 16 Aprilie se vor prezenta toţi **băieţii,** indiferent de ce naţionalitate, **în vârstă de 14** ani la Biroul Paşapoartelor (Str. Imp. Traian No. 6) pentru a primi **bilete de identitate.** Toţi trebuie să aducă la prezentare acte de legitimaţie.

12 aprilie 1917, Publicaţiune

Deoarece s-a terminat cu lucrarea listelor persoanelor de sex masculin în vârstă de 15-70 ani, se atrage din nou atenţia, că **fiecare trebuie să aibă totdeauna la sine paşaportul sau biletul de identitate pe care l-a primit de la biroul de paşapoarte.**

Acela care nu va avea biletul de identitate la el, va fi arestat şi pedepsit.

8 mai 1917, Publicaţiune

Toti supuşii serviciului militar al districtului de control Brăila, adică toţi bărbaţii statelor care sunt în război cu puterile centrale, trebuie să se prezinte cu paşapoartele lor militare la biroul de prezentare al Comandanturii „Banca Sindicatului Agricol" Piaţa Sfinții Arhangheli No. 13, **pentru a fi controlaţi,** şi anume acei a căror nume de familie începe cu:

A, B, C, D la 11 şi 12 mai 1917
E, F. G, H la 14 şi 15 mai
I, J, K, L la 16 şi 17 mai
M, N, O, P la 18 şi 19 mai
R, S, T, U la 21 şi 22 mai
V.W. Z la 23 şi 24 mai.

Cine va lipsi nemotivat de la **adunarea de control** sau nu se va prezenta în timpul indicat va fi pedepsit.

https://biblioteca-digitala.ro

25 mai 1917, Publicaţiune.

Toţi bărbaţii şi femeile supuşi Statelor Unite ale Americii de Nord şi republicii Cuba au a se prezenta la 28. 5. 17 la biuroul poliţiei militare O K. M. str. Goleşti No. 29. Cei ce nu se vor prezenta vor fi arestaţi.

7 iunie 1917, Publicaţiune

Toţi supuşii statelor ce se găsesc în stare de război cu puterile centrale, în afară de români, vor fi îndepărtaţi din zona de operaţiuni a Armatei de Dunăre şi transportaţi in interiorul României unde vor fi adăpostiţi în condiţiuni acceptabile.

Vor fi transportaţi :

1). la 11. 6. 17, Italienii, Sârbii, Belgienii şi Francezii.

2). la 14. 6. 17, restul Italienilor şi Muntenegrenii.

3). la 13. 6. 17, toţi Ruşii.

Au a se prezenta, cu o zi înaintea plecării, pentru a fi examinaţi şi despăduchiaţi, la ora 8 dimineaţa la Clubul Regal Piaţa Sf. Arhangheli. Este permis a-şi lua fiecare bagaje în greutate de 150 kg. De asemenea, fiecare trebuie să-şi ia hrană pentru 4 zile.

Cine nu se va prezenta la timp va fi tratat ca spion; de asemenea şi persoanele care, după ce se va fi efectuat transportul, vor adăposti şi îngriji pe străinii duşmani.

23 nov. 1917, CIG, Înştiinţare privind controlul străinilor aflaţi în Brăila

Toţi străinii aflaţi în Brăila, precum şi cei din Brăiliţa şi Izlaz (afară de greci şi români), au a se prezenta la control pe data de 27 nov. între orele 8-12 a.m. şi 2-6 p.m. la **poliţia de câmp de pe str. Goleşti no. 29.**

Hârtiile de legitimaţie trebuie aduse.

Cine nu se va prezenta va fi arestat. [DOC I, p. 544]

https://biblioteca-digitala.ro

16 iunie 1918, Publicaţiune

Belşugul în care au încăput **germanii** în România îi face refractari serviciului militar şi, mai cu seamă, războiului, deoarece Mackensen le promisese că războiul se va sfârşi cu luarea Bucureştiului. De aceea, **dezertările** încep pe o scară întinsă [C. Bacalbaşa, op. cit., p 57].

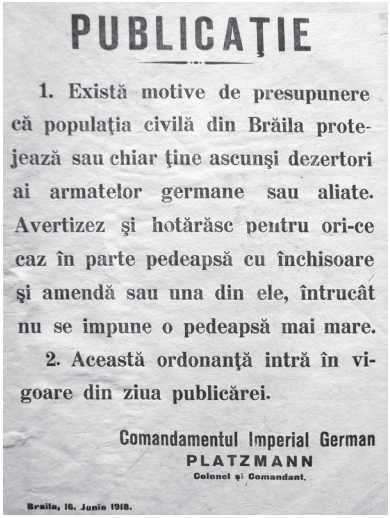

PUBLICAŢIE

1. Există motive de presupunere că populaţia civilă din Brăila protejează sau chiar ţine ascunşi dezertori ai armatelor germane sau aliate. Avertizez şi hotărăsc pentru ori-ce caz în parte pedeapsă cu închisoare şi amendă sau una din ele, întrucât nu se impune o pedeapsă mai mare.

2. Această ordonanţă intră în vigoare din ziua publicărei.

Comandamentul Imperial German
PLATZMANN
Colonel şi Comandant.

Braila, 16. Junie 1918.

ROMÂNIA * ARHIVELE NAȚIONALE * BRĂILA

28 martie 1918. Publicaţiune [după venirea demobilizaţilor]:

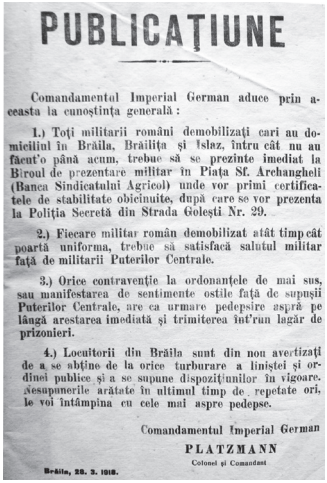

PUBLICAŢIUNE

Comandamentul Imperial German aduce prin aceasta la cunoştinţa generală:

1.) Toţi militarii români demobilizaţi cari au domiciliul în Brăila, Brăiliţa şi Islaz, întru cât nu au făcut'o până acum, trebue să se prezinte imediat la Biroul de prezentare militar în Piaţa Sf. Archangheli (Banca Sindicatului Agricol) unde vor primi certificatele de stabilitate obicinuite, după care se vor prezenta la Poliţia Secretă din Strada Goleşti Nr. 29.

2.) Fiecare militar român demobilizat atât timp cât poartă uniforma, trebue să satisfacă salutul militar faţă de militarii Puterilor Centrale.

3.) Orice contravenţie la ordonanţele de mai sus, sau manifestarea de sentimente ostile faţă de supuşii Puterilor Centrale, are ca urmare pedepsire aspră pe lângă arestarea imediată şi trimiterea într'un lagăr de prizonieri.

4.) Locuitorii din Brăila sunt din nou avertizaţi de a se abţine de la orice turburare a liniştei şi ordinei publice şi a se supune dispoziţiunilor în vigoare. Nesupunerile arătate în ultimul timp de repetate ori, le voi întâmpina cu cele mai aspre pedepse.

Comandamentul Imperial German
PLATZMANN
Colonel şi Comandant

Brăila, 28. 3. 1918.

ROMÂNIA * ARHIVELE NAȚIONALE * BRĂILA

https://biblioteca-digitala.ro

2 aprilie 1918, Ordonanţă poliţienească în privinţa ordinei

Apreciind în întregime sentimentele patriotice ale populaţiei la întoarcerea militarilor români demobilizaţi, se atrage atenţia că vor fi reprimate cu toată asprimea acţiuni din partea **elementelor nesocotite,** care au ca caracter sentimente ostile faţă de supuşii Puterilor Centrale sau au ca scop de a produce nelinişti în populaţie.

De aceea, **se interzice în mod expres întovărăşirea militarilor români demobilizaţi în mod ostentativ, aducerea de ovaţii, discursuri celor dimprejur, ca şi orice manifestaţie care are ca scop să tulbure liniştea şi siguranţa circulaţiei**.

Se atrage atenţia organelor poliţieneşti de a proceda în caz de contravenţii fără indulgenţă.

Contravenţiile vor fi pedepsite cu amendă de 1000 lei sau cu închisoare până la 2 luni; la manifestare de sentimente ostile faţă de Puterile Centrale, cu amendă până la 3000 lei sau închisoare până la 6 luni, după alegere, sau simultan, întrucât nu există pedeapsă mai aspră după codul marţial.

Decretarea pedepselor urmează prin comandanţii militari.

27 mai 1918, Mackensen: adunări politice interzise; orice adunare - anunţată în prealabil şi aprobată de Comandantura de Etapă.

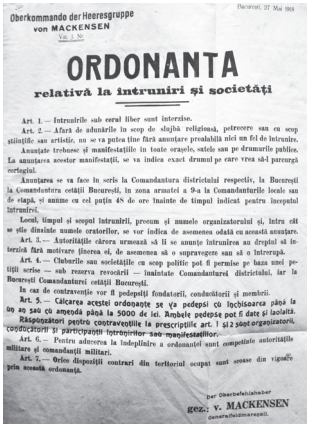

Oberkommando der Heeresgruppe
von MACKENSEN
Vr. 5 N.

(Bucureşti, 27 Mai 1918

ORDONANTA

relativă la întruniri şi societăţi

Art. 1. — Întrunirile sub cerul liber sunt interzise.

Art. 2. — Afară de adunările în scop de slujbă religioasă, petrecere sau cu scop ştiinţific sau artistic, nu se va putea ţine fără anunţare prealabilă nici un fel de întruniri.

Anunţate trebuesc şi manifestaţiile în toate oraşele, satele sau pe drumurile publice. La anunţarea acestor manifestaţii, se va indica exact drumul pe care vrea să-l parcurgă cortegiul.

Anunţarea se va face în scris la Comandantura districtului respectiv, la Bucureşti la Comandantura cetăţii Bucureşti, în zona armatei a 9-a la Comandanturile locale sau de etapă, şi anume cu cel puţin 48 de ore înainte de timpul indicat pentru începutul întrunirei.

Locul, timpul şi scopul întrunirii, precum şi numele organizatorului şi, între cât se ştie dinainte numele oratorilor, se vor indica de asemenea odată cu acestă anunţare.

Art. 3. — Autorităţile cărora urmează să li se anunţe întrunirea au dreptul să interzică fără motivare ţinerea ei, de asemenea să o supravegere sau să o întrerupă.

Art. 4. — Chaburile sau societăţile cu scop politic pot fi permise pe baza unei petiţii scrise — sub reserva revocării — înaintate Comandanturei districtului, iar la Bucureşti Comandanturei cetăţii Bucureşti.

In caz de contravenţie vor fi pedepsiţi fondatorii, conducătorii şi membrii.

Art. 5. — Calcarea acestei ordonanţe se va pedepsi cu închisoarea până la şaptezeci şi şase de luni şi amendă până la 5000 de lei. Ambele pedepse pot fi date şi izolată.

Răspunzători pentru contravenţiile la prescripţiile art. 1 şi 2 sunt organizatorii, conducătorii şi participanţii întrunirilor sau manifestaţiilor.

Art. 6. — Pentru aducerea la îndeplinire a ordonanţei sunt competente autorităţile militare şi comandanţii militari.

Art. 7. — Orice dispoziţii contrare din teritoriul ocupat sunt scoase din vigoare prin această ordonanţă.

Der Oberbefehlshaber
gez.: v. MACKENSEN
Generalfeldmarschall.

https://biblioteca-digitala.ro

8 august 1918, Publicaţiune

Populaţiei Brăilei i se face cunoscut că **datoria de încartierare** rămâne în vigoare în viitor ca şi mai înainte.

Pentru ţinutul oraşului Brăila ordon:

Persoanele cari

1. calcă ordinul de a da cartier din 15.1.1918;

2. fac cartierele bune pentru scopuri de încartierare, printr-o deplasare de mobile sau cari vor să arate prin primirea de persoane cari n-au nici un drept de a locui în cartierul respectiv, că acea locuinţă nu e disponibilă;

3. încearcă prin fel de fel de măsuri de a dezgusta pe încartierat să locuiască acolo mai departe;

4. nu se supune dispoziţiunilor Biroului de încartierare sau încearcă de a opri pe persoanele autorizate de acel birou de a intra în locuinţă vor fi pedepsite cu amendă până la 3000 lei şi închisoare până la 6 luni sau cu una din aceste pedepse.

Competenţi sunt Tribunalul militar german şi comandamentul militar.

31 ianuarie 1918, Publicaţiune

Toţi Grecii spre control

Din cercul de control Brăila, de la 14 ani în sus au a se prezenta la Biroul de prezentare al Comandamentului Imp. German (Banca Sindicatului Agricol) Piaţa Sf. Arhangeli 13, şi a n um e : Secţia I la 4 şi 5 Februarie 1918; S. II la 6 – 7 febr.; S. III la 8 febr.; S. IV la 9 febr.; S. V la 11 febr.; S. VI la 12 şi 13 febr.

Instituţiile militare pot trimite cărţile de legitimaţie ale lucrătorilor la Meldeamt împreună cu o listă nominală pentru a fi înregistrate în listele de control.

Cei ce nu se vor prezenta la adunarea de control fără a se justifica sau nu se vor prezenta la timp, vor fi aspru pedepsiţi.

https://biblioteca-digitala.ro

12 februarie 1917, Înştiinţare

Toţi bărbaţii supuşi Austro-Ungari în vârstă de 18 - 46 ani trebuie să se prezinte la comandantura Staţiunii de Etapa I R, de pe strada **Coroanei 34.**

20 februarie 1917, Înştiinţare.

Toţi supuşii Austriaci şi Ungari aflători în Brăila sunt invitaţi prin aceasta să se prezinte imediat la K. u. K. oesterr. — ung.-Unterstutzungstelle (Piaţa Sfinţii Arhangheli 2).

28 februarie 1917, Înştiinţare

Toţi bărbaţii supuşi Austriaci şi Ungari aflaţi în Brăila, în vârstă de 18 până la 46 ani, sunt prin aceasta din nou invitaţi să se prezinte cel mai târziu până la 5 Martie a. c. la „K. K- Etappen-Stations Kommando, Piaţa Sf. Arhangheli 15.

Acei ce până la această dată nu se vor fi prezentat de bună voie, vor fi găsiţi şi aspru pedepsiţi.

9 martie 1917, Înştiinţare.

Toţi locuitorii de sex masculin din cercul oraşului Brăila, afară de cei chemaţi spre verificare la Clubul Regal, au a se prezenta în cursul lunii martie la Biroul Paşapoartelor, strada Împăratul Traian No. 6, **spre a primi foi de legitimaţie.** Aceasta priveşte toţi **locuitorii bărbaţi aparţinând statelor aliate cu puterile centrale şi neutralii în vârstă de 16— 70 ani**, **precum şi locuitorii bărbaţi aparţinând statelor cu care Puterile Centrale sunt în război, numai în vârstă de 15—17 ani şi 65—70 ani.**

Se vor prezenta cei al căror nume începe cu literele:

A. B. C. D. E, între 1— 4 martie 1917

E. G. H. 1. K, între 5 -8

https://biblioteca-digitala.ro

L. M. N. O. P, între 9 - 12

Q. R. S. T. U, între 13—16

V. W. X, Y. Z, între 17—20 martie 1917

Trebuie să se prezinte chiar şi acei cari posedă acte de reformă sau scutire, precum şi cei ce sunt în serviciul vreunei instituţiuni comunale administrative sau autorităţi militare. Acela care din cauză de boală este împiedicat să se prezinte trebuie să anunţe aceasta verbal prin rudele lui, aducând totodată şi un certificat medical, doveditor.

Acela care nu se va prezenta la timp va fi pedepsit cu o amendă până la 1000 lei sau închisoare sau amendă şi închisoare.

Toţi trebuie să aducă la prezentare actele lor militare.

4 aprilie 1917, Încunoştiinţare [Repatriere în vederea recrutării !]

Se aduce la cunoştinţă că **toţi refugiaţii Austro-Ungari** aflaţi în Brăila vor fi repatriaţi şi pentru acest scop ei sunt obligaţi a se prezenta de urgenţă la biroul K- u. K- osterr-ungarische UnterstutzungsStelle Piaţa Sfinții Arhangheli No. 2.

13 aprilie 1917, Înştiinţare (reluată în 6 iunie 1917)

Toţi supuşii austriaci şi unguri aflaţi în Brăila, în vârstă de 18-46 ani, cari la ultima recrutare /vizită medicală au fost găsiţi apţi pentru serviciul militar, cât şi acei de aceeaşi vârstă, cari nu s-au putut prezenta la recrutare, trebuie să se prezinte la 16 Aprilie crt. orele 7 dim., **gata de plecare** la „Osterr ung. Unterstutzung Stelle“/.

Acei ce nu se vor prezenta la timp vor fi urmăriţi şi aspru pedepsiţi.

https://biblioteca-digitala.ro

23 august 1917, Publicaţiune, ***Comandamentul regatului bulgar*** (Str. Coroanei 17)

La Comandamentul bulgar are loc de la 26 August până la 1 Sept. 1917 inclusiv, **o controlă a bărbaţilor bulgari între 18-50 ani cari locuiesc în Brăila şi sunt prevăzuţi cu paşapoarte bulgare**. Au a se prezenta acei al căror nume de familie începe cu: A până la D exclusiv la 26 August a. c.; D-F la 27 aug.; H - K la 28 aug.; L - O la 29 aug.; P-R la 30 aug.; S –T la 31 aug. şi U-X la 1 sept.

Neprezentarea va fi pedepsită conform legilor marţiale.

https://biblioteca-digitala.ro

Rechiziţii la muncă / Angajări

Evidența, mereu reluată, le permitea să cunoască și să dispună de bărbații rămași în oraș, începând cu vârsta de 14 ani, pentru angajări sau muncă forțată.

Munca forţată, obligatorie, a fost una dintre constrângerile cele mai neumane la care a fost supusă populaţia civilă (N. Petrovici, lucr. cit., p.111).

Armata de ocupaţie, având nevoie într-o zi de 200-300 lucrători, dădea ordin Poliţiei şi Primăriei să predea la data şi locul fixat numărul cerut de oameni. Pe timp de iarnă, inamicul îşi completa numărul de muncitori de pe străzile Brăilei, luând pe care cum îl întâlnea.

Oameni disponibili erau, dar aceștia aparțineau funcționărimii, nedeprinse cu munca fizică, necesară săpării tranșeelor sau lagărelor de munci agricole.

Vara, rechiziţiile de oameni erau şi mai mari. Ridicau din mahalale bărbaţi, femei, copii, care niciodată nu puseseră mâna pe seceră, îmbrăcaţi aşa cum s-a întâmplat la ridicare (în papuci, rochii subţiri, în cămăşi) și transportaţi **în lagăre agricole, suportând o adevărată sclavie.**

Toată viaţa economică a satelor era la discreţia inamicului. Tot ce poseda locuitorul era pentru inamic şi răspunzător către el de stăpânirea averii sale (ibidem).

Întrucât cererile întreceau puterea oraşului, au fost rechiziţionaţi la muncă şi supuşi austro-ungari, în special femei. Deşi plătite, s-au plâns Comandanturii. Pe viitor, doar femeile care cer singure să muncească.

https://biblioteca-digitala.ro

La 9 mai 1917, un oarecare Atanasof, în calitate de preşedinte al Comitetului Civil Bulgar (nerecunoscut de Primărie) reclamă rechiziţionarea sistematică pentru muncă a bulgarilor.

12 februarie 1917, Înştiinţare (în vederea repunerii în funcțiune a sondelor distruse în timpul retragerii de ofițerii englezi).

Ingineri, funcţionari şi lucrători, cari au lucrat în **branşa petroliferă** găsesc ocupaţie retribuită. Aceştia să se adreseze la biroul Comandamentului German Wirtschafts-Abteilung în casa băncii Marmorosch Blank & C-ie, Str. Împăratul Traian, astazi, marţi, între 10 şi 12 a.m. la D-l Locotenent Baliarin.

14 februarie 1917, Ordin

Toţi refugiaţii aflători în Brăila, cari au învăţat o meserie oarecare, au a se prezenta la biroul refugiaţilor din Str. Împăratul Traian, localul societăţii de asigurare *Agricola,* arătând paşapoartele lor şi dând adresa lor exactă. Acei cari vor putea dovedi că sunt buni meseriaşi, vor fi angajaţi cu lefuri foarte bune.

Se vor prezenta următoarele categorii

1) Mineral Arbeiter;

2) Gelernte Handwerker;

3) Maşinişti, fochişti, mai ales din aceia cari s-au ocupat cu încălzitul cazanelor;

4) Mecanici, electricieni, șoferi cari se pricep la funcţionarea motoarelor;

5) Lemnari, dulgheri, tâmplari;

6) Mineri;

7) Pescari de Dunăre şi alte râuri;

8) Marinari experimentaţi.

27 februarie 1917, Publicaţiune (pentru cei din branșa petroliferă).

https://biblioteca-digitala.ro

Lăcătuşi, mecanici, electricieni şi tâmplari cari sunt învoiţi să lucreze la **Câmpina** pentru o plată zilnică de lei 4-6, pot să se prezinte la secţia economică (Wirtschaftsabteilung) a Comandanturii imperiale germane din Brăila.

16 aprilie 1917, Publicaţiune

Toţi meseriaşii din fabricaţia de **celuloză**, în special meşterii pentru fiert şi oamenii pentru maşina de drenaj, pot găsi ocupaţie profitabilă. A se adresa până cel mai târziu 25 aprilie 1917 la secţia economică a Comandanturii Imperiale Germane. [În 1908, la Brăila, intrase, în funcțiune, o fabrică de celuloză care va fi distrisă în timpul războiului, rămânând doar numlele unie străzi în zona cartierului Viziru, unde se aflase.]

25 ianuarie 1917, Publicaţiune

Se aduce la cunoştinţă că **toţi muncitorii ce se rechiziţionează sau se cheamă la poliţie pentru a fi întrebuinţaţi la diferite munci vor fi plătiţi:** cu un leu şi cinci zeci bani pe zi plus 70 bani pentru mâncare celor din oraş. Celor ce se trimit afară din oraş li se dă mâncare în natură.

Poliţia are instrucţiuni să facă lista nominală de toţi cei ce vor fi luaţi la muncă şi în lipsa lor plata se va face persoanei pe care fiecare muncitor o va arăta.

Primar, N. Orăşanu.

31 ianuarie 1917, Ordin - Fixarea lefurilor pentru populaţiunea civilă

a) **Muncitorii civili români**, cari lucrează pentru trebuinţele militare pot primi următoarele lefuri pe oră: copii sub 15 ani, până la 10 bani femei, până la 20 bani; spălătoresele, cusătoresele şi bucătăresele în spitale / lazarete, până la 25 bani; salahori, până la 30 bani; muncitori specialişti, până la 35 bani; muncitori din greu şi maisteri, până la 40 bani; pentru un cal

https://biblioteca-digitala.ro

înhămat, lei 1.50 pe zi; pentru un car cu o pereche de boi, 1.70 pe zi. O fixare detaliată în limitele acestor cifre maximale urmează să se facă de către patron.

b) În cazuri când e vorba de a se obţine excepţional rezultate de muncă maximale, Comandamentele Generale, Diviziunile şi inspectoratele de etape pot înlocui lefurile pe oră sau de zi, în lefuri de acord, cari pot mări primele cifre până cu 20 la sută.

c) Când muncitorii civili vor primi hrana de la administraţia militară, atunci se va reduce pentru hrana zilnică – copiilor cu 0.60 bani; femeilor şi bărbaţilor cu 1 leu. Raţiunile de hrană, cari se vor da, se vor publica ulterior.

d) Toate lefurile se vor plăti pe baza listelor de muncă, cari se vor ataşa la listele de cereri către casele plătitoare. Plăţile sunt admise a se face numai în biletele emise de către Banca Generală Română. Câtă vreme lipsesc aceste bancnote, sunt a se emite bonuri după modelul 2 al anexei ordonanţei spcciale No. 11, cari se vor schimba mai târziu, cu bancnotele menţionate.

e) **Prizonierii civili (arestanţii,) cari vor fi obligaţi la muncă, nu primesc leafă.**

Pentru Comandamentul Superior al Armatei, Huebner, lt. colonel

28 mai 1917, Publicațiune

Introducerea muncii obligatorii

1) Fiecare locuitor între 14 - 60 ani este obligat la muncă, chiar şi supuşii ţărilor aliate şi neutrale.

2) Prezentări voluntare la muncă se primesc: pentru agricultură de către directorul Domeniului statului Brăila, George Pădure, Str. Albă No. 11, şi inspectorul agricol Căpitănescu la prefectură. Pentru munca portului, la Comandantura bavareză mobilă din port, Str. Traian No. 7 comandantul sectoarelor din port.

https://biblioteca-digitala.ro

Pentru munca şoselelor, şeful constructor Mehring prefectură. Plata este de lei 3 pentru bărbaţi; pentru supraveghetori lei 4. **La prezentarea voluntară** la muncă se pot lua în considerare dorinţele în privinţa locului de a munci şi procurării de alimente.

3) **Mai târziu se vor recruta cu forţă** toţi acei care nu se vor fi prezentaţi voluntari.

4) Pentru agricultură se pot prezenta şi femei şi copii puternici. Femeile primesc pe zi 2 lei, copiii - 1 leu.

5) Oraşul va îngriji de copiii femeilor ce se duc la muncă.

(ss) Kosch, General de infanterie.

21 iunie 1918. După pacea de la București, începând oarece ativitate în Port, prefectul Filip Apostol, lansează un apel către toţi muncitorii să se prezinte.

No. 257818. Brăila, 21. 6. 18.

Apel!

Reclădirea raporturilor economice, întrerupte de evenimentele războiului, necesită un mare număr de muncitori, de orice breaslă.

In marile centre economice domnește o mare lipsă de muncitori.

Tuturor acelora cari sunt gata de a lucra în Brăila, li se deschid condițiunile cele mai favorabile de lucru și de plată.

Muncitorii de orice fel, agricoli, meseriași, cu, sau fără practică, în special muncitori de port, se primesc ori când în număr ori cât de mare.

Se plătesc următoarele prețuri:

Pentru munci ușoare 8—10 Lei
Pentru munci speciale 12 „

Muncitorii de port primesc rații de carne și grăsime, egal acelora cari lucrează la munci grele, prin

Oficiul Mării Negre

(Schwarze Meer-Stelle).

Cei ce voesc să lucreze se pot prezenta în orice timp la **Oficiul Mării Negre, secția Schiffsausgleich.**

Ro.ânii, aflați în lagărele de demobilizare și cari vor să se prezinte la muncă, vor fi trimiși imediat la Brăila.

Prezentați-vă în număr cât mai mare; este în interesul vostru și al țării voastre.

Prefect (ss) **Filip T. Apostol**

Pentru Abschnitt Brăila
(ss) **Barthelmess,** Căpitan

ROMÂNIA * ARHIVELE NAȚIONALE * BRĂILA

https://biblioteca-digitala.ro

12 septembrie 1918, civilii români, cari doresc să muncească în Germania, fiecare în specialitatea lui, să se înscrie de bună voie la Biroul Muncii, asigurându-se condiţiuni bune. N-a plecat însă nimeni de bună voie, dar au fost luați cu forța.

18 septembrie 1918, Înştiinţare dată de Biroul muncii al Comandamentului etapei mobile bavareze 314, privind obligaţia muncitorilor brăileni de a adera la casa de asigurare.

Casa de asigurare a muncitorilor, conform Legii române din 27.1.12, care şi-a redeschis activitatea la Brăila, s-a plâns că până acum au aderat la ea foarte puţini muncitori şi că aceştia, ca şi patronii, se sustrag adesea de la obligaţia asigurării. Se atrage atenţiunea în mod formal că, după sus-numita lege a asigurării muncitorilor, fiecare muncitor este obligat a adera acestei case. În viitor se vor elibera, respectiv prelungi biletele de indispensabilitate, numai dacă lucrătorul şi patronul se vor conforma îndatoririlor legale.

https://biblioteca-digitala.ro

Starea de sănătate

Odată cu intrarea armatei de ocupaţiune s-a declarat şi un număr de epidemii de neînlăturat în timp de război, ca tifosul exantematic şi vărsatul negru cu emoragii de o mare virulenţă, notează C. Bacalbaşa, p.123.

Nemții dădeau o atenție deosebită sănătății locuitorilor orașului, nu pentru că îi iubeau pe români, ci de teamă că apariția oricăror forme de boală îi putea afecta și pe ei.

Pentru a menţine starea de sănătate a populaţiei civile, supusă exploatării în beneficiul propriu, ca şi a propriilor combatanţi, încă din **7 ianuarie 1917,** Armata de Dunăre (Şeful statului major general, von Werder, General) a luat **măsuri de regulare a serviciului sanitar din Brăila:**

1. **Toate instituţiunile sanitare din Brăila sunt puse sub comanda Armatei de Dunăre.**
2. Medicul major (Oberstabsurat) Kob este însărcinat cu şefia serviciului medical al tuturor spitalelor. Stabsurat Fühnel este numit medic al garnizoanei şi repartizat la Comandantură. Se va ocupa în primul rând de starea sanitară a oraşului şi în special va avea **un control sever al prostituţiunii.**
3. Toate proviziunile de medicamente şi pansamente sunt rechiziţionate şi rămân la dispoziţia Armatei de Dunăre. […]
4. Un spital local s-a aranjat în Şcoala grecească din str. Rubinilor no.2. Până la amenajarea spitalului de câmp 5

https://biblioteca-digitala.ro

XXI în Brăila, toţi bolnavii care au nevoie de tratament de spital vor fi transportaţi la spitalul de câmp 256 de la Viziru.

5. **O instalaţiune mai mare de despăduchiere se va deschide probabil în cinci zile**.
6. Conform datelor de până acum s-au produs din septembrie anul trecut boli contagioase, cazuri de dizenterie, angină difterică şi scarlatină; în octombrie şi începutul lui noiembrie ar fi fost o epidemie de holeră cu mortalitate mare mai cu seamă între trupele ruseşti. Bolile venerice sunt răspândite într-un număr extraordinar de mare; un control medical al prostituatelor n-a avut loc în ultimele luni. **Medicii militari vor lua măsurile cele mai severe pentru a preveni răspândirea bolilor venerice. Vizita medicală va avea loc în fiecare săptămână.[…]**

Comandamentul suprem al Corpului de Armată, Cartierul general, **General Mareşal, v. Mackensen: Ordonanţa nr.28 pentru tot teritoriul ocupat relativă la măsuri sanitare:** anunţarea tuturor cazurilor de boală sau de moarte despre care au cunoştinţă şi unde au constatat sau bănuit următoarele boli: ciumă, holeră, febră tifoidă, tifos exantematic, variolă. Premierea, după confirmarea cazului, cu 10 lei a celui ce anunţă primul într-o comună [Dosar 109/1916 (f.117)] .

În afara Spitalului comunal, unde în timpul primului război fuseseră spitalizaţi 450 de răniţi, **au mai fost înfiinţate o serie de spitale de campanie:** Spitalul nr. 298 în localul Liceului „Nicolae Bălcescu”, Spitalul de izolare nr. 293 în clădirea Gimnaziului Schäffer, Spitalul civil, Grădinii Publice 2; Spitalul de observaţie pe Ştefan cel Mare nr. 205, un Spital de răniţi în clădirea Societăţii de Asigurare „Generala”, un altul la Clubul Regal şi la Cazarma de călăraşi, şi de specialitate: Spitalul de tifos exantematic, Spitalul de angină şi scarlatină No. 3; Spitalul de Medicină internă, Cuza 51, Spitalul de copii şi Spitalul de prostituate (medic I. Tolică, solicitant a încă unui local).

https://biblioteca-digitala.ro

La 11 aprilie 1917, funcţionau următoarele farmacii: „Dr. Davilla”- farmacist Ion Faltis; „Nouă”, pe Bd. Cuza – M. Șchiopul; „Aurora Carpaților” – N. Jaja; „La Salvator”- N.S. Bârzănescu; „Naţională” – A. Malcoci; „Minerva”-M.St. Panteli; „Curtea Regală” / *Pharmacie de la Court Royale, S.R. Petzalis* – succ. P. Cleckner; „Aquila Română”, str. Galaţi – N. Lăzărescu.

Dosar 66/1916, filele 66-70, ***Raportul Serviciului Sanitar, dr. Panteli către Primărie, din 9 martie 1917. În intervalul 1 dec. - 20 febr. 1917, nr. morţi - 1374*** *(soldaţi din cei răniţi - 59; refugiaţi - 325; din localitate – 790). Apreciază că* ***numărul refugiaţilor, cazaţi în periferii, se ridică la “câteva zecimi de mii”****.* ***În anul anterior, în acelaşi interval, doar 397 de morţi din localitate.*** *Cauze: epidemii-scarlatină, difterie, febra recurentă; frig excesiv-minus 5-15 grade, mizeria-foametea au vizat în special populaţia săracă.*

Refugiații, găsindu-și adăpost în periferii, locuiau în condiții de neimaginat, apocaliptice:

Fiecare cameră și chiar sală era ocupată de mai multe familii; unele camere conțineau 12-15-20 persoane; mai toate dormeau pe pământ, îmbrăcate, multe neavând cu ce se înveli, fără foc, fără lumină; aerul era așa de viciat, încât o persoană neobișnuită, intrând într-o astfel de cameră, se sufoca. Murdăria era excesivă, pereții negri de fum, pământ pe jos transformat în noroi din cauza zăpezii introduse cu încălțămintea sau cu ușile crăpate și ferestrele sparte, pe unde crivățul șuiera și biciuia corpurile plăpânde ale copiilor și bătrânilor. Locuințele nemaiputându-i încăpea, cei veniți mai târziu sau cei mai săraci se mulțumeau să ocupe magaziile, grajdurile, beciurile, cârciumile și prăvăliile goale și ruinate, podurile și chiar locurile virane.

Propune 27 de măsuri pentru asanarea oraşului şi prevenirea epidemiilor*,* dintre care amintim doar primele trei:

https://biblioteca-digitala.ro

organizarea serviciului salubrităţii, pentru curăţirea oraşului fiind necesare, după topirea zăpezii, până la venirea căldurii, 200 căruţe şi 500 măturători; asigurarea curăţeniei localurilor şi a caselor; **trimiterea refugiaţilor la vetrele lor.**

Principalele pericole: păduchii, agenţi ai tifosului exantematic, şi bolile sexuale.

8 februarie 1917, Publicaţiune

Începând de la 17 februarie 1917, **Băile Diana** vor fi la dispoziţia populaţiunii civile **pentru băi şi despăduchieri** în fiecare miercuri şi sâmbătă.

Băile de clasa II costă 1 leu, băile de clasa III - 50 bani. Despăduchierile sunt gratuite.

29 martie 1917, Publicaţiune

Pentru a păzi populaţiunea de epidemii, oraşul este curăţat de toate gunoaiele şi toate murdăriile. Fiecare este obligat să ţină casa şi curtea curate şi să cureţe zilnic trotuarul dinaintea casei sale. Rămăşiţele combustibile pot fi întrebuinţate pentru foc. În nici într-un caz nu este permis a se arunca murdăriile şi gunoaiele în stradă, ci se vor ţine în lăzi închise de unde vor fi ridicate din partea Primăriei. Lichidele se vor turna în canalele de scurgere ale canalizării.

Cadavrele de animale nu trebuie lăsate în drum, ci îngropate imediat afară din oraş sau arse în cuptorul de ars gunoaie.

Multe boli periculoase se propagă prin insecte. De aceea, este datoria fiecărui cetăţean, de a-şi păzi casa şi corpul de insecte, mai cu seamă de ploşniţe şi de păduchi.

Corpul şi rufele trebuie ţinute curate prin băi şi spălaturi dese. La băile Diana (Bul. Cuza) fiecare poate fi despăduchiat în mod gratuit în fiecare miercuri şi sâmbătă. Pentru curăţirea

https://biblioteca-digitala.ro

caselor de ploşniţe, să se adreseze la comisiunea sanitară a fiecărei secţii sau la Doctorul comunei, Panteli.

Se recomandă cultivarea de cartofi sau legume în grădinile existente sau în curţi cari se pretează la aceasta. Însă toate alimentele vor fi consumate numai fierte. Consumul legumelor crude este foarte periculos, mai cu seamă în timpul de faţă; epidemiile de holeră şi tifos sunt consecinţele inevitabile.

De asemenea, este foarte periculos consumul apei care provine direct din Dunăre. De aceea, se va întrebuinţa pentru băut numai apă din canalizarea comunală.

Guzganii sunt foarte periculoşi ca propagatori ai ciumei şi trebuie stârpiţi în limita posibiliţăţii.

Comisiunea sanitară pentru: Secţia 1. (secţia 1. şi 2. de poliţie), Şef: Dr. Leon; S. 2. („ 3. . -): dr. Cutzudis; S 3 (. 4. „): dr. Popa; S.4 („ 5. „): dr. Petzalis şi S.5. („ 6.)-dr. Sotec-dă consultaţiuni gratuite în toate chestiunile higienice.

25 mai 1917, Publicaţiune

1. Toţi bărbierii şi ajutoarele lor trebuie să se despăducheze săptămânal în localul de despăduchiere. Acela care va fi găsit fără dovadă valabilă de despăduchiere la reviziile ce se vor face de acum înainte mai des, va fi pedepsit cu amendă de lei 500.

2. În timpul lucrului, bărbierii trebuie să fie îmbrăcaţi cu o bluză curată ale cărei mâneci să fie sumese până la coste.

3. Instrumentele întrebuinţate la tuns şi bărbierit, ca foarfeci, brice şi piepteni trebuie dezinfectate în soluţie de creol după fiecare întrebuinţare, periile trebuie desinfectate o dată pe săptămană într-o soluţie fierbinte de sodă.

Publicul este rugat, în interes propriu, a observa ca bărbierii să întrebuinţeze halate şi şervete curate la tuns şi bărbierit şi de a reclama abaterile.

https://biblioteca-digitala.ro

6 iulie 1917, Ordin privitor la înmormântări

În oraşul şi judeţul Brăila, se vor ţintui coşciugele locuitorilor morţi, a doua zi după moarte, şi numai închise se vor transporta la biserică şi cimitir.

Orice atingere netrebuincioasă a cadavrelor, în special sărutatul, este strict interzisă, putându-se astfel transmite **bolile molipsitoare.**

Coşciugele celor morţi de boale infecţioase se vor ţintui imediat. În orice caz, redeschiderea coşciugelor este interzisă. Înmormântarea se va face cât de repede posibil, groapa se va săpa la o adâncime de 2 metri şi se va astupa imediat.

Contravenienţii acestui ordin vor fi pedepsiţi cu închisoare de la 4 săptămâni la 1 an sau cu amendă până la 3000 lei. Se vor aplica şi amândonă pedepsele deodată.

În prima linie, fac responsabili pe preoţi, capii autorităţilor, capii de familie şi cioclii.

Generalul Comandant, Kosch

24 iulie 1917, Ordonanţă

Toţi locuitorii oraşului trebuie să-şi procure până la 1 noiembrie a. c. un certificat de despăduchiere. În noiembrie se vor elibera cartelele de pâine numai contra acestor certificate de despăduchiere. Localul pentru despăduchiere se găseşte în şcoala Nr. 7, din strada Griviţa nr. 186. Fac excepţie de la această deciziune familiile care se pot despăduchia prin propriile lor mijloace. Capii unor asemenea familii au a se prezenta, pentru obţinerea unui certificat de despăduchiere, până la 15 august a. c. unei comisiuni compuse din reprezentanţi ai Comandamentului Imperial German, ai primăriei, ai comitetului pentru higiena oraşului şi ai biroului central sanitar, care primeşte cereri zilnic (în afară de duminică) de la orele 9-12 a. m. şi 3-6 p. m. în Piaţa Sf. Arhangheli Nr. 11.

Pentru certificatul de despăduchiere comisiunea fixează

https://biblioteca-digitala.ro

o taxă potrivită cu situaţia materială a familiei. Taxa nu trebuie să fie mai mică de lei 30. Sumele adunate servesc la acoperirea cheltuielilor ce rezultă din lucrările localului de despăduchiere. Cine va fi găsit cu păduchi după acest termen va fi înaintat împreună cu familia sa unui local de despăduchiere, chiar posedând certificatul de despăduchiere al comisiunei.

Medicul Garnizoanei, Hainemann

30 iulie 1917, SFATURI !

Tifosul exantematic şi **recurent care bântuie acum, se ia prin păduchi.**

Unde nu-s păduchi, nu-i nici Tifos exantematic, nici recurent.

Ca să stârpim păduchii trebuie muncă mare, muncă de fiecare zi.

I) Trebuie în fiecare dimineaţă şi în fiecare după prânz să căutăm bine toate rufele, toate vestmintele ce purtăm, să ucidem păduchii şi să răzuim lindenii cu un cuţit. Înainte de a pune pe noi o rufă sau o haină trebuie să o răzuim de lindeni. Lindenii se găsesc mai ales la guler, la subţiori şi în cutele cusăturilor.

II) Trebuie să ne pieptănăm cu pieptenele des de 2 ori pe zi şi apoi să frecăm rădăcina părului cu petrol (gaz).

III) Trebuie să mergem cel puţin de 2 ori pe săptămână la baia de despăduchiere de pe strada Griviţei no. 186 (Piaţa Poporului, Şcoala No. 7). La ieşirea din baie se vinde acolo petrol cu 40 bani kg.

N u e nici o ruşine să mergem la aceste băi, fiindcă acum mişună păduchi periculoşi la săraci şi bogaţi, la murdari şi curaţi.

De altfel, cine nu merge de voie, va fi dus cu sila, căci oricine va fi găsit cu păduchi la control, va fi despăduchiat cu forţa şi pedepsit.

Comandamentul Imperial German

https://biblioteca-digitala.ro

8 august 1917, Pentru scutirea de despăduchiere.

Spre a preîntimpina aglomeraţia persoanelor (capi de familie), cari doresc să obţie certificate de scutire de despăduchiere, se face cunoscut că plata taxei se va primi, de acum încolo, numai după ordinea alfabetică a numelor şi numai în zilele mai jos notate, la biroul Asanării, Piaţa Sf. Archangheli 11.

A. B. C. D. în zilele de 10 și 11 August
E. *F.* G. H. în zilele de 1 3 și 14 August
I. J. K. L. în zilele de 15 și 16 August
M. N. O. P. în zilele de 17 și 18 August
Q. R. S. T. în zilele de 20 și 21 August
U .V .W .X . Y.Z. în zilele de 2 2 și 2 3 August
Brăila, 8. 8. 1917.
Medicul Şef al Oraşului, Dr. Leon.

9 august 1917, Ordin

Pentru combaterea bolilor molipsitoare se organizează un **control sistematic de salubritate al întregii populaţiuni, pe străzi.**

La acest control de salubritate au a se prezenta toţi locuitorii, de 3 ori pe săptămână, timp de două săptămâni. ZILELE, ORELE şi LOCUL controlului se vor face cunoscute, în fiecare stradă, prin şefii de stradă respectivi. Se va face acolo un apel nominal după listele întocmite. Cine va lipsi de la acest apel va fi pedepsit şi LUAT LA MUNCĂ. Bolnavii cari nu pot părăsi patul au a fi declaraţi şefului de stradă şi vor fi vizitaţi acasă de către medic.

18 august 1917. Păziţi-vă de boală! S-au ivit în oraş câteva cazuri de ***febră tifoidă şi paratifos.*** Această boală se molipseşte prin ***muşte şi necurăţenie.*** Pentru a vă feri, ***distrugeţi muştele,*** spălaţi legumele, zarzavaturile, pepenii etc. ***Curăţaţi bucătăriile, văruiţi privăţile,*** măturaţi şi stropiţi cu var curţile.

https://biblioteca-digitala.ro

Spălaţi-vă pe mâini, înainte de a mânca; spălaţi-vă pe mâini, când ieşiţi de la privată; dacă umblaţi la vreun bolnav, spălaţi-vă pe mâini. [Îndemnul judicios la spălat nu era corelat și cu existența cartelei pentru săpun, prin care privațiunii de hrană i se adăuga și lipsa unei igiene corespunzătoare, astfel că tifosul exantematic, febra recurentă și celelalte boli molipsitoare nu puteau fi eradícate.]

28 august 1917, Publicaţiune

Supuşii austro-ungari, cari doresc să fie scutiţi de despăduchiere, se pot prezenta zilnic între orele 3-5 p. m. până la 3 septembrie 1917, la comisiunea de asanare, Piaţa S-ţii Archangheli No. 11.

31 dec. 1917, Ordonanţă

Toată populaţia din secţia a III- a şi a IV-a (împreună cu Comorofca şi Vatra-Veche) este obligată a merge la Baia Populară din Piaţa Luminii (construită de Primărie, pe Str. Sf. Constantin, în diagonală cu Fabrica de Confecții de astăzi, nota mea, I.M.), cel mai târziu până la 25 februarie 1918 stil nou. Celor ce nu vor avea bilet de baie cu data anului 1918 nu li se vor elibera cartelele de pâine de la 1 martie.

Bolile sexuale

Dosar 66/1916, Primăria Brăila - Corespondenţă „Starea sanitară", 821 file

20 ian. 1917, Prescripţiuni pentru prostituatele oraşului Brăila (filele 6-8).

Se indică prostituatelor ca domiciliu str. Unirii (5 lei vizita) şi hotelul România din str. Plevnei (10 lei vizita), unde îşi pot exercita meseria contra taxelor stabilite. Măsuri: a nu ieşi pe stradă vara după ora 8 şi iarna după ora 7; să nu poarte

https://biblioteca-digitala.ro

pe stradă îmbrăcăminte bătătoare la ochi; nici în faţa casei; ferestrele acoperite; vizite medicale săptămânale (dr. Tolika); nu felinare colorate afară din casă. Încălcarea: închisoarea de la 3 zile la o săptămână iar în caz de repeţire, 6 luni. Muncă silnică: curăţatul străzilor şi vespasianelor publice. Închisoare specială pe str. Neagră.

9 februarie 1917, Publicaţiune

Este strict interzis tuturor medicilor şi persoanelor medicale româneşti de a lua în căutare medicală pe subofiţerii şi soldaţii din trupele germane şi aliate, mai ales pentru **boli sexuale**. De asemenea, este strict interzis farmaciştilor şi droghiştilor de a vinde sau a elibera soldaţilor medicamente contra bolilor sexuale.

Contravenientele vor fi sever pedepsite.

Armata de la Dunăre, Hübner, medic-şef

Vaccinare copii şi inoculare contra holerei

17 aprilie 1917, Înştiinţare

Părinţii copiilor în vârsta de 2 ani se vor prezenta cu aceştia la următoarele dispensare în zilele de Donnerstag und Sonntag de la orele 2-4 Uhr p.m. pentru vaccinare:

I. Str. C. Berlescu Nr. 34

II. Str. Ştefan cel Mare Nr. 358

III. Str. Sf. Constantin Nr. 22

Părinţii ai căror copii nu vor fi vaccinaţi până la sfârşitul acestei luni, vor fi pedepsiţi de către Comandamentul German cu o amendă până la suma de 100 lei.

22 decembrie 1917, Publicaţiune

Toţi copiii, noi (sic!) născuţi trebuie aduşi pentru vaccinare la dispensarul din Strada Albă No. *2,* în orice zi de la

https://biblioteca-digitala.ro

ceasurile 8-11 a. m. Părinţii acelor copii, cari până la sfârşitul lunii decembrie nu vor avea bilet de vaccinare, vor fi pedepsiţi.

8 mai 1917, Publicaţiune.

Întreaga populaţiune trebuie să fie inoculată în contra holerei. Inocularea va începe în ziua de 15 mai 1917 şi va avea loc zilnic între orele 2-5 p. m. în următoarele localuri:

1. Dispensarul I, strada Const. Berlescu No. 34
2. D. II, Albă No. 2
3. D. III, Ştefan cel Mare No. 358
4 .D. IV, Sf. Constantin No. 22
5. Secţia comisiei No. 1, strada Spitalului
6. Str. Roşiori
7. La Poliţia Bd. Carol

Fiecare inoculat capătă o dovadă. Cu începere de la 1 iulie nu se vor da cartelele de pâine decât contra prezentării acestei dovezi.

22 iunie 1917, Publicaţie

Toţi locuitorii între 12-60 ani trebuie să posede până la 15 iulie 1917 o dovadă din partea doctorului care inoculează, că au fost **inoculaţi contra holerei.** Cartelele de pâine pentru lunile iulie şi august se vor da numai contra acestor dovezi.

Inocularea gratuită în zilele lucrătoare de la 8-10 şi de la 2-5, Strada Albă No. 2, la dispensarul II.

28 noiembrie 1917, Publicaţiune

De la 1-6 noiembrie se vor face în dispensarul I, str. Const. Berlescu no. 34 şi în dispensarul II, str. Albă no. 2 inoculări contra tifosului şi holerei, populaţiei civile care încă nu a fost inoculată. Cine nu va fi inoculat până la această dată, nu va primi cartela de pâine.

https://biblioteca-digitala.ro

1 martie 1918, Înştiinţare

Deoarece s-au ivit în Bucureşti şi în alte oraşe mai multe **cazuri mortale de variolă (vărsat negru), se aduce la cunoştinţa publicului că vaccinarea este obligatorie** pentru toţi acei cari n-au fost vaccinaţi sau revaccinaţi până în prezent. Vaccinările se vor face în fiecare casă, cu începere de la 1 martie 1918, de către agenţii sanitari, sub controlul d-lor medici. Cei ce nu vor fi găsiţi acasă vor trebui să se prezinte în ziua următoare între orele 9—12 dim. la Dispensariul I din strada Const. Berlescu No. 34. Se atrage atenţiunea populaţiei că, cu începere de la 1 mai, cartelele de pâine vor fi eliberate numai la prezentarea biletului de vaccinare.

Alte ordine

9 februarie 1917, Publicaţiune

1) **Este interzis farmaciilor de a depăşi taxa admisă** până acum de autorităţile româneşti; eventualele reclamaţii din partea populaţiunii se vor aduce la cunoştinţa medicului garnizoanei (Şcoala greacă**), dr. Eberartz Hannemann.**

2) Se impune populaţiunii cea mai strictă îndatorire de a semnala d-lui medic comunal, Dr. Panteli, toate cazurile de boală suspecte de contagiune. Se atrage mai ales atenţiunea asupra erupţiunilor pielei şi amigdalitelor.

9 februarie 1917, Publicaţiune

Se aduce la cunoştinţă publică că **Dispensarul pentru săraci** funcţionează în fiecare zi de la ora 8-10 a. m., în strada Albă (colţ cu strada Galaţi) sub conducerea D-lui D-r Bădescu.

https://biblioteca-digitala.ro

24 februarie 1917, Publicaţiune

Vizitarea bolnavilor români, adăpostiţi în lazaretele germane şi pe vasul-spital, se interzice până la noi dispoziţiuni. Se declară nevalabile toate biletele eliberate pentru intrarea pe vasul-spital.

Ofrande pentru bolnavii români pot fi trimise prin dna Demetriad, Bulevardul Sf. Maria 24.

25 februarie 1917, Publicaţiune

Se caută infirmiere cu plată — de preferinţă învăţate — pentru lazaretul german No. 172. A se prezenta la cancelaria lazaretului, Bul. Cuza 53.

28 februarie 1917, Publicaţiune

Persoanele fără mijloace pot avea ajutor gratuit la **faceri de la următoarele moaşe**: Elena Nicolau, strada Unirii 251; Ana Cristescu, Bulevardul Cuza 290; Lucreţia Popescu, str. Traian 42.

16 apr. 1917, Publicaţiune

Se interzice bărbierilor de a atârna steaguri cu crucea roşie în faţa prăvăliilor. E nevoie de încuviinţarea Comandanturii pentru a purta insignele crucii roşii (steaguri, benzi, firme etc.). Insignele trebuie să fie prevăzute cu ştampila medicului Garnizoanei. Contravenienţii se vor pedepsi.

12 iulie 1917

Membrii „Crucii Roşii Române" şi toţi **oamenii de bine** sunt rugaţi cu insistenţă să pună săptămînal la dispoziţie cîte **două ouă** pentru bolnavii şi convalescenţii ce se află în spitalul pentru români, italieni şi ruşi.

https://biblioteca-digitala.ro

Donaţiunile se depun la d-na Elena D-r Pantelli, Bulevardul Cuza, sau la d-na Olga Demetriade, Bulevardul Sf. Maria No. 24.

18 iulie 1917, Înştiinţare

Se aduce **la cunoştinţa generală că nici o persoană nu poate purta** însemnele „Crucii Roşii“, adică brăţara, vălul, bluza şi carnetul de serviciu, fără aprobarea comitetului Filialei şi autorizarea D-lui Medic al garnizoanei, unde se liberează Ausweis-ul respectiv şi se ştampilează brăţara şi carnetul.

Persoanele care vor contraveni acestor dispoziţiuni se expun a fi urmărite de poliţie şi supuse la amenzi sau pedepse.

3 noiembrie 1917

Policlinică dentară. La dispensarul I. Strada Constantin Berlescu Nr. 34 se dau zilnic de la 3-4 p. m. (în afară de duminici) consultaţiuni suferinzilor de dinţi, fără mijloace.

https://biblioteca-digitala.ro

Măsuri edilitare

Apa

Populaţiunea Brăilei e obişnuită cu risipa şi cu gratuitatea, astfel că aproape nimeni nu mai plătea taxa pentru apă, afirmă N. Petrovici. Lipsa apei, mai ales vara, deşi, chiar în timpul ocupaţiunii, Primăria a mărit Uzina cu încă trei filtre, cheltuind câteva sute de mii lei din veniturile sale, provenite din comerţul ce-l făcea.

Pentru ca străzile să nu mai fie stropite cu apă filtrată, closetele curăţate iar grădinile şi florăriile să nu mai folosească această apă, la îndemnul Comandanturii s-au stabilit câteva pompe pe str. Călăraşi, care, prin lucrări puţin costisitoare, trăgeau apă direct din Dunăre.

Dărâmarea imobilelor insalubre

O altă măsură bună a reprezentat-o dărâmarea imobilelor insalubre, infecte, vechi, care de-abia stăteau în picioare, dar erau totuşi locuite de o populaţiune în complectă mizerie, **desfigurând oraşul şi sfidând higiena şi sănătatea publică** (v. N.Petrovici, p. 97).

Dosarul 89/1916-dărâmarea caselor insalubre, 632 file

La 29 martie 1917, comisia compusă din medicul primar, medicul de la circ. I şi II şi inginerul de la salubritate recomandă demolarea următoarelor clădiri: Hanul zis Stăvărache din str. Hepites 18; ruina din str. V. Perlea 1; şopronul din Frumoasă 58;

https://biblioteca-digitala.ro

latrinele şi ruinele hanului-str. Sf. Petru. Lemnăria de la Hanul Stăvărache, 44870 kg în valoare de 2692 lei, a fost distribuită Spitalului de izolare-Schäffer, Popotei militare, Spitalul de prostituate de la Generala, ca şi la diferite persoane.

Alte imobile: Hanul Dumitru Ionescu (ruine şi bordeie) din str. Tâmplari; magaziile D.Z. Furnica din port; casa Voinescu din str. Galaţi 39 ; magaziile din port Stere Bociaris ; magaziile de scânduri ale maiorului I. Teianu din str. Bălcescu, Restaurantul «La spicul de grâu».

La 30 martie 1917, s-a hotărât evacuarea şi dărâmarea a 7 imobile insalubre (dosar Primărie nr. 99/916, supliment 15). Deoarece proprietarii erau plecaţi în Moldova, trebuia să se ţină o evidenţă strictă. **Dărâmarea devenise o afacere în contextul lipsei de lemne: se cumpărau imobile vechi şi se vindea materialul lemnos**.

Ordonanţa din 10 octombrie 1917 a interzis proprietarilor de a-şi dărâma clădirile fără autorizaţia Primăriei, care vindea cu 5 lei/100 kg lemne solicitanţilor înscrişi, şi nu speculanţilor.

Până şi soldaţii, văzând posibilitatea câştigului, au început să dărâme magazii din port şi să vândă materialele. fost necesară o ordonanţă de interzicere, la 27 octombrie 1917.

[Brăila era departe de regiunile forestiere şi ajunsese la o populaţie de circa 120000 oameni, în mare majoritate în imposibilitate de a se încălzi. Văzând lipsa, primăria luase de la stat câteva parchete de pădure de salcie şi salcâm din bălţile Brăilei, pe care le-a pus în tăiere, dar lipsa oamenilor valizi şi a mijloacelor de transport nu a rezolvat problema. Germanii, neavând nici ei cu ce se încălzi, au pus imediat în tăiere mai multe parchete din pădurea Lacul Sărat cu oameni de rechiziţie iar, pentru aducerea lemnelor în oraş, au organizat prin Poliţie, sub pază militară, mai multe coloane de căruţe care, zilnic, duceau lemne la depozitele Primăriei, fără a putea satisface însă toate cererile [N. Petrovici, lucr. cit., p.69]. Primăria a stabilit distribuirea a câte 200 kg de lemne de fiecare familie.

https://biblioteca-digitala.ro

1 februarie 1917, Ordonanță

Locuitorii ca și negustorii erau obligați să declare Primăriei cantitățile de lemne și de cărbuni care depășesc 1000 kg, în vederea redistribuirii cantităților care depășesc cotele.

Orar magazine. Restricţii în ce priveşte lumina, apa şi frecventarea localurilor publice.

15 ianuarie 1917, Ordonanţă, Poliţaiul oraşului, Ilie Cossac

Cu începere de azi, **toţi comercianţii din oraşul Brăila vor ţine magazinele deschise în permanenţă de la orele 7 dimineaţa până la orele 7 seara.**

Toate restaurantele, birturile, cafenelele, teatrele, cinematografele vor închide la orele 10 seara. Cârciumile de la Bulevardul Carol inclusiv şi până la marginea oraşului rămân definitiv închise până la alte dispoziţiuni.

Circulaţia civililor pe străzi este permisă până la orele 11 noaptea. După această oră, nu vor mai putea circula decât persoanele cari vor poseda permise speciale, eliberate de către comandamentul pieţei. Contravenienţii la aceste ordine vor fi pedepsiţi cu amenzi.

Ca atare, oraşul trăia noaptea mai mult în întuneric, mare parte din populaţie neavând introdusă lumina electrică iar gazul lampant lipsind cu totul. De-abia la 17 martie 1917 se aduce o cantitate de gaz, Primăria înfiinţând cartele de gaz, câte 2 litri de cap de familie, 0,30 lei litrul.

18 martie 1918, Ordonanţă CIG. Se înfiinţează Garda cetăţenească pentru serviciul de pază pe timpul nopţii, cu concursul poliţiei româneşti şi al patrulelor germane de stradă. Toţi bărbaţii erau obligaţi a face serviciul de pază. Şefii de stradă întocmeau listele celor obligaţi a presta acest serviciu sub controlul Poliţiei.

https://biblioteca-digitala.ro

În 8 aprilie 1917, Poliţaiul oraşului cere un adaos de 30 de sergenţi.

Nu se produc prea multe incidente, frica de inamic fiind marea păzitoare a liniştii publice şi a averii locuitorilor.

19 ianuarie 1917, Înştiinţare

Cantitatea redusă de materii de care dispune comuna pentru iluminarea şi procurarea de apă oraşului, precum şi greutăţile de transport pentru procurarea lor, impun următoarele măsuri :

1) ***Iluminatul***: Se hotărăşte ca toţi consumatorii de lumină electrică să fie obligaţi a reduce consumul până la maximum 50% a lunii respective din anul trecut. În casele în cari există vreo încuartierare, se acordă o majorare de 10%. Sunt exceptate:

a) **Toate localurile administraţiunei militare,**

b) Toate localurile administraţiunei civile,

c) **Toate hotelurile şi restaurantele, cari au obligaţiunea de a găzdui şi de a da mâncare ofiţerilor şi trupelor armatelor aliate.**

Călcarea dispoziţiunilor în privinţa cantităţii de lumină aprobate va fi pedepsită cu amendă şi printr-o reducere şi mai mare a luminii.

2) ***Serviciul apei:*** Se decide că toţi consumatorii de apă, provenită din uzina Comunei, sunt obligaţi să reducă consumul la minimul posibil. De asemenea, fiecare trebuie să aibă grijă de a evita o cheltuială de prisos a apei, fie prin a lăsa deschise robinetele, fie prin defectuozitatea instalaţiunei.

De la ora 2-4 p. m., precum şi de 1a ora 9 seara până la ora 5 dimineaţa, apa va fi închisă.

Această ordonanţă intră în vigoare de la data de 20.I.1917.

[*Uzina de apă* solicita 2000 kg de piatră acră pentru limpezirea apei la bazin şi 10 butoaie clorură de calciu pentru ozonificare, ca şi înlocuirea filtrelor.]

https://biblioteca-digitala.ro

5 iulie 1917, Ordonanţa

În urma risipei ce se face, alimentarea cu apă este periclitată.

De azi înainte, conductele de apă ale oraşului vor fi închise între orele 2-4 după-amiază şi se ordonă următoarele:

1. Bazinele (jettes d'eaux) trebuie închise şi menţinute închise.

2. Cişmelele vor fi închise imediat după luarea apei.

3. Dacă poliţia va găsi undeva cişmele deschise, trebuie să le închidă imediat.

4. Este interzis spălatul în timpul curgerii apei (cu robinetul deschis). Se prescrie întrebuinţarea de ligheane.

5. Grădinile nu se vor stropi între orele 10 dimineaţa şi 6 seara.

6. Pentru curăţirea canalelor şi stropitul străzilor se va întrebuinţa, până la alte dispoziţiuni, numai apa luată din Dunăre.

7. Autorităţile comunale vor observa ca să se execute cu rigurozitate aceste prescripţiuni şi vor denunţa toate încălcările. Contravenienţii vor fi pedepsiţi.

Comandantura Imperială Germană. Brăila, 4 iulie 1917

21 februarie 1917, Ordin

Din cauza cantităţii restrânse de materii combustibile şi pentru întreţinerea cât mai îndelungată a Uzinei de apă şi electricitate din oraş, se decide următoarele:

Cu începere de la 23 februarie, toate magazinele, cafenelele, birturile etc. vor fi deschise fără întrerupere: de la ora 7 dimineaţa până la ora 5 după masă - magazinele şi până la 8 seara - cafenelele şi birturile, abstracţie făcând stabilimentele, care au permisiuni speciale.

Este interzis de a ţine lumina aprinsă în magazinele închise.

https://biblioteca-digitala.ro

18 aprilie 1917, Publicaţiune

De la data publicării acestui ordin, e **interzis de a ilumina galantarele** cu lumina electrică. Contravenienţele se vor amenda.

7 ianuarie 1918, Ordonanţă

Ca adaos la ordonanţele existente se mai ordonă populaţiei civile următoarele:

1) **În loc de ora 12 se ordonă pentru închiderea luminii ora 11.**

2) Predarea tuturor becurilor, chiar a celor defecte, cari depăşesc numărul de 4 lămpi de locuinţă.

3) Becurile ce s-ar afla încă prin prăvălii se declară rechiziţionate şi sunt a se preda imediat secţiei administrative a Comandamentului German. [...]

5) Interzicerea întrebuinţării de obiecte de încălzit, de gătit şi maşini de călcat electrice.

Respectarea acestor măsuri va fi supravegheată prin patrule. Contravenţiile se vor pedepsi cu retragerea curentului şi cu rechiziţionarea tuturor obiectelor de întrebuinţare pentru curent electric. **CIG**

9 februarie 1918, Ordonanţă

Restaurantele şi cafenelele se vor închide la orele 8 seara. Contravenienţii vor fi amendaţi până la 3000 de lei sau vor face închisoare iar localurile vor fi închise.

[**Sancţiunea cu amenda sau închisoarea – sau amândouă laolaltă - se regăseşte, de altfel, la sfârşitul tuturor ordonanţelor comandanturii germane**.]

https://biblioteca-digitala.ro

Pedepse

8 martie 1917, Publicaţiune

Cu ordinul No. 4644 al Comandanturei din 7 martie 1917, persoanele mai jos notate au fost pedepsite cu câte 100 lei sau, în caz de neplată, cu câte o zi închisoare de fiecare 5 lei, pentru că, în ziua de 5 martie, **au ars lumina electrică în prăvăliile lor la orele 12 din zi,** contrar ordinului Comandanturei: Goldstein, Str. Regala 28; Micşunescu „Friseria Figaro".

9 martie 1917, Publicaţiune

Cu ordinul comandanturii No. 4682 din 8 martie 1917 următoarele persoane au fost amendate cu câte 100 (una sută) lei sau, în caz de neplată, câte o zi închisoare pentru fiecare 10 lei, pentru că în ziua de 6 martie 1917 **au ars lumina electrică în prăvălii**, **după ora 5 seara:** a) Magazinul Pesky, Str. Regală; b) Photo-Lux, atelier fotografic, Str. Regală.

13 martie 1917, Publicaţiune

Stelian Perfeto din Brăila, Str. Împăratul Traian No. 22, a fost pedepsit cu 50 (cincizeci) lei amendă, pentru că **a ars în prăvălia lui lumina electrică** în ziua de 6 martie 1917, **după ora 5 seara.**

18 aprile 1917, Ordin

Proprietarii de case, precum şi chiriaşii sunt **obligaţi să lumineze camerele cu un bec de 50 W sau cu două de 25 W** şi să nu aprindă lumina decât într-o cameră. În camerele eliberate nu se admit becuri. Restul becurilor trebuie să fie predate la Primărie.

2 septembrie 1917, Ordonanţă: depunerea lămpilor electrice la Primărie, împachetate, cu numele şi adresa.

https://biblioteca-digitala.ro

Ordinele vor fi reluate periodic. Astfel, la **5 ianuarie 1918,** se publică ordonanţa comandanturii prin care se hotărăşte că lumina se va stinge la ora 11 în loc de 12; sunt admise numai „4 lămpi - adică becuri - de locuinţă”; becurile nu se pot cumpăra şi vinde decât la uzina electrică şi sunt interzise reşourile, maşinile de gătit şi de călcat electrice. În privinţa apei, ea se va închide între orele 2 şi 4 după-amiază şi de la 9 seara până la 5 dimineaţa.

Cât despre **restaurante şi cafenele, ordonanţa din 9 februarie 1918** precizează că, de atunci înainte, ele se vor închide la orele 8 seara. Contravenienţii vor fi amendaţi până la 3000 de lei sau vor face închisoare iar localurile vor fi închise.

***

20 ianuarie 1917, Înştiinţare

Apropierea aeroplanelor inamice se va anunţa ziua prin tragerea clopotelor timp de 10-35 minute (ca până acuma) şi noaptea prin stingerea luminii pe străzi.

Pentru evitarea accidentelor, fiecare trebuie să caute imediat adăpostul unei case.

2 mai 1917, Publicaţiune

Deoarece se aşteaptă atacuri aeriene asupra oraşului **în timpul nopţii, toate luminile trebuie întunecate de la începutul serii până la lumina zilei**. Ferestrele trebuie acoperite, astfel ca razele luminii să nu răzbată pe stradă sau lămpile trebuie învelite cu postav roş, astfel ca o radiare a luminii să devină imposibilă.

Patrulele străzilor vor controla ca acest ordin să fie neapărat executat. Orice contravenţiune se va aduce la cunoştinţă şi va fi pedepsită. Acest ordin intră în vigoare imediat după publicarea lui.

16 aprilie 1917, Publicaţiune

În ultimul timp, s-au întâmplat tot mai multe accidente de persoane, pentru că au atins **proiectile neexplodate** şi fragmente

https://biblioteca-digitala.ro

de proiectile. În consecinţă, se atrage din nou atenţiunea populaţiei că proiectilele neexplodate, bombele şi fragmentele de proiectile nu trebuie atinse în nicio împrejurare din cauza pericolului pentru viaţă ce poate rezulta dintr-aceasta. Când se găsesc proiectile neexplodate, trebuie a se anunţa imediat Poliţia militară.

19 aprilie 1917, Publicaţiune

În ultimul timp, copiii au înălţat aşa-zisele **zmee,** prin care au fost deranjate în mai multe rânduri contactele telefonice. Se interzice de aceea înălţarea zmeelor în cuprinsul oraşului Brăila. Părinţii răspund de copiii lor şi se expun la pedepse dacă se va contraveni la această interzicere.

***

23 ianuarie 1917, Ordonanţă

Din cauza zăpezii căzute în ultimele zile, străzile şi trotuarele au devenit nesigure, atât pentru garnizoană, cât şi pentru populaţia civilă.

Se ordonă prin prezenta ca toţi proprietarii sau chiriaşii **să cureţe zăpada** din faţa casei sau să împrăştie cenuşă sau nisip pentru ca alunecarea să fie exclusă. Rigolele din faţa caselor lor şi părţile străzii, pe cari circulă trăsurile şi căruţele, să fie de asemenea presărate cu cenuşă sau nisip.

Cei ce nu se vor supune acestei ordonanţe vor fi amendaţi.

13 martie 1917, Publicaţiune

I. G. Ştefănescu Goangă din Piaţa Poligonului No. 3 a fost pedepsit cu o amendă de 100 (una sută) lei, pentru că a aruncat în faţa casei sale gunoi şi rămăşiţe.

16 martie 1917, Publicaţiune

În ultimul timp au fost **pedepsiţi** mai mulţi proprietari de case din cauză că, contrar ordinului dat, **nu au curăţit** trotuarul,

https://biblioteca-digitala.ro

rigolele de pe stradă şi gurile de scurgere de zăpada şi gheaţa care se afla în faţa casei lor. În viitor, asemenea cazuri se vor pedepsi mai aspru.

14 iunie 1917, Publicaţiune

Pentru a putea aduce oraşul în stare de curăţenie, se ordonă următoarele :

1) Toţi locuitorii sunt obligaţi a curăţi zilnic trotuarul în faţa caselor lor, precum şi curţile lor. Gunoiul trebuie păstrat într-un vas până trece căruţa de gunoaie şi-l ridică.

2) În centrul oraşului până la Bd. Carol inclusiv, va îngriji zilnic serviciul municipal de măturatul străzilor şi ridicarea gunoaielor. Străzile de la periferie vor fi curăţate o dată pe săptămană de o coloană de căruţe care va ridica totodată şi gunoaiele din curţi : Luni - Str. Roşiori, Marţi - Mihai Bravu, Miercuri - Griviţei, Joi - Ştefan cel Mare, Vineri - Rahovei, Sâmbătă - Plevnei, Duminică – Dorobanţi.

3) Străzile intermediare vor fi curăţite deodată cu străzile principale din apropierea lor.

4) Coloana cu căruţele de stropit va traversa fiecare stradă după ce se va fi terminat cu măturatul.

5) Este strict interzis a se arunca orice gunoi pe stradă.

6) Se produc cantităţi mari de var, din cari 70 tone vor fi întrebuinţate la stropirea canalurilor, latrinelor etc. Restul se va lăsa populaţiei cu un preţ minimal.

7) Până la 30. 6. 1917, toate latrinele din oraş trebuie să fie curăţate şi golite. Curăţirea o preia biroul serviciului barometric. Locuitorii, ale căror latrine vor fi găsite de patrule în stare de necurăţenie după această dată, vor fi pedepsiţi fără nici o consideraţie.

Comandamentul Imperial German

https://biblioteca-digitala.ro

Dosar Primărie 109/1916: **La 10 martie 1917, se înfiinţase în înţelegere cu Primăria instituţiunea Asanării Oraşului,** cu scopul de a face curăţenia oraşului, în momentele în care onor Primăria se găsea în imposibilitatea de a o face. Obiective: reînfiinţarea serviciului gunoaielor, legarea latrinelor publice de canalizare, activarea serviciului barometric pentru latrinele particulare etc. La 5 aprilie, colectase deja suma de 129517 lei de la 1433 persoane, cheltuind deja 41498 lei pentru plata muncitorilor şi a căruţelor. Comitetul asanării a propus înfiinţarea de instalaţii sistematice pentru despăduchiere, care să asigure controlul a 1000 indivizi pe zi.

Rolul acesteia încetând prin reintroducerea timpurilor normale, se solicită, la 27.12.1918, descărcarea de gestiune. Preşedintele Comitetului fusese Joseph Goldenberg.

9 iulie 1917, Publicaţiune

Se aduce la cunoştinţa publică că **serviciul barometric a înlocuit vasele de metal, ce aveau capacitate de 1000 litri, cu 6 vase noi de lemn**, a căror capacitate este numai de 717 litri, şi, în consecinţă, taxele curăţirii se modifică astfel:

1. Pentru golirea latrinelor ordinare ale imobilelor în curţile cărora nu pot intra căruţele, cum şi pentru haznalele sau latrinele aflate în subsoluri sau etaj şi pentru care se plătea lei 12 - de vasul mare de 1000 litri, se va plăti lei 8.60.

2. Pentru golirea latrinelor imobilelor din până sub mal, pentru care se plătea lei 10- se va plăti lei 7.

3. Pentru golirea haznalelor sau latrinelor fără fund zidit, pentru care se plătea lei 9- vasul mare, se va plăti lei 6.45.

4. Pentru golirea haznalelor şi latrinelor imobilelor comunei, închiriate particularilor, sau ale particularilor închiriate Primăriei, pentru care se plătea lei 8 – vasul mare, se va plăti lei 5,70.

5. Pentru golirea haznalelor zidite, având closete, pentru care se plătea lei 6-vasul mare, se va plăti lei 4.30.

https://biblioteca-digitala.ro

Aceste preţuri au intrat în vigoare de la 1 iunie 1917.

Persoanele cari au achitat taxele după această dată, sunt îndreptăţite a cere de la d-l antreprenor Oncescu restituirea plusului de taxe.

Primar, N. Orăşanu, Secretar General, I. I. Popescu.

Aprobată de Comandantura Imperială Germană.

16 iulie 1917, Publicaţiune

Populaţia este avertizată în privinţa întrebuinţării **băuturilor răcoritoare ce se vând pe străzi,** deoarece nu se poate avea destul control asupra calităţii lor nevătămătoare. În schimb, apa din conductele oraşului este bună şi se poate bea fără îndoială.

Vânzătorilor de limonadă şi bragagiilor le este interzis sub pedeapsă de a introduce gheaţă direct în băuturile pe cari le vând; băuturile trebuie răcite în vase închise, pe gheaţă.

Comandantura Imperială Germană

1 septembrie 1917, Publicaţiune

Pentru a se putea face **economie de combustibil,** se dispun următoarele :

1. Brutarii, cari au autorizaţiunea de a face pâine pentru populaţiune, n-au voie să ardă cuptorul decât în zilele în cari coc pâinea. Acestora li se interzice cu desăvârşire să coacă altă pâine decât aceea ce se vinde cu cartelă.

2. Toţi ceilalţi posesori de cuptoare, cari doresc să coacă turtoaie de mălai sau pâine pentru populaţiune, dar numai cu materialul populaţiunii, vor face cerere în scris la Primărie, ca să obţină permisiunea necesară. Li se interzice însă cu desăvârşire să fabrice pe seama lor turtoaie sau pâine şi prin urmare li se interzice orice comerţ cu aceste alimente. Cei ce se vor dovedi că au contravenit acestor dispoziţiuni, se vor pedepsi cu amendă până la 500 de lei sau închisoare corespunzătoare şi cu închiderea brutăriei.

Comandantura Imperială Germană

https://biblioteca-digitala.ro

***

10 noiembrie 1917, Înştiinţare

Toţi **posesorii de sănii** sunt obligaţi ca până-n ziua de 20 noiembrie 1917, să anunţe la comisariatul circumscripţiei poliţieneşti respective toate vehiculele de acest fel ce se găsesc în păstrarea lor. Sunt obligaţi la această declaraţie şi acei în păstrarea căror se găsesc sănii ce nu sunt proprietatea lor. De azi înainte vânzarea săniilor, fie şi la persoane militare, nu va fi permisă decât cu aprobarea Comandanturii Imperiale.

Contravenienţii vor fi pedepsiţi cu confiscarea săniilor şi o amendă până la 500 lei sau, în caz de neplată la termen corespunzător, de închisoare. **CIG**

26 noiembrie 1917, Ordonanţă

În vederea apropierii iernii, se ordonă următoarele pentru întreţinerea curată a străzilor şi drumurilor:

1. Trotuarul trebuie ţinut într-o stare care să permită circulaţia publicului. Zăpada trebuie imediat îndepărtată şi strânsă în grămezi la marginea străzii, de unde urmează a fi ridicată. În caz de îngheţ, trebuie împrăştiat nisip sau cenuşă pe trotuar, spre a se înlătura alunecarea trecătorilor.

2. În timp de ninsoare sau ger, rigolele trebuie ţinute curate, spre a se asigura scurgerea imediată a apei de zăpadă; de asemenea, se vor ţine curate şi gurile canalelor de scurgere.

3. Strada trebuie asemenea presărată cu cenuşă sau nisip, spre a împiedica căderea cailor. Presărarea străzii din jumătatea dreaptă cade în sarcina locuitorilor din dreapta, jumătatea din stânga celor din partea stângă.

4. Îndatorirea de curăţire cade în sarcina locatarilor de la parter; în caz că parterul nu e locuit, atunci îndatorirea de a curăţi cade în sarcina celorlalţi locatari. În caz că toată casa e nelocuită, atunci proprietarul trebuie să îngrijească de curăţire. Îndatorirea de a curăţi nu cuprinde numai locul ocupat de casă, dar şi partea străzii care mărgineşte curtea aparţinând casei. Datoria de a curăţi terenurile virane în străzile locuite cade în

https://biblioteca-digitala.ro

sarcina proprietarilor. **Militarii încartieraţi sunt datori a întreţine curată strada numai în cazul când numai ei singuri locuiesc în casă. În celelalte cazuri, ei sunt ţinuţi a obliga la aceasta gazdele respective.**

Contravenienţii la această ordonanţă se vor pedepsi cu amendă până la 300 lei sau închisoare. **CIG**

***

După câteva săptămâni de la intrare, germanii au declarat **război câinilor**. O ordonanţă a impus taxa pe câini, botniţa şi obligaţia ca niciun câine să nu iasă pe stradă. Mulţi câini au fost împuşcaţi numai fiindcă au scos capul pe poartă şi au lătrat un ofiţer german, notează C. Bacalbaşa, op. cit. p. 75. Urmarea: în câteva săptămâni, Bucureştii au fost curăţaţi de câini. Constrângerea a revoltat însă publicul.

Înmulțirea câinilor vagabonzi reprezenta un pericol la fel de grav ca și cele mai grave boli. Serviciul de ecarisaj din cartierul Lacu Dulce se ocupa de colectarea câinilor, pentru fiecare câine prins și predat, aducătorul primind doi lei. Întrucât măsura s-a dovedit prea costisitoare, a fost înființat un serviciu de hingheri, care, zilnic, colinda orașul, prinzând câinii fără stăpân cu sbilțul și depunându-i în cotiga ce-i însoțea. Apoi, îi omorau, predând grăsimea nemților, care o trimiteau în Germania pentru scopuri industriale.

26 februarie 1917, Ordin

Deoarece s-au întâmplat mai multe **cazuri de turbare pricinuite de câini** în şi lângă Brăila, se ordonă:

1) Toţi câinii trebuie legaţi cu lanţ sau botniţă.

2) Câinii pot fi duşi pe stradă numai cu lanţ şi botniţă.

3) Primăria va elibera proprietarilor de câini mărci ce trebuie fixate la zgardă.

4) Primăria îngrijeşte de prinderea şi uciderea câinilor şi îi aduce la zalhana.

Acest ordin intră în vigoare odată cu publicarea.

https://biblioteca-digitala.ro

Școlile - spitale de răniți
Încercări de redeschidere

Din toamna anului 1916, după intrarea României în război la 15 august1916, învăţământul public a încetat, localurile de şcoli fiind ocupate de spitale cu răniţi: întâi români, apoi ai trupelor inamice.

Întrucât ziarele din Bucureşti anunţau deschiderea şcolilor primare după Paşte, **N. D. Purcăreanu, revizor şcolar şi director al Şcolii de băieţi Nr. 4, într-un raport către Prefectură din februarie 1917,** solicita eliberarea a 4-5 localuri pentru băieţi şi a 3-4 pentru fete, populaţia şcolară a celor 9 şcoli de băieţi fiind de circa 1800 elevi iar a celor 8 şcoli de fete de circa 1500 eleve. Propune: Şcoala nr. 4 fete (str. Ştefan cel Mare nr. 425), ocupată de spitalul Crucea Roşie Măcin de boli infecţioase, prin trecerea la Spitalul Comunal; Şcoala nr. 5 băieţi (str. Ştefan cel Mare nr. 421), deja eliberată de soldaţi; Şcoala nr. 2 băieţi (Bd. Carol), ocupată de armata germană; Şcoala nr. 2 fete (Bd. Cuza 53), ocupată, în parte, de spitalul pentru febră recurentă pozitivă cu 5-6 bolnavi; Şcoala nr. 6 băieţi, spital pentru boli infecţioase cu puţini bolnavi; Şcoala nr. 3 băieţi (str. Ştefan cel Mare nr. 271), ocupată de artileria germană, în timp ce altele (Şcoala nr. 6, lazaret german pentru boli de piele; Şcoala nr.7, spital românesc de difterie) rămân spitale în continuare. După eliberarea clădirilor, sunt necesare măsuri sanitare pentru înlăturarea focarelor de infecţie, ca şi lucrări de reparaţie [Dosar nr. 1/1917-Prefectură].

https://biblioteca-digitala.ro

Dacă nu erau transformate în spitale, erau utilizate ca grajduri. Acelaşi N.D. Purcăreanu relatează, pe 2/15 ianuarie 1917, situaţia şcolii unde era director: trupele germane au ocupat sălile de clasă cu caii şi boii trăsurilor de serviciu iar soldaţii au băgat în foc întreg mobilierul şcolii. *Nu ştiu cu ce vor începe să facă focul de azi înainte.*

Un alt raport din 11 mai 1917 reflecta starea şcolilor din judeţ (de ex., Cazasu- ocupată cu material explozibil al armatei turceşti; Tudor Vladimirescu, magazie de cereale a armatei turceşti; Scorţaru Vechi, grajd pentru vitele armatei turceşti; Traian-popotă ofiţeri turci etc.).

O adresă către Prefectură din 29 mai 1917 solicită indicaţii privitoare la programa şcolară, orarul claselor, numele institutorilor şi al localurilor disponibile.

O altă adresă din 1 iunie 1917 reflectă starea de spirit. În urma sesizării CIG, că unii dintre domnii profesori, institutori şi învăţători nu au atitudinea cuvenită când se prezintă înaintea domnilor ofiţeri sau a unei autorităţi militare, se cere a se arăta „deferenţă şi cuviinţă".

De-abia la 21 aprilie 1917, Primăria intervine la CIG să permită deschiderea a 7 şcoli primare din vreo 18, cu toate că erau ocupate de trupe. În fapt, cu aprobarea Comandanturii Imperiale Germane, se deschid luni, 11 iunie 1917, următoarele şcoli primare: nr. 5 băieţi-Ştefan cel Mare 421; 6, băieţi - Piaţa Sf. Spiridon 65; 9, băieţi - Galaţi 123; 4, fete-Ştefan cel Mare 427; 5, fete-Călăraşi 162 şi 6, fete-Rahovei 145.

În ceea ce priveşte **şcolile secundare,** acestea serveau operei de propagandă, acordându-se un număr sporit de ore la limba germană şi **cenzurându-se spiritul naţional** prin eliminarea capitolelor din literatura, istoria şi geografia ţării, care nu conveneau ocupanţilor.

20 februarie 1917, Publicaţiune

Este intenţiunea de a se deschide un gimnaziu particular cu aprobarea consiliului şcolar de pe lângă

https://biblioteca-digitala.ro

Comandantura Imperială Germană. Se primesc fără angajament înscrieri prealabile, nefăcându-se distincţiune de confesiune şi naţionalitate, în strada Constantin Berlescu No.18, la dl. profesor G. Hilt.

9 martie 1917, Înştiinţare

Gimnaziul „Profesorilor asociaţi" de patru clase va începe regulat în ziua de 19 martie, în localul institutului „Romaşcan". Înscrierile vor începe de azi, 9 martie, în strada Constantin Berlescu No. 18.

[Gimnaziul era instalat într-un local din str. Plevnei, Liceul „Nicolae Bălcescu" fiind ocupat de lagărul de prizonieri civili. Pentru Gimnaziu erau elevi : absolvenţii tuturor şcolilor primare, plus repetenţii din clasele I-III de la liceu. Pentru cursul superior liceu, mai toţi elevii de la 16 ani în sus trecuseră cercetaşi în Moldova.]

3 aprilie 1917, Publicaţiune

Se intenţionează redeschiderea fostului liceu al statului (Liceul „Nicolae Bălcescu"), deocamdată ca instituţie privată în legătură cu gimnaziul privat deja existent.

Din lipsă de fonduri comunale, se va percepe o taxă şcolară care nu se poate fixa decât după ce se va fi văzut cât de mare este numărul elevilor.

Prezentările pentru înscriere se fac în cancelaria gimnaziului privat, str. Sf. Nicolae No. 39, între orele 10.30-11.30 a. m., până la 12 aprilie 1917, inclusiv.

8 mai 1917, Publicaţiune

Se proiectează deschiderea liceului românesc al Statului la 1 iunie. Pentru a putea stabili numărul elevilor, înscrierile încep chiar de acum. Asupra eventualelor taxe şcolare etc. se dau informaţiuni la Secretariatul Liceului privat, str. Sf. Nicolae No. 39.

https://biblioteca-digitala.ro

***

Această situaţie nu înseamnă că regimul de ocupaţie n-a manifestat solicitudine faţă de şcoală. E vorba însă de **şcolile germane ale comunităţilor evanghelice,** focare de propagare a influenţei germane.

30 ianuarie 1917, Înştiinţare

Parohul R. Harney anunţă **deschiderea şcolii germane**, Bd. Cuza No. 15, după programul obişnuit predat în întreaga ţară. Taxă şcolară, la începutul fiecărei luni: 10 lei-un copil; 18 lei-doi copii; 25 lei-3 copii; 30 lei-4 copii.

13 februarie 1917, Şcoala germană solicită CIG restituirea inventarului lipsă (52 bănci pentru copii). ***În cazul cel mai greu se pot lua de la şcolile româneşti***.

13 martie 1917, Şcoala germană

1) La şcoala germană se mai pot înscrie băieţi din clasele 2-4 gimnaziale şi fete din clasele 1-3 liceale cari doresc o **predare mai temeinică a limbei germane pe lângă obiectele în limba română.** Cursurile pentru băieţi şi fete sunt despărţite. Taxa şcolară este de 12 lei pe lună. Meditaţiile se plătesc deosebit. Înscrierile se primesc în toate zilele de lucru de la 8-9 a. m., la Şcoala germană, Bd. Cuza 15. Cursurile încep la 16 martie.

2) Pentru grădina de copii, la care funcţionează o d-ră diplomată pentru cursuri froebeliane şi o ajutoare, se primesc înscrieri la Şcoala germană în fiecare zi de la 8-9 dim. Taxa lunară este 5 lei.

3) Informaţiuni relativ la toate chestiile şcolare se dau la Şcoala germană de la 8 -9 dim.

R. Harney, paroh Biserica evanghelică

26 iulie 1917, Redeschiderea Şcoalei superioare germane catolice de fete „Sancta Maria», Strada Radu Campiniu 25.

Institutul fiind complect renovat şi dezinfectat, cursurile şcolare vor fi reluate cu începerea noului an şcolar. Lămuriri

https://biblioteca-digitala.ro

detailate se vor publica ulterior. Înscrierile vor fi primite de Doamna Superioară cu începere de la 1 august a. c.

Direcţiunea Institutului „Sancta Maria”

28 iulie 1917, Publicaţiune, Şcoala Germană

Noul an şcolar începe la 3 septembrie. Înscrierile se fac cu începere de la 27 august până la 1 septembrie de la 9-12 a. m. şi 3-5 p.m., în cancelaria şcoalei din Bulevardul Cuza No. 15, unde se dau şi informaţiuni mai detailate.

Comandantura Imperială Germană

24 noiembrie 1917, Înştiinţare

Se intenţionează formarea unui **curs pentru domnişoare şi doamne** unde se vor preda **lecţiuni de limbă germană,** stenografie şi dactilografie (maşina de scris). Orele de curs vor fi eventual de la 3-5 p. m. Înscrieri se primesc la şcoala comercială pentru adulţi (şcoala bulgară) în fiecare zi între orele 4-5 p. m.

CIG

3 decembrie 1917, Înştiinţare

Se deschide un curs seral de **limba bulgară pentru adulţi,** în localul şcoalei bulgare din Bd. Cuza, între orele 4-5 p. m. Doritorii de a lua parte la aceste cursuri se pot înscrie la direcţia şcoalei bulgare, în fiecare zi, între orele 4-5 p. m.

Comandantura Regală Bulgară

De o largă bunăvoinţă s-a bucurat şi şcoala israelită, ca şi cea grecească (Grecia rămânând neutră)**.**

20 februarie 1917, Înştiinţare

Institutorii Şcolii „Schwartzman”, obţinând de la onor Komandantura Imperială Germană autorizarea **redeschiderii cursului primar de băieţi**, fac cunoscut celor interesaţi că înscrierele se vor face în localul de pe str. Plevnei 185 în zilele următoare: miercuri, joi, vineri şi duminică (21-25 februarie, stil

https://biblioteca-digitala.ro

nou) între orele 10-12 a. m. şi 3-6 p. m. Se învaţă după programa oficială. Imediat după înscriere, vor începe cursurile.

12 aprilie 1917, Şcoală de fete

Cu încuviinţarea Comandanturii Imperiale Germane, se va deschide o şcoală de fete, de patru clase de către L. Harovitz; în primele două clase se primesc şi băieţi. Cursurile se vor preda după programul statului în limbile română, germană şi franceză. Înscrieri se primesc de la data acestei înştiinţări în localul şcolii, Bd. Cuza 234, de la 9-12 a. m. Cursurile încep la 18 aprilie. Învăţătoarele posedând autorizaţia cuvenită sunt rugate a se prezenta.

2 iunie 1917, Înştiinţare - Epitropia Comunităţii Izraelite din Brăila

Se aduce la cunoştinţa părinţilor că **duminică 3 iunie 1917** încep cursurile regulate la **şcoalele primare ale Comunităţii** şi anume:

Şcoala de fete în localul ei de pe Bd. Cuza No. 120 şi Şcoala de băieţi (provizoriu pe tot timpul verii) în localul Azilului de pe strada Plevnei No. 185.

Cei înscrişi se vor prezenta în ziua indicată pentru a urma cursurile, înscrieri se primesc în primele zilele ale începerii cursurilor.

[Şcoala de fete "Baroneasa Hirsch", Bd. Cuza 120, utilizată ca spital pentru infecţioşi, fusese eliberată la 20 aprilie 1917. Solicita dezinfecţia şi repararea şcolii.]

8 mai 1917, Publicaţiune

Comunitatea grecească din Brăila intenţionează a redeschide cu autorizarea Comandanturii Imperiale Germane şcolile întreţinute de dânsa şi anume:

1. Şcoala primară de băieţi, Str. Galaţi No. 50
2. Gimnaziul de 4 clase, Str. Galaţi No. 50
3. Şcoala primară de fete, în curtea Bisericii Greceşti.

Amănunte despre deschidere, la ultima adresă.

https://biblioteca-digitala.ro

***

25 mai 1917, Publicaţiune

La 1 iunie se va deschide o şcoală comercială pentru adulţi (băieţi şi fete) pe Bulevardul Cuza No. 228 (în localul fostei şcoale comerciale pentru adulţi). Cursul constă din predarea limbilor română, germană şi franceză, ca şi comptabilitatea şi aritmetica comercială. Dacă va fi posibil, se va preda stenografia şi dactilografia.

Taxa lunară e fixată la lei (20) douăzeci, iar pentru elevii săraci se face reducere în limitele posibilităţii. Înscrierile încep de pe acum în cancelaria şcoalei din Bd. Cuza No. 228, zilnic, de la orele 8-11 a. m. şi 2 - 4 p. m.

14 august 1917. Directoarea Institutului din str. Prusiană nr. 10 (astăzi, Mărăşeşti), A. Broşteanu, solicită eliberarea localului rechiziţionat în 8 ianuarie şi ocupat de telefoanele centrale ale armatei turce, *lipsită de singurul mijloc de existenţă de 8 luni şi văzând că majoritatea şcoalelor au fost eliberate*.

3 noiembrie 1917, Publicaţiune

Cursul complect: pentru tineri şi domnişoare. Se aduce la cunoştinţa generală, că odată cu începerea noului an şcolar (15 noiembrie a. c.), şcoala deschide clasa a IlI-a şi va avea astfel cursul complect de trei clase, pentru tineri şi domnişoare. Înscrieri se fac zilnic de la 9 la 10 a. m., în cancelaria şcoalei, Bd. Cuza No. 238 bis. Direcţiunea.

14 februarie 1918, Înştiinţare

Se aduce la cunoştinţă că Comandantura Imperială Germană a acordat subsemnatului autorizaţia pentru **înfiinţarea unei şcoli comerciale,** cu care şcoala comercială de până acum este contopită. Înscrieri se fac zilnic între orele 9 dimineaţa şi 9 seara în locuinţa Directorului, str. Unirei 46.

Prof. Rafael Grunberg, Directorul şcoalei.

https://biblioteca-digitala.ro

Presa – organ de propagandă

La 12 ianuarie 1917, la numai o săptămână după ocuparea oraşului, apare primul număr al foii zilnice **Donau-Armée Zeitung,** cu subtitlul **Anzeiger für Brăila /Monitor pentru Brăila,** autorizată de Comandantura Brăila. Preţul unui exemplar 5 bani /10 bani. Militarii plătesc numai 5 bani. Redacţia: str. Grădinii Publice no. 9. Schriftleitung (Redactor şef): Lt. Kiep, care asigura cenzura, inclusiv a publicităţii. [v. S. Semilian, *Presa brăileană sub ocupaţie*. *Donau – Armée - Zeitung* în *An. Br.,* III (1931), 4, p. 151-154].

DONAU-ARMEE-ZEITUNG
ANZEIGER FÜR BRAILA
MONITOR PENTRU BRAILA

https://biblioteca-digitala.ro

Rostul acestui organ era nu numai de ordin administrativ, privind administraţia armatei de ocupaţie [publica ordonanţele autorităţii militare de ocupaţie]*, dar şi de ordin politic, urmărind propaganda politică în favoarea ocupanţilor.* În ciuda funcției sale, ***colecția acestui ziar va fi de cel mai mare folos pentru cei care vor încerca să facă istoria celor doi ani de ocupație germană a orașului Brăila*** (*Istoricul presei brăilene,* p.83)**.**

Este scoasă de Armata de Dunăre (Herausgegeben von der Donau Armée). Reprezenta Buletinul oficial al Comandanturii Brăila (Amstblatt der Komandatur Brăila). Apare la început de trei ori pe săptămână, la preţul de 5 bani numărul, la tipografia *Dunărea*. Până la 27 mai inclusiv, este redactat în germană şi română.

De la **28 mai**, apar două ediţii separate, una în limba germană, alta în limba română, de câte 2 pagini, cea în limba română fiind redactată *de ziaristul brăilean M. Rolla,* care scosese, înainte de război, în epoca neutralităţii, foaia cu tendinţă filo-germană „România”, *servind interesele legaţiunii germane, în solda căreia intrase.* Semna cu iniţiala „R”. [Foaia *România,* săptămânal 1909-1916, redactor – proprietar M. Rolla (Marcus Rotştein / Rothstein)]. Acesta era, consideră S. Semilian, unul dintre cei mai buni gazetari brăileni, temut pentru tonul polemic al articolelor sale. Activitatea-i ziaristică l-a făcut să sufere multe persecuţii din partea autorităţilor, pentru cari era un element stingheritor şi indezirabil (p.74, *Istoricul presei brăilene*)]. Titlurile editorialelor lui „R.”, din „Monitorul pentru Brăila”, scos sub ocupaţie, contrazic însă aprecierea lui S. Semilian: *Şandramaua trosneşte; Şmecherul I. Brătianu; Transilvania sau Basarabia?; Chestia Dunării sau pielea ursului din pădure; Norocul familiei Brătianu; Strigăt de pace al poporului român; Consolația lui Wilson; Capitalul german în România; Calea naturală (cu Germania!)* etc., dovedind atitudinea antirom̂ânească a ziaristului și a puținilor colaboratori din oraș, din care vă oferim două mostre în partea finală a secțiunii (I și II).

https://biblioteca-digitala.ro

De la 9 iunie 1917, ziarul *Donau – Armeé - Zeitung* scoate şi un *Supliment săptămânal ilustrat / Wochentliche Bilderbeilage*, cu numeroase ilustraţii de pe fronturile de luptă din România şi aspecte din Brăila sub ocupaţie.

După încheierea forţată a păcii (mai 1918), ziarul îşi încetează apariţia, fiind înlocuit cu *Monitorul Brăilei* (1 iulie-28 iulie 1918), tot sub conducerea lui M. Rolla. Deşi se intitula „independent" , era „un monitor deghizat al Comandanturii germane, care va fiinţa până la ratificarea tratatului", votat de parlamentul lui Marghiloman, dar nesancţionat de Rege. În acelaşi timp cu „Monitorul Brăilei", apare, în ediţie germană, „Brailaer Anzeiger", buletinul oficial al Comandamentului Diviziei şi al Comandanturii germane.

Spre sfârşitul ocupaţiei, de la 28 iulie şi până în preziua retragerii din Brăila a trupelor de ocupaţie, în locul ziarului „Monitorul Brăilei" , comandamentul local scoate un buletin intitulat „Foae de ordonanţe *a Comandamentului local şi a Comandanturii bavareze de Etapa 314"*.

O apreciere globală asupra gazetei şi a activităţii ziaristului „R" ne oferă N. Petrovici, în lucr. cit., p.142-143:

„*Donau Armee Zeitung* publica comunicatele de pe fronturi *în aşa fel ticluite, că nemţii apăreau veşnic victorioşi.*

Gazeta fusese încredinţată conducerii unui evreu, al cărui nume îmi scapă, de cea mai mizerabilă speţă. Canalia aceasta a găsit de cuviinţă, pentru a se recomanda nemţilor, să insulte în gazeta lui tot ce românii aveau mai sfânt în trecutul ţării, ca şi tot ce constituia conducerea Regatului în timpul războiului.

N-a fost cruţată nici Familia Regală. Cele mai triviale insulte au fost aruncate asupra Reginei Ţării, de acest ticălos, care ar fi meritat să fie strivit ca o năpârcă. Dar a dispărut odată cu inamicul, fără să ştim ce a devenit.

În gazeta aceasta oficială a inamicului, a crezut el, să ne prepare pentru noua soartă ce ni se pregătea.

https://biblioteca-digitala.ro

Profesorul C. Stere de la Iaşi îi furniza planurile: înglobarea României în monarhia Austro-Ungară, cu drepturi egale, adică din dualistă ar fi devenit trialistă: Austro-Ungaro-Română.

Iar toate acestea ni se debitau pe fiecare zi în coloanele ziarului pentru a demoraliza pe români, a le scădea încrederea în viitorul ţării lor şi a slăbi puterea de rezistenţă a neamului nostru".

De la 8 octombrie 1916, guvernul interzisese apariţia tuturor gazetelor de provincie. Cunoscând valoarea presei, germanii au scos ziarul cu scopul de a cuceri şi conştiinţele românilor *printr-o propagandă zilnică, lipsită de contradicţia unei prese naţionale,* după cum remarca C. Bacalbaşa în op. cit., p. 53. Minând conştiinţa naţională, se urmărea *slăbirea rezistenţei şi surparea credinţei într-un rezultat fericit al războiului. Îndemn la renunţarea luptei, la defetism şi trădare*, conform analizei rolului acesteia de către Kiriţescu, lucr. cit., p.170, aruncând în tranşeele frontului pachete din ziarele bucureştene.

Speculând nevoia brăileanului de a se informa, prin comunicate de presă se afirma atotputernicia şi invincibilitatea germană şi falimentul politic şi militar al Înţelegerii. Comunicatele prezintă armata germană în ofensivă permanentă, chiar şi atunci când pierd 40000 de soldaţi în cadrul luptelor de la Mărăşti, Mărăşeşti, Oituz. Se trâmbiţează ieşirea din luptă a Rusiei şi Ucrainei şi încheierea păcii de la Brest-Litovsk; se duce zilnic o campanie de neadevăruri, calomnii, intrigă şi insulte faţă de România. Sunt ştiri din izvor german, propagate prin **Wolfbüro.**

Ziarul avea şi un scop practic imediat: să aducă la cunoştinţa publicului numeroasele ordonanţe care însemnau tot atâtea restricţiuni şi privaţiuni ale libertăţilor, urmărind înjosirea morală şi anihilarea puterilor fizice.

Dintre tipografiile existente în oraş au fost păstrate în

https://biblioteca-digitala.ro

funcţiune doar trei, toate celelalte tipografii rămânând închise:

1. **Tipografia Orghidan,** pentru comenzile Comandamentului General al Comandanturii şi altor autorităţi militare. Exceptând Comandantura, toate autorităţile militare vor adresa cereri referitoare la tipărit d-lui Lt. Kiep de la Comandamentul General 52 (Str. Grădina Publică 9).

2. **Tipografia Dunărea,** în primul rând pentru tipărirea ziarului *Donau Armée-Zeitung,* dar, în completare, şi pentru comenzi ale autorităţilor militare conform indicaţiunilor d-lui Lt. Kiep.

3. **Tipografia Guttmann** pentru comenzile Administraţiunii Comunale şi pentru comenzi particulare ale populaţiunii civile. Pentru acestea din urmă e nevoie de permisiunea prealabilă a d-lui Lt. Kiep.

Întrucât brăilenii *nu se înghesuiau* să cumpere ziarul, Comandantura Imperială Germană impune abonamentul obligatoriu: **6 lei lunar în loc de 1,50 lei, adică de 4 ori mai mult!!!**

20 iunie 1917, Publicaţiune

Ziarul „Donau-Armee-Zeitung“ este organul oficial al Comandanturii Imperiale, prin care se aduc la cunoştinţa populaţiunii toate publicaţiunile.

Ca atare, următoarele categorii ale populaţiunii sunt obligate la un abonament cu preţul majorat la lei 6 pe lună:

1) Toţi comercianţii şi industriaşii, băncile şi societăţile, ale căror firme sunt înscrise la Tribunal,

2) Toţi proprietarii de şlepuri şi remorchere,

3) Toate profesiunile libere, doctori, avocaţi, ingineri etc.,

4) Toţi moşierii şi arendaşii care locuiesc în Brăila,

5) Toţi proprietarii de imobile cu un venit anual de cel puţin 3000 lei,

6) Toţi rentierii.

https://biblioteca-digitala.ro

Administraţia ziarului, Str. Danubiului 27, Tipografia Kostomyris

Redacţia Lt. Kiep, Grădinii Publice 9

Toţi acei ce nu se vor fi conformat acestei obligaţiuni, până în ziua de 26 crt., vor fi amendaţi, fără nici o excepţie, cu lei 200.

Comandantura Imperială Germană. (ss) Colonelul von Gillhansen.

Observaţiune

Pentru persoanele ce nu intră în prescripţiunea de mai sus, preţul abonamentului rămâne cel anunţat mai înainte.

Se atrage atenţiunea că veniturile din vânzarea ziarului „Donau-Armee-Zeitung“ revin oraşului Brăila [care suportă toate cheltuielile (!), aşa cum sunt consemnate de Kostomyris, proprietarul tipografiei Dunărea].

6 septembrie 1917, Raportul către Primărie al lui Leonida G. Kostomyris, proprietarul atelierului tipografic de pe str. Danubiului nr. 27, privind condiţiunile imprimării ziarului *Donau Armee Zeitung*.

Ziarul va apărea în formatul actual în 2 ediţii, germană şi română, de patru ori pe săptămână, în 2 pagini şi de două ori pe săptămână, în 4 pagini.

Patru mii (4000) de exemplare în două pagini – lei una sută cinci lei (105) iar fiecare sută de exemplare tipărită în plus costă lei 225.

Patru mii (4000) de exemplare în patru pagini – lei două sute zece (210) iar fiecare sută de exemplare tipărită în plus costă lei 325.

Plata personalului tehnic existent mă priveşte. Costul hârtiei pentru ziar priveşte onor Primăria. Furnizarea hârtiei priveşte de asemeni onor Primăria iar eu nu sunt răspunzător în cazul că ziarul nu va putea apărea la timp din lipsă de hârtie. [...]

https://biblioteca-digitala.ro

Plata pentru imprimarea ziarului mi se va face în fiecare sâmbătă spre a putea face plăţile.

Nu sunt răspunzător dacă din motive tehnice ziarul nu va putea apărea la timp.

Onor Primăria îmi va înlesni procurarea materialelor pentru buna funcţionare a atelierului, precum petrol, benzină sau sodă, lemne, cărbuni, sfoară pentru legatul formelor şi a paginilor, ulei, cerneală de tipografie etc.

Recrutarea personalului tehnic şi a dirijării atelierului mă priveşte numai pe mine. Rog a-mi confirma cele ce preced. [*Doc. I*, p.541]

Pentru fermitatea cerințelor, patronul tipografiei, Leonida Kostomyris și cu tatăl său Gheorghios, va fi trimis cu domiciliu forțat la Corabia și Râmnicu Vâlcea (14/27 septembrie 1917 - 28 septembrie 1918).

24 iulie 1917, Înştiinţare

Abonamentele pe luna iulie la ziarul *Donau-Armée Zeitung* expiră pe ziua de 22 crt. Noul abonament, care este obligatoriu, începe dar să curgă din aceeaşi zi. Se anunţă că înscrierile se fac la Administraţia Ziarului, Str. Danubiului No. 27, cu începere de la 20 şi până la 25 iulie, între orele 8-11 a. m. și 2 - 6 p. m. Cei ce nu-şi vor reînnoi abonamentele în termenul indicat, vor fi pedepsiţi cu o amendă de lei 200.

Comandantura Imperială Germană

Nu toţi cei obligaţi s-au conformat ordinului. Putem presupune că au fost nu numai cauze de neglijenţă sau întârziere, ci şi de refuzuri (!), astfel că următoarele persoane, conform publicaţiunii din 31 iulie 1917, au fost amendate cu câte lei 200 (două sute), pentru că, contrar ordinului Comandanturii Imperiale, au neglijat să se aboneze la ziarul „Donau- Armee-Zeitung“ sau, respectiv, s-au abonat mai târziu:

https://biblioteca-digitala.ro

1) Bogdan Nicolaevici, Călăraşi 34
2) Ştefan Iorgulescu, Regala 39
3) Alexandru Cuţitaru, Bd. Carol 307
4) I. M. Şeitan, Rahovei 193
5) Arghir Ionescu, Plevnei 123
6) Adolf Goldstein, Orientală 57
7) Smaranda Caludi, Polonă 7
8) Maria Sili, Polonă 11
9) B. Ghenciu (moştenitori), Albă 7
10) N. Secăreanu, Rahovei 126
11) Ath. Constantin (moştenitori), N.V. Perlea 38
13) Gh. Goldstein, Bd. Cuza 134.

Înştiinţarea din 24 iulie se republică lunar cu adaosul: *La înscriere trebuie să se prezinte ultima chitanţă.* În plus, se menţionează expres: *abonamentele obligatorii...* şi se aduce aminte de amendă:

Cei ce nu-şi vor reînnoi abonamentele în termenul indicat, vor fi pedepsiţi cu o amendă de 200 lei.

***

I. SUNT NEMŢII DUŞMANII NOŞTRI ? de Dr. M. Tbs. [TAUBES, unul dintre cei 3-4 colaboratori incidentali, care, fără să vrea, arată adevăratul statut al României]

(...) Interesele celor două popoare sunt de aceeaşi natură şi e imposibil ca să se între-ciocnească. Nu se poate spune tocmai că cele două popoare depind unul de altul; Germania nu are nevoie de România din punctul de vedere politic, cu toate că prietenia României i-a fost şi rămâne de un mare folos în toate direcţiunile.

De aproape 50 de ani, plătim Germaniei an după an mai mult de o jumătate de miliard pentru productele industriei sale şi ca dobânzi pe împrumuturi. Marea însemnătate a acestei sume considerabile pentru înflorirea

https://biblioteca-digitala.ro

grandioasă a comerţului german se impune gândirii şi nu e greu să ne dăm seama de înrâurirea fecundătoare a acestei sume asupra dezvoltării industriei germane (subl. mea-I.M.).

De mai bine de 50 de ani învăţăm de la Germania, dar, din nenorocire, n-am învăţat îndeajuns şi mai cu seamă fără rezultatul dorit, precum mi se plângea adeseori cu tristeţe distinsul bărbat de stat şi şeful partidului nostru, Dimitrie Sturza.

A cui e vina? A amândurora, a învăţătorului şi a şcolarului. Poporul dascălilor nu a ştiut să ne predea bunele sale învăţături şi noi, şcolarii, nu ne-am dat silinţa de a ni le însuşi. Cauza este poate diferenţa felului de a gândi înrădăcinat de secoli a celor două popoare.

Noi, românii, suntem un popor al libertăţii şi nedisciplinei nemărginite şi nu putem digera severitatea şi asperităţile sistemului de administraţie german: **de aceea, am vărsat baia cu copilul cu tot** (subl. mea-I.M.).

II. BRĂILA SUB OCUPAŢIE. ACTIVITATEA ADMINISTRATIVĂ ÎN ORAŞ ŞI JUDEŢ

Interview cu D. Prefect, Ion Berceanu

Se împlinesc în curând 11 luni de zile de când un război pe cât de nenatural pe atât de nenorocit, ne-a adus, ca o consecinţă inevitabilă, sub ocupaţia militară a acelora pe cari uşurinţa criminală a unui guvern idiot, i-a transformat din prieteni şi aliaţi în duşmani ai ţării româneşti. 11 luni de zile! Timp destul de lung desigur ca să poţi cunoaşte şi judeca în mod profund, nu în chip superficial, firea şi felul de purtare al acestor oameni, veniţi aci ca duşmani şi având cu ei autoritatea şi puterea învingătorului. Tentaţia de a şti, cum înţeleg ei să exercite faţă de populaţia civilă şi faţă de autorităţile publice româneşti această putere a lor, m-a făcut să mă adresez d-lui Ion Berceanu, prefectul judeţului, cu rugămintea de a-mi spune,

https://biblioteca-digitala.ro

dacă în îndeplinirea atribuţiilor sale întâmpină ceva dificultăţi din partea autorităţilor militare sau dacă dimpotrivă găseşte la ele oarecari înlesniri şi provenienţe - după cum se întâmplă în toată regiunea ocupată.

L-am conjurat pe d. Berceanu să vorbească deschis, fără reticenţe, ştiind din experienţă proprie că autoritatea militară arată faţă de convingerile cinstite şi faţă de oamenii de bună credinţă, o liberalitate şi îngăduinţă cu mult mai largi decât însăşi stăpânirea românească din ultimul timp. Ei bine, din cele ce mi - a spus d. Berceanu, - şi prefectul nostru e omul care a avut în toate vremurile curajul opiniilor sale - am tras concluzia că ura înverşunată, cu care mâna aceea de descreieraţi dinainte de război a ridicat opinia publică a ţării împotriva ”barbarilor”, n-a fost câtuşi de puţin justificată. Am dedus dimpotrivă că “barbarii” aceştia sunt oameni de înţeles şi că supunându-te legilor lor de circumstanţă şi felului lor de a fi şi gândi, ţara poate trage foloase incalculabile şi învăţăminte apreciabile pentru viitor.

— Dacă vrei să ai o idee exactă, mi-a spus prefectul, de armonia ce domneşte între autorităţile civile şi cele militare de ocupaţie, dacă vrei să ştii până unde împing ocupanţii **solicitudinea lor faţă de toate nevoile publice**, urmăreşte cu atenţie expunerea pe care ţi-o voi face asupra activităţii administrative din judeţ şi comună, ca şi asupra activităţii **instituţiunilor create anume din iniţiativa particulară.** Și dacă munca noastră n-a fost zadarnică şi a **contribuit cât de cât la ameliorarea situaţiei generale a populaţiei, atât de brutal şi nemilos lovită de soartă, meritul e, în măsură foarte mică, al nostru; totul aproape se datoreşte autorităţilor militare, fără de concursul cărora n-am fi putut face nimic.**

Și d. Berceanu începe:

Î N J U D E Ţ, organele administrative lucrează în comun acord cu autorităţile militare de ocupaţiune.

* Autorităţile militare imperiale au luat măsuri a se

https://biblioteca-digitala.ro

da hrană tuturor locuitorilor din sate cari se află în lipsă. Prin secţia economică (Wirtschaftabteilung) a armatei de Dunăre, s-a îngrijit a se da locuitorilor peşte, sare, petrol şi tot ce este necesar pentru nutrimentul populaţiunei.

* Supravegherea agriculturei se face tot de această secţiune economică. Noi ne-am mărginit a culege date şi a face statistici, ca să putem şti la fiecare moment mersul lucrurilor, a lua măsuri şi a le comunica celor în drept.

* S-a dispus a se face grădini de zarzavat pentru trebuinţele locuitorilor.

* Nici educaţia spirituală a poporului n-a fost neglijată: s-au organizat coruri vocale la fiecare biserică, şi multe altele.

* Şcoala, care formează un capitol special şi care merită o menţiune particulară, a fost de asemenea rechemată la viaţă şi ea funcţionează mai în toate comunele ca în timpuri normale etc.

Î N O R A Ş, în deplin acord cu autoritatea comunală şi **cu aprobarea şi concursul autorităţilor imperiale, au fost înfiinţate numeroase instituţii de binefacere şi de asistenţă publică**, rod al inițiativei particulare:

1) **Azilul de copii şi de infirmi**, deja existent, dar în stare proastă, a fost pus în măsură să satisfacă toate necesităţile;

2) S-a infiinţat **o Cantină Populară** care serveşte hrana familiilor mobilizaţilor şi tuturor celora cari n-au mijloace de existenţă;

3) S-a fondat **o Ospătărie Economică** pentru familiile ofiţerilor mobilizaţi, ale funcţionarilor şi pentru toţi acei cari nu-şi pot procura sau prepara mâncarea acasă;

4) S-a fondat o **Grădină de Copii**, frecventată acum de aproape 250 copii, de ambele sexe, de la vârsta de trei până la şase ani. Se dă acolo instrucţiune copiilor, îngrijire şi nutriment.

5) S-au înfiinţat încă **6 ceainării şi o cantină pentru muncitorii cari pleacă dimineaţa la lucru**. Ele sunt împărţite

https://biblioteca-digitala.ro

pe secţiuni şi se serveşte în fiecare zi ceai cald sau cafea şi pâine la cei lipsiţi de mijloace.

6) **O baie populară în Piața Luminii cu aparat de deparazitare** şi s-a amenajat un local de şcoală tot pentru deparazitare.

* Sub direcţiunea unui comitet al **Serviciului de Asanare al oraşului,** s-au mai luat măsuri severe pentru curăţirea oraşului şi-a portului. Cu drept cuvânt se poate spune că Brăila n-a fost niciodată în aşa stare de curăţenie ca acuma.

Autorităţile publice şi şcolile funcţionează ca şi în timp de pace.

Și Biserica s-a bucurat de întreaga atenţiune a autorităţilor. Serviciul religios se face cu aceeaşi râvnă ca şi în timpuri bune. S-au luat măsuri a se forma coruri vocale la fiecare biserică sub controlul şi supravegherea d-lui profesor Simionescu.

— O ultimă întrebare, d-le prefect: după cele aproape 11 luni de ocupaţiune, care este, în general, impresiunea d-v. despre purtarea autorităţilor militare germane? Ce crede domnul Berceanu despre convieţuirea noastră cu germanii?

— Nu înţelegi, domnul meu, că, dacă purtarea acestor autorităţi n-ar fi fost destul de binevoitoare şi tolerantă, nimic din ceea ce ţi-am expus aici n-ar fi fost cu putinţă să se realizeze? **Populaţia românească datoreşte armatei imperiale de ocupaţie foarte multă recunoştinţă.** Şi am cu mine aprobarea întregului judeţ şi a întregii populaţiuni, exprimând în prima linie –**mulţumiri călduroase d-lui colonel v. Gilhausen,** fără bunăvoinţa căruia populaţia ar fi simţit cu adevărat **toate rigorile unui regim de ocupaţiune**. Nu mai puţin datorim cu toţii recunoştinţă d-lui **căpitan v. Seydlitz Kutzbach**, **care a ajutat şi secondat prefectura în toate măsurile luate; d-lui dr. Hannemann, medicul garnizoanei**, care arată instituţiunilor

https://biblioteca-digitala.ro

noastre de caritate şi de asistenţă publică un interes deosebit; d-lui **locot. Kumrow,** care, ca un adevărat părinte al oraşului, îngrijeşte cu o dragoste paternă de toate nevoile populaţiunei şi, în sfârşit, d-lui **locot. Roller,** a cărui grijă pentru bunul mers al şcolilor şi pentru organizarea muncii în oraş nu cunoaşte nici o margine.

— Cu alte cuvinte, d-le prefect, **o convieţuire cu aceşti "barbari feroci" e posibilă, după părerea d-v.?**

— Din anume punct de vedere, chiar absolut necesară. Căci judecă şi d-ta: dacă poporul acesta i-ar fi cunoscut, aşa cum îi cunoaşte acuma, se lăsa el influenţat de toate aeele născociri infame ale politicianilor de rea-credinţă cari au dus ţara aceasta la dezastru?

M.Rola

N.B. Un interviu manipulat de ziaristul M Rola (în rolul *Pedagogului de școală nouă!*), plin de laude la adresa ocupantului, pe un ton lingușitor din partea prefectului I. Berceanu, lipsit de orice responsabilitate, care, în final, se situează în ipostaza de colaboraționist, încrezător, poate, în vicatoria germanilor.

https://biblioteca-digitala.ro

Arta ca mijloc de propagandă

Alături de presă, cinematografia, teatrul şi muzica au reprezentat un mijloc important de propagandă, încă din luna ianuarie 1917, totul sub strictul control al cenzurii (secţie a Verwaltungsstab), care avea în grijă nu doar presa, dar şi piesele de teatru şi filmele, cu rolul de „a îndruma viaţa intelectuală a ţării într-o direcţie favorabilă şi simpatică Germaniei" (Kiriţescu, p.169). Au fost aduse trupe de dramă şi de operă, formate adesea şi din elemente artistice de valoare. Necunoaşterea limbii, demnitatea păturii intelectuale şi sărăcia obştească au ţinut publicul departe de teatrul german. Au rămas spectacolul militarilor, al funcţionarilor guvernului de ocupaţie, al populaţiei de origine germană şi al unei infime minorităţi române de ambe sexe, lipsită de conştiinţă şi pudoare, recrutate din pleava morală şi materială a oraşului.

Locul de desfăşurare: Teatrul Regal, Teatrul Passalacqua şi… Biserica greacă. Spicuim câteva dintre acestea din primele luni de ocupaţie.

Teatrul Regal

Teatru Regal, duminică, 23 ianuarie 1917, orele 6 p.m. va avea loc un **Mare concert de binefacere în folosul fondului familiilor luptătorilor din Reg. 9 Infanterie de rezervă.** [Concertul va fi reluat duminică 28 ian.] Preţul locurilor: Fotolii de orchestră şi lojă rang I-3 lei; Stal I şi lojă rang II-2 lei; Stal II

https://biblioteca-digitala.ro

şi balcon-1 leu. Militarii, de la sergent major în jos, plătesc pe jumătate. Biletele se găsesc de vânzare la magazinul „Doina”, str. Regală, şi de la orele 4 p.m., la casa teatrului.

Duminică, 3 februarie, al doilea mare concert

Cronica concertului din 3 februarie consemnează: *Sala arhiplină. Seară bogată în plăceri artistice*...Muzică germană: Wagner, Meyerbeer. Dar şi *Faust* de Gounot. *Frumosul cântec german „An der Weser” a amintit multor inimi de soldaţi înăspriţi prin război de frumoasa şi măreaţa patrie germană. Inimile soldaţilor băteau mai tare, ochii tuturora străluceau, muşchii se întindeau când a răsunat „Gloria Prusiei”...*

Duminică, 10 februarie, orele 5 p.m., al treilea mare concert, executat de orchestra Reg. de Infanterie nr. 9. Sala teatrului va fi bine încălzită.

Donau-Armée Zeitung, din 15 februarie 1917, anunţă: *Orchestra Reg. 9 de infanterie va continua seria concertelor la Teatrul Regal, primul mare concert având loc duminică, 18 februarie 1917.*

Teatrul „Passalacqua”

Teatrul „Passalacqua”, joi, 16 ianuarie 1917, orele 5 seara, concert de solişti în folosul „Familiilor luptătorilor germani”. Şef de orchestră Ottomar Borwitzky (vioară); Şef de orchestră Paul Barth (violoncel); Acompaniament de pian: Karl Weissgerber.

Preţul locurilor: loja-4 lei; stal I şi balcon I-3 lei; stal II şi balcon II-2 lei ; galeria-1 leu. Biletele se găsesc de vânzare la L. Schmidt, Str. Regală 2 şi la Magazinul „Doina”.

Donau- Armée Zeitung, **19 ian. 1917**: *Concertul (numai compozitori germani - Nota mea, I.M.) dat de Campania de pontonieri nr. 9 a căpitanului Biedermann în sala Teatrului „Passalacqua”s-a bucurat de succes deplin. A asistat şi comandantul suprem al Armatei de Dunăre, generalul Kosch.*

Joi, 1 februarie 1917, orele 17, 30 seara, va avea loc **al**

https://biblioteca-digitala.ro

doilea concert de solişti, în Teatrul "Passalacqua", în beneficiul familiilor luptătorilor germani. Programul cuprinde, pe lângă bucăţi cunoscute, şi opere de compozitori moderni, care vor fi executate prima oară.

Al treilea concert cu solişti, 15 februarie 1917

Duminică, 4 martie 1917, orele 5 p. m, **al IV-lea concert cu solişti.**

În program: Brahms, Becker, Sarasate, Raff, Tschaikowsky etc.

Duminică, 15 aprilie 1917, orele 5 p. m, Concert de cameră: Quartete de Haydn, Mozart şi Dvorak.

* **6-20 mai 1917, Turneul Teatrului German din Bucureşti** la Teatrul Passalacqua. Între alte spectacole, numai cu autori germani, 2 reprezentaţii de Goethe (*Ifigenia din Taurida*) şi Hauptmann (*Clopotul scufundat*).

Biserica greacă

6 aprilie 1917, la ora 5 p. m, **Concert de Vinerea Mare** în **Biserica Greacă.**

Maeştrii de concert: Ottomar Borwitzky (Vioară), Paul Barth (Violoncel)

Acomp. de pian: D-l Carol Weissgerber. Intrarea: 1 leu.

28 mai 1917, Lunea Rusaliilor, **va avea loc în biserica grecească un concert religios.**

Îşi vor da concursul: Ottomar Borwitzky, Paul Barth, Karl Weissgerber, Marx şi Karl zur Linde.

Bilete de intrare cu preţul de 1 leu se găsesc în magazinele Schmidt şi Doina Str. Regală şi seara, la casă. Începutul, la ora 8 seara.

[La 30 mai 1918, N.P. Vrânceanu, antreprenorul Bufetului din Grădina Publică, solicită 280 de scaune de Viena rechiziţionate pentru concertele de mai sus, deoarece biserica nu avea decât 100 de scaune.]

https://biblioteca-digitala.ro

***Donau- Armée -Zeitung,* 3 noiembrie 1917: Cu ocazia jubileului de 400 ani de la Reformă, în ziua de duminică 4 noiembrie,** va avea loc în **biserica grecească**, la orele 11 a.m. un serviciu religios protestant iar la orele 5 p.m., un Concert Bisericesc cu concursul fanfarei militare locale şi al mai multor solişti (Canto, vioară şi trio de coarde). Preţul locurilor, inclusiv programul: pentru ofiţeri şi persoane civile lei 1, iar pentru subofiţeri şi soldaţi lei 0,30. În ziua concertului, biletele se vor găsi la intrarea bisericii greceşti. Reţineri de bilete se pot face şi la librăria militară germană de pe strada Regală. Reţeta e destinată scopurilor de binefacere.

Ştiri locale

Donau-Armée Zeitung, nr. 16/30 ian. 1917: Orchestra militară germană va concerta în fiecare miercuri şi duminică pe locul dinaintea comandamentului de la orele 12 la 1 după masă.

Mai 1917: Muzica militară va cânta de aici încolo la Grădina Publică / Piaţa Sfinţii Arhangheli, marţi şi vineri de la 17:30 la 18:30 p.m.

Începând cu 3 august 1917, în Grădina Publică, în fiecare miercuri şi duminică (în caz de timp favorabil), Mare Concert Militar, executat de Capela Militară din localitate. Program ales. *Începutul, la ora 6,00 seara.* Intrarea pentru civili, 50 bani.

8 iunie 1917. Teatrul Passalacqua. Reprezentaţiile de ieri ale **trupei de varieteu** au atras din nou săli pline de spectatori, cari au urmărit cu o deosebită atenţiune producţiile excelente ale artiştilor, cari la fiecare debut au fost acoperiţi de aplauze furtunoase.

https://biblioteca-digitala.ro

Reprezentaţia de la ora 9 seara va avea din nou loc în răcoroasa şi spaţioasa Arenă, în care nu duci grija nici în cazul unei ploi subite, căci arena oferă un adăpost spaţios pentru toţi spectatorii.

15 iunie 1917. Teatrul Passalacqua. Miercuri seara, trupa de turneu a armatei noastre ne-a înfăţişat ultima ei reprezentaţie de adio. Răspunzând importanţei serii, spectatorii au venit în număr neobişnuit de mare şi spaţioasa sală era plină până-n ultimele sale locuri.

1 septembrie 1917, sâmbătă, Arena Teatrului Passalacqua**, Reprezentaţia de adio a Trupei de Varieteu**. Din nou bogatul şi marele program de elită, Program-Briliant cu totul schimbat: Uvertură la opera „Martha“, Film distractiv, Glume excentrice, Vrăjitorul Habacuc, Acrobaţii comici, Quartet „Veselii cântăreţi“, Solo şi duete de bariton şi tenor; Trapez dublu, Humorist.

19 noiembrie 1917, Trupa de Varieteu a Teatrului Alhambra, Bucureşti, sub direcţie germană, la **Teatrul Passalacqua,** aseară a dat reprezentaţia de adio. Toată lumea a ţinut să asiste la această despărţire. Militari ai tuturor armatelor aliate, ca şi persoane civile, „tixiau” sala, ocupând toate locurile până la unul. Artiştii, la rândul lor, şi-au dat toată osteneala să facă despărţirea cât mai grea. De aceea, ne simţim datori să le aducem prinosul nostru de recunoştinţă.

26 noiembrie 1917. Amatorilor de muzică bună le vestim perspectiva unei apropiate desfătări artistice. Într-una din duminicile viitoare, **în teatrul Passalacqua,** va avea loc un concert executat de fanfara aceluiaşi regiment german de rezervă, care atât de des în cursul verii a delectat, în grădina

https://biblioteca-digitala.ro

publică, cu producţiile sale, pe amatorii de muzică ai Brăilei. La acest concert, **programul Fanfarei** va fi în plus de aceasta complectat cu debutul unor solişti de frunte. Reţeta e destinată familiilor nevoiaşe ale subofiţerilor şi soldaţilor regimentului căzuţi în război. Şi cu aceasta se oferă amatorilor de muzică ai Brăilei ocazia, ca prin vizitarea concertului, să plătească tributul lor de recunoştinţă pentru bunăvoinţa cu care **capela** li s-a pus la dispoziţie în decursul ultimelor luni, pentru concertele ei din grădina publică. Probabil că cererile de bilete în comodul, dar, din nenorocire, micul teatru vor fi foarte numeroase. Sperăm că încă în zilele următoare să putem publica şi programul concertului. Preţurile locurilor: 1 loc în lojă, 3 lei; parter, 2 lei; balcon, 1 leu; galerie, 50 bani. Militarii de la plutonieri în jos plătesc pe jumătate. Reţineri de bilete la casa teatrului, de la 9-12 a. m. Beneficiul net e în folosul familiilor celor căzuţi din regimentul local.

Concertul a avut loc **duminică, 2 decembrie 1917**, la ora 5 d. a., în bogatul program figurând printre altele: Uvertura „Hughenoţilor“; două arii din „Tannhäuser”; Fantezia din „Rigoletto“; Corul păcii din „Rienzi“.

În zilele de 20, 2l şi 22 decembrie 1917, Trei serate de cameră, cu programe diferite. Îşi dau concursul: Quartetul de coarde bucureştean, pianista Marguerite Barozzi şi d-na Gertrud Arnold, de la Teatrul German din Bucureşti. În programul primei seri, s-au aflat Haydn, Schumann etc.

1918

Duminică 10 martie 1918, orele 8 jumătate seara, Mare Concert.

Din program: G. Verdi - Aria Violettei din „Traviata“; Karl Maria von Weber: Scenă şi arie din opera „Euryanthe”; Schumann: „Adagio”; Rossini: Aria Rosinei din opera

https://biblioteca-digitala.ro

„Bărbierul din Sevilla“; 2 arii, „Durere” şi „Vis” de R. Strauss; Cecilia Adam - Variaţiuni asupra unei teme de Mozart, sopran şi flaut.

Teatrul Passalacqua (sub direcţie germană) anunţă de la 13 până la 20 martie 1918, **Turneul ansamblului de operetă Schonherr.**

În program: Contele de Luxemburg, operetă în 3 acte de Franz Lehar; **Liliacul,** operetă în 3 acte de Johann Strauss ş.a.

3 aprilie 1918. Paradă militară, muzică instrumentală, scene fastuoase de defilări, iată ce i-a plăcut oricând românului. Nu numai în Berlin s-a aşteptat cu înfrigurare defilarea la poarta Brandenburgului, unde tinerii entuziasmaţi păşesc în rând cu militarii, cari defilează într-o linie dreaptă fără cusur, de parcă ar fi asistând însuşi împăratul la defilare. Şi aici, în Brăila, s-a văzut la diferite ocazii-precum parada trupelor bulgare şi austro-ungare din vara trecută şi serbarea aniversării naşterii împăratului-că **publicul brăilean a simţit un viu interes pentru astfel de privelişti. De altfel, şi la concertele din Grădina Publică a luat parte mai toată populaţia. Şi ieri la prânz o lume imensă dornică de distracţii s-a strâns în jurul pieţei Sfinţii Arhangheli, spre a asculta producţiile capelei unui regiment din localitate, care a umplut văzduhul cu acordurile sale vesele.**

Şi astfel am asistat din nou la una dintre acele scene pline de viaţă, la picioarele monumentului lui Traian, şi, deşi o altă capelă concerta şi în Grădina Publică, soldaţii şi civilii umpleau cu desăvârşire locul liber.

Cu atât mai mult ne bucură faptul-un eveniment pentru Brăila-că, începând de azi, corpul de muzică va concerta zilnic de la 11.30-12.30 dimineaţa în piaţa Sfinţii Arhangheli şi de la 6-7 d. a. în Grădina Publică.

https://biblioteca-digitala.ro

Cinematograf (Lichtspiele) sub direcţiune germană (Cinematograf „Passalacqua” / Cinema „ Dunărea “)

Deschiderea pe ziua de 18 ianuarie 1917. Intrarea pentru militari şi civili. Reprezentaţii în fiecare zi la orele 4, 6 şi 8 p.m.. Reprezentaţia de la ora 6 p.m. este exclusiv pentru militari. Suntem în vremea cinematografului mut, majoritatea filmelor având caracter comic / burlesc. Există şi filme cu caracter ştiinţific şi filme de inspiraţie românească / brăileană, nu lipsite de tentă propagandistică.

Deşi se vorbeşte de „săli pline”, în afara militarilor care populau sala, nu avem mărturii concrete despre prezenţa publicului brăilean, cu toate că există liste de sute de Doamne din protipendada brăileană angrenată în acţiuni de binefacere.

Exemplificăm cu câteva titluri:

19 ianuarie 1917, program nou:

Partea I: *Tablouri din viaţa românească*: 1) *10 Mai la Brăila. Parada trupelor garnizoanei; 2) Pescăriile dunărene la Filipoiu*

Partea a II-a: Două filme comice/burleşti

22 ianuarie, orele 4, 6 şi 8 p.m. Ordinea tablourilor:

Partea I: *Brăila. Lucrarea şi încărcarea porumbului*

Partea a II-a: *Piesa de aur-un portret biografic în trei acte*

Partea a III-a: *Polidor biciclist*

25 ianuarie 1917, program nou:

Partea I: *O carieră de granit în România*

Partea a II-a: *Rana mortală. Dramă în 4 acte*

Partea a III-a: *Aventurile unui Don Juan*

În zilele de 29, 30 şi 31 ianuarie 1917, cel mai mare film de război din timpul nostru. La 29 ianuarie, orele 4, 6 şi 8 ½ p. m.:

https://biblioteca-digitala.ro

1) *Mackensen trece Dunărea* ;

2) *Mersul triumfal al lui Mackensen prin Dobrogea (Partea I).*

La 30 ianuarie, orele 4, 6 şi 8 ½ p. m.

Mersul triumfal al lui Mackensen prin Dobrogea (Partea a II-a şi a III-a).

La 31 ianuarie, repetarea interesantului program.

Reprezentaţiile de la orele 6 p. m. sunt exclusiv pentru militari, cu preţuri reduse.

3 februarie 1917: *Viaţa albinelor* (film ştiinţific)

Din 5 februarie 1917, de la 4, 6 şi 8 p.m., de trei ori pe săptămână, program nou: Partea I:- *Vizita Regelui Carol al României la Brăila [...]*

Din 5 februarie 1917, program nou: *Manevre de trupe germane*

17 februarie 1917: *Extragerea cărbunelui din lemn* (film ştiinţific)

27 februarie: *O călătorie în Bulgaria*

Din 5 martie, *Tablouri de război, jurnalul Eik*

31 martie 1917- În câteva zile: *În Bucureştiul cucerit* - cel mai nou film german de război. În pregătire: *Privelişti din Vezuviu***.** Minunile tehnicii cinematografice moderne.

Începând de joi 13 aprilie, noul film de război **Înaintarea asupra Brăilei.** Trei părţi. Reprezentaţiuni zilnice la orele 4, 6 şi 8. Reprezentaţiile de la ora 6 sunt numai pentru militari.

Cu începere de la 3 iunie, se reiau reprezentaţiunile de la ora 9 seara în Grădina Arena din strada Galaţi, vis-à-vis de teatrul Passalacqua.

25 iunie 1917, Teatrul şi Arena Passalacqua : *„Drapelul negru, alb şi roş“*[nota mea, I.M., valabil între anii 1871-1933. Va fi înlocuit de cel *Roşu cu zvastica*, între anii 1933-1945 şi de cel *Negru, roşu şi galben* de astăzi.]

https://biblioteca-digitala.ro

Starea de spirit antigermană

O serie de documente, de publicaţii, înştiinţări şi ordonanţe, multe cu caracter de prevenţie / avertisment / ameninţare, indică o stare de spirit defavorabilă Puterilor Centrale: *Vexaţiunile, umilinţele la care sunt supuşi românii, inferiorizarea lor faţă de populaţia austro-germană provoacă un sentiment de ură adâncă, concentrată şi continuă* (C. Bacalbaşa, op. cit., p. 112).

22 februarie 1917, consulul austro-ungar local, adresă trimisă superiorului său din Bucureşti, prin care **cere, *pentru motive politice şi militare, internarea în lagăre a 41 fruntaşi români din Brăila, ostili Puterilor Centrale*** (cărora li se indică ocupaţia şi apartenenţa politică), dintre care amintim: Atanase Popescu, naţionalist, preşedintele Ligii Culturale din Brăila; Gheorghe Eremia, agricultor, fost senator naţional-liberal; Badea Jipa, avocat, liberal; Butu Gheorghe, comerciant, liberal; Jaja Nicolae, farmacist, naţional-liberal; Ion Popescu, director al Băncii Naţionale; Damian Popescu, comerciant, naţional-liberal; Vladimir Grigorescu, agricultor, liberal; doctor Butărescu, fost senator liberal etc. (*apud* C.C. Giurescu, p. 262).

Din aceeaşi adresă aflăm, de asemenea, că, mai înainte de 22 februarie 1917, fuseseră internaţi o serie de brăileni, nenumiţi însă, de către Comisariatul militar german local. E vorba, poate, de lagărul de la Râmnicu Vâlcea (P. Ionaşcu, p.59) sau de lotul trimis în Germania (P. Ionaşcu, p. 111 şi N. Petrovici, p. 157), în care se aflau C. Sassu, Nic. Barboi şi St. Vineş, originari din Transilvania.

https://biblioteca-digitala.ro

18 aprilie 1917, Publicaţiune

Se atrage din nou atenţiunea că le **este interzis** locuitorilor din ţinutul ocupat, **orice schimb de scrisori,** pachete etc., ca şi relatarea de veşti de orice fel, chiar prin militari. Contravenienţele vor fi sever pedepsite.

31 mai 1917, Ordonanţă, Generalul Kosch

Se interzice orice vătămare persoanei acelora care sunt favorabili Puterilor Centrale, chiar dacă n-ar fi supuşii acestor puteri; ca şi orice vatămare adusă averii lor ori posibilităţilor lor de câştig.

14 iunie 1917, Ordonanţă, Prefect Ion Berceanu

De către autorităţile Imperiale ale Armatei de ocupaţiune, mi s-a atras atenţiunea asupra **lipsei de cuviinţă** a unei părţi din populaţiune, îndeosebi bărbaţi tineri, **faţă de D-nii ofiţeri.**

Aceasta denotă nu numai o lipsă de educaţiune, dar şi că, acei cari se poartă astfel, n-au simţul situaţiunii şi nu-şi dau compt de răul ce ne produc prin înstrăinarea simpatiei, pentru care trebuie toate sforţările spre a o dobândi, în împrejurările de faţă.

Aduc aceasta la cunoştinţa publică şi sfătuiesc pe toţi locuitorii din oraş şi judeţ ca să se poarte cu cuviinţă, politeţe şi urbanitate faţă de toate organele armatei de ocupaţiune, căci, numai în acest mod, putem nădăjdui într-un tratament binevoitor.

Cum din cauza unor **nesocotiţi** nu pot lăsa să se şteargă simpatiile şi buna cuviinţă, deja dobândite, pentru întreaga populaţiune, fac cunoscut că voi pedepsi cu cea mai mare rigoare pe toţi acei cari se vor constata că s-au dedat la asemenea acte. Organele poliţieneşti şi ale gardei sunt invitate a observa cu stricteţe dispoziţiunile prezentei ordonanţe şi ca populaţiunea să-i dea ascultare.

https://biblioteca-digitala.ro

31 mai şi 18 iunie 1917, Înştiinţare, Prefect J . Berceanu

De către Autorităţile Imperiale ni se aduce la cunoştinţă că sunt în oraş persoane care se dedau la **acte de spionaj,** vătămătoare atât armatei, cât şi populaţiunei. Dacă asemenea acte nu vor înceta, Autoritatea Imperială va fi nevoită să ia **măsurile cele mai severe în contra oraşului, măsuri cari pot merge până la evacuarea lui.**

Aducem acest lucru la cunoştinţa tuturor cetăţenilor şi-i sfătuim să facă tot ce stă în putinţa fiecăruia ca să înceteze asemenea lucruri. Toţi acei care s-au dedat sau se vor deda la asemenea acte vor primi pedepsele cele mai grele. În interesul oraşului este de datoria tuturor să se poarte loial şi să facă tot ce le stă în putinţă, pentru evitarea unor nenorociri eventuale.

18 iunie 1917, Ordonanţă, CIG

Relativ la protecţiunea persoanelor cu atitudine favorabilă Puterilor centrale aliate

1. Cine încearcă să prejudicieze pe alţii prin alcătuirea de liste compromiţătoare sau prin ameninţarea cu pagube sau alte asemenea mijloace, căutând să lovească în averea sau posibilităţile lor de câştig, din cauză că sunt supuşi ai uneia din Puterile aliate, întreţin relaţiuni cu acestea sau cu supuşii lor, sau se arată favorabile lor, va fi pedepsit cu închisoare până la 2 ani sau cu amendă până la 5000 mărci. Se pot aplica şi amândouă pedepsele împreună.

2. Aceeaşi pedeapsă se aplică celui care insultă sau maltratează pe altul pentru motivele arătate mai sus sau care, prin ameninţarea cu pagube sau alte mijloace, caută să împiedice pe alţii de a se arăta favorabili uneia din Puterile aliate sau supuşilor lor.

Dacă vreuna din acţiunile culpabile după aliniatul 1 şi 2 este comisă de mai mulţi, cari s-au asociat în acest scop, fiecare din participanţii unei asemenea asociaţiuni va fi pedepsit ca făptuitor. Pedeapsa poate fi urcată în acest caz până la 5

https://biblioteca-digitala.ro

ani închisoare şi 10.000 de mărci amendă. (v. şi **31 mai 1917, Ordonanţa, Generalul Kosch)**

31 iulie 1917, Publicaţiune

1) **Răspândirea de veşti neexacte,** cari au de scop să arate situaţia puterilor centrale într-o lumină nefavorabilă, va fi pedepsită.

2) Contravenienţele vor fi pedepsite cu închisoare până la 5 ani şi cu amendă până la 5000 mărci sau cu una din aceste două pedepse.

3) Competente sunt tribunalele militare sau în cazuri mai uşoare comandanţii militari.

4) Ordonanţa intră în vigoare de la data publicării.

Comandantura Imperială Germană

[Publicaţiunea va fi reluată în data de 3 august sub semnătura **General Comandant, Kosch, General de Infanterie.**]

26 noiembrie 1917, Publicaţiune

Gravitatea împrejurărilor ne dă prilejul să atragem luarea aminte a populaţiunei, că **nu e nimerit să se organizeze petreceri pompoase şi cu muzică până noaptea târziu**, pe când multe familii rabdă în lipsă amară şi-şi duc viaţa în triste condiţiuni.

Războiul ne-a adus într-o situaţie foarte critică şi ne impune ca să ne ajutăm între noi. Deşi mulţi concetăţeni contribuie în largă măsură să aline mizeria altora, găsesc totuşi necesar să apelez din nou la sentimentul de solidaritate al fiecăruia.

Comandantura imperială ordonând ca, la ora 12 noaptea, lumina să fie stinsă în toate casele, a interzis prin aceasta să se facă petreceri nepotrivite timpului actual şi va aplica pedepsele cele mai severe în cazul când nu se va da urmare acestui ordin.

Primar, N. Orăşanu. Secretar general, I. I. Popescu

Aprobată de Comandantura Imperială Germană

https://biblioteca-digitala.ro

[N. Petrovici, op. cit., p.92: *Sunt cunoscute balurile din casa bogătaşului grec Stavru Cavadia, la care lua parte toată colonia greacă mai de seamă. Pe acel timp Grecia nu intrase în război şi populaţia greacă din Brăila se bucura de toată protecţiunea germană. Aceste baluri durau până spre ziuă. Toată armata de ocupaţiune era reprezentată. Toţi generalii din toate naţiunile aliate erau prezenţi.*]

2 aprilie 1918, Ordin (după tratativele de pace de la Focşani şi Buftea)

Din ordinul Comandamentului Suprem al Armatei a 9-a **se aduc următoarele la cunoştinţa tuturor demobilizaţilor - ofiţer şi trupă - aparţinând Armatei Române**.

1) Imediat după liberarea lor, toţi demobilizaţii aparţinând Armatei Române au a se transporta la locul lor de baştină, prezentându-se acolo autorităţilor respective.

2 a) Conform înţelegerii cu Comandamentul Suprem al Armatei Române, toţi demobilizaţii, ofiţer şi trupă, vor preda uniformele Comandanturii respective. Acestea se vor înmagazina şi se vor preda după încheierea păcii, ca avere a Statului, Guvernului Român.

b) În cazuri excepţionale, uniformele pot fi reţinute de ofiţerii şi soldaţii români, dacă vor declara în scris că nu posedă lucruri civile. În acest caz, semnele distinctive ale Regimentului şi ale gradului vor fi îndepărtate de pe uniformă, înscriindu-se o observaţiune corespunzătoare în liste.

c) Uniformele care formează proprietatea particulară a ofiţerilor sau a trupei se vor preda de asemenea (excluzându-se cazul de sub litera **b**) contra unei chitanţe nominale.

d) Toate obiectele de echipament, ca vase de gătit, saci de pesmeţi etc., se vor preda şi înmagazina. Restituirea acestora către Guvernul Român va avea loc după încheierea păcii.

3) Abia după predarea uniformei sau după depărtarea semnelor distinctive ale gradului şi ale Regimentului,

https://biblioteca-digitala.ro

demobilizaţii români vor putea primi certificatul de stabilitate obligatoriu.

4) Toţi cei ce aparţin armatei române, atâta timp cât poartă uniforma, trebuie să satisfacă salutul faţă de ofiţerii Armatelor Puterilor Centrale.

5) Demobilizaţilor români, atâta timp cât mai poartă uniforma, le este interzis accesul în teatre sau alte localuri publice.

6) Orice abatere de la aceste dispoziţiuni, **exercitarea intenţiilor duşmănoase faţă de supuşii Puterilor Centrale,** are ca urmare imediată arestarea şi trimiterea într-un lagăr de prizonieri de război.

Prefect, I. Berceanu

2 aprilie 1918, Publicaţiune, CIG

Se aduce la cunoştinţă **demobilizaţilor că cine ascunde arme** sau muniţiuni de orice fel şi provenienţă sau material de război se va pedepsi cu închisoare, nu mai puţin de un an, sau cu moartea [ceea ce înseamnă că fuseseră asemenea situaţii!].

3 aprilie 1918, Ordonanţă poliţienească în privinţa ordinei, CIG

Apreciind în întregime sentimentele patriotice ale populaţiei la întoarcerea militarilor români demobilizaţi, se atrage atenţiunea că vor fi reprimate cu toată asprimea acţiuni din partea **elementelor nesocotite**, care au sentimente ostile faţă de supuşii Puterilor Centrale sau au ca scop de a produce nelinişte în populaţie.

De aceea, **se interzic în mod expres: Întovărăşirea militarilor români demobilizaţi, în mod ostentativ, aducerea de ovaţii şi discursuri celor dimprejur**, ca şi orice manifestaţie care ar turbura ordinea şi siguranţa circulaţiei. Se atrage atenţiunea organelor poliţieneşti de a proceda în caz de contravenţii fără indulgenţă.

https://biblioteca-digitala.ro

Contravenţiile vor fi pedepsite cu amendă până la 1000 lei sau cu închisoare până la 2 luni, iar manifestarea de sentimente ostile faţă de Puterile Centrale cu amendă până la 3000 lei sau închisoare până la 6 luni, după alegere sau simultan, întrucât nu există o pedeapsă mai aspră după codul marţial. Decretarea pedepselor urmează prin comandanţii militari.

23 ianuarie 1918, Înştiinţare

S-a observat că, în ultimele zile, unii indivizi fără scrupule - în toată probabilitatea agenţi plătiţi - au răspândit **zvonuri mincinoase** despre situaţia trupelor puterilor centrale pe frontul Siretului. Scopul acestor uneltiri este numai de a provoca o panică în populaţia liniştită din Brăila şi a îndemna la excese pe unii **descreieraţi nesocotiţi.**

Situaţia adevărată a trupelor puterilor centrale reiese din comunicatele germane publicate în fiecare zi, în care populaţia poate să se încreadă în toată liniştea. **Veracitatea comunicatelor puterilor centrale a fost întotdeauna dovedită în decursul acestui război.**

Acei cari vor fi prinşi răspândind asemenea zvonuri falşe vor fi pedepsiţi cu închisoare de la 14 zile până la 2 ani şi pe lângă aceasta cu amenzi de la 300 la 6000 lei.

Comandantul **Wolf**

Pentru a demonta "veracitatea comunicatelor puterilor centrale", vom reproduce câteva fragmente, din "victoriile" grupului de armată al generalului feldmareşal von Mackensen, "spărgătorul de fronturi", problema putând constitui însă obiectul unui studiu voluminos, prin punerea în paralel a comunicatelor combatanţilor.

Bătălia de la Mărăşeşti, **6 – 19 august, stil nou, 1917,** cea mai mare de pe frontul românesc din tot cursul războiului. Armata română, condusă de gen. C. Cristescu, apoi de gen.

https://biblioteca-digitala.ro

Eremia Grigorescu, a repurtat una dintre cele mai strălucite izbânzi, respingând puternica ofensivă germano-austro-ungară, executată cu forţele a 12 divizii, susţinute de focul a peste 850 de tunuri şi peste 1100 de mitraliere, cu scopul de a străpunge linia Putna-Şuşiţa, ceea ce ar fi permis ocuparea Moldovei şi scoaterea României din război.

7 august : *De la munţi şi până la Dunăre, în unele puncte,* ***activitatea de luptă a fost vie.***

8 august *:* ***Situaţia s-a desfăşurat în mod favorabil:*** *ruşii şi românii au aruncat, - prin atacuri în masă, - puternice forţe în foc, pentru a smulge trupelor noastre câştigurile de teren de la nord de Focşani, teren mărit ieri, prin noi şi mari succese. Toate atacurile au fost respinse, adversarii au suferit grele pierderi sângeroase. Numărul prizonierilor s-a urcat la 50 ofiţeri, 3300 soldaţi, iar prada - la 17 tunuri, peste 60 de mitraliere şi aruncătoare de mine.*

9 august : *În poziţia de străpungere a liniilor inamice de la nord de Focşani, s-au dat lupte crâncene.* ***Ne lărgim sfera succesului nostru.*** *Ruşii şi românii au dat contraatacuri puternice, dar neizbutite, la care au participat - după cum s-a constatat prin prizonieri - 12 regimente inamice.*

10 august : *Ruşii şi românii au încercat să recâştige, în atacuri desperate, terenul pierdut, punând în joc forţe foarte puternice, ce au asaltat, de şapte ori, poziţiile câştigate de noi la Şuşiţa.* ***Toate atacurile s-au sfărâmat de frontul vitezelor noastre trupe.*** *Această zi a costat pe duşman pierderi sângeroase neobişnuit de mari; cu toate acestea, el n-a putut câştiga teren.*

11 august: *La nord de Focşani, luptele sunt în curs. Şi ieri, ruşii împreună cu românii au atacat cu maximul lor de forţe liniile noastre dintre Siret şi calea ferată.*

Adjudul-Nou. ***N-am pierdut nicio palmă de pământ****. La vest de calea ferată, duşmanul a fost dat inapoi spre nord şi nord-vest, graţie atacului viguros al trupelor germane, şi a suferit în contraatacurile sale zadarnice pierderi sângeroase.*

https://biblioteca-digitala.ro

Din ziua de 6. 8. pe acest câmp de luptă s-au luat 130 de ofiţeri şi peste 7650 de soldaţi ca prizonieri, iar ca pradă 17 tunuri şi 61 de mitraliere.

12 august: ***Localitatea Panciu, apărată cu îndârjire, a fost cucerită cu asalt.*** *Asalturile de despovărare ale ruşilor şi românilor împotriva sectoarelor învecinate ale frontului nostru au fost zadarnice; ele s-au prăbuşit în întregime şi cu mari pierderi pentru dânşii. La Siretul inferior, activitatea de artilerie s-a menţinut vie ; mai multe atacuri ale inamicului, între confluenţa Buzăului şi Dunăre, au fost respinse.*

13 august: *La Panciu au avut loc lupte noi, în cari duşmanul a suferit pierderi dintre cele mai grele în urma atacurilor sale inutile. Între văile Şuşiţei şi Putnei, trupele noastre au împins spre nord-vest în munţi pe duşmanul ce s-a luptat cu îndârjire.* ***De-a lungul Siretului inferior, lupte de avant-zonă s-au desfăşurat în chip favoravil pentru noi; s-au capturat prizonieri şi pradă.***

14 august: ***Coloanele noastre urmăresc în regiunea dealurilor, de ambele părţi ale Putnei, pe inamicul care bate în retragere spre nord-est****. La poalele munţilor, a fost luată localitatea Străoane (situată la nord-vest de Panciu). Trupele noastre, victorioase în înaintarea lor, au provocat prăbuşirea multor contra-atacuri însufleţite ale inamicului. În valea Siretului, diviziile germane au atacat capul de pod de la Băltăreţul, aşezat pe malul apusean şi apărat cu îndârjire de inamic. Pe lângă numeroasele şi sângeroasele pierderi, pe cari le-au suferit, ruşii şi românii au mai lăsat în munţi, în mâinile noastre, peste 3000 de prizonieri, mai multe tunuri şi numeroase mitraliere.*

Atacuri victorioase germane vs. pierderi sângeroase la români. Citirea cu atenţie a comunicatelor arată că, prin lupte îndârjite, românii au ţinut piept eroic germanilor, care n-au străpuns linia Putna-Şuşiţa. **Pe aici nu se trece,** a zis generalul Eremia Grigorescu, şi nu s-a trecut.

https://biblioteca-digitala.ro

Petre Gr. Ionașcu, referindu-se la aceeași realitate, nota în romanul "Labirintul morții", ed. cit., p. 27: *Comunicatele ocupanților nu ne arătau decât victoriile trupelor germane iar când mâncau bătaie la Siret de-i snopea(u) românii noștri, atunci adăugau discret în comunicat cu litere mici cuvintele "dușmanul se bate bine"...*

Regimul opresiv nu a putut eradica abaterile de la prevederile ordonanţelor, desele încălcări (cu excepţia celor de drept comun), demonstrând, fie şi indirect, opoziţia faţă de ocupant.

25 ianuarie 1917, Publicaţiune

Proprietarul brutăriei G. Simos este pedepsit cu o amendă de 1000 (o mie) lei, care va fi percepută de administraţia comunală, pentru că a încercat, contrar ordinului existent, **de a vinde făină de grâu afară din oraş**. Depunerea sumei până la 28 ianuarie; în caz de neplată, amenda se va schimba în închisoare. [Se încălca interdicţia de a face "export".]

3 februarie 1917, Publicaţiune

Proprietarul brutăriei Vaglianatos, Bd. Cuza 1, a fost pedepsit cu o amendă de lei 500 (cinci sute), fiindcă **nu s-a conformat angajamentului** ce şi-a luat în amiaza zilei de 31/1, de a furniza, până la 1/2 1917 orele 7 dimineaţa, 10000 kg pâine pentru biroul de aprovizionare al armatei.

Prin aceasta au suferit interese militare.

9 februarie 1917, Publicaţiune

D- na C. Violatos este pedepsită cu amendă de lei 1000 pentru că **nu a declarat diversele materiale aflătoare la moara Violatos**. Materialele găsite au fost confiscate. Amenda trebuie plătită la Primăria oraşului.

https://biblioteca-digitala.ro

24 februarie 1917, Publicaţiune

Arendaşul Hotelului Petersburg, Hariton Popescu, Brăila, str. Regală colţ cu Bulevardul Cuza, a fost amendat cu lei 300, pentru că **a tolerat, în contra ordinului Comandanturii, ca un soldat să stea în hotel cu o prostituată**.

8 martie 1917, Publicaţiune

Vilma Antonescu din Brăila, str. Griviţei, a fost pedepsită cu o lună închisoare pentru că **a furat haine şi bani din locuinţa unui ofiţer**. Pedeapsa se va ispăşi la închisoare de la 8 martie până la 8 aprilie.

13 martie 1917, Publicaţiune

D. Găgiulescu din Brăila, Piaţa Poporului 195, a fost pedepsit cu 300 lei amendă pentru **învinovăţire falşă adusă soldaţilor germani**.

27 august 1917, Publicaţiune, CIG

Antreprenorul A. Finkelstein, str. Plevnei No. 287, a fost amendat cu 5000 (cinci mii) lei, fiindcă a practicat în mare măsură **escrocherii cu Ausweise.**

11 februarie 1918, Publicaţiune, CIG

Comerciantul Moriţ Koffler, de pe str. Călăraşi 174, a fost condamnat la o amendă de 3000 lei şi la licenţiere din slujbă pentru că **a abuzat de încrederea Comandanturii cu intenţia de a se îmbogăţi.**

11 iulie 1917, Înştiinţare, CIG

Se aduce la cunoştinţa publică că în ultimul au fost aplicate următoarele pedepse:

41 - neplata taxei pentru câini;

38 - depăşirea preţurilor maximale;

https://biblioteca-digitala.ro

41 – încălcarea prescripţiilor pentru circulaţia în oraş şi pentru iluminat;

16 - părăsirea oraşului fără permis;

20 - tăierea nepermisă de vite şi păsări.

27 august 1917, Publicaţiune, CIG

Au fost pronunţate, în ultimul timp, următoarele pedepse:

8 pentru **nepredarea de mărfuri şi obiecte de aramă**;

5 pentru depăşirea preţurilor maximale;

4 pentru vânzarea pâinii fără cartele;

3 pentru comerţ cu mărfuri prohibite;

3 pentru introducerea prin contrabandă şi vânzarea cărnii;

2 pentru **întrebuinţarea trăsurilor fără Ausweis;**

1 pentru vânzarea de mărfuri rechiziţionate şi încercarea de mituire a unui Obergendarm;

1 pentru **accesul în oraş după ora fixată de poliţie**.

3 ianuarie 1918, Publicaţiune, CIG

În ultimul timp au fost aplicate următoarele pedepse:

18 pentru **nepredare de lapte ;**

17 pentru **câini lăsaţi fără botniţe;**

14 pentru **neprezentare la control ;**

9 pentru tăieri nepermise la domiciliu ;

7 pentru comerţ cu tutun militar ;

6 pentru nepresărare cu nisip sau cenuşă a pavagiului îngheţat ;

9 pentru introducere nepermisă a electricităţii;

6 pentru fugă de la lucru;

6 pentru arderea luminii electrice după ora permisă;

5 pentru comerţ nepermis cu pâine;

5 pentru umblare fără Ausweis sau cu Ausweis scăzut;

https://biblioteca-digitala.ro

4 pentru nepredare de obiecte ce trebuiau declarate;
2 pentru furturi;
2 pentru contrabandă cu alimente;
2 pentru tentative de escrocherie;
1 pentru exploatarea unui restaurant fără permis;
1 pentru comerţ nepermis cu săpun;
1 pentru transmitere nepermisă de scrisori;
1 pentru falşificare de lapte;
1 pentru indicarea unei înştiinţări false la Comandantură;
1 pentru vinderea de medicamente la persoane militare;
1 pentru maltratarea unui agent comunal.

2 februarie 1918, Publicaţiune, CIG

În ultimul timp au fost aplicate pedepsele următoare:
8 pentru comerţ oprit cu articole de brutărie;
7 pentru părăsirea oraşului fără permis ;
5 pentru instalaţiuni electrice fără autorizaţie;
4 pentru nelivrare de porumbei ;
3 pentru biciclete;
3 pentru fabricare de săpun, respectiv comerţ cu săpun;
3 pentru câini lăsaţi fără botniţă ;
3 pentru înaintarea unei plângeri inexacte la Comandantură;
3 pentru tăieri particulare interzise;
3 pentru ofensă;
2 pentru neprezentare la control;
2 pentru călătorie fără paşaport în ţinutul ocupat ;
2 pentru circulaţie pe stradă după ora prescrisă de poliţie;
2 pentru neglijenţă în executarea unui ordin;
2 pentru rezistenţă faţă de agenţii oraşului;
1 pentru falşificare de lapte;

https://biblioteca-digitala.ro

1 pentru depășirea prețurilor maximale;
1 pentru corespondare nepermisă;
1 pentru deschiderea unei cârciumi fără permisiune;
1 pentru rănire;
1 pentru tăinuire;
1 pentru comerţ nepermis cu făină;
23 pentru furt;
20 pentru sustrageri de lemne din cartierul portului;
17 pentru refuz de a livra lapte ;
17 pentru comerţ cu tutun militar.

3 aprilie 1918, Publicaţiune, CIG

În ultimul timp s-au aplicat următoarele pedepse:
15 pentru furt;
5 pentru depășirea prețurilor maximale;
4 pentru abuzul de pașapoarte;
4 pentru rănire ;
3 pentru comerţ interzis cu cornuri ;
3 pentru vinderea de pâine sau cartele pentru pâine;
3 pentru opunere faţă de militari;
3 pentru nepredarea porumbeilor;
2 pentru refuzul de a primi în cartier;
2 pentru reclamaţie falșă;
1 pentru comerţ interzis cu rachiu;
1 pentru deschiderea unui restaurant fără permis;
1 pentru cumpărarea de mărfuri din Marketender;
1 pentru cumpărare nepermisă de vite;
1 pentru insultarea unui ofiţer;
1 pentru neposedare de Ausweis;
1 pentru nesupunere la dispoziţiunile sanitare

https://biblioteca-digitala.ro

Execuţiile – problemă cotidiană

Adăpostirea ofiţerilor şi soldaţilor români, prizonieri fugiţi din lagăre vrând să treacă în Moldova - faptă patriotică - se pedepsea cu închisoarea, deportarea sau chiar moartea.

Primele victime au fost pescarii brăileni!

Prezenţa pescarilor executaţi, lipoveni sau nu, ataşaţi Dunării şi Bălţii, unde evadaţii din lagărele germane îşi puteau găsi lesne adăpost, conduce la emiterea unei ordonanţe, semnate de Generalul Comandant al Armatei de Dunăre, Kosch, General de infanterie:

S-a constatat că populaţiunea de pescari se pretează la transmiterea de scrisori şi alte ştiri pentru Dobrogea, respectiv pentru frontul inamic, făcând astfel serviciu de spionaj. De aceea se interzice tuturor pescarilor care merg în Baltă *a lua cu ei orice hârtie tipărită, scrisă sau nescrisă; orice obiecte plutitoare; orice alte persoane străine.[...]*

Orice contravenienţă la prescripţiunile de mai sus e pedepsită cu închisoare până la 6 luni sau cu amendă până la 3000 lei, separat sau împreună. În prima linie, orice contravenient se expune a fi suspectat de spionaj şi este în pericol de a fi tratat ca spion. Spionajul şi orice ajutor de spionaj este pedepsit cu moartea.

După ordonanţa dată înainte, este asemenea supus pedepsei cu moartea oricine va ascunde militari inamici (fie în uniformă sau civil) sau inamici supuşi serviciului militar sau le va ajuta să fugă.

https://biblioteca-digitala.ro

Localităţile în care se constată cazuri de spionaj sunt supuse la mari contribuţiuni corespunzătoare.

Astfel, Curtea Marţială Germană condamnase la moarte **doi lipoveni**, pentru că ascunseseră militari ruşi. Nevestele acestora au primit câte 5 ani de închisoare. Soldaţii ruşi au încercat să fugă pe Dunăre, dar unul dintre ei a fost capturat de germani, pentru că s-a prins într-o plasă întinsă de ocupanţi pe fluviu (*apud* M. Vasiliu, lucr.cit.,p. 167).

26 martie 1917, Publicaţiune

Printr-o sentinţă legal confirmată a tribunalului marţial, care s-a întrunit la 20 martie 1917, s-a pronunţat în contra persoanelor următoare:

1 Daniloff Alexandru, pescar din Brăila, pedeapsa cu moartea;

2 Vasile Matei, pescar din Brăila, 2 ani închisoare;

3 Tudor Vasile, negustor de peşte din Brăila, 3 ani închisoare, pentru că au adăpostit un prizonier de război rus care fugise din închisoare şi purta haine civile, cu toate că ştiau că aparţine unei puteri inamice şi pentru că l-au ajutat să evadeze. (Delict - contra ordinului comandantului suprem Mackensen din 6 noiembrie 1916). Pedeapsa cu moartea rostită în contra lui Daniloff a fost executată la 26 martie 1917.

Generalul Comandant

[Comandantura comunica Primăriei aceste condamnări la moarte, în ajunul executării, cerând un sicriu sau mai multe, după numărul condamnaţilor la moarte.] [Acuzaţia de spionaj pentru ruşi se poate explica prin faptul că România nu declarase război Germaniei (care se considera jignită prin încălcarea Tratatului de alianță româno-austro-ungar din 18/30octombrie 1883, la care Germania aderase în aceeași zi), în timp ce Austro-Ungariei i se înmânase declarația la Viena în 14/27 august 1916.]

https://biblioteca-digitala.ro

[30 martie 1917: Se cere o listă a tuturor pescarilor din oraş până la 4 aprilie.]

23 iunie 1917, Publicaţiune

Prin sentinţa din 14 iunie 1917 a tribunalului de război ,au fost condamnaţi la **moarte 3 supuşi români pentru spionaj** făcut în serviciul ruşilor. **[Nu li s-a aflat vreodată numele!]**

Sentinţa a fost executată prin împuşcare la **22 iunie 1917.**

Generalul Comandant al Armatei de Dunăre

5 august 1917, Publicaţiune

Prin sentinţa din 2 august 1917, Tribunalul de Război a condamnat la moarte pe comisarul Portului, Alexandru Popovici, pentru spionaj făcut în serviciul ruşilor.

Raportul Brigăzii de Siguranţă din 15/28 aprilie 1919

Lionel Gerbea *şi Ernenputsch au arestat în ziua de 25 mai 1917 pe* ***comisarul Al. Em. Popovici, şeful Poliţiei Portului Brăila,*** *împreună cu sergentul major Gh. Rădulescu şi sergenţii I. Dascălu şi Al. Torcea, precum şi pe fraţii Hristu, Gheorghe şi Pericli Dumitru, care ţineau o locandă în faţa portului, aruncându-le în spinare faptul că comisarul Popovici dăduse ordin sergenţilor ca să culeagă informaţiuni în port despre mişcările şi depozitele armatelor germane şi celelalte informaţiuni pe care el le scria pe hârtie, o făcea sul şi o băga în sticle, bine înfundate, pe care le dădea sergentului major Rădulescu. Acesta le ducea sergentului I. Dascălu care făcea serviciul în faţa portului, ca să le arunce pe Dunăre, al cărui curent le ducea la Galaţi.*

Sergentul Torcea era învinuit că, cunoscând limbile turcă, ungară şi bulgară, era trimis de comisarul Popovici spre a sta de vorbă cu soldaţii turci, bulgari şi unguri, ca să culeagă

https://biblioteca-digitala.ro

informaţiuni militare de la ei, iar celor trei greci li se imputau diferite acte de spionagiu în unire cu comisarul Popovici.

În această afacere, Lionel Gerbea a desfăşurat o activitate din cele mai mari, spre a putea dovedi prin orice mijloace că faptul aşa cum era spus de ei era adevărat.

A chemat pe sergenţi şi le-a spus să declare că comisarul Popovici a scris biletele pe care le punea în sticlă, garantându-le moartea acestuia, probabil pusă la cale mai dinainte; astfel că nu vor mai avea să se teamă în urmă de el.

Neputând obţine rezultatul dorit, a întrebuinţat bătaia. Nu s-a dat în lături până a bate chiar pe comisarul Popovici, om bătrân şi bolnăvicios, pe lângă că două luni de zile l-a ţinut în celulă.

A bătut în mod îngrozitor pe sergentul major Gh. Rădulescu şi pe sergenţii I. Dascălu şi Al. Torcea, care, confruntaţi cu alt sergent, Petre Dăineanu, arestat la 28 aprilie, deci cu o lună mai înainte, şi din care făcuse omul lor, căuta să-l forţeze să declare că comisarul Popovici a comis faptul imputat.

Din declaraţiunile numiţilor se văd exact suferinţele (pe) care le-au îndurat de la Lionel Gerbea, fapt este că sergentul major Rădulescu, nemaiputând suporta bătaia, ca să scape de aceste chinuri, a declarat aşa cum i s-a cerut de către el. Sergentul Dascălu, bătut şi el până la moarte şi în faţa mărturiei sergentului major, a fost nevoit să mărturisească într-un mod mai deghizat. Celălalt sergent, Torcea, cu toate bătăile ce a îndurat, nu a declarat nimic neadevărat.

Tot astfel şi cei trei fraţi greci, Hristu, Gheorghe şi Pericli Dumitru, au fost aşa de rău bătuţi, că nu se mai cunoştea că este carne pe ei, dar totuşi nu au declarat condamnarea comisarului Popovici, deoarece ce li se cerea nu era adevărat.

Sergentul major Gh. Rădulescu, văzând că declaraţiunea, pe care a fost forţat să o dea, va atrage condamnarea la moarte a comisarului Popovici, de remuşcare, s-a sinucis în celulă cu un cuţit, lăsând scris cu creionul pe nişte bucăţi de hârtie, prin

https://biblioteca-digitala.ro

care declara că moare nevinovat şi că tot ce a spus la poliţia de câmp (sub tortură, nota mea, I.M.) *nu este adevărat. Scrisoarea sergentului major a fost tradusă de Lionel Gerbea aşa cum a vrut el şi a fost citită la Curtea Marţială de către Gerbea, care a fost şi el informator, dând relaţiuni precise, nu cum arată el că a spus că nu ştie nimic.*

Rezultatul acestui proces a fost condamnarea la moarte a comisarului Popovici, a sergentului Dascălu şi a celor trei fraţi greci.

După 3-4 zile, comisarul Popovici a fost executat, procesul celorlalţi s-a mai judecat însă de două ori, când sergentul Dascălu a rămas condamnat la 10 ani închisoare celulară, din care a executat un an în Germania, iar sergentul Torcea şi grecii au fost achitaţi, însă au fost internaţi în Germania, până în decembrie 1918.

În afară de Comisar, la aceeaşi dată, au mai fost împuşcaţi cinci bărbaţi şi cinci băieţi, elevi ai Liceului „Nicolae Bălcescu", acuzaţi de spionaj. Între numeroasele fapte de glorie, de cel mai mare ecou s-a bucurat cea a comisarului portului, Alexandru Popovici, devenită subiect al romanului *Fulgere peste fluviu* (1988) de Corneliu Ifrim.

În rezumat. Comisarul organizase o reţea de informare în folosul ostaşilor români din Galaţi prin trimiterea de sticle înfundate cu mesaje pe Dunăre despre mişcările trupelor germane, sistemul de apărare, locul de amplasare a depozitelor militare etc. Descoperit de autorităţile de ocupaţie, a fost arestat împreună cu sergentul major Gheorghe Rădulescu, care, fiind supus la bătăi îngrozitoare şi nemaiputând suporta, a declarat cum au dorit anchetatorii. Ulterior, cuprins de remuşcări şi dându-şi seama că declaraţia pe care a fost forţat s-o dea va atrage condamnarea la moarte a comisarului, s-a sinucis în celulă, negând veridicitatea declaraţiilor (D II, 8). „Timp de 20 de zile, a suferit de foame, a suportat lanţuri grele la mâini şi la picioare, nu i s-a îngăduit a

https://biblioteca-digitala.ro

se odihni, a fost lovit, schingiuit, suferind calvarul unui adevărat martiraj”. A fost executat, prin împuşcare, la zidul cimitirului Sf. Maria, la 22 iulie 1917, în faţa unui număr mare de brăileni, aduşi cu forţa, pentru înfricoșare, printre care, dovadă supremă a cruzimii ocupanţilor, şi soţia comisarului, Lucreţia Popovici.

Acuzaţia: „Spionaj în favoarea românilor”.

După terminarea războiului, colegii, cu „o frumoasă şi înălţătoare solemnitate”, au ridicat o cruce de piatră cu următoarea inscripţie: „În acest loc, la 22 iulie 1917, comisarul Alexandru Popovici a fost împuşcat de trupele duşmane, jertfndu-se ca un erou pentru neam”. Ulterior (v. T. Buculei, op. cit., p. 166-157), crucea şi osemintele au fost mutate în cimitirul vecin Sf. Maria, alături de cruce fiind amplasată o bancă de beton cu inscripţia: „Români, cinstiţi-vă eroii !” În 1931, rămăşiţele pământeşti ale eroului au fost deshumate şi reînhumate, cu toate onorurile, la cimitirul Sf. Constantin. O stradă din cartierul Obor îi poartă numele.

În anul 1993, prin decret prezidenţial, i s-a conferit gradul de general-maior post mortem. Pentru veşnica cinstire a acestui erou, la 27 mai acelaşi an, Inspectoratul de Poliţie al judeţului Brăila a scos o medalie omagială iar osemintele au fost reînhumate în Cimitirul Eroilor. Tot de atunci, Clubul Poliţiştilor Brăileni poartă numele „Comisar Erou Alexandru Popovici”.

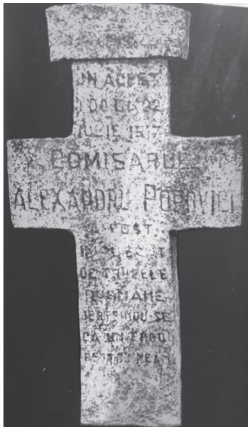

https://biblioteca-digitala.ro

Execuţia comisarului Alexandru Popovici, una dintre marile şi numeroasele crime comise de armată germană la Brăila, avea menirea de a avertiza „needucaţii” şi „recalcitranţii” locuitori ai Brăilei. Cele mai multe dintre aceste crime nu menţionează numele celor executaţi, aceşti **eroi anonimi** trebuind însă a fi cinstiţi ca şi comisarul şef al Portului.

15 august 1917, Publicaţiune

Prin sentinţa din 7 august 1917 a Tribunalului marţial, au fost condamnaţi la **moarte 5 supuşi români pentru spionaj** făcut în serviciul ruşilor.

Sentinţa a fost executată prin împuşcare la 13 august 1917.

La sfârşitul lui **septembrie 1917, un lipovean,** care ascunsese un soldat român, fost prizonier la nemţi şi fugit din lagăr, a fost condamnat la moarte şi executat la bariera oraşului dinspre Islaz. Cazul, relatat de P. Ionaşcu, lucr. cit., p. 39 - 40, este plin de tragism, acesta fiind martor al drumului spre execuţie al lipoveanului, care, deşi legat cu mâinile la spate, se lupta cu soldaţii care-l păzeau în furgon, strigând disperat: *Creştini, nu mă lăsaţi, că mă duce să mă omoare; fraţilor, ajutaţi-mă, sunt nevinovat!*

Alte sentinţe ale Tribunalului de Război

20 noiembrie 1917, Publicaţiune

Prin sentinţa definitivă din 14 noiembrie 1917 a tribunalului de război din Brăila, aparţinând Comandamentului Imperial German, au fost condamnaţi:

1) Funcţionarul comercial Alexandru Gheorghiu, Bd. Carol 116, pentru neprezentare ca militar român, la 2 (doi) ani închisoare corecţională.

https://biblioteca-digitala.ro

2) Birtașul Petre Spânu, Regală 167, pentru neprezentare ca militar român, la 2 (doi) ani închisoare corecţională.

3) Muncitorul Vasile Manoliu, str. Graţiei 90, pentru nepredarea unei arme şi muniţii, la 1 (un) an închisoare.

4) Femeia Ecaterina Voinea, str. Graţiei 62, pentru nepredarea unui revolver, la 1 (un) an închisoare.

5) Mecanicul de aviaţie Carl Meissner, str. Călăraşi 173, pentru neprezentare ca militar român, la 2 (doi) ani închisoare corecţională.

6) Văduva Luisa Deiss, str. Spiru Haret 9, pentru nepredarea unui revolver, la 1 (un) an închisoare.

7) Muncitorul Costache Ionescu, str. Griviţei 413, pentru nepredare de arme şi muniţii, la 1 1/2 (un an şi jumătate) închisoare.

8) Menajera Vochiţa Bărbulescu, Bd. Carol 189, pentru nepredarea unei arme, la 1 (un) an închisoare.

9) Femeia Lina Vergu, Vadul Olangeriei 2, pentru nepredarea unei arme, la 1 (un) an închisoare.

26 noiembrie 1917, Publicaţiune

Prin sentinţa definitivă din 21 noiembrie 1917 a Tribunalului de Război, au fost condamnaţi:

1. Lucrătorul Traian Ionescu, str. Minervei 4, pentru neprezentare ca militar român şi pentru întrebuinţare de hârtii de legitimaţie falşe, la 2 ani jumătate închisoare corecţională.

2. Femeia Despina Nenciu, str. Regală 169, pentru tăinuirea unui militar duşman, la 6 luni închisoare.

3. Lăcătuşul Gheorghe Prunache, str. Griviţei 63, pentru furt, la două luni închisoare.

În ciuda pedepselor capitale şi a celorlalte condamnări şi amenzi, brăilenii îşi păstrează credinţa în triumful românilor. Dovadă este starea de spirit antigermană.

https://biblioteca-digitala.ro

Consulul austro-ungar din Brăila, Barkóczi, obligat s-o recunoască, scrie, la 18/31 august 1918, la Viena, ministrului său de externe: *Românii, în cursul războiului cu Puterile Centrale, n-au învăţat nimic şi n-au uitat nimic* (apud C.C. Giurescu, op. cit., p. 261).

Preocuparea principală a Poliţiei de câmp, str. Goleşti nr. 29, era de a găsi spioni în Brăila. De aceea, în locul pedepsirii ziaristului Petre Ionaşcu şi a unor cunoscuţi ai acestuia **pentru tăinuirea / ascunderea** unor militari români care urmăreau să treacă linia frontului în Moldova (Petre Mateescu, sublocotenent din „Reg. 4 artilerie grea", fost internat în lagărul de la Zimnicea; Dumitru Alexandrescu, locotenent de administraţie; Ioan Grigorescu, slt. Reg 74 Constanţa, fugit din lagărul german, şi Petre Ghiţescu, plutonier de aviaţie), **condamnabile prin pedeapsa capitală, se inventează o reţea de spionaj condusă de ziarist.**

„Reţeaua" va fi condamnată la pedeapsa cu moartea şi ani grei de închisoare, aşa cum reiese din **romanul mărturie / document „Labirintul morţii" de Gr. P. Ionaşcu:**

- condamnaţi la moarte: Petre Ionaşcu, Costică Roşculeţ, Elena Papanti, Ioan Grigorescu, Petre Mateescu, Alexandru Iorga şi Petre Ghiţescu;

- la 5 ani închisoare: Irimia Sfetescu, Ludovic Mazachi, Dumitru Alexandrescu şi Alexandru Băjenică;

- Marioara Ionaşcu şi Paraschiva Popovici - 1 an închisoare, Stela Popovici şi Mary Sfetescu - 3 ani închisoare; Ecaterina Mazuchi – 1 an şi 8 luni închisoare;

- deportare în Germania: Mihai Simatu, Gheorghe Stănescu, Nicolae Andronic, Iancu Sachelarie, preotul Danielescu şi Vasile Mateescu.

Au fost achitaţi: Ioan Bobeş, Zamfir Paraschivescu şi soţia acestuia, martorul infirm Frigioiu şi toţi ceilalţi care stătuseră până atunci închişi, în total vreo 40 de oameni nevinovaţi, la

https://biblioteca-digitala.ro

al căror proces (ianuarie-februarie 1918) nu se putuse dovedi acuzaţia de spionaj.

Au refuzat recursul, care s-ar fi dovedit tot un simulacru. În urma cererii de graţiere, depuse din afara „lotului Ionaşcu”, condamnările la moarte au fost comutate în câte 10 ani de puşcărie; Paraschiva Popovici a fost eliberată datorită vârstei înaintate iar Marioarei Ionaşcu i s-a dat drumul pentru că avea acasă un copil mic şi bolnav.

Cei condamnaţi la deportare au fost trimişi la Havelberg în Germania. I-au urmat Constantin Roşculeţ, Alexandru Băjenică, Irimia Sfetescu, Ludovic Mazuchi şi ofiţerii care fugiseră din lagărele de prizonieri (vezi mai sus), d-nele Mary Sfetescu şi Lina Papanti.

Ultimul ajuns în Germania, în penitenciarul Gross-Strelitz din Silezia, cu 560 celule şi 20 de carcere, a fost Petre Ionaşcu. În sinistra închisoare, prin care trecuseră peste 300 de români, deţinuţii erau supuşi unui intens regim de exterminare, murind pe capete. Aici se aflau şi „tovarăşii de spionaj” din Brăila, Mateescu şi Grigorescu, dar şi un alt brăilean, Constantin Crăciunescu, revizor la Pescăriile Statului, arestat în mai 1917 sub învinuirea de spionaj, pentru că ar fi trimis armatei române pe Dunăre la Galaţi 3 sticle cu informaţii. Condamnat de două ori la moarte, cu pedepse comutate în 15 ani de închisoare celulară în Germania, pentru că de fiecare dată nu i s-a putut dovedi „crima” de care fusese acuzat.

După încheierea armistiţiului, au fost eliberaţi pe 28 decembrie 1918, ajungând în ţară pe 12 ianuarie 1919, în uralele de bucurie ale tuturor.

Nu fusese singura înscenare a poliţiei germane.

https://biblioteca-digitala.ro

Colaboraţionişti

Comisiunea de anchetă constituită conform Deciziunei No. 28235 S din 8 decembrie 1918 pentru verificarea situaţiei străinilor şi a acelora care au fost în serviciul inamicului [dosarele 37-81, Primăria Brăila]

Dosar 48/1919, 2 dec. 1919, nr. 13533, Curtea Marţială către Prefectura Jud. Brăila comunică:

Următorii indivizi: Luigi Ianovici, Filip Bucovici, Rudolf Damnes, Israil Wainstock, Iosif Pasmantir, C. Demienescu, Eugenia Grommen, Rosalia Darvas, Gheorghe Galu, Neculae Dumitru şi Ion Vasile, Solomon Mayer, Vladislaf Sfaras Kovuhy, Gheorghe Dobreff, Naum Iosef, Teodor Popa Tudose se află în instrucţie iar indivizii Toma Rafailof şi Nicu H. S. Ivanof, completându-li-se instrucţia, au fost daţi în judecată. Toate dosarele erau trimise Tribunalului Marţial Constanţa.

Spicuim mai jos câteva din datele stabilite de Brigada Specială de Siguranţă Brăila:

- C. Demienescu, fost primar al com. Mihai Bravu: făcea mizerii locuitorilor, furt de păsări şi vite, delapidare etc. [dosar 43/1919];

- Gheorghe Galu (anterior, condamnat la 5 ani închisoare pentru crimă), poliţist în Scorţaru Nou pe lângă comandantul austriac: mizerii locuitorilor, bătăi, insulte, furturi de bani, alimente, locuri de case etc. [dosar 45/1919];

- Gheorghe Dobreff, în serviciul Comandanturii bulgare: duşman faţă de poporul român, insulte la adresa ţării şi armatei sale [dosar 47/1918];

- d-ra Eugenia Grommen (de origine sasă, supusă ungară, Plevnei 196), imediat, în 23 decembrie 1916, s-a prezentat la Poliţia de câmp germană reclamând funcţionarii care-l arestaseră

https://biblioteca-digitala.ro

pe fratele ei, Victor, funcţionar la agenţia ungurească din Brăila în anii neutralităţii, bănuit de spionaj; ca urmare, a fost arestat întreg personalul Brigăzii de siguranţă şi internat în Germania timp de 18 luni; neagă acuzaţiile, motivând: *fără leafă, pe pâine şi peşte, n-avea cu ce trăi* [dosar 54/1919];

- Vladislaf Sfaras Kovuhy (fost supus austriac, stabilit de 32 de ani în ţară, renunţare la protecţia străină), com. Şuţeşti, angajat la nemţi, a luat de la săteni bani şi diferite bunuri [dosar 75/1919];

- Teodor Popa Tudose, reclamat de Rusu Athanasie pentru un loc, internat 37 de zile în Reg. 38 Inf., eliberat datorită sprijinului Comandanturii bulgare [dosar 74/1919];

- Rudolf Dames, zis Tomas, evreu, misit de cereale în port, persecuta, teroriza, şi bătea oamenii cu o cravaşă la Biroul controlului populaţiei (Meldeanst) şi la Biroul muncii. În loc să le spună pe nume, le zicea *Filipescu, Brătianu, Take Ionescu* şi adăuga: *a vrut România mare, o să aibă o mămăligă mare*; la rechiziţii, închidea prăvăliile, dacă nu primea bani (şi)

- Israil Wainstock, tălmaci la moşia Sihleanu, bătea şi persecuta oamenii scoşi la muncă, dacă nu-i dădeau bani [dosar 67/1919];

- Rosalia Darvas, 35 de ani, supus ungur, căsătorită cu un român decedat – insulta pe români şi armata română [dosar 69/1919];

- Iosif Pasmantir, în timpul neutralităţii şi al ocupaţiei germane; **mărturii contra:** Atanasie Popescu-*fervent apărător al intereselor germane; România nu trebuie să intre în război contra Germaniei;* Luciliu R. Opreanu - *înfocat filogerman*, după intrarea în Transilvania-*românii vor fi învinşi*; N. Orăşanu - *atitudine jignitoare pentru demnitatea neamului românesc*; Nicu Petrescu - pentru cuvinte ofensatoare, fusese cercetat de dl. prefect N. Ionescu; atitudine *boşofilă;* Cosma Purcărea: *Românii*

https://biblioteca-digitala.ro

sunt un popor de laşi; P. Lazaroneanu (pe când juca *bezigne* cu Spiru Lichiardopol la Clubul Comercial, în 1917): *Bine a început, rău s-a terminat;* dr. Ştefan Panteli, a fost înlocuit la conducerea Serviciului sanitar cu dr. Leon, ruda lui; P. Ionaşcu: *Vom lua şi Moldova iar ca rege va fi adus un fiu de-al lui Ferdinand;* ***pro domo*** – a fost traducătorul dlui Orăşanu, nu al nemţilor; a fost şantajat de P. Ionaşcu; fervent apărător al neutralităţii, dar, când goarna a sunat, a rămas român cu trup şi suflet, fiul său făcând parte din armata română; familia plecată în Moldova; germanii i-au făcut percheziţie la fabrica de filme; bănuit ca spion român, deoarece şi-a trimis familia în Moldova; amendat cu 100 lei, fiindcă nu a curăţat zăpada din faţa casei (dosar 66/1919);

- Toma Rafailof – internat în lagăr[dosar 70 / 1919] şi

- Nicu H. S. Ivanof, în stare de judecată, 12 dec. 1919 (tatăl – Hagi Sima Ivanoff, magazin de unelte, cozi de sapă, maşini de tuns păr, refuz de a vinde, bulgar de origine, supus otoman, internat ca supus al unei ţări cu care eram în război, eliberat la începutul lui 1918: *Aici nu mai este România, e pământ bulgăresc; bulgarii sunt stăpâni; avem comandantura noastră.* [dosar 62/1919];

- Luigi Matei Bogdanovici (tâmplar, fost supus austriac, originar din Dalmaţia, paşaport din partea Serbiei, Croaţiei şi Sloveniei), conflict cu tapiţerul Iacob Hasan: a afirmat că aici nu mai e Ţara Românească, ci Germania; că România este o ţară de păcătoşi şi soldaţii români au fugit din faţa nemţilor. A mai fost reclamat de Arsene Popescu, pârât, că ar fi aruncat restul dat într-o monedă bulgărească [dosar 40/1919];

- Nicolae Dumitru şi Ion Vasile, lopătari în port, martori la infracţiunea de spionaj a lui Constantin Crăciunescu, crunt bătuţi de poliţia germană [dosar 63/1919] ;

- Naum Iosef, bulgar, tălmaci la Comandantura bulgară; reclamat că a luat cu forţa o căruţă cu lemne de la cârciumarul

https://biblioteca-digitala.ro

Vasile Spânu, str. Dorobanţilor 154; recunoaşte, dar spune că a plătit; internat în lagărul local; soţia, fără venituri, depune cerere de eliberare, motivând că are 3 copii [dosar 64/1919];

- Solomon Mayer, domiciliat în casa preotului Avramescu din Coroanei 10, unde fusese un restaurant al ofiţerilor; în urma cumpărării casei, presiuni pentru evacuarea chiriaşilor [dosar 73/1919].

Restul dosarelor consemnează abuzuri, bătăi, jafuri:

1) Rubin Iosef, aflat în serviciul armatelor de ocupaţie, a rechiziţionat cu de la el putere casa dlui Pavel Bălcănescu şi i-a ridicat şi înstrăinat aproape întreaga avere mobilă [dosar 69/1919];

2) Avram Ghivertz a sustras mobilă din casa dlui avocat Leonte Moldovan [dosar 37/1919]. Altcineva fusese reclamat că are un câine, numit „Kaizer Wilhelm”! [dosar 61/1919].

- **Lionel Gerbea**, dosar 55/1919, cuprinzând Raportul Brigăzii Speciale de Siguranţă nr. 1069 din 15/ 28 aprilie 1919, înaintat Curţii Marţiale de către prefectul Matei Sasu, pentru că *s-a pus în serviciul Poliţiei de Câmp Germane şi s-a făcut vinovat de crime contra Statului***.** „Erou”al romanului „Labirintul morţii” de P. Ionaşcu.

Supus român, fiu al lui David Gerbea, director la Societatea de Asigurări „Generala” din Bucureşti, care însă nu-i satisfăcea „dorinţele băneşti”. Împrietenindu-se cu poliţistul Ernenputsch, care pleca la Brăila împreună cu comisarul Moog şi cu poliţistul Hansen, pentru a înfiinţa Poliţia de câmp (ce se va instala pe str. Goleşti nr. 29), îl va însoţi devenind unealta germanilor şi, „spre a-şi satisface ura ce nutrea contra populaţiunii româneşti şi spre a fi plăcut şi îndatoritor către germani, se arăta mai neamţ decât toţi nemţii şi de o cruzime fără pereche”. Vanitos şi de o aroganţă fără seamăn, se credea mare funcţionar german, şi nu simplu tălmaci, cheltuind colosal de mult, între 200-500 lei

https://biblioteca-digitala.ro

zilnic, obţinuţi prin bătaia şi spolierea anchetaţilor. În tot acest timp, îşi consideră activitatea „ca un sport”.

Odiosul său nume apare în instrumentarea a numeroase dosare, încheiate în urma reclamaţiilor de după război:

- arestarea personalului Brigăzii de Siguranţă (v. mai sus, dosar 54/1919, dra Eugenia Grommen);
- jefuirea comerciantului Gheorghe Kostomiris de 74ooo lei;
- condamnarea subcomisarului Stâlpeanu pentru posesia unui revolver;
- furtul de bani şi haine de la comerciantul Nicolae Barboi;
- furtul de bani de la rentierul Ion C. Bobeş;
- bătaia antreprenorului Anton Kelefa, a controlorului financiar Stere Panait, a mamei ziaristului Marcel Stănescu, a agentului sanitar V. Davidescu, a elevului Didicescu I. Paul;
- furtul de bani şi bijuterii de la Nicolae G. Şişu;
- furtul a 5 piei de vulpe şi a 3 piese de aur de la Dobre Niculescu Matac; a 3 perechi de cizme, 1 piele box, 2 perechi de pantaloni şi a 800 lei de la lt. Eduard Handora;
- ascultarea mărturisirilor condamnaţilor la moarte etc.

https://biblioteca-digitala.ro

De ce robie ?

Românii din teritoriul ocupat vor trăi doi ani de robie, de batjocură, de umilinţă şi de jaf. *Nu există o viaţă publică românească în aceşti doi ani negri. În teritoriul ocupat sunt numai ochi cari plâng şi inimi care suferă şi speră…*(...) *Nu mai e poştă, nu mai e telegraf, nu mai e drum de fier, nu mai sunt ziare. Un întuneric desăvârşit se lăsase peste teritoriul ocupat… Regim de închisoare celulară. Nu se mai ştia nimic de soarta armatei noastre, de situaţia din Moldova…* [Kiriţescu, ed.cit., p. 134]

*Cei ce-au suferit pe front sau în Moldova liberă se vor încredința că au fost alte dureri mai mari decât ale lor**: clipe de umilință crudă și de aspră durere națională – lungi ca veacurile – suferite de cei de dincoace***.

Și se vor mai încredința că aici, în iadul de foc și otravă, sufletul admirabil al rasei noastre a produs adevărați eroi civili.

*Tabloul înfiorător ce ne-a acoperit, aproape doi ani, a vădit încă o dată valoarea morală a națiunei noastre, care și-a păstrat solidar și civilizat întregul suflet, spre deosebire de **rasa cotropitoare care, tulburată de viziunea unei dominațiuni medievale imposibile, în paroxismul dezordinei și al dezorietării, și-a dezvăluit instincte primitive care scrâșneau, întregi și neatinse.*** [Din *Prefața* la *romanul trăit* „Labirintul morții”, p. 5, scrisă de Radu Portocală, viitor primar al Brăilei (1922-1925), fruntaș al liberalilor brăileni, deputat și senator, consilier regal/sfetnic al regelui Carol II; arestat și întemnițat la Sighet, unde-și găsește sfârșitul în urma torturilor.]

https://biblioteca-digitala.ro

***

De-a lungul istoriei medievale, Brăila a cunoscut mai multe arderi: **I** - la 29 iunie 1462, turcii au ars Brăila, *oraş al dacilor în care fac un comerţ mai mare decât în toate oraşele ţării*; **II** - în 1470, la 27 februarie, marţi, *în săptămâna brânzei*, Ştefan cel Mare arde târgul cu totul, vărsându-se *mare şi mult sânge*; **III –** în 1508, de către oştenii lui Rakoczi şi ai lui Mihnea cel Rău; **IV –** în 1574, Ioan Vodă cel Cumplit *dete foc, curgea pârâu în Dunăre sângele din trupurile celor omorâţi;* **V –** în decembrie 1594, Mihai, printr-un raid fulgerător, arde Brăila; **VI –** la 1659, Radu Mihai Mihnea al III-lea arde Giurgiu şi Brăila. Arderi din cauze diferite, dar însoţite de prădarea oraşului.

Puternice lupte se dau la Brăila în timpul războaielor ruso-turce: 1768-1774; 1787-1791, 1806-1812 şi 1828-1829.

În secolul al XIX-lea, Brăila cunoaşte în patru rânduri prezenţa / ocupaţia rusească: între 9 dec. 1809 şi 1812; între 12 noiembrie 1829-aprilie 1834, administraţia /ocupaţia rusească durând până la plata despăgubirilor de război de către Poartă, adică de către Principate, în valoare de 11500000 ducaţi; 22 nov. 1849-1851; 22 iulie 1853-1854.

În timpul războiului Crimeii, dezlănţuit la 21 iunie 1853, Brăila va cunoaşte, pe rând, ocupaţia mai multor ţări, care au făcut „rocada”:

1) Pătrunderea ruşilor în spaţiul de influenţă turcesc. [La 30 mai 1853, ţarul Rusiei, Nicolae I, a încercat să obţină neutralitatea binevoitoare a Austriei, propunându-i împăratului Franz Iosif ca, în contrapartidă la ocuparea de către Rusia a Principatelor, Austria să procedeze în chip similar cu Serbia şi Herţegovina.] **În preajma zilei de 22 iulie 1853, o parte din corpul V rus, comandat de generalul Engelhardt, circa 3000 de militari, a fost încartiruit în oraş: 700 în cazărmi iar restul a fost repartizat în hanuri, birturi, pe la cetăţeni şi în satele vecine.**

https://biblioteca-digitala.ro

2) După intrarea în război a Angliei şi Franţei alături de Turcia, sub presiune internaţională, trupele ruse se retrag şi Brăila este ocupată de trupe turceşti, **între iulie 1854 şi ianuarie 1855, aici staţionând regimentul I de cazaci otomani de sub comanda lui Mehmed Sadyk – paşa (polonezul Michal Czajkowski).**

3) Prin înţelegerea secretă cu Turcia din 2/14 iunie 1854 de la Boiacikdy, monarhia cezaro-crăiască îşi asigurase dreptul ca, în urma unei retrageri a Rusiei, să ocupe cele două Principate dunărene, Valahia şi Moldova. Austria era, teoretic, un ocupant strategic al Principatelor Române şi un girant al echilibrului continental. **În 1855, Brăila va încartirui şi trupele austriece, care vor fi evacuate de-abia în 30 ianuarie/10 februarie 1857.**

Aceste vremuri au fost nemurite de Petrea Creţul Şolcanu, rapsodul Brăilei, citat de Perpessicius şi Mihail Sebastian:

Săraca Brăila noastră,
Cine-o să te stăpânească,
Rusul
din ţara rusească,
Turcul
din ţara turcească,
Neamţul
din ţara nemţească ?

Cât de mari vor fi fost costurile acestor prezenţe şi regimul impus de ocupanţi, nu avem date exacte, mai multe documente referindu-se la prezenţa austriacă, care a introdus ***un regim de ocupaţie***, similar în multe privinţe cu ocupaţia germană din 1916.

Ocuparea Principatelor începe cu o proclamaţie, datată 18 august 1854, către populaţie a generalului de artilerie baron Heinrich von Hess, comandantul suprem al trupelor austrice din Principate, care promitea pace, siguranţă şi ordine... „Totuşi aştept din partea Dregătoriilor voastre tot ajutorul trebuitor în privirea încăperilor [cazării] şi aprovizionării trupelor, pentru a

https://biblioteca-digitala.ro

căror trebuinţe va urma totdeauna despăgubire eară din partea poporului linişte şi rânduială, pentru că orice turburare sau şi numai ameninţarea aceleia, prin oameni sau partide răsculătoare, se vor pedepsi cu toată asprimea Legei" (*Gazeta de Moldavia*, nr. 71/joi 9 septembrie 1854).

De fapt, arată Anton Holzer în art. „În umbra războiului Crimeii…" (din vol. *Războiul Crimeii. 150 de ani de la încheiere,* Ed. Istros, Brăila, 2006), *nu pacea, siguranţa şi ordinea au revenit în ţinuturile ocupate, ci forţa şi represiunea* (p. 246), represiunea militară şi politică, ca și infiltrarea în economia noilor regiuni. Funcţionarii de poliţie „îndoielnici" au fost înlăturaţi, s-a introdus cenzura presei, au fost interzise importul şi distribuirea tipăriturilor din străinătate. Sunt angajate iscoade pentru a controla starea de spirit a populaţiei. A fost prevăzută şi o *bine dirijată imigrare şi colonizare a unor elemente germane în Valea Dunării.* Se prevedeau şi investiţii în construcţia de drumuri şi căi ferate, în poştă şi comunicaţiile la distanţă [la 14 februarie 1855 se inaugurează la Iaşi linia telegrafică Iaşi - Viena, via Bucovina, iar la 10/22 martie, cea dintre Bucureşti şi Giurgiu], precum şi în dezvoltarea reţelei fluviale a Dunării, măsuri care confirmă că regimul de ocupaţie era gândit pentru o lungă perioadă de timp, mai mare, se vede, decât ocuparea Olteniei între anii 1718-1739.

Generalul locotenent Conte Coronini, comandantul forţei de ocupaţie, a fost obligat de conducerea de la Viena să aibă *cea mai mare grijă* în *curăţarea principatelor de elemente neloiale care căutau să submineze liniştea şi ordinea.* Drept urmare, **la începutul lui mai 1855 s-a introdus legea marţială.** Apărate de această pavăză, abuzurile militarilor împotriva civililor luaseră aşa o amploare, încât comandantul Coronini a trebuit să-i pună stavilă. Faţă de măsurile represive, s-a manifestat o stare de opoziţie generală.

Ilustrăm ocupația austriacă prin două documente... brăilene (Nae Vasilescu, 1906, p. 104-105):

https://biblioteca-digitala.ro

1) **Arhiducele Ferdinand Max, No. 172, Reg. 8 Ulani Lăudabilei Administrațiuni din Brăila**

Statul Major al Regimentului, cu primul escadron și cu o jumătate din Bateria Călăreață, merge mâine prin Silistraru, Ianca, Făurei, Cilibia, spre Buzău. Onorabila Administrațiune este deci în consecință ***rugată să aibă sigur la dispoziție, în fiecare stațiune, un număr de 60 de căruțe, precum și carne (Fleisch) pentru 240 de oameni****, în același timp, vă rog ca anexatele două scrisori de servicii, imediat să le dați la destinație, prin ștafetă.*

Colonel Debjinski *5 octombrie 1854*

Comentariu: Ordin cvasi-absurd, ce trebuia a fi executat într-o noapte... în absența mijloacelor de transport și de corespondență moderne.

2) **Departamentul Trebilor din Năuntru Cinstitei Cârmuiri a Districtului Brăila,**

Supuindu-se la cunoștință și înalta dezlegare a Măriei Sale, prea înălțatul nostru domn, cheltuiala de lei una mie cinci sute două zeci și doi, parale treizeci (1522 30/40) ce se arată prin raportul no. 11046, cerută de Maghistratul local, cu **masa ce s-a dat cu prilejul trecerei Ecs. Salle D-lui Baron de Hes** (subl. mea-I.M.), se primește adresa cinstitului secretariat al Statului, no. 3020, prin care comunică următoarea luminată rezoluțiune,

Din fondul Sfatului Orășenesc al Brăilei,

Departamentul împărtășește cinstitei cârmuiri luminata rezoluție, spre a se înțelege și a face urmare în despăgubire celor în drept.

No.6890 din 29 Octombrie 1854

Comentariu: Ne-ntrebăm dacă „trecerea” prin oraș a Comandantului suprem austriac, în afara costului mesei, n-a fost urmată de o altă despăgubire *pentru dinții ce și-au tocit mâncând ?*

https://biblioteca-digitala.ro

Breviar istoric

După prăbuşirea Rusiei şi a Ucrainei, capitulăm şi încheiem pacea ori rezistăm cu disperare?, se întreabă C. Bacalbaşa, op. cit., p. 171. În triunghiul morţii, cum propusese Berthelot, s-ar fi ajuns la distrugerea definitivă a armatei române şi punerea României la discreţia vrăjmaşului… Având încă o armată, România a putut, în octombrie 1918, să rupă tratatul de pace şi să declare război Germaniei. A putut prin urmare să redevină beligerantă şi să figureze după aceea la Congresul de pace. Şi tot mulţumită armatei sale a putut respinge invazia lui Bela Kun şi menţine Ardealul. Guvernul Brătianu demisionează, vine Averescu. Întrevedere la Focşani între Averescu şi germani. Tratativele urmează la Buftea.

7 mai 1918 - Semnarea păcii cu România!

La orele 10,58 a.m., tratatul de pace dintre Quadrupla alianţă şi România a fost semnat în sala de mâncare a palatului Cotroceni, acolo unde a avut loc Consiliul de coroană din 27/14 st. v. august 1916 care a decis declararea războiului contra Austro-Ungariei. (…) Din partea României a fost semnat de primul ministru Al. Marghiloman, ministrul de externe Arion, Excelenţa sa Papiniu, Excelenţa sa Burghelea.

DONAU-ARMEE-ZEITUNG

(Extra-Ausgabe.)

Dienstag, den 7. Mai 1918.

Der Frieden mit Rumänien unterzeichnet!

Semnarea păcei cu România!

Cotroceni, 7. 5. Heute vormittag 10 Uhr 58 Minuten wurde im Speisesaal des Schlosses Cotroceni, in dem am 27. August 1916 der Kronrat stattfand, der den Krieg gegen Oesterreich-Ungarn beschlossen, der Friedensvertrag zwischen dem Vierbund und Rumänien unterzeichnet. Nach einer kurzen Ansprache des Unterstaatssekretärs Dr. von Kühlmann wurde der Friedensvertrag von den Vertretern Deutschlands, Unterstaatssekretär Dr. von Kühlmann, Excellenz Körner, Excellenz Grieger, Oesterreichs-Ungarns zur See Bene, dem Vertreter Oesterreich-Ungarns Minister des Aeussern Baron Burian, dem bulgarischen Ministerpräsidenten Radoslawow, Finanzminister Toutschew, Excellenz Tantilow, Abgeordneten Kostow, Profesor Mätätsch, dem Vertreter Rumäniens Alexander Marghiloman, Minister des Aeussern Arion, Excellenz Papiniu, Excellenz Burghele, den Bevollmächtigten der Türkei, Minister des Aeussern Ahmed Nesseni Bey, General der Kavallerie Excellenz Ahmed Izzet Pascha, Unterstaatssekretär des Aeussern Rechad Hikmet Bey unterschrieben.

Cotroceni, 7. 5. 1918.

Azi la orele 10.58 înainte de amiază, tratatul de pace dintre Quadrupla alianţă şi România a fost semnat în sala de mâncare a palatului Cotroceni, acolo unde a avut loc consiliul de coroană din 27 (14 st. v.) August 1916 care a decis declararea războiului contra Austro-Ungariei. După o scurtă cuvîntare a subsecretarului de stat v. Kühlmann, tratatul de pace a fost semnat de către reprezentanţii germani: subsecretarul de Stat dr. v. Kühlmann, Excelenţa sa Körner, Excelenţa sa Grieger, generalul major Heil, căpitanul de marină Bene, apoi de reprezentanţii Austro-Ungariei, ministrul de externe baronul Burian precum şi de prim-ministrul Bulgariei Radoslavoff şi ministrul de finanţe Toneeff.

Au mai semnat din partea Bulgariei: Excelenţa sa Tantilow, deputatul Kostoff, profesorul Mitutei, iar din partea Rominiei: prim-ministrul Al. Marghiloman, ministrul de externe Arion, Excelenţa sa Papiniu, Excelenţa sa Burghelea şi trimisul din partea Turciei: ministrul de externe Excelenţa sa Ahmet Nessim-Bey, generalul de cavalerie Ahmet Izzet Paşa şi subsecretarul pe Stat al externelor Rechad Hikmet Bey.

https://biblioteca-digitala.ro

Pacea de la Bucureşti știrbea grav suveranitatea României, reprezentând „un faliment al dreptului” și Regele a refuzat s-o sancţioneze.

Era un *veritabil dictat-pace punică,* ce a impus României condiţii înrobitoare: Dobrogea era cedată inamicului; România beneficia de un culoar, care-i asigura accesul spre Marea Neagră; o importantă parte a zonei muntoase – în care se aflau masivele Ceahlău, Rarău, Parâng, Negoiul, Caraiman, Munţii Vrancei – în suprafaţă de 5 600 kmp, în care se aflau 131 comune şi sate, cu 724 957 locuitori, intrau în stăpânirea Austro-Ungariei; România se obliga să licenţieze pe toţi ofiţerii străini şi să sprijine trecerea trupelor Puterilor Centrale spre Odessa. Statul român era obligat să cedeze Germaniei întregul surplus de cereale. În egală măsură, Germania monopoliza şantierele navale, industria petrolului şi a lemnului. Dreptul de exploatare şi comercializare revenea unor societăţi germane (***Tratat***, p.450). **Era o pace sălbatică:** am pierdut independenţa economică, pierdeam Dunărea, o mare parte din păduri, un număr imens de vite. Germania îşi păstra în România întregul său potenţial de război, **în ţară rămânând 6 divizii germane.**

Starea de război era înlocuită cu *starea de ocupaţie.*

Bilanț după doi ani de ocupaţie

Începând cu titlul, s-a scris permanent despre ocupația germană, care includea și forțele austro-maghiare, datele despre celelalte forţe aliate, bulgară și turcă, minoritare ca număr, fiind mult mai sărace.

Ocupația era, în primul rând, germană, aceștia hotărând totul și în toate. Așa își aduce aminte Mihail Sebastian descriind culorile steagului imperial, ***Negru, alb, roșu*** (***Opere,*** vol. V, p. 106-108):

Le cunosc culorile astea. Erau în iarna lui 1917 pe toate

https://biblioteca-digitala.ro

străzile deșarte ale Brăilei ocupate, pe toate căștile și chipiurile ulanilor care ne îmbrânceau în fața brutăriilor unde făceam coadă în așteptarea celor 300 de grame de pâine zilnică, erau pe cotorul caietelor de școală, pe creioanele cumpărate de la librăria nemțească, pe timbrele poștale, pe aripile avioanelor, pe cutiile de marmeladă (...).

Priveam cu ostilitate negru – alb - roșul, ce ne invadase; era singur responsabil de tot (subl. mea-I.M.). Iar abolirea sa de către revoluția germană din noiembrie 1918 îi apare ca un act vindicativ și pentru români:

Negru – alb - roșul cădea puțin și pentru răzbunarea noastră, care trăiserăm sub teroarea lui două lungi ierni (idem).

Copilul Sebastian (9 ani) plânge la intrarea nemților în Brăila iar la retragerea lor (11 ani) ia parte la euforia generală**:** *Luni de-a rândul, am participat din plin la beția victoriei – care era și a mea pentru că era a noastră - și am jucat Hora Unirii* [*Opere,* vol. II, 2011, p.787].

„În mod curios, notează Mihai Iovănel, op. cit., p 187, Sebastian omite să pomenească detaliul că, după retragerea nemților, Brăila a fost teatrul unor ample manifestări antisemite”(v. mai jos).

***

Prezența ocupantului german în urmă cu o sută de ani era marcată de existența Cimitirului evanghelic-luteran, situat la Bariera Sf. Constantin, în vecinătatea imobilului în care funcționa Serviciul salubrității. Deși îl folosea încă din 1802, comunitatea obținuse drept de folosință și administrație în urma petiției nr. 27140/1940, rezolvată operativ prin Deciziunea no. 368 din 1 octombrie 1940 a Primăriei, sancționată de Ministerul Afacerilor Interne la 3 ianuarie 1941, cu mențiunea că terenul rămâne în proprietatea Comunei, astfel că, „la orice eventuală încetare a înmormântărilor și abandonare a acestui cimitir de

https://biblioteca-digitala.ro

către numita comunitate, terenul va reveni deplin drept și fără nici o formalitate în folosința deplină a Muncipiului Brăila”.

Aici fuseseră înhumați soldații germani căzuți în războiul prim mondial.

Comunitatea evanghelico-luterană, după înfrângerea Germaniei în cel de-al II-lea război mondial, va dispărea. Încetând și înmormântările, terenul revine Primăriei, care dezafectează cimitirul construind un cămin de copii. (Ulterior, și Biserica evanghelică va trece în folosința eparhiei ortodoxe, primind hramul „Sf. Spiridon cel Vechi”.)

Prin dezafectare, cimitirul soldaților germani va fi restaurat în 1970 în cartierul Nedelcu Chercea: ***Deutscher Soldatenfriedhof, 1914 - 1918; 1939 - 1945. Brăila. Cimitir de ostași Germani***, întreţinut anual de ostași germani. Se află în evidenţe un număr de 3278 de nume ale militarilor germani căzuţi în luptele de la Dunărea de Jos.

Pe un grandios monument, situat în partea din spate a cimitirului**,** a fost amplasată o placă comemorativă din aluminiu dur pe care s-a scris: *În acest cimitir se odihnesc (ostașii germani) morți, din primul şi al doilea război mondial.* Acum trei ani, placa a fost furată.

Un număr de 75 de morminte, aşezate într-o perfectă aliniere, adăpostesc rămăşiţele pământeşti ale unor ofiţeri şi soldaţi cunoscuţi şi necunoscuţi. Lângă monument se află o groapă comună unde sunt îngropaţi ceilalţi ostaşi germani, mulţi dintre ei nominalizaţi.

Una din cele 75 de cruci cu inscripția *Unbekannter Soldat* - Soldat necunoscut

https://biblioteca-digitala.ro

Bulgarii.
Atitudinea antiromânească a coloniei bulgare

Precum Nicu H. S. Ivanof, aflat în stare de judecată la 12 dec. 1919, bulgar de origine, supus otoman, internat ca supus al unei ţări cu care eram în război, eliberat începutul lui 1918, mulți bulgari afirmau: *Aici nu mai este România, e pământ bulgăresc, bulgarii sunt stăpâni, avem comandantura noastră.* [dosar 62/1919] și, în consecință, foloseau timbre bulgărești.

https://biblioteca-digitala.ro

Traducere text: *În ziua numelui marelui nostru Țar, la ieșirea din biserica din orașul Brăila, 30 mai 1917.*

Învinsă în războaiele balcanice, când, în urma Păcii de la Bucureşti, 16-28 iulie 1913, Bulgaria, care considera că Dobrogea, restituită României în 1878, e pământ bulgăresc, a pierdut şi Cadrilaterul (judeţele Durostor şi Caliacra).

Dacă soldaţii celorlalte armate s-au purtat relativ civilizat, bulgarii au avut *o purtare sălbatecă,* instaurând o adevărată *teroare. Năvălind cu o ură de moarte, sugestionaţi de o propagandă patriotică fără frâu,* au dat glas răzbunării (*C. Bacalbaşa , op. cit., p. 44 squ.*)**. *Cea dintâi preocupare a lor a fost să necinstească tot*,** încât**, *dacă ar fi omorât, purtarea lor ar fi fost mai mult iertată decât ceea ce au făcut. Toate femeile câte le-au ieşit în cale, tinere ori bătrâne, toţi băieţii, oameni bătrâni, chiar şi preoţii au fost violaţi.***

În plus, bulgarii au luat documente de la Academie sub cuvânt că erau slave şi au furat moaştele Sf. Dumitru Basarabov, pe motiv că e de origine bulgar. Moaştele au fost readuse însă înainte de a trece Dunărea (C. Bacalbaşa, op. cit., p.169).

https://biblioteca-digitala.ro

Aceeaşi sălbăticie au dovedit-o şi la Brăila, după instalare, trecând la jafuri şi vandalisme. *În prima noapte, magazinele de pe strada Regală, unde au fost chiar şi victime. Depozitul de mărfuri (din str. Plevnei nr.186) cumpărate de Primărie de la Intendenţa armatei române a fostă o ţintă consistentă pentru barbariile bulgarilor. Clădirea a fost spartă de parcă nu era din beton armat iar masivele uşi metalice, considerate invulnerabile, au fost smulse de parcă ar fi fost făcute din scânduri* (Mircea Vasiliu, lucr. cit., p. 69), sustrăgându-se mărfuri în valoare de 33588,65 lei: 50 kg zahăr cubic, 15939 kg zahăr tos ș.a.

Au spart şi depozitul „Crucea Roşie", de unde au furat, în miezul zilei, pături, cearşafuri, feţe de pernă, fiind potoliţi doar de intervenţia Comandanturii Germane. La solicitarea Primăriei au fost deschise anchete, dar fără nici un rezultat, deoarece, după cum a mărturisit locotenentul Komorov, delegatul armatei germane la Primărie, **jafurile bulgarilor fuseseră permise ca răsplată pentru devotamentul soldaţilor bulgari în luptele la care au participat** (v. M. Vasiliu, *ibidem*).

Ordinul telegrafic cifrat nr. 74536/918 al Min. de Interne cuprinde toate violenţele, silniciile, jafurile şi distrugerile săvârşite de armatele bulgare sub nume de rechiziţii.

O atitudine neloială faţă de România şi faţă de Brăila, gazdă a redeşteptării naţionale bulgăreşti, începând cu mişcările din anii 1841-1843, în puternica colonie din Brăila luând naştere şi viitoarea Academie bulgară, aşa cum citim pe placa memorială din curtea bisericii bulgăreşti.

Lipsa de loialitate rezultă nu din gestul trimiterii telegramei, ci din atitudinea exprimată în textul boldat.

6 martie 1917, răspunsul Ţarului Ferdinand la telegrama de felicitare cu ocazia aniversării naşterii sale

CAPITALA SOFIA, Comandamentului imperial

Palatul Ţarului pentru Preşedintele coloniei bulgare, Brăila.

https://biblioteca-digitala.ro

Cele mai sincere mulţumiri coloniei bulgare pentru credincioasele şi patrioticele felicitări, care m-au mişcat foarte mult. Ţ a r u l

Telegrama de felicitare avea următorul text:

Majestăţii Sale, Ţarul Tuturor Bulgarilor,

Recunoscători şi fericiţi că anul acesta am înălţat în libertate rugăciunile noastre celui Atotputernic, cu ocazia aniversării zilei de naştere a Majestăţii Voastre, **noi, bulgarii, rămaşi neinternaţi din oraşul Brăila**, aducem Majestăţii Voastre cele mai credincioase urări de fericire pentru o viaţă lungă şi domnie fericită.

Dumnezeu să întărească pe Majestatea Voastră pentru a face fericiţi cu înţeleapta guvernare a Majestăţii Voastră şi pe acei bulgari care **cu dragoste ascunsă sărbătoresc ziua de astăzi şi triumful eroicei armate a ţării noastre.**

Colonia bulgară Brăila

Au mai adresat telegrame de felicitare: Guvernul german, dl. General comandant Hindenburg, general Kosch, conducătorul Armatei de la Dunăre și generalul comandant v. Mackensen, care a menționat contribuţia Bulgariei la **"pedeapsa meritată" aplicată României.**

În ziua de 31 mai 1917, citim în *Donau Armée Zeitung,* **o serbare reuşită** din toate punctele de vedere a fost organizată ieri de trupele bulgare şi de colonia bulgară din Brăila **în onoarea onomasticii ţarului Ferdinand.** La serbare au luat parte: generalul-major Kantardjieff, comandantul unei divizii bulgare, precum şi alţi ofiţeri şi deputaţiuni numeroase ale trupelor. Serbarea a început cu un serviciu divin de mulţumire în biserica bulgară (v. FOTO), după terminarea căruia participanţii au pornit cu parada spre Piaţa Sfinţii Archangheli. Aci a fost înălţat un altar de câmp cu tabloul ţarului Ferdinand şi s-a ţinut un Te Deum solemn în mijlocul trupelor aşezate în careu. [...]

https://biblioteca-digitala.ro

Ocupanţii turci - Dosarele 102 şi 119 / 1916

Pe 6/19 ianuarie de Bobotează, zăpada acoperă pământul şi se lasă un ger înspăimântător.

Veniţi din ţinuturi călduroase, armata turcă era aproape dezbrăcată.

Turcii, în tunici, degeraţi, aduşi legaţi de cai până la spitale. Cei mai mulţi au murit, neavând cel puţin consolaţia soldatului care moare în luptă.(N. Petrovici, p.149-152).

Tabloul acesta apocaliptic a fost evocat și de Mihail Sebastian în ziarul *Cuvântul,* din 14 ianuarie 1933: *Treceau în fiecare zi, pe bulevard, care cu boi, ducând stive înalte, cenuşii, de trupuri îngheţate. La început, păreau să fie arbori retezaţi, butuci negri, despuiaţi de coajă. Nu. Erau soldaţi turci, înlemniţi în posturi, cu mâna pe puşcă, acoperiţi de zăpadă şi ucişi de ger. Priveam spectacolul cu oarecare curiozitate, complet netulburat de defilarea aceea a morţii. Pentru că nu era o moarte adevărată în acele corpuri ţepene. Ci, mai degrabă, o trecere în mineral, o transformare în piatră şi lemn, de unde ideea de suferinţă sau de agonie era exclusă.*

Mulţi dezertori. Turcii se instalaseră în grădina Monumentului şi pădurea Lacul Sărat, care au fost devastate pentru a se încălzi.

26 ianuarie 1917 - Grădinarul şef E. Anuşca reclamă tăierea arborilor de către trupele turceşti pentru a le vinde localnicilor. Le cer şi bani ca să le permită tăierea.

27 ianuarie 1917 - Soldaţii turci, câte 15-20 în grup, iau abuziv pâine cu sacii, pe care o plătesc legal, pentru ca apoi să o vândă cu un preţ dublu. Sparg geamurile, dacă nu deschid brutăria.

2 februarie 1917 - Turcii ocupă Institutul Romaşcan pentru postul de telefonie, caz reclamat de directoarea Institutului.

https://biblioteca-digitala.ro

26 februarie 1917 - Ocolul silvic reclamă tăierea pădurii din Lacul Sărat (unde se aflau cazaţi).

29 martie 1917 - Turcii au ridicat cele două tunuri vechi aşezate în faţa Agenţiei fluviale scoase dintr-un vas de război otoman, scufundat în Dunăre, între Ghecet şi Măcin, în timpul războiului ruso-turc din anii 1877-1878. Aceştia copiază astfel ridicarea celor două tunuri de la statuia lui Mihai Viteazul din Piaţa Universităţii din Bucureşti.

martie 1917 - Umiliţi şi jigniţi în mândria lor naţională, **generalul turc Hilmi Paşa a dărâmat Monumentul, luând tunurile.**

Monumentul istoric din Grădina Monumentului construit în amintirea luptelor cu turcii în anul 1828, format dintr-un soclu de piatră granit, cu patru feţe în formă de piramidă cu 4 tunuri la colţuri, cu 4 plăci mari de bronz pe care erau inscripţii cu luptele ce le-au dat, cu o coloană de bronz la vârf cu semilună străpunsă de cruce.

Numele generic de Monument a fost transferat Parcului.

Deşi nu muriseră pe câmpul de luptă, osemintele acestor soldaţi se află în **Cimitirul Eroilor Turci,** situat pe şos. Focşani, reconstruit în 1936 de Comitetul judeţean al Societăţii „Cultul

https://biblioteca-digitala.ro

Eroilor" Brăila, sub preşedinţia generalului Nicolae Ciupercă, comandantul Diviziei 10, cu ajutorul Legaţiei Turciei-Bucureşti, prin strămutarea din zona cimitirelor de la Podul Brăiliţa.

În cimitir se află eroii turci căzuţi în luptele din 1916-1919. Douăsprezece morminte se află de o parte şi cealaltă a monumentului ridicat în cinstea eroilor turci. Într-o groapă comună de lângă monument se află osemintele a **742 de turci** din Corpul 6 Armată Turc, căzuţi în perioada 1916-1917. Aici, concetăţenii de etnie turcă şi reprezentanţii Uniunii Democratice a Turcilor din România, filiala locală, serbează în fiecare an, la 18 martie, Ziua Eroilor.

Starea de spirit a brăilenilor

Cei doi ani de neutralitate au afectat grav comerțul brăilean prin închiderea Dardanelelor, exportul cerealelor pe calea ferată, doar cu Austro-Ungaria și Germania, desfășurându-se cu mare greutate și în cantități mici.

Nu și dorința de reîntregire a neamului, astfel că, la 8 / 20 martie 1915, peste 10000 de oameni cer intrarea în război pentru realizarea unităţii naţionale depline. Participă V. Lucaciu, N. Filipescu, Em. Antonescu. Ultimele cuvinte din discursul fruntașului conservator Nicu Filipescu: *Să cerem guvernului să nu mai ezite. Gornistul să sune asaltul* prin aclamațiunile celor peste 10 mii de oameni au dat măsura cugetării și simțirii brăilenilor. Iar, pe 18 / 30 octombrie, acelaşi an, în sala *Carpaţi,* vorbesc Nicu Filipescu, Leonte Moldovan, B. Ştefănescu-Delavrancea, dr.Vasile Demetrescu-Brăila ş.a. Adeziunea pentru Antantă reiese și din atribuirea numelui de „Delavrancea", marele patriot și orator român, Pieții Poligon, nume păstrat în perioada interbelică. Cu ocazia dezbaterilor parlamentare din decembrie 1915, înflăcărații deputați brăileni Leonte Moldovan și dr. V. Demetrescu-Brăila, pledând pentru intrarea României în război, *au stârnit admirațiunea și felicitările întregii Camere.*

https://biblioteca-digitala.ro

Titlurile editorialelor sunt elocvente: *Ardealul; S-apropie momentul; Nemernicii* (demască presa aservită); *Germenii desbinărei* (vizează pe filogermanii P.P. Carp, Al. Marghiloman și Titu Maiorescu); *Încotro?; Mergem?... Unde?... Când?...; Verdun - mormântul visurilor nemțești; Austro - Hungaria delenda est!; Momentul românesc - La Verdun, betonul a putut fi frânt de obuzele germane, sufletul francez, însă nu!; Ceasul României a sunat! Sună deci goarna!; Alea jacta est! Aliații au luat ofensiva. De astă dată nimeni nu ne mai poate opri. Războiul nostru începe! Destinul trebuie să-și urmeze firul* etc. Chiar și poezia devine instrument de luptă. Cităm câte două strofe din ziarul *Brăila nouă,* 3 și 12 aprilie 1915, semnate ***Ibr.:***

KAIZERUL

(...) Un singur dor, în tot momentul
Te-mbujorează la obraz;
Ai vrea precum te crezi viteaz
Să-neci în sânge continentul…

În van e dorul tău năpraznic…
Au încercat și alți nebuni,
Cel mult doar tu poți să te-neci
În sângele vărsat zadarnic.

La Turda

(...) La ce să mai vorbim de-a surda!
Priceapă-ne și ăi mai mari:
Decât cu frații sub maghiari,
Mai bine morți în câmp la Turda.

Și să mai știe încă bine
Că moartea unui dorobanț
Va fi plătită pân-la sfanț
Cu douăzeci de vieți străine.

https://biblioteca-digitala.ro

Același entuziasm s-a manifestat la intrarea României în război, 14 / 27 august 1916, și trecerea armatei române în Transilvania, clopotele bisericilor și sirenele fabricilor și vaselor din port marcând bucuria intrării în războiul de reîntregire. Se cânta *Deșteaptă-te, române* de către toată lumea ieșită în stradă (Mircea Vasiliu, op. cit., p. 59).

Intrarea în război înseamnă însă și încetarea aproape totală a comerțului, atât pe calea ferată prin Transilvania, cât și pe calea apei prin blocarea Dardanelelor. Prin rechiziționarea trenurilor, orașul nu se mai putea aproviziona. Lipseau lemnele și iarna se apropia, lipseau chiar porumbul și grâul. După dezastrul de la Turtucaia, se trăiește cu teama ocupației și cu afluxul refugiaților din Dobrogea și zona Câmpiei Române, care dublaseră populația orașului.

Au urmat anii de robie germană, în care, în ciuda greutăților, brăilenii și-au devedit patriotismul prin **entuziasmul ce marca sosirea demobilizaţilor, după încheierea Păcii de la Buftea, primiţi cu urale şi manifestaţiuni de bucurie.** Urmarea: germanii dau o ordonanţă prin care interzic „îngrămădirile, manifestaţiile şi însoţirea în grupuri a soldaţilor români demobilizaţi”(vezi cap. *Starea de spirit*).

A venit și ziua eliberării de sub jugul german.

După capitularea Bulgariei (25 septembrie 1918, Salonic) şi apropiata trecere a Dunării de către armatele aliate, armata de ocupaţie a Brăilei şi de pe frontul Siretului a început retragerea, mai mult noaptea. Pentru a masca cât mai bine retragerea, nu încetează a da semne de viaţă prin acte administrative, ultima ordonanţă a Comandanturii Imperiale Germane, din 8 noiembrie, interzicând accesul particularilor în Port, între depozitul de petrol din nord şi extremitatea Bd. Carol din sud.

În absența presei cotidiene (primul ziar apărut după eliberare, ***Dreptatea Brăilei***, în 12 decembrie), apelăm la două mărturii memorialistice:

https://biblioteca-digitala.ro

1) **S. Semilian, art. cit., p**. 156: La 10 **octombrie (sic!)** 1918, ultimele unităţi ale armatei de ocupaţie părăsesc în grabă oraşul iar în după amiaza zilei de 11 **octombrie (!)** , Brăila primeşte cu entuziasm întâile unităţi ale armatei române: un batalion din reg. 10 vânători şi o baterie din reg. 7 artilerie.

2) N. Petrovici, p. 176-177, din a cărui relatare „entuziasmul" lipsește.

„Dar iată, se aud goarnele militare dinspre bariera Galaţi. De 2 ani n-am mai auzit o trompetă militară, căci nemţii le înlocuise cu fluiere dizgraţioase şi sinistre.

Speram că va fi un regiment. Dar n-a sosit decât o companie de infanterie!

În ce hal! Zdrenţăroasă, murdară, abia încălţată, *dar cu atât mai glorioasă.*

Ce vrei, se întorcea din război şi timp de 2 ani de zile Statul Român abia mai avea cu ce să-i îmbrace. Apoi drumul de la Galați la Brăila pe jos prin balta Vădeni, prin gârle și noroaie, nu putea fi decât dificil şi murdar. […]

Dar oricum, era armata noastră.

Ceea ce ne-a surprins însă şi ceea ce ne-a durut până în adâncul sufletului a fost indiferenţa mulţimii.

Curioşii se strânseseră la auzul gorniştilor, dar erau mai toţi de prin prăvăliile din str. Galaţi şi Piaţa D. Ionescu, dintre care mulţi fiind ovrei, regretau plecarea nemţilor.

Nicio manifestare de bucurie din partea acestei mulţimi, nici un hura!

Şi bieţii soldaţi români, deşi veneau din alt teritoriu românesc liber, se aşteptau ca brăilenii să manifeste mai multă dragoste pentru armata de altădată, după 2 ani de stăpânire străină.

Să se fi tocit atât de mult sentimentul patriotic, în timpul celor 2 ani de sclavie? Aceasta nu e posibil. Cred mai degrabă că populaţiunea majoritară de prin aceste străzi centrale ale

https://biblioteca-digitala.ro

Brăilei, *fiind de origine străină*, nu putea simţi acea electrizare pe care o simţim noi când vedem o trupă de soldaţi în marş sau o paradă, emoţionându-ne adesea până la lacrimi, *pentru că nu era armata lor.*[…]

Dar, în fine armata română şi-a făcut intrarea în Brăila. Teritoriul ocupat a fost evacuat de inamic iar ***viaţa liberă a Brăilei reîncepe în noiembrie 1918***".

Deci, la 11 noiembrie 1918, eram liberi, după 2 ani de sclavie! Viaţa liberă reîncepea!

3) Reproducem câteva rânduri din impresiile lui State Teodorescu, director-proprietar al ziarului *Dreptatea Brăilei*, revenit de pe front, publicate în primul număr amintit și purtând data de 8 decembrie 1918: *Demobilizat, am venit în teritoriul ocupat cu dorul de a vedea rude, prieteni, cunoscuți și pământul mult iubit, unde m-am născut. Când, ce să vezi, dezamăgire. Lăsasem oameni cinstiți și am găsit tâlhari, lăsasem femei și fete cinstite și le-am găsit în marea lor majoritate prostituate, înscriind în registrele lor particulare: turci, bulgari, austriaci, unguri și germani și în loc să fim primiți mobilizații cu flori și vorbe bune, am fost primiți cu dispreț de parcă veneam de la ocne la expirarea pedepsei; mai mult, unii din demobilizați au fost asasinați de femeile lor, că de ce s-au întors să le strice dragostea.* Este o viziune sumbră care exprimă, în culori negre, dezamăgirea, așa cum o descria și Cezar Petrescu în romanul *Întunecare.*

Vandalisme la schimbarea regimului

După retragerea armatei ruse în decembrie 1916, în lipsa unei autorităţi legitime (primarul Nestor Filotte, prefectul Nicolae Ionescu, șeful Poliției Florian Cristescu se refugiaseră în Moldova), au loc numeroase jafuri (N. Petrovici, lucr. cit., p. 21):

https://biblioteca-digitala.ro

Vandalismele au şi început la Periferie. Drojdia oraşului, ştiindu-se fără stăpân, a devastat cazărmile şi gara Brăila, imediat ce au fost evacuate… Întreaga cazarmă a Regimentului 38 Infanterie, unde fuseseră abandonate mari cantităţi de cartofi, era devastată. Nu existau uşi, nu existau ferestre; chiar tocurile de la uşi şi ferestre erau scoase; în unele camere şi duşumelele. (…)Gara la fel a fost devastată. Nici o bucată de uşă ori fereastră nu mai exista. Îţi făcea impresia că a fost incendiată, dar cu acoperişul intact. Şcoala Evanghelică Germană din oraş, de asemenea, a fost prădată de tot mobilierul său. [Explicaţia: populaţiunea mărginaşă era săracă şi lipsită de lemne.]

Acest jaf constituie şi **obiectul primei înştiinţări a Comandanturii Imperiale Germane:**

În zilele de 5 şi 6 ianuarie (stil nou, 23-24 dec., stil vechi), populaţiunea acestui oraş a jefuit într-un mod nemaipomenit construcţiile Gării din Brăila. ***Se ordonă prin aceasta ca lucrurile furate să fie restituite în ziua de 13 crt. în localul staţiunii.***

Oricine va fi găsit după această zi, posedând obiecte sau unelte ce au aparţinut gării se expune la cele mai severe pedepse.

[…] **Istoria se repetă şi pe fundalul retragerii germanilor în noiembrie 1918, la Bucureşti, dar şi în Brăila, „libertatea” începe cu alt jaf.**

C. Bacalbaşa, op. cit., p.241 - **Ultima zi sub germani**

„Ultimii germani cari pleacă sunt atacaţi de grupuri răzleţe de femei şi copii. Germanii trag în mai multe puncte şi omoară câteva femei şi câţiva copii.

Drept răzbunare pentru pierderile suferite, această populaţie se dedă la o furioasă operaţie de jefuire asupra depozitelor de mărfuri dimprejurul Capitalei. În câteva ore depozite mari sunt jefuite, mărfurile împărţite şi un număr de speculanţi creează depozite la rândul lor.

https://biblioteca-digitala.ro

O parte a populaţiei atacă cartierele evreieşti şi pe evrei. Magazinele sunt devastate, câţiva evrei sunt bătuţi, mai ales sunt atacaţi acei evrei cari sub ocupaţie au slujit pe germani".

Aceleaşi fapte se întâlnesc şi la Brăila.

La 18 noiembrie 1918, încep reclamaţiunile la Primărie din partea celor cari au suferit pagube în timpul ocupaţiunii, cărora li se adaugă reclamaţiile celor devastaţi în zilele de 10-11 noiembrie [Dosar 76/1918, f. 25, Prefectură, relativ la „Retragerea trupelor de ocupaţie. Menţinerea ordinei. Ordonanţe. Rechiziţii. Devastări. Distrugeri făcute în momentul retragerii"].

Reclamaţia dlui **Zaharia Abramovici**, angrosist din Brăila, Calea Victoriei no. 8, privitor la „atacarea şi devastarea depozitului său", cu ocazia „manifestărilor şi devastărilor ce s-au făcut în oraş", în ziua de 11 noiembrie 1918, orele 2-3 p.m., când a suferit o **pagubă de 87 750 lei**, din care 76000 lei reprezentând băuturi, şi anume: 300 vedre vin a 40 lei vadra, total 12000 lei (4 lei/litrul); 120 vedre rachiu a 120 lei vadra, total 14400 lei (12 lei/litrul) şi 800 litri spirt, total 49600 lei (62 lei/ litrul, probabil alcool dublu rafinat, în terminologia actuală, transformat în rachiu, prin utilizarea esenţelor de rachiuri în valoare de 2000 lei, distruse cu aceeaşi ocazie).

Paguba reclamată este inserată în „tabloul celor **59** de persoane care au suferit de pe urma devastărilor produse în recentele turburări" înaintat de Poliţie Prefectului, General Văitoianu (rezoluţie: *Cele legale*), unde se indică şi natura devastării (de ex. la nr. 1-prăvălie şi băcănie; nr. 25-70 lei şi un ceas de aur de buzunar; nr. 56-stricăciuni la casă). Fără alte precizări, la nr. 27- *Comunitatea Israelită*, Bd. Carol 90, unde se mai afla şi o persoană. Numele şi prenumele celor din tabel indică originea israelită.

„Jafurile" din Bucureşti şi Brăila au fost cercetate şi adnotate de istoricul Carol Iancu:

https://biblioteca-digitala.ro

1) *Extras dintr-un memoriu adresat M.S. Regele României la 2 decembrie 1918 de către Uniunea Evreilor Pământeni cu privire la devastările antisemite*, **extras parvenit M.A.E. francez în limba franceză, retradus de Carol Iancu, textul original românesc nefiind găsit.**

Faptele petrecute la Brăila sunt încă şi mai dureroase.

Sinagoga Razviller a fost jefuită iar diferite obiecte de cult distruse.

Nici mormintele nu au scăpat de profanare. Cimitirul evreiesc a fost devastat cu o barbarie arareori semnalată în istorie, capela cimitirului jefuită, monumentele răsturnate. În oraş, 61 de familii au fost complet spoliate; unele nu au mai avut nici măcar o cămaşă sau o pernă unde să pună capul. Pagubele depăşesc 1 200 000 lei (p.188). [din vol. *Lupta internaţională pentru emanciparea evreilor din România. Documente şi mărturii,* vol. I (1913-1919), Editura Hasefer, Bucureşti, 2004, traducere Ţicu Goldstein]

2) Comentariul extrasului de mai sus [în vol. *Emanciparea evreilor din România. 1913-1919,* Editura Hasefer, Bucureşti, 1998, p.114]:

Tulburări au avut loc şi la Brăila, unde au fost jefuite şi devastate şaizeci de prăvălii şi case evreieşti. Jafurile au durat o săptămâna întreagă (11-18 noiembrie 1918), potrivit raportului întocmit chiar de comandantul militar al oraşului, maiorul Tonciovici, şi au afectat mai mult străzi comerciale (Plevnei, Carol, Victoriei, Griviţa, Călăraşi, Ştefan cel Mare, Cuza etc.). Huliganii au atacat, în plus, sinagoga Razeviller, care a fost complet devastată, obiectele de cult profanate, iar în cimitirul evreiesc pietrele tombale răsturnate şi mormintele pângărite. Pagubele au fost evaluate la 1222474 de franci. U.E.P. a depus imediat un memoriu la guvern şi la monarh pentru a protesta energic împotriva devastărilor antisemite, consecinţă a unei îndelungate politici de opresiune dusă de autorităţi, pe care nu a ezitat să o denunţe.

https://biblioteca-digitala.ro

Relatarea unor astfel de jafuri, previzibile în absenţa unei autorităţi, poate continua cu un extras vizând „dezordinea" din **august 1944**, anticipată de Mihail Sebastian în broşura „ARMATA ROŞIE VINE" (Mihai Iovănel, *Evreul improbabil. Mihai Sebastian: o monografie ideologică,* Editura *Cartea Românească,* Bucureşti, 2012, p.290), capitolul *Momentul de trecere. Năvala mahalalelor: (...)Societatea românească, în care diferenţele de stare socială sunt mai dureroase şi mai izbitoare decât oriunde, se teme de năvala mahalalelor, de asaltul servitorimii, de prada şi desmăţul borfaşilor şi declasaţilor de tot soiul. Există, dincolo de massele muncitoare, o lume în zdrenţe, pe care proletariatul adevărat a denumit-o: „Lumpen proletariat". **Pretutindeni, în momentele de clătinare socială, toată această „scursoare" a societăţii încearcă să iasă afară la jaf***-subl. mea, I.M**.** (…).

Nu altfel s-au întâmplat lucrurile la Brăila, în decembrie 1989, când a fost devastată „Casa albă", sediul partidului şi administraţiei, „scursoarea" cărând covoare şi televizoare, dar şi alimente şi băuturi. QED !

Jaf fără margini, organizat în detalii

Teritoriul ocupat a fost supus de către inamic unui regim de teroare şi unei enorme spolieri, fără margini (Tratat *Istoria Românilor,* vol. VII, tom II, Bucureşti, Editura Enciclopedică, 2003, p.435).

Ocupaţia militară a două treimi din teritoriul României de către Puterile Centrale, instalată încă din toamna anului 1916, a fost una din cele mai grele forme de dominaţie străină pe care le-a cunoscut poporul român în cursul istoriei sale. Regimul a fost terorist iar jaful organizat în detalii (*idem,* p. 450).

https://biblioteca-digitala.ro

A) Bancnotele de la Sibiu sau Banii armatei lui Mackensen - O escrocherie sau, în limbajul actual, o inginerie financiară -

Ocupantul a supus România la plata unor contribuţii de război de 750 milioane lei sub forma a trei împrumuturi succesive, la care a obligat judeţele, pentru acoperirea cheltuielilor ad-tive.

Pentru a masca confiscarea sub aparenţa unor cumpărături cinstite, în 29 oct. 1916 (cu mai mult de o lună înainte de ocuparea Bucureştiului !), Consiliul de război de la Berlin a ordonat **tipărirea unei emisiuni de hârtie monedă română sub egida Băncii Generale Române, întreprindere financiară din România cu capital majoritar german, înfiinţată în 1895 (Kirițescu, p. 188). Emisiunea de bani de război s-a făcut conform principiului:** ***Dacă trebuie dezorganizat un sistem bănesc, acesta trebuie să fie sistemul bănesc al ţării ocupate, şi nu al ocupantului.***

Biletele, în valoare de 0,25; 0,50;1;2;5;20;100 şi 1000 lei bucata, purtau inscripţia: *acoperite printr-un depozit în numerar la Banca Imperiului German, Berlin.* În realitate, acest depozit, în valoare de 450 milioane lei, era proprietatea celei dintâi, neputând fi confiscat spre a garanta emisiunea. Aceste bilete nu au fost bancnote adevărate, dar au fost folosite ca mijloc de plată de toate casieriile statului, având acoperirea nu în aur (nu puteau fi schimbate în mărci de aur), ci prin punerea drept gaj a bunurilor industriale şi agricole.

https://biblioteca-digitala.ro

Acest mijloc de plată, creat de nemţi pentru teritoriul ocupat, chiar dacă a fost emis pe baza unui privilegiu special şi acoperit printr-un depozit în numerar la Banca Imperială Germană (ReichsBank), la cursul de 80 mărci imperiale pentru 100 lei, **prevedea ca *rambursarea sa să fie suportată de către guvernul român***. Depozitul de la Berlin putea fi utilizat doar cu acceptul Cancelarului. Întrucât, la finalul războiului, acest depozit revenea celor care l-au depus, putem considera că **armata germană cumpăra gratis orice în teritoriul ocupat.** În plus, emisiunea era ilimitată, nepăstrând raportul obişnuit între acoperire şi circulaţia fiduciară, încât nu exista nicio garanţie pentru valoarea reală a hârtiei aruncate de ocupant pe piaţa internă a teritoriului ocupat şi impusă locuitorilor cu curs forţat.

Singura garanţie reală – siguranţa că, la sfârşitul războiului, statul român va fi silit să recunoască emisiunea şi s-o răscumpere, luând asupra sa acoperirea tuturor cheltuielilor şi cumpărăturilor făcute de ocupant în timpul ocupaţiei. În caz contrar, s-ar fi suprimat bogăţia propriilor ei supuşi. Cu aceşti bani, se acopereau toate cheltuielile armatei de ocupaţie, plăţile funcţionarilor, munca ţăranilor şi lucrătorilor, recolta.

Vastă escrocherie financiară: având aerul că plătesc, puneau în socoteala României plata tuturor materialelor cu care prădau ţara şi a tuturor serviciilor la care obligau pe români.

Tipărirea acestor bancnote a început la Berlin la 31 octombrie 1916 iar la 18 ianuarie 1917, Mackensen a emis o ordonanţă către populaţie în care anunţa obligativitatea acceptării acestor bilete ca mijloc legal de plată, bancnotele apărând în circulaţie a doua zi, Berlinul trimiţând în rate, în cei doi ani de ocupaţie, **2 283 650 000 lei din această monedă, adevărată contribuţie de război impusă ţării.**

Concluzie. Statul Major Economic German a organizat exploatarea resurselor de materii prime existente

https://biblioteca-digitala.ro

în România. Dar procurarea acestor resurse nu s-a făcut prin plata cu bani germani, aşa cum s-a procedat în teritoriile ocupate din Franţa şi Belgia, ajungându-se la o depreciere semnificativă a mărcii imperiale, ci prin impunerea de contribuţii de război colective asupra oraşelor şi comunelor româneşti.

B) Exploatarea resurselor de materii prime existente în România.

Statul major economic german (Wirtschaftstab), prin organele sale auxiliare locale, a controlat exploatarea întregului teritoriu. Au fost rechiziţionate şi transportate peste graniţă maşinile, stocurile de produse agricole, obiecte de îmbrăcăminte. **În cei doi ani cât a durat ocupaţia, au fost scoase din ţară: 1 273 182 tone grâu, 495 370 tone porumb, 94 613 tone de cereale şi leguminoase, 262 592 tone de alte alimente şi furaje, 36 148 tone de oleaginoase etc. Ocupanţii au luat 530 345 cai, 641 617 bovine, 37. 205 980 oi, 3 560 812 porci, în afara produselor consumate de armata de ocupaţie şi de pachetele trimise în patrie** (**Tratat**, vol VIII, tom. II, ed. cit., p.450) .

„În noiembrie/decembrie 1918, un efectiv de aproape 200 000 de oameni a părăsit o țară pe deplin sărărcită, din care fuseseră transportate în Germania și Austria, pe timpul ocupației, 2,30 mil. de tone de alimente și nutreț, la care se adăugau 100 000 de vagoane de cereale, pastăi, pește și articole de lux. Câmpurile petrolifere din România, de o importanță vitală pentru Puterile Centrale, au furnizat în total 1 478 765 tone țiței, din care în Germania au ajuns 889 944. Nu degeaba Mackensen mărturisea: *N-aș vrea să fiu ministru de finanțe al României în deceniile următoare, dar nici contribuabil român”* (Manuel Stănescu, art. cit. pag.11). Această mărturisire era dublată de o constatare plină de amărăciune: *Am venit în România cu o armată onestă și sănătoasă și plec cu una necinstită și bolnavă*, vizând infestarea cu microbul mitei și ravagiile sifilisului.

Calculele care au în vedere **distrugerile provocate de**

https://biblioteca-digitala.ro

război, prezentate Comisiei reparaţiilor, s-au ridicat la 17 722 307 999 franci aur.

Pe lângă dureroasele pierderi de vieţi omeneşti, România suferise însemnate pierderi materiale, evaluate la 31 miliarde lei aur. Prin *Acordul de la Spa* (16 iulie 1920) ni s-a acordat doar o despăgubire de 1 320 000 000 lei aur, din totalul reparaţiilor germane, din care, până în anul 1925, primise numai 38 951 354 mărci aur.

Pentru stabilirea pagubelor, se înfiinţase **Comisiunea RRR** - Reconstituirea Regiunilor Dăunate de Război. Documentele pentru Comisia de desdăunare de la Min. de Interne, după centralizare, erau înaintate şi **Delegaţiunii române la Conferinţa de pace pentru învederarea daunelor suferite de administraţie.**

Evidenţe se realizaseră şi-n timpul ocupaţiei.

Daune suferite de Primăria Brăila prin ocupaţiune (N.Petrovici, p.172-174)

* Dosar 87/1916, f. 266: PV din 12 februarie 1918-**Cheltuieli suportate de Primărie din cauza ocupaţiunii în tot cursul anului 1917** (în afară de prevederile bugetare) **(5 ianuarie-31 decembrie 1917); coroborat cu** dosarul 99/916, suplimentul 5 şi 5 bis, raport semnat de consilierii N. Petrovici, N. Catzighera şi Anghel Teodorescu:

- Cheltuieli care privesc statul român (întreţinerea şi administrarea spitalelor civile, întreţinerea arestului preventiv etc.) …….....…….878466, 31 lei

- Cheltuieli care privesc Comandantura Imperială Germană….....…817622, 37 lei

- Cheltuieli rămase în sarcina Primăriei din perioada de ocupaţie (cheltuieli cu hrana şi încartiruirea trupelor)……. .839317,07 lei

La **17 decembrie 1918**, Primăria comunică Min. de Interne cu adresa nr. 12289 că totalul daunelor suferite de

https://biblioteca-digitala.ro

Primărie de la armatele de ocupaţiune se cifrează la **1 088 212 lei aur iar, la 9 ianuarie 1919, Serviciul tehnic, 2 154 236,70 lei daune,** în lista justificativă putând citi, între sutele de obiecte:

1. ***Monumentul istoric din Grădina Monumentului*** *construit în amintirea luptelor cu turcii în anul 1828 format dintr-un soclu de piatră granit, cu patru feţe în formă de piramidă cu 4 tunuri la colţuri, cu 4 plăci mari de bronz pe care erau inscripţii cu luptele ce le-au dat, cu o coloană de bronz la vârf cu semilună şi cruce – 70000 lei;*

*2.îm****prejmuirea de scânduri de la Cimitirul Sf. Constantin*** *– 84000 lei;* 5 trăsuri cu poclete, 1 docar, 4 căruţe, 6 cai, reclamă Serviciul de salubritate, în valoare de 73570 lei;

3.Grădina publică: 240 brazi de 2-3 m înălţime, 120 salcâmi, 40 plante exotice de seră, 90 de bănci complet distruse;

4.**Grădina Monument:** 6000 salcâmi, 1600 diferiţi arbori de pepinieră, 330 brazi de 2-3 m, 200 tuja, 120 bănci complet distruse, 119650 lei etc.

*** la 8 dec. 1920,** o expertiză înaintată Comisiei I de Judecată de pe lângă Trib. Br., indică **23 329 556,68 lei,** la care se adaugă **1 035 682,35 lei** (în sarcina Statului sau a Primăriei).

Primăria nu a primit nici o despăgubire!

Nici cetăţenii!

La 18 nov. 1918, încep reclamaţiunile la Primărie din partea celor care au suferit pagube în timpul ocupaţiunii.

Astfel, un tablou cu rechiziţiile din perioada 5 ianuarie-noiembrie 1917, cu rubricile: data, nume obiect, preţ, totalizează 975 069,75 lei (**Dosar 97/1916).**

Sunt bonuri de rechiziţii, neachitate (621 file), cu sume insignifiante (Gr. Bezanoff - una canapea puţin uzată, 120 lei) sau de zeci şi sute de mii: Soc. „Forestiera”- Fabrică de cherestea-167 727, 50 lei; inventar 14 martie 1917, **averea moşiei Gurguieţi-com. Latinu**, a fraţilor Maria şi Filip Apostol, 232 articole: 250 ha însămânţate în rădăcină de grâu, 2 vagoane mazăre, un vagon fasole şi 3 vagoane orz, toate de sămânţă;

https://biblioteca-digitala.ro

Fabrica de bere „Bragadiru” - 90 de butoaie goale, aflate în posesia Fabricii de bere „Müller” etc.

* **Memoriul Primăriei**, nr. 1341/13.II.1919, semnat de Preşedintele Comisiei Interimare, Şerban Răducanu, **ianuarie 1919** (Dosar 88/1916, f. 50 squ.)

Intrată la 23 decembrie 1917, orele 12 ½, sub ordinele directe al Comandanturii armatei germane, Primăria a fost singurul organ cu care corespondau autorităţile militare germane.

A avut drept sarcină asigurarea hranei zilnice a ofiţerilor şi trupelor ce se găseau ori erau întrecere prin oraş, amenajând restaurantele, mai de seamă pentru mesele ofiţerilor în centrul Comunei.

Comandantul armatei germane, generalul conte de Goltz, a dat o Proclamaţie prin care se anunţă ocuparea oraşului de către trupele aliate şi invită locuitorii oraşului să se abţină de la orice acţiune de vrăjmăşie contra trupelor aliate şi să se supună necondiţionat tuturor dispoziţiunilor ce va da, precum şi să dea concurs autorităţilor militare pentru menţinerea ordinei, garantând în schimb locuitorilor deplina apărare a persoanelor şi a avutului lor.

La o oră de la lipirea pe zidurile oraşului, au început jafurile pe o scară atât de întinsă, încât a pătruns groaza în populaţiune. Lumea era atacată pe străzi de barbarii năvălitori. La fel, în noaptea de 23/24 decembrie. Dimineaţa, la Primărie, sute de reclamaţii. Reclamând, la rându-i, situaţia, Comandantura Imperială Germană a răspuns: ***Aşa e în război.***

Spargerile de magazine de pe strada Regală au continuat încă 2-3 nopţi consecutive de către trupele de cavalerie şi infanterie ale regimentelor 9 şi 13 germane, obloanele de fier fiind tăiate cu aparate speciale.

Persoanele particulare au fost jefuite pe străzi şi în case de către bulgari, care au devastat şi magazia de alimente de pe

https://biblioteca-digitala.ro

str. Plevnei, sustrăgând bunuri în valoare de 33000 lei. **Bulgarii au avut o purtare nemaipomenit de brutală, cerând să se instaleze şi steag bulgăresc, deoarece ţara e sub ocupaţie**. Atitudini duşmănoase şi nedemne au avut şi nemţii şi turcii, intraţi a treia zi.

A urmat rechiziţionarea bărbaţilor, şi chiar a femeilor, supuşi la munci grele, trimişi sub escortă la facerea tranşeelor. Trăsurile şi căruţele, la dispoziţia lor. Era ridicată lumea fără nici o distincţie, luându-se pentru curăţarea zăpezii magistraţi, profesori, avocaţi, funcţionari.

Pe 7/20 ianuarie 1917, sub pretext inventat, Primăria a fost amendată cu 50000 lei, achitaţi la 28 ianuarie.

Zilnic, 1-3 ordonanţe cu diferite dispoziţii samavolniceşti, contravenientul fiind pedepsit pentru cea mai mică abatere cu amendă, închisoare sau chiar cu moartea.

Ofiţerii nemţi solicitau zilnic obiecte de lux, piane şi blănuri. A fost rechiziţionată toată pânzăria din oraş pentru facerea de halate albe şi capişoane pentru trupele de pe front spre a nu fi observate pe zăpadă. Zilnic se solicitau cantităţi însemnate de vin, şampanie şi altele pentru cazinourile din oraş şi trupele de pe front.

Poliţia de câmp a arestat în primul rând agenţii Brigăzii de siguranţă, directorul Arestului preventiv etc. pentru pretexte închipuite. Zilnic, amenzi de 3-4000 lei.

Comerţul a fost oprit, comunicaţia cu comunele din judeţ întreruptă; toate cerealele din magaziile din port rechiziţionate.

Nu ştiau ce să mai inventeze, toate vexaţiunile.

Primăria cu toate serviciile, organe de execuţie. Serviciu special de rechiziţii.

A luat toate terenurile, inclusiv islazul, care aducea un venit de 130000 lei anual.

Populaţia suferea de lipsa de pâine şi de mălai - de carne şi peşte nu mai e discuţie -, cât şi de singurul aliment

https://biblioteca-digitala.ro

ce ar mai fi rămas, zarzavatul. Numai armata, supuşii lor şi evreii erau îndestulaţi din abundenţă cu toate cele necesare, iar populaţia pur românească răbda de foame. Au rechiziţionat toate obiectele de pescărie.

Populaţia, în tot timpul ocupaţiei, a stat în întuneric, căci petrol nu s-a dat iar becurile electrice au fost ridicate; numai cazinourile şi camerele ocupate de ei erau luminate toată noaptea.

Au rechiziţionat caii şi boii, de la persoanele particulare şi de la serviciile administraţiei.

Au transformat localurile de şcoli în grajduri, cursurile fiind întrerupte aproape doi ani. Şcolile lor însă şi cele evreieşti din oraş au funcţionat regulat.

Magaziile de cereale din port au fost transformate în grajduri şi ocupate de caii trupelor nemţeşti şi turceşti. Devastate de scânduri, distruse în întregime; lemnăria furată şi vândută de nemţi şi de turci.

La zece zile după ocupaţie, pe 22 ianuarie, ordin de procurare a 15000 de pături…

În câteva luni în 1917, numai imprimatele pentru armată - 13000 lei.

Primăria obligată să plătească lunar lefurile personalului administraţiei şi a funcţionarilor civili evrei de pe la diferite instituţii germane ale armatei.

Plătea ziarul, care aducea cele mai mari injurii şi batjocoriri armatei, guvernului şi poporului român. Introdusese obligativitatea abonamentelor.

Ordonase achiziţii de materiale impracticabile: săpun de rufe de zeci de mii de lei; 70 vagoane mangal de 65000 lei, nevândut, praf şi de proastă calitate.

Au rechiziţionat arămăria, clopotele bisericilor. Au dezvelit şi ridicat arama de pe acoperişul castelului de apă şi de pe biserica Sf. Apostoli Petru şi Pavel.

Au rechiziţionat plumbul, cositorul şi zincul; ceara şi parafina; toată lemnăria.

https://biblioteca-digitala.ro

Au ridicat tot pietrişul, nisipul şi cimentul; lâna; toate butoaiele; uniformele militare ale ofiţerilor; îmbrăcămintea şi rufăria refugiaţilor, sub pretextul „pentru spitale şi pompieri”.

3-4000 de ouă pentru cazinourile ofiţereşti, plătind oul cu 20 bani, deşi primăria îl cumpăra cu 40. La fel şi cu laptele.

Au distrus plantaţiile din jurul oraşului – Monument şi Lacul Sărat - , secondaţi de turci.

Nemţii au comis şi crime, căci au executat prin împuşcare pe simple bănuieli sau chiar înscenări de-ale lor, oameni nevinovaţi:

Pe 2 august, comisarul Alexandru Popovici; 30 martie, 3 pescari: Daniloff, Vasile Matei şi Tudor Vasile; 7 august, 5 supuşi români, învinuiţi de spionaj în favoarea ruşilor.

Supuşii statelor aliate erau protejaţi; ordonanţa 2130/ 31 martie 1917 a gen. Kosch: insultarea aliaţilor, 5 ani închisoare sau 10000 mărci.

Cu astfel de fapte au căutat nemţii şi aliaţii lor să dovedească omenia, puterea şi gradul lor de civilizaţiune; barbariile şi samavolniciile au fost actele care au înlocuit principiile de drept, de libertate şi umanitate. Acestea sunt urmele ce le-au lăsat pe unde au trecut.

*__Memoriul din 23 februarie 1920__ al preşedintelui Comisiei interimare Costinescu către Min. Ind. şi Com. (dosar 103/1916):

În timpul ocupaţiunii nu credem să fi fost oraş care să fi suferit mai mult ca Brăila.

În afară de locuinţele particulare, magaziile care altădată erau fala portului, azi au ajuns o ruină iar şcolile primare în număr de 17, ocupate şi transformate în spitale, bucătării militare şi grajduri abia au putut fi refăcute cu mari sacrificii băneşti, cheltuindu-se suma de lei 1200000, sumă câştigată de comună prin diferite întreprinderi comerciale.

https://biblioteca-digitala.ro

***

„Ocuparea Brăilei” a avut în vedere ocuparea orașului, județul fiind menționat pasager, ceea ce nu înseamnă că a avut un statut mai favorabil.

Țăranii au fost jumuliţi, consemnează C. Bacalbașa în lucr. cit., în capitolul „Germanii și țăranii”, p. 217, ***cu o stăruinţă sistematică, care , în curând, i-a deznădăjduit. Sat după sat a fost jefuit fără nici o ruşine.*** *Grâne, cai, vite, păsări; scoarţe şi albituri. Făcut muritor de foame, ţăranul a fost lăsat şi gol dezbrăcat. I s-au luat cămăşile, ştergarele, toate podoabele din pereţi, de pe paturi, de pe trup. În niciun sat n-a mai rămas cusutură mai de gust ori scoarţă mai frumoasă, tot a fost ridicat şi dus în Germania. Vestminte şi pânzeturi ţărăneşti. Mai ales găinile şi gâştele au fost zvântate. Interziceau tăiatul găinilor ouătoare ...*

Toată producțiunea agricolă a satelor o luau germanii după un tarif foarte redus stabilit de Comandamentul Superior Economic, arată N. Petrovici, op. cit., p. 91. Germanii luaseră administrația economică a satelor, unde poruncea un ofițer german, primarul nefiind decât un agent de executare a ordinelor acestuia. Acesta a inventariat tot ce se găsea în comună. Nimeni nu mai dispunea de avutul lui. Tot laptele pe care locuitorii îl aveau de la vacile și oile lor îl aduceau la Comandantura satului, în schimbul unei plăți mici (*idem*, p. 86).

https://biblioteca-digitala.ro

Recapitularia

Descrierea celor doi ani de ocupație s-a vrut una obiectivă, întemeiată pe documente de arhivă și mărturii scriptice ale unor trăitori ai evenimentelor: C. Bacalbașa, memorialist și ziarist - *Capitala sub ocupaţia duşmanului. 1916-1918,* publicată în 1922, **și N. Petrovici,** avocat, viceprimar în anii zugrăviți - *Brăila sub Ocupaţiune. 23 Decembrie 1916 – 10 Noembrie 1918,* editată în 1939, după 20 de ani de la ocupație, pe studiul fondurilor arhivistice ale Primăriei și Prefecturii și, mai ales, pe studiul colecției ziarului ocupanților, ***Donau-Armée-Zeitung, 1917-1918*** de la Biblioteca Judeţeană „Panait Istrati" (pe hârtie şi CD), faptele fiind coroborate cu datele din lucrările *Istoria războiului pentru întregirea României. 1916-1919* de C. Kiriţescu și tratatul de *Istoria Românilor,* vol. VII, tom II, 2003.

Neputând răspunde la întrebarea dacă ocupațiunea germană a fost cea mai aspră dintre toate ocupațiunile anterioare (v. mai sus, prezentarea ocupării Principatelor în timpul războiului Crimeei), amintim concluzia lui N. Petrovici, p. 179: *Toate lipsurile de care a suferit populațiunea civilă din teritoriul ocupat sunt o consecință inevitabilă a stării de război, oricare ar fi fost inamicul ocupant (...) De altfel, este cunoscut că germanii sunt un popor aspru chiar în țara lor, cu propriii lor supuși și nu trebuie să ne mire prea mult că s-au purtat aspru cu noi, populația civilă, ca inamici.*

Vorbind doar despre *lipsuri* și *asprime*, N. Petrovici pare a absolvi pe germani de regimul instituit, contrazicându-și afirmațiile reproduse de-a lungul lucrării noastre, cum ar fi: **Înfometarea populațiunii, hrănită în așa fel numai ca să nu moară de foame (p.79); Pe când populațiunea civilă ducea o viață de câine, armata de ocupațiune și de pe frontul lor**

https://biblioteca-digitala.ro

nu ducea lipsă de nimic (p.86); Una din constrângerile cele mai neumane la care a fost supusă populațiunea civilă erau muncile obligatorii (p. 111). Și seria aprecierelor de această natură ar putea continua.

Veniţi la noi cu reputaţia unor iscusiţi oameni de administraţie, oameni de ordine şi cu regulă în toate, **germanii n-au înţeles că orice măsură administrativă impusă e considerată o constrângere, deci ca o atingere a libertăţii şi a demnităţii omeneşti iar însoţirea lor de sancţiuni umilitoare, de amenzi mari şi închisoare, făcea ca acestea să fie privite ca nişte atentate la libertate,** concluziona C. Bacalbaşa în op. cit, la p.125.

Ordonanţele, în marea lor majoritate, aveau drept scop spoliaţiunea populaţiei ocupate. Au fost însă şi ordonanţe raţionale, judicioase, care vizau însă reglementările viitoarei provincii ocupate de germani (așa cum sperau!), la fel ca şi în cazul Regulamentului Organic, prima constituţie a Ţărilor Române, care pregătea anexarea Ţărilor Române la Imperiul ţarist.

Au dat atențiune sănătății populației orașului, pentru a nu fi și ei molipsiți de vreo epidemie. Lipsa dovezii de despăduchiere sau de inoculare contra holerii atrăgea amenzi și suspendarea cartelei de pâine, deprinderile de curățenie născându-se din frică, din constrângere, prin sancțiuni.

[C. Bacalbașa, în cap. **Măsuri administrative bune,** p. 197, enumera: 1. măturatul, udatul şi curăţatul de zăpadă a trotuarelor; 2. cultivarea legumelor pe terenurile virane, curţi şi grădini; 3. transformarea fructelor în marmeladă; 4. utilizarea castanelor sălbatice de la castanii de pe pe bulevarde în industrii; 5. au interzis să se mănânce cartofii prea noi; puii, viţeii şi mieii prea tineri, lăsând aceste produse să ajungă la maturitate.]

https://biblioteca-digitala.ro

Spiritul de ordine și de supunere la legi și măsuri administrative avea la bază frica, teama de pedeapsă, inclusă în ordonanțe și aplicată imediat.

După război, deprinderile au fost uitate, deoarece ***noi, românii, suntem un popor al libertăţii şi nedisciplinei nemărginite şi nu putem digera severitatea şi asperităţile sistemului de administraţie german**: **de aceea, am vărsat baia cu copilul cu tot*** (*Sunt nemții dușmanii noștri ?* de Dr. M. Tbs. /Taubes-Brăila, unul dintre cei 3-4 colaboratori incidentali ai ziarului german scos de M. Rolla), revenind la vechile obiceiuri oriental-balcanice.

De aceea, utilizarea termenului de **robie, departe de a fi exagerată sau prea drastică, corespunde** ***stării de dependență politică, socială și economică*** **(DEX)** în care s-a aflat **România sub ocupația germană, lipsită de orice drepturi și de orice libertate,** definită în *Larousse* drept I. **absence d' entrave -** *absența piedicii, obstacolului* și II. **absence de contrainte -** *absența constrângerii, dar și ca* ***attitude de qqn qui n'est dominé par la peur, la gène, les préjugsé -*** *atitudine a celui nedominat de frică, sfială, prejudecăți.*

Or, *dacă libertate un e, nimic un e...*

https://biblioteca-digitala.ro

Bibliografie selectivă

xxx - *Activitatea Comitetelor de Construcţiune din judeţul Brăila în anii 1922-1923,* Brăila, Tipografia românească, 1924

xxx – *Documente privind istoria oraşului Brăila 1831-1918,* Bucureşti, 1975

xxx – *Istoria Românilor,* vol. VII, tom II, Bucureşti, Editura Enciclopedică, 2003

Bacalbaşa, Const., *Capitala sub ocupaţia duşmanului. 1916-1918,* Tiparul Institutului de Arte Grafice. Marea Fabrică "Ancora". A. Micu Alcalay & L. Calafatescu, 1922, Brăila

Buculei, Toader, *Istoria modernă a oraşului Brăila,* Editura Centrului de Creație, Brăila, 2008

Duca, I.G., *Memorii II, Neutralitatea, Partea a II-a (1915-1916),* Ediţie de Stelian Neagoe, Editura Helicon, 1993, Timişoara

Duca, I.G., *Memorii III, Războiul, Partea I (1916-1917),* Ediţie de Stelian Neagoe, Editura Machiavelli, Bucureşti, 1994

Duca, I.G., *Memorii IV, Războiul, Partea a II-a (1917-1919),* Ediţie de Stelian Neagoe, Editura Machiavelli, Bucureşti, 1994

Giurescu, Constantin C., *Istoricul oraşului Brăila din cele mai vechi timpuri până astăzi,* Editura ştiinţifică, Bucureşti, 1968

Kiriţescu, Const., *Istoria războiului pentru întregirea României. 1916-1919,* Ediţia a II-a refăcută în întregime şi mult adăugită în 3 volume, *Volumul III,* Editura Casei Şcoalelor, Bucureşti, Atelierul « Cartea Românească »

Ionaşcu, P. Gr., *Labirintul morţii. Roman trăit în anii*

https://biblioteca-digitala.ro

1917-1918, Editura Marea Fabrică "Ancora", Brăila, 1919 [**De ataşat la dosarul crimelor germane-**adnotare pe p. 2**]**

Munteanu, Paul, *Dicționar cronologic al istoriei românilor. Epoca modenă (1821-1918),* Editura Proilavia, Brăila, 2013

Petrovici, Nicolae, Advocat. Fost Primar al Municipiului. Decan al Baroului Brăila, *Brăila sub Ocupaţiune. 23 Decembrie 1916 – 10 Noembrie 1918,* Tipografia Românească, Brăila, 1939

Poppa, Ionel, *Eroismul poliţistului român – executarea comisarului Alexandru Popovici din Brăila în anul 1917 – solemnitatea din 1936 şi comemorarea din iulie 1937,* EdituraTiparul, Brăila, 1937

Valjan, Ion [Ion Al. Vasilescu - Valjan, 1881-1960, avocat, absolvent al *Lic. Nicolae Bălcescu*, promoția 1900], *Cu glasul timpului. Amintiri*, Editura Humanitas, București, 2013.

Vasiliu, Mircea, *Ape tulburi,* Muzeul Brăilei-Editura Istros, Brăila, 2011

Semilian, S., *Presa brăileană sub ocupaţie,* în *Analele Brăilei,* anul III, Nr. 3-4, iulie-decembrie, 1931

Stănescu, Manuel, *Bucureștiul sub ocupație germană*, în *Historia special*, nr.16 / septembrie 2016

xxx - Colecţia ziarului *Donau-Armée-Zeitung, 1917-1918* de la Biblioteca Judeţeană „Panait Istrati" (pe hârtie şi CD)

xxx – *DJBAN (Direcţia Judeţeană Brăila a Arhivelor Naţionale):*

1) Fond Prefectura jud. Brăila, inventar nr. 7

2) Fond Primăria mun. Brăila, inventar nr. 2 (peste o sută de dosare, cu sute de file, majoritatea între 500-800, recordul deţinându-l dosarul 69/1916, *Corespondenţa cu ocuparea oraşului de către trupele germane…,* cu 972 file. Menţionăm că toate aceste dosare sunt înregistrate pe anul **1916.**

https://biblioteca-digitala.ro

SUMAR

Un Crăciun îndoliat 5
Alimentaţia în timpul ocupației 33
A) Pâinea noastră cea de toate zilele.....40
B) Recensământul / sechestrarea vitelor şi…alimentaţia ocupanţilor 50
C) Scumpetea traiului 69
Rechiziţiile a tot și a toate 82
Problema refugiaților 97
Evidența supușilor Antantei 103
Rechiziţii la muncă / Angajări.....115
Starea de sănătate.....121
Măsuri edilitare 135
Școlile - spitale de răniţi. Încercări de redeschidere 149
Presa – organ de propagandă 156
Arta ca mijloc de propagandă 169
Starea de spirit antigermană.....178
Execuțiile – problemă cotidiană.....192
De ce robie? 207
Bibliografie 244

https://biblioteca-digitala.ro

De acelaşi autor

Cărţi dedicate Brăilei

* **Monografia Învăţământului economic brăilean. 1871-1971** - Brăila, 1971, în colaborare

* **Brăila -** Editura Sport-Turism, Bucureşti, 1984

* **Bărăgan - Câmpia Soarelui -** Editura Albatros, Bucureşti, 1987

* **Cartea Dunării -** Editura Sapiens, Brăila, 1997

* **Din vadurile Chiralinei. Antologie de literatură contemporană brăileană, vol. I, Proză şi dramaturgie -** Editura Ex Libris, Brăila, 2005

* **Stradele Brăilei, I -** Editura Ex Libris, Brăila, 2005

* **Teatrul *Maria Filotti.* Premierele aşa cum au fost. 1973-2003 -** Editura Ex Libris, Brăila, 2006

* **Povestea unei străzi. Regala -** Editura Ex Libris, Brăila, 2006

* **Piaţa Traian. Emblema Brăilei moderne -** Editura Ex Libris, Brăila, 2007

* **Stradele Brăilei, II -** Editura Ex Libris, Brăila, 2009

* **Teatrul *Maria Filotti.* Perspectivă monografică. 1949-2009 -** Editura Edmunt, Brăila, 2009

* **Brăila. Studiu monografic -** Editura Proilavia, Brăila, 2009

* **Şcoala Populară de Arte *Vespasian Lungu, 1951-2011*** - Monografie. Editura Proilavia, Brăila, 2011

* **La început a fost Islazul… Istoria cartierelor Brăilei: Comorofca, Băligoşi, Brăiliţa, Pisc, Nedelcu Chercea, Radu Negru -** Editura Ex Libris, Brăila, 2011

https://biblioteca-digitala.ro

* **Nume de sate din judeţul Brăila -** Editura Proilavia, Brăila, 2012

* **Monografia Colegiului Economic „Ion Ghica", Brăila** - Ediţia a IV-a, coordonator, Editura Danubius, Brăila, 2012

* **Lacul Sărat. Istoricul staţiunii -** Editura Ex Libris, Brăila, 2012

* **Galeria oamenilor politici brăileni de la începuturi şi până în zilele noastre** - Editura Proilavia, Brăila, 2012

* **Portul Brăila. Mărire şi decădere -** Editura Proilavia, Brăila

* **Mihail Sebastian şi Brăila -** Editura Proilavia, Brăila, 2014

* **Brăila acum o sută de ani – 1915,** Editura Proilavia, Brăila, 2014

* **Monografia rușilor lipoveni din Brăila. Pescuitul, activitate tradițională -** Editura Proilavia, Brăila, 2015

* **Aleiul Cuza și alte monumente. O istorie ilustrată,** Editura Proilavia, Brăila, 2015

* **Monumentele istorice ale orașului Brăila**. **O istorie ilustrată,** Editura Proilavia, Brăila, 2016

https://biblioteca-digitala.ro